

Аймаг, нийслэлийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө 2023 оны жилийн эцэс

Д/д	Зорилт	Арга хэмжээ	Хэрэгжих хугацаа	Суурь түвшин	Шалгуур үзүүлэлт	Хүрэх түвшин, үр дүн	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг)	Хүрсэн түвшин, үр дүн	хувь
1. НЭГ. "КОВИД-19" ХАЛДВАРТ ЦАР ТАХЛААС ҮҮДЭЛТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ХҮНДРЭЛИЙГ ДАВАН ТУУЛАХ БОДЛОГО									
1	1.1.1.. Коронавирус "Ковид-19" халдварт цар тахал, шинэ болон дахин сэргэж урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	1. Аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдэд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, ариун цэврийн дэглэм, эрүүл мэндийн сургалт сурталчилгааг зохион байгуулах			ААН, байгууллагын тоо 204 Сургалтын тоо 1492	ААН, байгууллагын тоо 205 Сургалтын тоо 1500		Аймгийн Үйлдвэрчний эвлэлийн хороо, ХАБЭА-н зөвлөлтэй хамтран Эрүүл мэндийн байгууллагуудын ХАБЭА хариуцсан ажилтан, удирдлагуудад сургалт зохион байгуулж, 25 хүн хамруулсан. Эрүүл мэндийн байгууллагуудын үйлчлэгч, асрагч 28 ажилчдад ХАБЭА тухай хууль, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зөвлөмж мэдээллийг өгч арга зүйгээр хангасан. Орчны эрүүл мэнд арга хэмжээний хүрээнд эрүүл мэндийн байгууллагууд 48 удаагийн сургалтад 1804 иргэн, 189 удаагийн сурталчилгаанд 6243 иргэнийг хамруулж, 134 төрлийн гарын авлагыг шинээр хэвлүүлэн 3820 хүнд тарааж, цахимаар 270 төрлийн зөвлөмж мэдээлэл түгээж, 10125 хандалт авсан. Сайншанд сумын өрхийн эрүүл мэндийн төв, Мандах, Сайхандулаан сумдын эрүүл мэндийн төвүүдэд хүргүүлсэн зөвлөмжийн хэрэгжилтэд үнэлгээ хийхэд 65%-ийн биелэлттэй гарсан. Анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагуудад ХАБЭА-н тухай хуулийн хэрэгжилтийн үнэлгээг хийхэд хүний нөөцийн дутмаг байдлаас эмч, мэргэжилтнүүд 2-3 ажил давхар хариуцан, ажлын ачаалал ихтэй ажиллаж, аюулгүй ажиллагааны өдөр тутмын зааварчилгааг тогтмол өгдөггүй, ХАБЭА-н дотоод журамгүй, химийн бодисын хор аюулын лавлах мэдээлэлгүй гэх мэт нийтлэг зөрчлүүд илэрч зөрчлүүдийг арилгуулахаар MNS 4969:2000, MNS 6231:2011, MNS 6392:2013 стандартуудыг баримталж ажиллах, ажлын байрны орчин, аюулгүй байдлыг сайжруулах, түүнтэй холбоотой баримт бичгийг бүрдүүлэх чиглэлээр дахин зөвлөмж хүргүүлснээр байгууллагуудын ХАБЭА-н чанар сайжирч 964 удаагийн сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулан, 206 байгууллага, аж ахуйн нэгжийн 13604 иргэнийг хамруулсан нь өмнөх оны мөн үеэс 23 удаагийн сургалт сурталчилгаа, 104 иргэнээр нэмэгдсэн. Цахимд 367 төрлийн мэдээ мэдээлэл, сэрэмжлүүлэг, видео зөвлөмж байршуулж, 122201 хандалт авсан нь өмнөх оны мөн үеэс 34 мэдээлэл, 8568 хандалтаар нэмэгдсэн.	100%

2		2. Шинэ болон дахин сэргэж байгаа халдвараас сэргийлэх мэдээлэл, сургалт сурталчилгааг иргэд, олон нийт болон аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад зохион байгуулж, халдвараас сэргийлэх мэдлэг, дадлыг дээшлүүлэх		Мэдээлэл, сургалтад хамрагдсан иргэдийн тоо 20,134		Мэдээлэл, сургалтад хамрагдах иргэдийн тоо 20,200	Ковидын халдвар, томуу, томуу төст өвчнөөс сэргийлэх, баяр амралтын өдрүүдэд халдвар хамгааллын дэглэмийг хэрхэн баримтлах талаар цахимд 367 төрлийн мэдээ мэдээлэл, сэрэмжлүүлэг, видео зөвлөмж байршуулан, 122201 хандалт авсан нь өмнөх оны мөн үеэс 34 мэдээлэл, 8568 хандалтаар нэмэгдсэн. "МОНЦЭМА" агентлаг, орон нутгийн "DTV" телевиз, "Dornogovi post" цахим мэдээллийн байгууллагатай гэрээ байгуулан эрүүл мэндийн мэдээллийг иргэдэд түргэн шуурхай хүртээмжтэй хүргэж ажилласан. Хэвлэл мэдээллээр нийт 67 төрлийн мэдээ, мэдээлэл / "Эмчийн зөвлөгөө"-13, охид хөвгүүдийн цаг-5, цаг үеийн мэдээлэл, зар, видео бичлэг-25, зөвлөмж шторк-24 /-ийг тус тус хүргэж ажилласан. Эрүүл мэндийн сайдын 2022 оны А/373 дугаар тушаалын дагуу Коронавируст халдвар, томуу, томуу төст өвчнөөс сэргийлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тодотгол хийж, 20 эрүүл мэндийн байгууллагыг цаг үеийн мэдээллээр хангаж, арга зүйн заавар чиглэл өгч ажилласан. "Ковид-19" халдвараас сэргийлэх зөвлөгөө, мэдээлэл, сэрэмжлүүлгийг олон талт арга хэмжээгээр иргэдэд тасралтгүй хүргэж, давхардсан тоогоор 964 удаагийн сургалт, сурталчилгаа, аян, нээлттэй хаалганы өдөрлөгийг зохион байгуулж, 206 байгууллага, аж ахуйн нэгжийн 13604 иргэнийг хамруулсан нь өмнөх оны мөн үеэс 23 удаагийн сургалт сурталчилгаа, 104 иргэнээр нэмэгдэж, 190 төрлийн 6063 зөвлөмж сэрэмжлүүлэг тарааж, иргэдийг мэдээллээр хангасан.	100%
---	--	--	--	--	--	---	---	------

3	1.1.2.. Шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдвараас сэргийлэх, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг хангана.	1. Хангийн боомтод зоонозын өвчин судлалын тандалтын нэгж байгуулах		Нэгжийн тоо 0		Нэгжийн тоо 1	Зоонозын өвчин судлалын тандалтын нэгжийг Хатанбулаг сумын Ханги хилийн боомтод байгуулах зорилгоор суурьшлын бүсийн анхан шатны тусламж байрны нэг өрөөг тохижуулсан, Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төвөөс ирүүлсэн тоног төхөөрөмж, эмнэлгийн явуулын 2 пунктыг уг нэгжид байршуулж үйл ажиллагааг эхлүүлсэн. Орон нутгийн төсвийн 121,8 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Ханги хилийн боомтод “Молекул биологийн лаборатори”-ийг байгуулахаар дагалдах тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн тендер шалгаруулалтад “Медбуян ХХК” шалгарч, 23 нэр төрлийн 70 ширхэг тоног төхөөрөмжийг нийлүүлэн тоног, төхөөрөмжийг ажиллуулах сургалтыг зохион байгуулан хүлээлгэн өгсөн. Монгол Улсын Засгийн газрын “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын хүрээнд Замын-Үүд, Ханги хилийн боомтуудын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, бүтээн байгуулалт, дэд бүтцийн асуудлыг цогцоор нь шийдвэрлэх асуудлыг улс, орон нутгийн төсөв, гадаадын зээл, тусламжийн хөрөнгөөр шат дараатайгаар хэрэгжүүлж байна. Ханги хилийн боомтоор зорчиж буй иргэд, төрийн болон хувийн хэвшлийн ажиллагсдад эрүүл мэндийн шуурхай, тасралтгүй үйлчилгээ үзүүлэх, болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор орон нутгийн төсвийн 1,9 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр “Эрүүл мэндийн төв”-ийн барилгын “Энержи паргон” ХХК гүйцэтгэж, улсын комисст хүлээлгэн өгөхөд бэлэн болсон.	90%
4		2. Замын-Үүдийн Нэгдсэн эмнэлгийн лабораторийг түшиглэн зоонозын өвчин судлалын тандалтын нэгж байгуулах		Нэгжийн тоо 0		Нэгжийн тоо 1	Монгол улсын Засгийн газрын 2021-2024 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хүрээнд Зоонозын төвгүй аймгуудыг төвтэй болгох зорилгоор МУ-ын Шадар сайд бөгөөд Эдийн засаг, хөгжлийн сайдын 2023 оны А/18 дугаар тушаалаар 2023 онд санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээний жагсаалтад 26,0 сая төгрөг тусгаж, Хүн амын суурьшил ихтэй Сайншанд сумын төвдөө “Зоонозын төв”-ийг байгуулах чиглэл ирсэн. Үүний дагуу Дорноговь аймгийн Сайншанд сумын 2-р багт “Зоонозын төв” байгуулах чиглэл ирж, Зоонозын төв байгуулах барилгын газрыг орон нутгийн “Газар зохион байгуулалтын 2023 оны төлөвлөгөө”-нд тусгуулж, Эрүүл мэндийн яамруу “Батлагдсан нэг маягийн зураг”-т холболтыг зургийн даалгавар хүргүүлснээр барилгын зураг төслийг 2023 онд багтаан хийж, 2024 онд барилгын үйл ажиллагааг эхлүүлэхээр төлөвлөж байна. Сайншанд суманд “Зоонозын төв”-ийг байгуулснаар Замын үүд, Ханги хилийн боомтуудад “Зоонозын тандалтын нэгж”-үүдийг салбарлан байгуулахаар төлөвлөж, ЭМГ-т Зооноз хариуцсан нарийн мэргэжлийн эмчийг сургаж, хүний нөөцийг бэлтгэж байна. Замын-Үүд сумын Нэгдсэн эмнэлгийн Эмгэг судлалын лабораторид тоног төхөөрөмж, дагалдах хэрэгсэл худалдан авч, үйл ажиллагааг өргөжүүлэх зорилгоор аймгийн 2024 оны хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд 182.0 сая төгрөгийг тусгуулсан.	70%

5	1.1.3. . "Ковид-19" халдварт цар тахлын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж, бэлэн байдлыг хангахтай холбоотой төсвийн санхүүжилтийг нэмэгдүүлнэ.	1. Орон нутгийн төсвийн нөөц хөрөнгийн зардлын тодорхой хувийг зарцуулах		Зарцуулалтын хувь 0		Зарцуулалтын хувь 30 хүртэл	Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 51 дүгээр зүйлийн 51.2-т заасны дагуу Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах орон нутгийн зөвлөлийн төсөвт 50.0 сая төгрөг, аймгийн хэмжээнд гамшгаас хамгаалах, эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд зарцуулахаар орон нутгийн төсөвт өмнөх жилээс 2 дахин их буюу 1,2 тэрбум төгрөг тусган 655,8 сая төгрөг буюу 54 хувийг зориулалтын дагуу зарцуулсан. Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/146 дугаар захирамжаар гамшгаас урьдчилан сэргийлэх сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулахад 15.9 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвийн нөөц хөрөнгөөс зарцуулсан. Онцгой байдлын ерөнхий газар, БНСУ-ын Сөүл хотын Гал, гамшгийн удирдах газрын хамтын ажиллагааны хүрээнд тус улсын "Good Neighbors International" олон улсын ТББ-аас буцалтгүй тусламжаар Онцгой байдлын газарт хуваарилсан түргэн тусламжийн "Старекс" маркийн автомашины гаалийн нэмэгдсэн өртгийн албан татвар, бусад холбогдох төлбөр хураамжийн зардал болох 938.2 мянган төгрөгийг аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/236 дугаар захирамжаар шийдвэрлүүлсэн.	100%
6		2. Орон нутгийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулах зардлыг төсөвт тусгах		Төсвийн хэмжээ 500.0 сая төгрөг		Төсвийн хэмжээ 600.0 сая төгрөг	Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 51 дүгээр зүйлийн 51.2-т заасны дагуу Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах орон нутгийн зөвлөлийн төсөвт 50.0 сая төгрөг, орон нутгийн төсөвт гамшгаас хамгаалах зардал 1.2 тэрбум төгрөгийг тусган аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцүүлэн батлуулсан нь өмнөх онтой харьцуулахад 2 дахин өссөн үзүүлэлттэй байна. Иххэт, Даланжаргалан, Айраг сумдад гамшгаас хамгаалах иж бүрэн дадлага, сургуулийг 2023 оны 04, 09 дүгээр сард, Алтанширээ суманд гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын үзлэгийг 04 дүгээр сард, Улаанбадрах суманд Команд штабын сургуулийг 04 дүгээр сард тус тус зохион байгуулсан. Гамшгаас хамгаалах дадлага, сургуульд дээрх 5 сумын Онцгой комисс, ерөнхий зориулалтын мэргэжлийн ангийн 329 томилгоот бүрэлдэхүүн, 594 иргэн, 71 техник хэрэгсэлтэйгээр ажиллан ерөнхий зориулалтын мэргэжлийн анги, аж ахуй нэгж, байгууллагын удирдлагын зүгээс сургуулийн бэлтгэл ажлыг сайн хангасан, нөөц бүрдүүлэлт, гамшгаас хамгаалах бүтээлч ажил, санал санаачилгыг харгалзан үзэж шалгасан. Орон нутгийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, гамшигтай тэмцэх чадавхыг дээшлүүлэх ажлын хүрээнд аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/146 дугаар захирамжаар "Гамшгаас хамгаалах арга хэмжээг зохион байгуулах"-д 15,9 сая төгрөгийг шийдвэрлэж зарцуулсан.	100%
2. ХОЁР. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО								

7		1. “Эрүүл, идэвхтэй амьдрал” арга хэмжээний хүрээнд халдварт бус өвчний урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэг үзлэгийг эрчимжүүлж, эрүүл мэндийн боловсролыг нэмэгдүүлэх		ЭМСС-д хамрагдсан хүний тоо 94254, Үзлэгт хамрагдсан хүний тоо 16926		ЭМСС-д хамрагдах хүний тоо 95000, Үзлэгт хамрагдах хүний тоо 18619		Хөтөлбөрийн хүрээнд иргэдийг идэвхтэй амьдралын хэв маягт хэвшүүлж, эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор 4569 удаагийн өдөрлөг, сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 207 байгууллагын 67664 иргэн хамрагдаж, 238 төрлийн 18895 зөвлөмж тараан, цахимд 4508 төрлийн мэдээлэл байршуулж, 105236 хандалт авсан нь өмнөх оны мөн үеэс 113 удаагийн сургалт арга хэмжээ, 5233 иргэнээр нэмэгдсэн. “Эрүүл хоол– Хөдөлгөөн эрүүл мэнд аян”, “Ажлын байрны түмэн дасгал”, “Хийн дасгалын сургагч багш бэлтгэх сургалт”, “Эмч спорт”, “Энэ жилдээ - Эрүүл жиндээ аян”, БНХАУ-ын ӨМӨЗО, Монгол улсын хооронд зохион байгуулсан “Хийн дасгалын сургалт, тэмцээн” зэрэг 23 удаагийн аян, арга хэмжээ, тэмцээн уралдааныг зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 23601 хүнийг хамруулж, өмнөх оны мөн үеэс 9656 иргэнээр нэмэгдсэн. Эрүүл мэндийн “Урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэг үзлэг шинжилгээ оношилгоо”-нд 28174 иргэн хамрагдсан нь нийт хамрагдвал зохих хүн амын 40,1%-ийг эзэлж байгаа нь улсын дунджаас 3 хувиар, аймгуудын дунджаас 5,5 хувиар тус тус өндөр гүйцэтгэлтэй байна. Үзлэгийн 64,8% (17421)-ийг 0-17 насны хүүхэд, 35,2% (9463)-ийг 18-аас дээш насны хүн ам эзэлж байна. Үзлэгээр шинэ өвчлөлийн 6080 тохиолдол бүртгэгдсэнээс 16 хавдар батлагдан эмчилгээнд хамруулсан.	90%
---	--	--	--	--	--	--	--	---	-----

8	2. "Халдварт өвчинтэй тэмцэх, сэргийлэх" арга хэмжээний төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлж, сүрьеэ, БЗДХ-ын идэвхтэй тандалтыг аймгийн хэмжээнд зохион байгуулах		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 90,0 10000 хүн амд ногдох халдварт өвчин 1238 промилль		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 92,0 10000 хүн амд ногдох халдварт өвчин 1000 промилль	Дархлаажуулалтын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх "Улаанбуруханы халдвараас сэргийлье" 2 сарын аянг зохион байгуулж, дархлаажуулалтаас хоцорсон 346 хүүхдийг нөхөн дархлаажуулж, 118 аж ахуйн нэгж байгууллагын 2076 ажилтан албан хаагчид, 1718 эцэг эхэд сурталчилгаа хийж 1362 ширхэг гарын авлага тараасан. Мөн 260 удаа цахимаар мэдээлэл хүргэн 2344 хандалт авч, эдгээр үйл ажиллагааны үр дүнд заавал хийх дархлаажуулалтын хамралт 90%-д хүрсэн. Хоолны хордлого, гэдэсний халдвар, усны аюулгүй байдал, эрүүл ахуйг хангах, зориулалтын бус хуванцар савны хэрэглээг бууруулах, стандарт жорлон барьж ашиглах зорилгоор "Аюулгүй хүнс-Эрүүл бие", "Дэлхийн усны өдөр" сарын аян зохион байгуулж 71 удаагийн сургалт сурталчилгаанд 991 айл өрх, 4237 хүн хамрагдаж, 82 төрлийн 4495 ширхэг гарын авлага тарааж, цахимаар 220 төрлийн мэдээлэл зөвлөмжийг түгээж 70889 хүн хандалт авсан. Сүрьеэгийн идэвхтэй тандалтыг эрчимжүүлснээр 6545 хүн хамруулж 54 шинэ сүрьеэг илрүүлсэн. БЗДХ-ын идэвхтэй тандалтад нийт 5461 иргэнийг хамруулж, шинээр 265 БЗДХ-ыг илрүүлж, 10000 хүн амд ногдох БЗДХ 37,0 болж өмнөх оны мөн үеэс 1,8 хувиар буурсан. Эрт илрүүлгийн үзлэгээр ДОХ/тэмбүүгийн түргэвчилсэн шинжилгээнд нийт 1562 иргэн хамруулж 94 хүнд зөвлөгөө өгсөн. Эдгээр үйл ажиллагааны үр дүнд халдварт өвчин 10000 хүн амд 194,7 промилль болж өмнөх оны мөн үеэс 1043,3-аар буурсан. "Халдварт өвчинтэй тэмцэх, сэргийлэх арга хэмжээ"-ний төлөвлөгөөг 39 заалттай боловсруулан баталж 2023 онд 91,6%-тэй хэрэгжүүлсэн.	90%
---	---	--	---	--	---	--	-----

9	3. "Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд" арга хэмжээний төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлж, зайн оношилгоо, зөвлөгөөг өргөжүүлж, эх нярайн нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлэх		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 98,3 Тоног төхөөрөмжийн хангалтын хувь 90,0		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 98,5 Тоног төхөөрөмжийн хангалтын хувь 95,0	<p>"Эх хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд" арга хэмжээг 92.6 хувьтай биелүүлсэн. Аймгийн хэмжээнд жирэмсний хяналтад 1157 эмэгтэйчүүд орж, эрт үеийн хяналт 90.5%-д хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 2.6%-иар буурсан. "Жирэмсний хяналтыг сайжруулж, дутуу төрөлт, ургийн есөлтийн саатлыг бууруулах"- 2 сарын аянг хэрэгжүүлснээр бага жинтэй нярай 3, дутуу төрөлт 5 тохиолдлоор тус тус буурсан. Гепатит В вирустай 6 тохиолдол илрүүлж, 10 нярайд иммуноглобулин эмчилгээг хийсэн. БЗДХ-тай 12 эхийг илрүүлэн эрүүлжүүлж, төрөлхийн тэмбүү 1 бүртгэгдсэн нь 10000 хүн амд 0.1 байна. Жирэмсэн эхчүүдэд зориулсан сургалтыг 101 удаа зохион байгуулж, нийт 2960 хүнийг хамруулж, 39 төрлийн 1405 сурталчилгааны материал тараасан. Эх барих эмэгтэйчүүдийн нарийн мэргэжлийн эмч нарын 183 зөвлөгөө, мэдээллийг "Бүүвэй ертөнц", "Дорноговь жирэмсэн эхчүүд" эрүүл мэндийн байгууллагуудын цахим хуудсаар дамжуулан түгээж давхардсан тоогоор 5307 хүний хандалтыг авч иргэдийн мэдлэгийг дээшлүүлсэн. ЭМЯ, ДЭМБ-тай хамтран ОХУ-ын санхүүжилтээр "Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулснаар эх нярай, хүүхдийн эндэгдлийг бууруулах" төслийг Замын-Үүд сумын нэгдсэн эмнэлэгт 3 дахь жилдээ хэрэгжүүлж ОХУ-д эх барих эмэгтэйчүүд, нярайн эмч нарыг 2, ЭХЭМҮТ-т ажлын байрны 14 хоногийн сургалтад 9 эмч мэргэжилтнийг, 12 удаагийн богино хугацааны сургалтад 212 эмч мэргэжилтнийг, шинээр төгссөн 38 залуу эмч, мэргэжилтнүүдийг төрөх хүүхдийн тасагт ажлын байрны дадлагажих сургалтад тус тус хамруулсан. АНЭ-ийн нярайн тасагт 2 нярайн эмч ажиллаж, нярайн эрт илрүүлэг оношилгоонд түнхний ЭХО, дутуу нярайд ретинопатия илрүүлэх оношилгоог, дутуу нярайд сурфактант эмчилгээг амжилттай хийж байна. Дээрх үр дүнд 1000 амьд төрөлтөд ногдох перинаталь эндэгдэл 10.0 промильд хүрч, улс, аймгуудын дунджаас 0.3 промильдоор доогуур үзүүлэлттэй гарсан. Нярайн нэн шаардлага тоног төхөөрөмжийн хангалт 95%-тай байна. "Эх хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд" арга хэмжээ төлөвлөгөөний хэрэгжилт 97.1%-тай хэрэгжсэн.</p>	100%
---	---	--	--	--	--	--	------

10	2.1.1.. Халдварт болон халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, иргэн бүр эрт илрүүлгийн үзлэг, оношилгоонд тогтмол хамрагдах нөхцөлийг бүрдүүлж, эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлж, идэвхтэй амьдралын хэв маягийг төлөвшүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	4. “Хавдрын эсрэг” арга хэмжээний төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлж хими эмчилгээ, хавдрын эрт илрүүлэг, үзлэгийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх		Төлөвлөгөөний биелэлтийн хувь 92,2 Хавдрын эрт илрүүлэгт хамрагдсан хүний тоо 22947		Төлөвлөгөөний биелэлтийн хувь 95,0 Хавдрын эрт илрүүлэгт хамрагдах хүний тоо 23000	<p>Хавдрын 3 төрлийн эрт илрүүлэг үзлэгт 7258 хүн хамрагдаж, дундаж хамралт 17.4%-д хүрч, шинээр умайн хүзүүний хорт хавдар 1 тохиолдлыг эрт үед нь илрүүлсэн.</p> <p>“Хавдрын эсрэг дэлхийн өдөр”-ийн хүрээнд нээлттэй хаалганы өдөрлөгийн зохион байгуулж нийт 166 иргэнд үйлчилгээ үзүүлж 12 төрлийн 150 ширхэг гарын авлага тараасан. Эмнэлгийн байгууллагууд 65 удаагийн сургалт сурталчилгаанд 2850 хүнийг хамруулан, 32 төрлийн 1954 зөвлөмж сэрэмжлүүлэг, цахимаар 32 төрлийн мэдээлэл түгээж 7800 хандалт авсан нь өмнөх оноос 160 хандалтаар өсөж иргэдийн мэдлэг, хандлагыг нэмэгдүүлсэн. МЭХ-той хамтран “Хавдаргүй Монгол эмэгтэй” төслийн хүрээнд 14 сумын хөх, умайн хүзүүний хавдар илрүүлэх үзлэгийг 3344 эмэгтэйд хийж, хорт хавдартай 5, хавдрын сэжигтэй 64 эмэгтэй илрүүлэн лавлагаа шатлал руу илгээсэн. Нийт 106 хавдар, 64 нас баралт бүртгэгдсэн 2020 оны мөн үетэй харьцуулахад эрт илрүүлэг урьдчилан сэргийлэх үзлэг нэмэгдсэнтэй холбоотойгоор өвчлөл 10 тохиолдлоор өсөж, нас баралт 15 тохиолдлоор буурсан.</p> <p>Шинээр илэрсэн өвчлөлийн 36.6% нь эрт үедээ оношлогдож, хавдрын эмчийн хяналтад 467 хүн байгаагийн 37.9% нь 5-аас дээш жил амьдарч байгаа нь хавдар эрт шатандаа оношлогдсоноор амьдрах чадвар тодорхой хэмжээгээр уртсаж байгаа үр дүн харагдаж эхэлсэн нь 2020 оны мөн үетэй харьцуулахад хяналтын хүн 37 хүнээр, эрт үедээ илэрсэн нь 2.1%-иар, 5-аас дээш жил амьдарч байгаа хүн 0.9%-иар тус тус өссөн үзүүлэлтэй байна. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн Хавдрын тасаг 2 их эмчтэй, 10 ортой ажиллаж, полихими эмчилгээг нэвтрүүлж, уг эмчилгээнд 270, хими эмчилгээнд 81 хүнийг хамруулсан. “Хавдрын эсрэг” арга хэмжээний төлөвлөгөөг 86.1%-тай хэрэгжүүлэн ажиллалаа.</p>	100%
----	--	--	--	--	--	---	---	------

11	5. "Эрүүл чийрэг эр хүн" арга хэмжээний төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлж, цэргийн насны залуучуудыг эрүүлжүүлэх, эрэгтэйчүүдэд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 85 УС үзлэгт хамрагдсан эрэгтэйчүүдийн тоо 25362	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 90 УС үзлэгт хамрагдах эрэгтэйчүүдийн тоо 26000	<p>"Эрэгтэйчүүдийн эрүүл мэндийг дэмжих сарын аян"-ны хүрээнд "Эрэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд" нээлттэй хаалганы өдөрлөгийг зохион байгуулж УНТЭ-ийн Андрологи-урологийн нарийн мэргэжлийн эмч нарын багийг урьж ажиллуулан нийт 150 иргэнд үзлэг, шинжилгээ хийж, 50 гаруй өвчлөл илрүүлэн 2 иргэнд мэс заслын тусламж, үйлчилгээг үзүүлсэн.</p> <p>Эрэгтэйчүүдийн эрүүл мэнддээ тавих анхаарал хандлага өөрчлөгдөж, халдварт бус өвчний эрт илрүүлэг үзлэгт 27207 хүн хамрагдсанаас 44,6%-ийг эрэгтэйчүүд эзэлж, үүнээс цэргийн насны 987 эрэгтэйг үзлэгт хамруулсан. Явуулын амбулаторийн үзлэгт 6 сумын давхардсан тоогоор 6100 хүн хамрагдсанаас 39,1% нь эрэгтэйчүүд эзэлсэн нь "Эрэгтэйчүүдийн эрүүл мэнд" сургалтыг эрэгтэйчүүд олноор ажиллаж буй байгууллагын албан хаагчдад 8 удаа цахим болон танхимаар зохион байгуулж, 5889 эрэгтэйг хамруулж, 310 төрлийн мэдээллийг цахим хаягуудад байршуулан 10425 хандалт авч, шинээр 135 төрлийн гарын авлагыг хэвлэн 3357 хүнд тараасан. Хилийн цэргийн 0168 дугаар анги, анхан шатны амилуулах суурь тусламж үзүүлэх сургалт, дадлагыг зохион байгуулж цэргийн ангийн 30 албан хаагчийг хамруулж чадавхжуулж, тус ангид шүдний эмчийн явуулын үзлэг зохион байгуулж, 144 хүн хамруулан, өвчтэй 139 хүнийг илрүүлж, 57%-г эрүүлжүүлсэн. Хилийн цэргийн 0168 дугаар анги, ЗХ-ний 253-р анги, Замын-Үүд сумын Цэрэгжүүлсэн хамгаалалтын анги зэрэг 3 байгууллагын 98 албан хаагчдад "Дархлаажуулалт", "Давсаа хасъя", "Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд" сэдвээр сургалт хийж, мэдээлэл өгсөн. ЗХ-ний 253-р ангийн 14 албан хаагчдыг ДОХ/Тэмбүү, элэгний В,С вирусийг илрүүлэх урьдчилан сэргийлэх шинжилгээнд хамруулж, элэгний В вирусын 1 тохиолдол шинээр илрүүлж, хяналтад авсан. цэргийн анги,ЗХ-ний 336 дугаар ангийн давхардсан тоогоор 601 албан хаагчдыг явуулын амбулаторийн үзлэгт хамруулсны 71.3%-ыг эрэгтэйчүүд эзэлж байгаа нь 2020 оны мөн үетэй харьцуулахад цэргийн насны залуучуудын үзлэгт хамрагдалт 63 хүнээр буюу 7.5 хувиар өссөн. "Эрүүл чийрэг эр хүн" төлөвлөгөөг 95%-ийн</p>	90%
----	--	--	--	---	--	-----

12	6. "Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд" хөтөлбөрийн төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлж, амны хөндийн эрүүл мэндийн мэдлэг дадлыг олгох сургалт, сурталчилгааг нэмэгдүүлэх, амны хөндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэг, эрүүлжүүлэлтийг нэмэгдүүлэх		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 95,6 Үзлэгт хамрагдсан хүүхдийн тоо 8813		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 96,0 Үзлэгт хамрагдсан хүүхдийн тоо 9000	Иргэдэд "Амны хөндийн эрүүл ахуйн зөв мэдлэг дадал төлөвшүүлэх" 285 удаагийн сургалт, сурталчилгаанд 11259 хүүхэд, эцэг эхчүүдийг хамруулж, цахим орчинд 106 төрлийн мэдээлэл байршуулж, 3261 хүний хандалт авч, 38 төрлийн 2893 ширхэг зөвлөмж, санамж, гарын авлага тарааж, иргэдэд мэдлэг олгосон. "Шүд угаалтын аварга шалгаруулах" тэмцээнийг анх удаа орон нутагт зохион байгуулж, 72 сурагч хамруулсан. Хувийн хэвшлийн 7 шүдний эмчийг нийгмийн хариуцлагын дагуу 2 суманд ажиллуулж, 471 хүнийг үзлэгт хамруулж, өвчлөлтэй 399 хүний 675 шүдэнд эмчилгээ хийж 76% эрүүлжүүлсэн. Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/228 дугаар захирамжийн дагуу нөөц хөрөнгөөс 29.7 сая төгрөг шийдвэрлүүлж, 13 суманд шүдний эмчийн явуулын үзлэг хийхээр төлөвлөж, одоогоор 11 суманд зохион байгуулж, 2710 хүнийг хамруулснаас 2161 нь хүүхэд байсан. Үүнээс 5170 шүдэнд эмчилгээ хийж, 1931 хүнийг /71.9/ эрүүлжүүлсэн үр дүнтэй ажилласан. Эрүүл мэндийг дэмжих бүлгэмийн дэмжлэгтэйгээр ХХ-ийн 2 эмнэлэгтэй хамтран 7 цэцэрлэгийн 299 хүнд "Амны хөндийн эрүүл мэнд" сэдвээр сургалт зохион байгуулж мэдлэгийг дээшлүүлсэн. Орон нутагт Шүдний 2 хувийн эмнэлэг шинээр нэмэгдэж, хувийн хэвшлийн шүдний эмнэлгүүд орон нутагт хийгддэггүй гажиг засал, мэс заслын чиглэлээр эмчилгээг нэвтрүүлсэн. "Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд" дэд хөтөлбөрийн хүрээнд хувийн хэвшлийн 7 шүдний эмчийг нийгмийн хариуцлагын дагуу Айраг, Зүүнбаян сумдад 7,7 хоногоор ээлжлэн ажиллуулж, 1105 хүнд үзлэг хийж, шүдний өвчлөлтэй 954 хүний 1654 шүдэнд эмчилгээ хийж 92.4% эрүүлжүүлж, ЭМД сангаас 73.8 сая төгрөг зарцуулсан. Төр, хувийн хэвшлийн 12 шүдний эмнэлэг, кабинетаар 0-18 насны нийт 15098 хүүхдийг урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулж, 9473 хүүхэд буюу 90.7%-ийг эрүүлжүүлж, ЕБС-ийн Үдийн цай хөтөлбөр хэрэгжүүлж буй ангиудад "Ангидаа шүдээ угаах" уриалгыг гаргаж, хэвшүүлсэн. Хүүхдийн шүдний үзлэгийг 2020 оныг харьцуулахад 8880	100%
----	---	--	---	--	---	--	------

13		7. Эрүүл мэндийн байгууллагуудын яаралтай тусламжийн тоног төхөөрөмж, автомашины парк шинэчлэлийг хийж тусламжийн чанар хүртээмжийг сайжруулах		ЯТТТ-ийн хангалтын хувь анхан шатанд 89,4 лавлагаа шатлалд 90,0		ЯТТТ-ийн хангалтын хувь анхан шатанд 90,0 лавлагаа шатлалд 97,5	<p>Яаралтай тусламжийн тоног төхөөрөмжийн хангалт шинээр 23.2 сая төгрөгийн 7 төрлийн тоног төхөөрөмж нэмэгдсэнээр анхан шатанд 91,6%, лавлагаа шатлалд 98%-д хүрч өмнөх оноос 3.4%-иар, 2020 оноос нэмэгдэж, анхан шатны ЭМБ-д 100% хүчилтөрөгч өтгөрүүлэгч, монитор, тарианы шахуурга, 58,8% нь дефибрилятортой болсноор амилуулах болон лавшруулсан тусламж үйлчилгээг үзүүлэх чадавх бэлэн байдал сайжирсан.</p> <p>Яаралтай тусламжийн тоног төхөөрөмжийн хангалт 2020 оноос анхан шатанд 14.4%, лавлагаа шатлалд 7.6%-иар нэмэгдсэн байна. ДЭМБ, ЭМЯ-ны хөрөнгө оруулалтаар бүх ЭМБ-дад спиромертийн аппараттай болж, эмч нарыг сургалтад хамруулснаар эмнэлгүүдийн яаралтай тусламжийн хүний нөөцийн чадавх, тоног төхөөрөмжийн хангалт сайжирсан.</p> <p>Лавлагаа шатлалын 2 эмнэлэг болон автозам дагуу байрлах Айраг, Даланжаргалан сумдын ЭМТ-д орон нутгийн болон хандив тусламжийн хөрөнгө оруулалтаар бүрэн тоноглогдсон эмнэлгийн яаралтай тусламжийн автомашинтай болсноор анхан шатны ЭМБ-ууд 1-3, Нэгдсэн эмнэлгүүд 8-13 автомашинтай, болж, автомашины хангалт 2020 онтой харьцуулахад лавлагаа шатлалд 90%, анхан шатлалд 88 хувьтай байна. Осол гэмтлийн шалтгаан нас баралт өмнөх оны мөн үеэс 8,7%-иар, 2020 онтой харьцуулахад 6,3%-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.</p>	100%
14	2.1.2.. Орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний технологийг нэвтрүүлж, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төрөл, чанар хүртээмжийг	1. Анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагуудын лабораторийн тоног төхөөрөмжийн хангалтыг шат дараатай нэмэгдүүлж, сум орон нутагтаа оношлуулж эмчлүүлэх боломжийг бүрдүүлэх		Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн хангалтын хувь 62		Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн хангалтын хувь 65	<p>Сумдын болон өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдийг биохими, шээсний хагас анализатортай болгох, эмч нарыг ЭХО, ЗЦБ хийж, дүгнэлт гаргах чадварыг дээшлүүлэх, лабораторийн шинжилгээний нэр төрөл, хүртээмжийг сайжруулах зорилгоор Эрдэнэ, Хөвсгөл, Даланжаргалан, Алтанширээ, Улаанбадрах, Иххэт сумдад 1-3 төрлийн 108,2 сая төгрөгийн аппараттай болж, оношилгооны чадавх нэмэгдсэн. Одоогоор Сайхандулаан, Өргөн сумд лабораторийн тоног төхөөрөмжгүй. Лабораторийн эмч, мэргэжилтнүүдэд "ISO 15189:2015 стандарт, магадлан итгэмжлэл, лабораторийн өнөөгийн байдал" сэдэвт сургалтыг зохион байгуулж, 45 лаборант нарыг хамруулан, чадавхжуулсан. Сайншандын ӨЭМТ-үүд ОНХС-ийн 43,1 сая төгрөгийн Мобайл төхөөрөмж нийлүүлэгдсэнээр анхан шатны ЭМБ-ууд 100% Мобайл төхөөрөмжтэй болж, иргэд хаана байхаас үл хамааран анхан шатны эмнэлгүүд дээрээ ЭХО, зүрхний цахилгаан бичлэг, 8 төрлийн цусны шинжилгээ өгөх нөхцөл бүрэн бүрдсэн. Анхан шатанд лабораторийн тоног төхөөрөмжийн хангалт 15.7%-аар нэмэгдэж, 80.7%-д хүрсэн.</p>	100%

15	<p>чанар, хүртээмжийн нэмэгдүүлэн хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудыг бодлогоор дэмжиж орон нутагтаа оношлогдон, эмчлүүлэх боломжийг бий болгоно.</p>	<p>2. Лавлагаа шатлалд орчин үеийн болон нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлж, шинэчлэл хийх</p>		<p>Тоног төхөөрөмжийн тоо 0</p>	<p>Тоног төхөөрөмжийн тоо 1</p>		<p>Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг ходоодны дурангийн иж бүрдэл, мэс заслын ерөөний тоног төхөөрөмж, мэс заслын хагалгааны гэрэл, иж бүрэн зөөврийн рентген аппарат худалдан авах 4 удаагийн тендерийг амжилттай зохион байгуулж, салбарын хөрөнгө оруулалтаар мэс заслын "С-Арт" рентген аппараттай болж оношилгоо, эмчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлсэн.</p> <p>Замын-Үүдийн нэгдсэн эмнэлэг шинээр компьютер томографын оношилгоог нэвтрүүлж, орчин үеийн дэвшилтэт тоног төхөөрөмж бүхий эрүүл мэндийг дэмжих төвийг ашиглалтад оруулж, нарийн мэргэжлийн тусламж үйлчилгээг улам өргөжүүлснээр нэгдсэн эмнэлгүүд хэвлийн диализ, полихими эмчилгээ, дурангийн хагалгаа, чих хамар хоолой, нүд, хөнгөвчлөх зэрэг 11 нэр төрлийн тусламж үйлчилгээг нэвтрүүлсэн. Нэгдсэн эмнэлгүүд мэргэшсэн тусламж үйлчилгээний багцын дагуу эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, орон нутагтаа чанартай тусламж үйлчилгээ авах боломж нөхцөлийг бүрдүүлэхэд анхаарч, лавлагаа шатлалд нийтдээ 783.7 сая төгрөгийн 24 ширхэг эмнэлгийн тоног төхөөрөмж шинээр нийлүүлэгдсэнээр тоног төхөөрөмжийн хангалт 86.2% болж 2020 оноос 608 ширхэг 7,409,6 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмж нэмэгдэж, 1.7%-иар өссөн байна</p>	100%
16	<p>2.1.3.. "Цахим Монгол" арга хэмжээний хүрээнд эрүүл мэндийн мэдээллийн нэгдсэн сан бүрдүүлж, орон нутагт хийгдэх</p>	<p>1. Эмнэлгүүдийн цахим технологийг боловсронгуй болгох, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлэх</p>		<p>Хүчин чадлыг нэмэгдүүлсэн ЭМБ-ын тоо 3</p>	<p>Хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх ЭМБ-ын тоо 15</p>		<p>Замын-Үүдийн Нэгдсэн эмнэлгийн эрүүл мэндийг дэмжих төвд шинэ тоног төхөөрөмж болон бусад төхөөрөмжүүдийг холбож үйл ажиллагааг тогтмолжуулсан.</p> <p>"E-Health" программыг хөгжүүлж, иргэдийн эрүүл мэндийн цахим мэдээллийн санг баяжуулж, цахим программаар эрүүл мэндийн 13 үйлчилгээг цахимжуулж, иргэдэд хүлээгдэл чирэгдэлгүй үйлчлэх нөхцөлийг хангасан.</p> <p>Үүнд: Үзлэгийн цаг авах ба цуцлах, лабораторийн шинжилгээний хариу авах, олон улсын аяллын эрүүл мэндийн гэрчилгээ авах, эмнэлгийн магадалгаа авах, эрүүл мэндийн даатгал төлөлт шалгах, шимтгэл төлөх, хөдөлмөрийн чадвар алдалт, эмнэлгийн хуудас өгөх зэргээр иргэдэд чирэгдэлгүй болгож үйлчилсэн.</p> <p>"Цахим Монгол", "Цахим - эрүүл мэнд" төслийн хүрээнд эрүүл мэндийн байгууллагуудын интернэтийн хурд, компьютерын хангалтыг нэмэгдүүлж, серверийг өргөтгөх арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлсэн.</p> <p>ЭМБ-уудын компьютеруудыг үе шаттайгаар шинэчилж, хуучин компьютерын Hard, Ram зэргийг шинэчлэх зэргээр хурд хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, интернэт, серверийн өргөтгөлийг хийсэн.</p>	100%

17	<p>оношилгоо, эмчилгээнд алсын зайн технологи ашиглан, цахим эрт илрүүлэг, эргэн дуудах тогтолцоог бүрдүүлнэ.</p>	<p>2. Анхан шатлалд явуулын болон алсын зайн тусламж үйлчилгээний цахим технологийг нэвтрүүлж, цахим эрт илрүүлэг, эргэн дуудах тогтолцоог бүрдүүлэх</p>		<p>Мобайл технологи нэвтрүүлсэн ЭМБ-ын тоо-3</p>		<p>Мобайл технологи нэвтрүүлэх ЭМБ-ын тоо-3</p>	<p>ОНХС-ын 43,1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар мобайл технологийг 3 эрүүл мэндийн төвд нийлүүлснээр аймгийн хэмжээнд анхан шатны ЭМБ-уудад 100 хувь Мобайл технологи нэвтэрсэн. Мөн ЭМЯ-ны 136,6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар анхан шатны эмнэлгүүдэд 100 хувь уушгины багтаамжийг тодорхойлох спирометрийн багажаар хангасан.</p> <p>Мобайл үзлэгт 6123 хүнийг хамруулж, 5309 шинжилгээ хийж, 288 өвчлөл шинээр илрүүлж, дээд шатлалд 112 хүн илгээж, 176 хүний эмчилгээний асуудлыг шийдэж, 5 хавдар эрт шатанд нь илрүүлж, зүрх судасны эмгэгтэй 53 хүнийг зайн оношилгооны дамжуулалтаар оношилж, 34 хүнийг арьсны төвтэй холбогдож, эмчилгээг заалгаснаар хөдөөгийн малчид оношилгоо шинжилгээг орон нутагтаа хийлгэх боломж бүрдсэн.</p> <p>2019-2020 онуудад Мобайл технологи 4 суманд хэрэгжиж байсан учраас 2023 онтой харьцуулахад зайн оношилгооны төрөл 2-оор нэмэгдэж, үзлэг 5812-оор нэмэгдсэнээр алсын дуудлага болон хөдөөгийн малчдыг дээд шатлалд илгээх хүний тоо тодорхой хувиар буурч, анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагуудын оношилгооны чадавх сайжирсан.</p>	100%
18	<p>2.1.4.. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн чанар, аюулгүй байдлыг</p>	<p>1. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авах ажиллагааг хууль журмын хүрээнд зохион байгуулж, чанар, аюулгүй байдлын стандартын хэрэгжилтийг хангуулан хяналт тавих</p>		<p>Тендерийн гүйцэтгэлийн хувь Нэгдсэн эмнэлгүүдэд 72, Сумын эрүүл мэндийн төвүүдэд 81</p>		<p>Тендерийн гүйцэтгэлийн хувь Нэгдсэн эмнэлгүүдэд 80, Сумын эрүүл мэндийн төвүүдэд</p>	<p>ЭМГ-ын даргын А/153, А/154 дүгээр тушаалуудаар үнэлгээний хороог байгуулан, аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, Замын-Үүд сумын Нэгдсэн эмнэлгийн 2,830 сая төгрөгийн 31 багц бүхий нээлттэй тендер, Сумын эрүүл мэндийн төвүүдийн 274 сая төгрөгийн 26 багц бүхий нээлттэй тендерүүдийг зохион байгуулсан. Хуулийн дагуу тендерүүдийг 4 удаа нээлттэй тендер шалгаруулалтын журмаар зохион байгуулж, нийт 47 багцад хамгийн сайн үнэлэгдсэн 26 байгууллагатай гэрээ байгуулж, татан авалтууд хуваарийн дагуу хийгдсэн.</p> <p>Эмийн үнийн өсөлттэй холбоотойгоор тендер амжилтгүй болсон 10 багцад тодотгол хийн харьцуулсан тендер дахин зарлагдаж байна. Эрүүл мэндийн байгууллагууд Төрийн худалдан авах ажиллагааны Цахим дэлгүүрт байршсан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, урвалж оношлуурыг Ерөнхий гэрээний худалдан авалтаар авч нийт 79 нэр төрлийн, 568 сая төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, урвалж оношлуурыг 17 ЭХНБ-аас худалдан авсан.</p> <p>Сумын эрүүл мэндийн төвүүдийн хэрэгцээт эм хэрэгслийн захиалгыг 4 удаа нэгтгэн зохион байгуулж, нийгмийн хариуцлагын хүрээнд "Дорнын гэгээ тун" ЭХНБ эм хэрэгслийг стандартын дагуу хадгалж, сумын эрүүл мэндийн төвүүдэд түгээж, чанар стандартын хэрэгжилт 100 хувь хангагдсан.</p>	100%

19	<p>Барилга, хүртээмжийн нэмэгдүүлэн бүртгэл, хяналтын цахим тогтолцоог бүрдүүлнэ.</p>	<p>2. Шинэчлэгдсэн цахим жорын программыг өргөжүүлж, хөнгөлөлттэй эмийн жор бичих эмчийн тоог нэмэгдүүлж, эрүүл мэндийн даатгалын сангийн үнийн хөнгөлөлттэй эмийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх</p>		<p>Хөнгөлөлттэй эмээр үйлчлүүлсэн эн хүний тоо 37438</p>		<p>Хөнгөлөлттэй эмээр үйлчлүүлэх хүний тоо 40000</p>	<p>Тархины саажилт, хүүхдийн уналт таталтын эсрэг эмийг хүүхдэд /0-19 нас/ ЭМД-ын сангаас 100% хөнгөлөлттэй олгож эхэлсэн. Хүн амын дунд зонхилон тохиолддог, нас баралтын хувь өндөртэй зүрх судас, чихрийн шижин, уушгины эмгэг болон хавдрын үеийн эмзүйн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах зорилгоор “Новартис эмийн хүртээмжийг сайжруулах” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн. Эрүүл мэндийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2022 оны 11-р тогтоолоор Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас үнийн хөнгөлөлт үзүүлэх 159 ерөнхий нэршлийн, 561 эмийн жагсаалтыг баталж, иргэд хурууны хээгээ уншуулан харьяалал харгалзахгүйгээр бүх шатлалын эмнэлгүүдээр хөнгөлөлттэй эм бичүүлэх боломжтой болсон бөгөөд ЭМДЕГ-аас 71-ээс дээш насны иргэд, бусдын асаргаанд байдаг, уналт таталт, саажилттай иргэд хурууны хээ уншуулахгүй хөнгөлөлттэй эм бичүүлэх боломжийг бүрдүүлж, эмийн хүртээмжийг нэмэгдүүлсэн. Мөн 15 ерөнхий нэршлийн 24 тун, хэмжээ бүхий эмийг Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас 100 хувийн хөнгөлөлттэй олгож нийт 47 эмийн сан, 33369 хүнд, 923.4 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй эмээр үйлчилсэн ба урьд оны мөн үеэс 11,3-аар буурсан байна.</p> <p>ЭМДЕГ-ын 2023 оны 08 дугаар тогтоолоор иргэдээс төлөх өртөг нэмэгдсэн, ЭЭС ОНӨҮ ААТГ нь татан буугдсан зэргээс шалтгаалсан.</p>	100%
----	---	--	--	--	--	--	--	------

20	2.1.5.. Эрүүл мэндийн ажилтны хөгжил, нийгмийн хамгааллын хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг	1. Эмч, мэргэжилтнүүдийг төгсөлтийн дараах гадаад, дотоодын албан болон албан бус сургалтад хамруулж, мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх		Сургалтын төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлсэн дүн 10,6 сая төгрөг	Сургалтын төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлсэн дүн 11,0 сая төгрөг		<p>"Эрүүл мэндийн байгууллагуудын эмч, мэргэжилтнүүдийг чадавхжуулахад анхаарч, мэргэжил олгох, дээшлүүлэх сургалтад 23, танхимын болон цахим сургалтад давхардсан тоогоор 1660, ЭМБ-ын дотоодын сургалтад давхардсан тоогоор 2305 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэнг хамруулж, нийт 3980 хүний мэдлэг чадварыг дээшлүүлсэн.</p> <p>Лондонгийн "CIPD" их сургуульд 1 албан хаагч, Тайвань улсын их дээд сургуулийн үйл ажиллагаатай танилцах аялалд аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн дарга оролцож, БНСУ-д ажлын байрны дадлагажуулах 3 сарын сургалтад 1 эмч, ОХУ-ын Москва хот дахь Эх барих эмэгтэйчүүд, перинатологийн эрдэм шинжилгээний төвд ажлын байрны дадлагажих сургалтад ОХУ-ын Засгийн газрын санхүүжилтээр Замын-Үүд нэгдсэн эмнэлгийн эх барих эмэгтэйчүүд, нярайн эмчийг, ЭМЯ-ны дэмжлэгээр БНСУ болон БНХАУ-д 2 эх баригч, 5 сувилагчийг тус тус хамруулж, мэдлэг чадавхыг нэмэгдүүлсэн.</p> <p>АШУУИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар Анагаах Ухааны сургуулийн Эм найруулагчийн ангид 2020-2023 онд суралцаж төгссөн 16 оюутан, тус онд шинээр элсэн орсон Эх баригчийн ангийн 11 оюутан, Их эмчийн ангийн 3, нийт 30 оюутантай орон нутагтаа тогтвор суурьшилтай ажиллах гэрээг байгуулж, сургалтын төлбөр болох 23,0 сая төгрөгийг орон нутгийн хөгжлийн сангаас 100% олгож, орон нутагт нэн шаардлагатай байгаа мэргэжлээр хүний нөөц бэлтгэх ажлыг дэмжиж ажилласан. Мөн Сайхандулаан, Өргөн сумын Засаг дарга орон нутгийн санхүүжилтээр 4 оюутны сургалтын төлбөр болох 18,7 сая төгрөгийг төлж 5 жилийн хугацаатай ажиллахаар гэрээ байгуулан ажиллуулж байна.</p> <p>2020-2023 онуудад давхардсан тоогоор 11670 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэнг дотоод, 12 эмч, мэргэжилтэнг 12 удаа гадаад сургалтад хамруулж мэдлэг чадварыг дээшлүүлсэн.</p>	100%
----	--	--	--	--	--	--	--	------

21	сайжруулж, хүний нөөцийн хангалтыг нэмэгдүүлж, нөхцөл боломжоор хангана.	2. Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллыг сайжруулах төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлж, хүний нөөцийн хангалтыг нэмэгдүүлэх, сум орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, эдийн засгийн хөшүүргийг оновчтой, хүртээмжтэй болгох		Хүний нөөцийн хангалтын хувь 82,6 Дэмжлэг үзүүлсэн дүн 31,5 сая төгрөг		Хүний нөөцийн хангалтын хувь 85,0 Дэмжлэг үзүүлсэн дүн 35,0 сая төгрөг	<p>Эрүүл мэндийн салбарын хэмжээнд "Нийгмийн хамгааллын хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлж, сум орон нутгийн удирдлагуудтай "Хамтран ажиллах гэрээ"-г байгуулж, эмч мэргэжилтнүүдийг орон сууцаар хангах, тогтвор суурьшилтай ажиллах хөшүүргийг бий болгож, дэмжих зорилгоор анхан шатны эрүүл мэндийн төвүүдэд ажиллаж байгаа 38 эмч мэргэжилтнийг төрийн албан хаагчийн орон сууцанд суулган, түрээсийн төлбөрөөс чөлөөлсөн.</p> <p>Гэр бүлээрээ хөдөө ажиллаж байгаа залуучуудад "эзэмшлийн газар", 8 албан хаагчдыг "малжуулах төсөл"-д хамруулж, 65 толгой бог мал, 1 ажилтанд "гэр" үнэгүй олгосон. Монгол Улсын Засгийн газрын "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд "Төрийн албан хаагчийг орон сууцжуулах" хөтөлбөрөөр аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт шилжин ирж ажиллах 6 эмч, ажилтныг байраар хангасан. Түрээслээд өмчлөх орон сууцанд орох боломжийг аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн 14 эмч, сувилагч, асрагчид олгож, Замын-үүд сумын Нэгдсэн эмнэлэг нь 18 айлын орон сууцыг ашиглалтад оруулж албан хаагчдыг дэмжин ажилласан. Мөн 3 сумын эрүүл мэндийн төвд ажиллаж байгаа 4 эмчид 15,4 сая төгрөгийн мөнгөн дэмжлэг үзүүлж, шинээр 105 эмч мэргэжилтнийг ажлын байраар хангаж, ЭМБ-уудын хүний нөөцийн хангалт анхан шатанд 89,5%, лавлагаа шатлалд 83,7%, салбарын хэмжээнд дунджаар 86,6%-тай байна.</p> <p>2020-2023 онуудад 97 эмч мэргэжилтэнг төрийн албан хаагчийн байраар хангаж, 856 эмч мэргэжилтэнд 134,3 сая төгрөгний мөнгөн дэмжлэг үзүүлсэн нь 2020 онтой харьцуулахад байраар хангасан албан хаагч 38 хүнээр нэмэгдсэн.</p>	100%
22		1. Ханги хилийн боомтод ЭМТ-ийн барилга барих		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	<p>Монгол Улсын Засгийн газрын "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ын хүрээнд Замын-Үүд, Ханги хилийн боомтуудын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, бүтээн байгуулалт, дэд бүтцийн асуудлыг цогцоор нь шийдвэрлэх асуудлыг улс, орон нутгийн төсөв, гадаадын зээл, тусламжийн хөрөнгөөр шат дараатайгаар хэрэгжүүлж эхэлсэн.</p> <p>Хатанбулаг сумын Ханги хилийн боомтоор зорчиж буй иргэд, төрийн болон хувийн хэвшлийн ажиллагсдад эрүүл мэндийн шуурхай, тасралтгүй үйлчилгээ үзүүлэх, болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор орон нутгийн төсвийн 1,9 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр "Эрүүл мэндийн төв"-ийн барилгыг "Энержи парагон" ХХК барьж, улсын комисст хүлээлгэн өгөхөд бэлэн болсон.</p>	100%

23		2. Уламжлалт анагаах ухаан, рашаан сувиллын төвийн Халзан-Уул сувиллын нийтийн бие засах газрын их засварын ажлыг хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Дорноговь аймгийн аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөөний хүрээнд түүх соёлын дурсгалт газар, шашин мөргөл, эмчилгээний зориулалттай газар нутгийн давуу талд түшиглэсэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх, орчин нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор Даланжаргалан сумын нутагт орших уламжлалт анагаах ухааны "Халзан уул рашаан" сувиллын үйл ажиллагааг эрчимжүүлж ажилласан. "Халзан уул рашаан" сувиллын нийтийн бие засах газрын их засварын ажлыг орон нутгийн төсвийн 137,9 сая төгрөгийн хөрөнгөөр "Эрхэм бадрах" ХХК гүйцэтгэн, улсын комисс байнгын ашиглалтад хүлээж авсан.	100%
24		3. Даланжаргалан сумын эрүүл мэндийн төвийн барилгын ажлыг үргэлжлүүлж, дуусгах		Гүйцэтгэлийн хувь 70		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Улсын төсвийн 1.6 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Даланжаргалан сумын Эрүүл мэндийн төвийн барилга угсралтын ажлыг "Элит конкрет" ХХК гүйцэтгэж байна. Барилгын каркасан хийцийн угсралт, гадна ханын дүүргэлт, дотор хамар ханын өрөг, цонх суулгах, гадна дулаалгын ажил, метал фасадны төмөр рамын угсралт, дотор салхивчийн систем, халаалт, цахилгааны монтажны угсралтын ажлууд хийгдсэн. Нийт ажлын явц 95 хувьтай байна.	90%
25		4. Алтанширээ сумын Эмнэлгийн мэс заслын өрөө, гал тогооны өрөөнд тоног төхөөрөмж худалдан авах		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 33,2 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Алтанширээ сумын ЭМТ-д мэс заслын болон гал тогооны тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлийн ажлыг "Сант зурлага" ХХК гүйцэтгэж 16 нэр төрлийн тоног төхөөрөмжийг нийлүүлсэн. Эрүүл мэндийн төвийн гал тогооны хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг шинэчилснээр хоол эмчилгээний нэр төрөл нэмэгдэж мэс заслын иж бүрдэлтэй болсноор яаралтай үеийн тусламж үйлчилгээг шуурхай үзүүлэх боломж бүрдсэн.	100%
26		5. Алтанширээ сумын Эрүүл мэндийн төвийн дотор засвар хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Алтанширээ сумын Эрүүл мэндийн төвийн дотор засварын ажлыг орон нутгийн төсвийн 246.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "ЭЙБОЛ" ХХК гүйцэтгэж улсын комиссын дүгнэлтээр байнгын ашиглалтад хүлээн авсан.	100%
27	2.1.6.. Аймаг, сумын эрүүл мэндийн байгууллага, эмнэлгүүдийн барилга байгууламж, дэд бүтцийг сайжруулан стандарт, чанарын шаардлага хангасан үйлчилгээг үзүүлэх	6. Даланжаргалан сумын Эрүүл мэндийн төвд тоног төхөөрөмж худалдан авах		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 61.2 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Даланжаргалан сумын Эрүүл мэндийн төвд эмнэлгийн тоног төхөөрөмж, тавилга, зөөлөн эдлэл худалдан авах" ажлын тендер шалгаруулалтад "Мед буян" ХХК шалгарч, физик эмчилгээний тоног төхөөрөмж, хөнжил, гудас, ширээ, сандал зэрэг 12 нэр төрлийн 80 ширхэг тоног төхөөрөмж, зөөлөн эдлэлийг гэрээнд заасан хугацаанд нийлүүлснээр эмнэлгийн орчин нөхцөл сайжирч, үйлчлүүлэгчид ээлтэй, таатай орчин бүрдсэн.	100%

28	орчныг бүрдүүлнэ.	7. Дэлгэрэх сумын ЭМТ-ийн өргөтгөлийн барилга барих	Гүйцэтгэлийн хувь 0	Гүйцэтгэлийн хувь 80	Орон нутгийн төсвийн 854.0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Дэлгэрэх сумын Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөлийн барилга барих ажлын тендер шалгаруулалтад "БЭМЭС" ХХК шалгаран ажлыг гүйцэтгэж байна. Гадна ханын өргийн ажил, гадна дулаан, цэвэр, бохир, цахилгаан хангамжийн ажил, дотор шугам сүлжээний угсралтын ажлууд бүрэн хийгдэж хучилтын хавтанг тавьсан. Дотор хамар ханын өргийн ажил, парпед болон салхивчны өргийн ажил, дотор ханын тэгшилгээ цагаан замаскны ажил, гадна тохижилтын ажлууд хийгдэж байна. Ажлын явц 80 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.	90%
29		8. Мандах сумын Эрүүл мэндийн төвд ор, төрөхийн монитор худалдан авах	Гүйцэтгэлийн хувь 0	Гүйцэтгэлийн хувь 100	Аймгийн ИТХ-ын 2022 оны 12 дугаар сарын 03-ны өдрийн 10/06 тоот тогтоолоор батлагдсан "Мандах сумын Эрүүл мэндийн төвд ор, төрөхийн монитор худалдан авах" тендерт "Медбуян" ХХК шалгарч орон нутгийн 2023 оны төсвийн 15,1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар ажлыг 100 хувь гүйцэтгэсэн. Мандах сумын Эрүүл мэндийн төвийн тоног төхөөрөмжийн хангалт 90 хувиар нэмэгдэж, яаралтай тусламжийн үйлчилгээг иргэдэд ая тухтай нөхцөлд хүргэн ажиллаж байна.	100%
30		9. Хатанбулаг сумын Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөл хийх /халдвартын тасаг/	Гүйцэтгэлийн хувь 0	Гүйцэтгэлийн хувь 80	Орон нутгийн төсвийн 1,2 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Хатанбулаг сумын Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөл хийх ажлыг "Энержи парагон" ХХК гүйцэтгэж, улсын комисс ажиллуулах хүсэлтийг ирүүлээд байна. Ажлын гүйцэтгэлийн явц 100 хувьтай.	100%
31		10. Хөвсгөл сумын Эрүүл мэндийн төвийн лаборатори тоног төхөөрөмж худалдан авах	Гүйцэтгэлийн хувь 0	Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 31,7 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Хөвсгөл сумын эрүүл мэндийн төвд лаборатори тоног төхөөрөмж худалдан авах ажлын тендерт "Мед буян" ХХК шалгарч, нийлүүлэлт 100% хийгдсэнээр 12 нэр төрлийн лабораторийн шинжилгээг орон нутагтаа хийж, нотолгоонд суурилсан тусламж үйлчилгээг үзүүлж, лавлагаа шатлалд илгээх хүний тоо буурсан.	100%
32		11. Эрдэнэ сумын Эрүүл мэндийн төвийн лабораторийн тоног төхөөрөмж худалдан авах	Гүйцэтгэлийн хувь 0	Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 23,8 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Эрдэнэ сумын эрүүл мэндийн төвд лаборатори тоног төхөөрөмж худалдан авах ажлын тендерт "Сүвэн-Уул" ХХК шалгарч, 100 хувийн гүйцэтгэлтэй нийлүүлэлт хийгдсэнээр 12 нэр төрлийн лабораторийн шинжилгээг орон нутагтаа хийж, нотолгоонд суурилсан тусламж үйлчилгээг үзүүлж, лавлагаа шатлалд илгээх хүний тоо буурсан.	100%

33		12. Ханги хилийн боомтын молекул биологийн лабораторийн дагалдах тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл худалдан авах		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 121,8 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Ханги хилийн боомтод "Молекул биологийн лаборатори"-ийг байгуулахаар дагалдах тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн тендер шалгаруулалтад "Медбуян ХХК" шалгарч, 23 нэр төрлийн 70 ширхэг тоног төхөөрөмжийг нийлүүлэн тоног, төхөөрөмжийг ажиллуулах сургалтыг зохион байгуулж хүлээлгэн өгсөн.	100%
34	2.1.7.. АШУҮИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар Анагаах ухааны сургуулийн мэргэжилтэн бэлтгэх тогтолцоог сайжруулж, төгсөгчдийг орон нутагт мэргэжлээрээ ажиллах хөшүүргийг оновчтой хэрэгжүүлнэ.	1. Орон нутагт нэн шаардлагатай мэргэжлээр суралцагсадтай гэрээ хийж, нийгмийн баталгааны дэмжлэг үзүүлэх		Дэмжлэг үзүүлсэн оюутны тоо–10		Дэмжлэг үзүүлсэн оюутны тоо–20	<p>АШУҮИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар сургуулийн эх баригчийн ангийн 11, их эмчийн ангийн 3, эм найруулагч 16 нийт 30 оюутныг төгсөөд орон нутагтаа тогтвор суурьшилтай ажиллах гэрээ байгуулан сургалтын төлбөр болох 23,0 сая төгрөгийг орон нутгийн хөгжлийн сангаас олгосноор эрүүл мэндийн салбарт орон нутагт нэн шаардлагатай байгаа мэргэжлээр хүний нөөц бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлсэн.</p> <p>БНХАУ-ын Эрэн хотын консул, Дорноговь аймгийн Нутгийн зөвлөл, аймгийн ЗДТГ хамтран 2023-2024 оны хичээлийн жилд Анагаах ухааны сургуульд 14 хүнийг "Эх барихуй" мэргэжлээр сургаж төлбөрийн 100%-ийн тэтгэлэг олгосон.</p> <p>Сайхандулаан, Өргөн сумын ЗДТГ-ын санхүүжилтээр 4 оюутны сургалтын төлбөрт 18,7 сая төгрөгийг зарцуулж 5 жилийн хугацаатай ажиллахаар гэрээ байгуулсан.</p> <p>Даланжаргалан сумын ЗДТГ уул уурхайн компаниудтай хамтран орон нутгийн харьяалалтай 51 оюутанд 200 гаруй сая төгрөгийн сургалтын тэтгэлэг олгож, орон нутагтаа эргэж ажиллах гэрээ байгуулсан.</p> <p>Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/740 дугаар захирамжаар 5.6 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлж, оюутны дотуур байранд шаардлагатай зарим тоног, төхөөрөмжийг нийлүүлж оюутнуудын нийгмийн асуудалд дэмжлэг үзүүлэн оюутнуудын таатай амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлсэн.</p> <p>Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/610 тоот захирамжаар АШУҮИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар сургуулийн сургалтын чанар, орчин нөхцөлийг сайжруулах, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх хөтөлбөр боловсруулах ажлын хэсгийг байгуулан ажиллаж байна.</p> <p>Анагаахын Шинжлэх Ухааны Үндэсний Их Сургуулийн Дорноговь аймаг дахь салбар сургуулийн багшийг чадавхжуулах, сургалтын чанар, орчин нөхцөлийг сайжруулах, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/610 дугаар захирамжаар ажлын хэсэг байгуулан, "Анагаахын боловсрол олгох сургалтын байгууллагын хөгжлийг дэмжих аймгийн зорилготой хөтөлбөр"-ийг боловсруулан</p>	100%

35		1. Төв цэнгэлдэх хүрээлэнгийн орчимд "Соёл амралтын цэцэрлэгт хүрээлэн", хүүхдийн парк барьж дуусгах		Гүйцэтгэлийн хувь 70		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Улсын төсвийн 6.7 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 3-р багийн нутаг дэвсгэр төв цэнгэлдэх хүрээлэнгийн зүүн талд "Хүүхдийн парк" байгуулах ажлын тендерт "Дэлгэр баясах зам" ХХК, "Энержи парагон" ХХК, "Уртын уул" ХХК-иуд шалгаран ажлыг гүйцэтгэж 2023 оны 07 дугаар сарын 27-нд байнгын ашиглалтад оруулсан. Тайлант хугацаанд 7400 гаруй хүүхэд, багачууд хүүхдийн паркаар үйлчлүүлсэн.	100%
36		2. Спортын төрлүүдийг хөгжүүлэхэд спортын холбоод, аж ахуйн нэгж байгууллагуудтай хамтран ажиллах		Хамтран ажиллагч байгууллагуудын тоо 47, Спортын төрөл-10		Хамтран ажиллагч байгууллагын тоо 48, Спортын төрөл-12	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачлан хэрэгжүүлж буй "Эрүүл Монгол хүн" үндэсний хөдөлгөөний "Цаг гаргая" аяны хүрээнд аж ахуйн нэгж байгууллага, иргэдийг шугаман бүжиг, алхалт, гүйлт зэрэг төрлөөр 7 хоног бүрийн Баасан, Бямба, Ням гарагуудад хамруулж давхардсан тоогоор 11351 иргэн, хүн амыг хөдөлгөөний дутагдлаас урьдчилан сэргийлэх, нийтийг биеийн тамирыг хөгжүүлэх хүрээнд нийт 37083 иргэнийг тус тус хамруулсан. Усан спорт сургалтын төвд давхардсан тоогоор 1680 хүүхэд хамрагдсан. Эрүүл мэндийн газартай хамтран "Ажлын байрны түмэн дасгал", "Хийн дасгал"-ын аймгийн аварга шалгаруулах тэмцээнд 23 багийн 230 тамирчин оролцсон. Спортын холбоодтой хамтран нийт 78 тэмцээнийг 11 төрлөөр зохион байгуулж 10736 тамирчин оролцуулсан. Жюу жицүгийн холбоотой хамтран "Дорноговь опен" Дэлхийн чансааны 800 оноо олгох бүсийн зэрэглэлийн Олон улсын тэмцээн, спортын холбоодтой хамтран нийт 78 тэмцээнийг 11 төрлөөр зохион байгуулж 10736 тамирчин оролцуулсан нь өмнөх оноос 70%-иар өссөн байна.	90%

37	2.2.1.. Хүн амыг хөдөлгөөний дутагдлаас урьдчилан сэргийлэх, биеийн тамир, спортын хүртээмжтэй үйлчилгээ үзүүлэх төр, хувийн хэвшлийн түншлэлд суурилсан нээлттэй, уян хатан бодлогыг хэрэгжүүлнэ.	3. Нийтийн биеийн тамирыг бүх нийтийн хөдөлгөөн болгох, биеийн тамир, спортоор хичээллэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэн, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэх		Хичээллэгсдийн тоо 15000		Хичээллэгсдийн тоо 16000	<p>Аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулдаг 19 холбоо, клубүүдтэй хамтран ажиллах гэрээний дагуу спортын 11 секц дугуйланд давхардсан тоогоор 5072 өсвөрийн болон насанд хүрэгчдийг хичээллүүлж, 25 төрийн байгууллагатай заалаар үйлчлэх гэрээ байгуулан мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч, хөдөлгөөний дутагдлаас урьдчилан сэргийлэх дасгал хөдөлгөөнийг хийлгэж давхардсан тоогоор 18000, шугаман бүжгийн сонирхон хичээллэгсэд өглөө бүр давхардсан тоогоор 750 иргэдийг хамруулсан.</p> <p>Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачлан хэрэгжүүлж буй “Эрүүл Монгол хүн” үндэсний хөдөлгөөний “Цаг гаргая” аяны хүрээнд аж ахуйн нэгж байгууллага, иргэдийг шугаман бүжиг, алхалт, гүйлт гэсэн төрлөөр 7 хоног бүрийн Баасан, Бямба, Ням гарагуудад хамруулж давхардсан тоогоор 11351 иргэн хамрагдсан.</p> <p>Аймгийн Эрүүл мэндийн газартай хамтран “Ажлын байрны түмэн дасгал”, “Хийн дасгал”-ын аймгийн аварга шалгаруулах тэмцээнд 23 багийн 230 тамирчин оролцсон. Хүн амыг хөдөлгөөний дутагдлаас урьдчилан сэргийлэх, нийтийг биеийн тамирыг хөгжүүлэх ажил, арга хэмжээнд нийт 37083 иргэд хамруулж, өмнөх оноос 8216 хүнээр нэмэгдүүлсэн.</p> <p>1000 хүний суудалтай спорт цогцолбор, спорт ордон, 8 сум, 1 багийн спортын ордонд нийтийн биеийн тамирын арга зүйч, дасгалжуулагчид ажиллаж иргэдийг биеийн тамир, спортоор хичээллэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэн ажилласан.</p>	90%
38		4. “Унадаг дугуй”-г нийтийн хэрэглээ болгох чиглэлээр спортын холбоо, клуб, аж ахуйн нэгж байгууллагуудтай хамтран ажиллах		Хичээллэгсдийн тоо 350		Хичээллэгсдийн тоо 400	<p>Дугуйн спортын, аяллын "Хулан" клубээс санаачлан унадаг дугуйг нийтийн хэрэглээ болгохоор аймгийн хэмжээнд судалгаа хийж, судалгааны дүнд үндэслэн ойрын дугуйн аялал, зугаалгыг жил бүр явуулж хэвшсэн.</p> <p>Дугуйн спортоор хичээллэгч өсвөрийн болон ахмад тамирчдын аймгийн аварга шалгаруулах сорилт тэмцээнд 25, "Сайншандын цом"-ын аварга шалгаруулах тэмцээнд 209, "Khamar Monastery-2023" засмал замын ба уулын дугуйн уралдаанд Өмнөговь, Сэлэнгэ, Ховд, Улаанбаатар хотын 250 тамирчид тус тус оролцож, нийт 3 удаагийн тэмцээнд 484 тамирчид хамруулсан бөгөөд орон нутгийн төсвөөс нийт 18,9 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Мөн Улаанбаатар хотод зохион байгуулагдсан Хайрхан хөгжлийн төвийн стандарт тэмцээнд 1, Өмнөговь аймагт зохион байгуулагдсан Говийн бүсийн болон холын зайн тэмцээнд 1, "Дархан-88" тэмцээнд 15, Монголын хүүхдийн спортын зуны VII наадмын дугуйн төрөлд 7, нийт 4 удаагийн тэмцээнд 24 тамирчид амжилттай оролцсон.</p> <p>Аймгийн хэмжээнд нийт 420 хүн унадаг дугуйг хэрэглээний болон спортын зориулалтаар тогтмол хэрэглэж дугуйн спортоор хичээллэж эхэлснээр нийт хичээллэгсдийн тоо 26 хувиар өссөн.</p>	90%

39	2.2.2.. Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд иргэдэд үйлчлэх спортын зориулалтын стандарт талбайн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, спортоор хичээллэх орчныг сайжруулна.	1. Үндэсний спортыг сурталчлан хөгжүүлэх, монгол бахархалыг бий болгох нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулах		Үйл ажиллагааны тоо 4		Үйл ажиллагааны тоо 6	<p>Үндэсний спортын төрлүүдийг сурталчлах таниулах, өвлөн уламжлуулах зорилгоор аймгийн Шагайн холбоотой хамтран энэ оны 02 дугаар сард "Дээлтэй шагайн харваа", 05 сард цолгүй харваачдын аймгийн аварга шалгаруулах тэмцээн, Шагайн харвааны салбар холбооноос жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулдаг Халхын гурван том тойрмын нэг "Луугарын тойром харваа-2023 арга хэмжээг хоёр өдрийн турш зохион байгуулагдаж уг тэмцээнд цуваа харваа болон ахмадын нумт харвааны төрлөөр 70 багийн 600 гаруй харваачид оролцсон. Мөн уран уургач, бугуйлч, эмнэг булгиулалтын Улсын аварга шалгаруулах шигшээ тэмцээн 09 дүгээр сарын 08-11-ны өдрүүдэд зохион байгуулагдаж 21 аймгийн 315 тамирчид өрсөлдсөн.</p> <p>Үндэсний спортыг сурталчлан хөгжүүлэх ажлын хүрээнд дээрх тэмцээнийг зохион байгуулж, байгууллагын цахим хуудаст мэдээллийг тухай бүр байршуулан ажилласнаар иргэдийг үндэсний спортоор хичээллэх, монгол бахархлыг бий болгон ажилласан. Биеийн тамир, спортын газрын Спорт цогцолборт шагай харвааны өрөө байрлаж, ахмад харваачид бэлтгэл сургуулилт хийх орчныг бүрдүүлж, үндэсний бөхийн барилдаанд бөхийн эд хэрэглэлээр ханган ажилласан.</p> <p>Сумдуудад иргэдийн дунд өв соёлоо түгээн дэлгэрүүлэх зорилгоор "Адуучин", "Сурын харваа", "Буухиа тэмцээн", "Шагайн харваа" зэрэг тэмцээнүүдийг зохион байгуулж хэвшсэн. Тайлант жилийн хугацаанд давхардсан тоогоор 1046 тамирчин оролцож өмнөх оны байдлаас 30 хувиар өссөн үзүүлэлтэй байна.</p>	90%
40		2. Дэлгэрэх сумын төвд нийтийн биеийн тамирын талбай байгуулах		Гүйцэтгэлийн хувь 70		Гүйцэтгэлийн хувь 100	<p>Орон нутгийн төсвийн 405.1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Дэлгэрэх сумын төвд Нийтийн биеийн тамирын талбай байгуулах ажлыг "Дэлгэр баян хүлэг" ХХК гүйцэтгэлээ.</p> <p>Биеийн тамирын талбайн цутгалтын ажил, гүйлтийн зам, хүүхдийн тоглоомын талбай, хөл бөмбөгийн болон сагсан бөмбөгийн талбай, уртын харайлтын элстэй талбай, бие бялдаржуулах төхөөрөмжүүдийг байрлуулж, хиймэл зүлэг наах, талбайд сандал угсрах ажлуудыг гүйцэтгэн байнгын ашиглалтад оруулсан.</p>	100%

41		1. Тив, дэлхий, олимп, улс бүсийн чанартай тэмцээнд оролцох тамирчид, дасгалжуулагчдад дэмжлэг урамшуулал олгох		Урамшуулсан тамирчдын тоо 40 дасгалжуулагч 4		Урамшуулах тамирчдын тоо 50, дасгалжуулагч 5	<p>Өсвөр үе, залуучуудын шигшээ баг"-ийг нэмэгдүүлж, үйл ажиллагааг нь үргэлжлүүлэн дэмжих захирамжийг гарган, тив, дэлхий, улсын хэмжээнд аймаг, орон нутгийнхаа нэрийг өндөрт өргөн, медаль хүртсэн тамирчид, бэлтгэл сургуулилтыг ханган оролцуулсан дасгалжуулагчдыг урамшуулан, тэдний амжилтыг ахиулах зорилгоор амжилт гаргасан 90 тамирчин, 10 дасгалжуулагчийг аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/191 дүгээр захирамжаар нийт 23,5 сая төгрөгөөр урамшуулсан.</p> <p>Тив, дэлхийн чанартай тэмцээнд оролцох тамирчдад 6 сая, улс, бүсийн тэмцээнд оролцох тамирчдад 30,8 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлэн ажиллалаа. Шатар, жүдо бөх, жюү жицү, чөлөөт бөх, пара жүдо зэрэг төрлөөр нийт 15 тамирчин оролцож алт 1, хүрэл 2, шагналт 5 дугаар байранд тус тус шалгарсан. 2020 онд тив, дэлхий, олимп, улс, бүсийн чанартай тэмцээнд амжилт гаргасан 48 тамирчин дасгалжуулагчийг урамшуулсан.</p> <p>Өмнөх онд тив, дэлхий, улсын хэмжээнд аймаг, орон нутгийнхаа нэрийг өндөрт өргөн, медаль хүртсэн тамирчид, бэлтгэл сургуулилтыг ханган оролцуулсан дасгалжуулагчдыг урамшуулан, тэдний амжилтыг ахиулах зорилгоор 2022 онд амжилт гаргасан 28, тамирчин, 4 дасгалжуулагчийг урамшуулснаар энэ онд дэмжлэг 68 хувиар, тамирчдын тоо 27.8 хувиар өссөн.</p>	100%
42	2.2.3.. Их спортын төрөл, шигшээ багийг нэмэгдүүлж, гадаад, дотоодын тэмцээн уралдаанд оролцох тамирчдыг бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.	2. Олон улс, улс, бүсийн тэмцээн, уралдаан болон "Дорноговь бага олимп" спортын наадам зохион байгуулах		Тэмцээний тоо 4		Тэмцээний тоо 5	<p>Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн ивээл доор зохион байгуулагдаж буй 21 аймгийн футзалны цомын аварга шалгаруулах тэмцээн, U23 залуучуудын сагсан бөмбөгийн улсын аварга шалгаруулах тэмцээн, "Дорноговь опен" Жюү жицүгийн дэлхийн чансааны 800 оноо олгох Олон улсын тэмцээн, "Нийтийн бүжгийн 7-р их наадам"-ын 15 багийн 350 бүжигчин, "Khamar monastery-2023" засмал зам ба уулын дугуйн улсын уралдаан, Авто кросс автомашины уралдаан зэрэг томоохон уралдаан тэмцээнийг орон нутагтаа зохион байгуулж 2000 гаруй тамирчдыг оролцуулж аймгийн орон нутгийн төсвөөс 74,5 сая төгрөгний зардал гаргасан. "Дорноговь Бага Олимп" наадмыг 2024 оны 1-р улиралд зохион байгуулахаар төлөвлөсөн.</p>	70%

43		3. Өсвөрийн шигшээ багийн төрлийн тоо, медалийн чанарыг нэмэгдүүлж, багш дасгалжуулагчдыг урьж хамтран ажиллах		Шигшээ багийн төрлийн тоо 10 Хичээллэгсдийн тоо 400		Шигшээ багийн төрлийн тоо 12 Хичээллэгсдийн тоо 420	<p>Спортын холбоодтой хамтран өсвөр үеийн шигшээ багийг спортын 11 төрлөөр хөгжүүлэн, үйл ажиллагааг дэмжин ажиллалаа. Өсвөр үеийн шигшээ багт 630 гаруй тамирчид хичээллэж улсын аварга шалгаруулах тэмцээнд алт 5, мөнгө 7, хүрэл 7 медаль, бүсийн аварга шалгаруулах тэмцээнд алт 17, мөнгө 13, хүрэл 14 медаль хүртсэн амжилт үзүүлсэн. Монгол Улсын спортын мастер боксын дасгалжуулагч Г.Баасанг 3 жилийн хугацаатай урьж, хамтран ажиллах гэрээ байгуулан ажиллаж хүүхдүүдийн ур чадварыг нэмэгдүүлэн ажилласан. Монголын Хүүхдийн спортын зуны VII наадмын шигшээ тэмцээнд өсвөрийн шигшээ багийн тамирчид спортын 8 төрлөөр 71 тамирчид оролцож, нийт алт 2, мөнгө 3, хүрэл 5 медаль хүртсэн амжилт үзүүлсэн. 2020 онд өсвөрийн шигшээ багийн тоо 8 төрлөөр 370 гаруй тамирчид хичээллэж байсан.</p> <p>Өмнөх онд Сагсан бөмбөг, Жүдо бөх, Гандбол, Чөлөөт бөх, Хөл бөмбөг, Бокс, Хөнгөн атлетик, Волейбол, Ширээний теннис гэсэн спортын 10 төрлөөр үнэ төлбөргүй секц, сургалтад 400 хүүхдийг хамруулсан ба 2020 оноос хойш өсвөрийн шигшээ багийн хүүхдийн тоо 36.5 хувиар, медалийн чанар 50 хувиар, спортын төрөл 3-аар нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.</p>	100%
----	--	--	--	--	--	--	--	------

44		1. "Хүүхэд бүр цэцэрлэгт" сургалтын арга хэмжээ зохион байгуулах		СӨБ-ийн хамран сургалтын жин 87,5 Үүнээс 5 настай хүүхдийн хамрагдалтын хувь 94,2		СӨБ-ийн хамран сургалтын жин 88,0 Үүнээс 5 настай хүүхдийн хамрагдалтын хувь 95,0	<p>Цэцэрлэгийн буюу 2-5 насны 6197 хүүхэд байгаагаас төрийн өмчийн цэцэрлэгт 5025, төрийн бус өмчийн 1 цэцэрлэгт 38, төмөр замын 6 цэцэрлэгт 712, нийт 5775 хүүхэд цэцэрлэгт хамрагдаж, СӨБ-ын хамран сургалтын бохир жин 93,1 хувьтай байна. Нийт 5 настай 1565 хүүхэд байгаагаас төрийн өмчийн цэцэрлэгт 1298 хүүхэд, хувилбарт сургалтад 43 хүүхэд, төмөр замын цэцэрлэгт 167 хүүхэд хамрагдаж, хамран сургалт 96,3 хувь байгаа нь өмнөх оноос 2.1 хувиар нэмэгдсэн. НҮБ-ын хүүхдийг ивээх сан, "Бага насны хүүхдийн хөгжлийг дэмжих төв" ТББ-тай хамтран "Бага насны хүүхдийн цогц хөгжилд эцэг эх асран хамгаалагчийн оролцоо" сэдэвт 5 цогц сургалтыг зохион байгуулж аймгийн хэмжээнд 20 сургагч багш бэлтгэж, бага насны хүүхэдтэй 1000 эцэг эхэд энэ чиглэлийн мэдээллийг түгээн дэлгэрүүлж, гарын авлагын хамт хүргэсэн. БЕГ-аас зохион байгуулсан бэлтгэл бүлгийн багш нарт зориулсан цахим сургалтад төрийн өмчийн болон төмөр замын 37 цэцэрлэгийн 50 багш хамрагдаж, ажлын байрандаа тасралтгүй хөгжиж, мэдлэг аргазүйгээ дээшлүүлэн ажилласан.</p> <p>2023 онд хувилбарт сургалтад нийт 341 хүүхэд хамрагдсан ба өмнөх оноос 22 хүүхдээр нэмэгдсэн байна. Мөн 2020 онд хувилбарт сургалтад 379 хүүхэд хамрагдсан нь цэцэрлэгийн хүртээмж болон хөл хориотой холбоотой байна. СӨБ-ийн хамран сургалтын цэвэр жин 2023 оны байдлаар 93,2 хувь байгаа нь өмнөх оноос 6,2 хувиар өссөн байна. Мөн 2020 оноос 6,2 хувь өссөн үзүүлэлттэй байна. Үүнээс 5 настай хүүхдийн хамрагдалтын хувь 2023 онд 96,5 хувь байгаа нь өмнөх оноос 2,3 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Мөн 2020 онтой харьцуулахад 9,5 хувь өссөн байна.</p>	100%
----	--	--	--	---	--	---	---	------

45	2. "Алтан зул" арга хэмжээ зохион байгуулах		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 1	Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо 1		<p>Боловсролын байгууллагад үр бүтээлтэй ажиллаж, мэргэжлийн өндөр ур чадвар, эвсэг, хөдөлмөрч чанар, хамтын ажиллагаагаараа бусдадаа үлгэр жишээ болж буй шилдэг баг хамт олныг шалгаруулах "АЛТАН ЗУЛ-2023" наадмыг зохион байгуулсан. Уг арга хэмжээнд 24 сургууль, 33 цэцэрлэгийн 1300 гаруй багш ажилтан оролцож, 7 номинацийн хүрээнд шилдгүүдийг шалгаруулж урамшуулсан.</p> <p>"Алтан зул"-2023 наадмын "Аж ахуйн шилдэг баг"-аар П.Бүрэнтэгш эрхлэгчтэй Замын-Үүд сумын хүүхдийн 5-р цэцэрлэгийн хамт олон, "Шилдэг ЗАН, баг"-аар Сайншанд сумын ЕБ-ын 3-р сургуулийн Э.Март ахлагчтай Бага ангийн заах аргын нэгдэл, "Судлагдахууны шилдэг баг"-аар Замын-Үүд сумын ЕБ-ын 1-р сургуулийн О.Дуламсүрэн ахлагчтай "Элсэлтийн ерөнхий шалгалтын баг", "Сургуулийн өмнөх боловсролын шилдэг байгууллага"-аар Б.Бямбацэцэг эрхлэгчтэй Сайншанд сумын хүүхдийн 12-р цэцэрлэгийн хамт олон, "ЕБ-ын 9 жилийн шилдэг сургууль"-аар Н.Намжилсүрэн захиралтай Улаанбадрах сумын ЕБ-ын сургуулийн хамт олон, "ЕБ-ын 12 жилийн шилдэг сургууль"-аар Д.Ариунаа захиралтай Замын-Үүд сумын ЕБ-ын 3-р сургуулийн хамт олон, "Шилдгийн шилдэг баг, хамт олон"-оор Н.Сүхтогоо эрхлэгчтэй Замын-Үүд сумын хүүхдийн 4-р цэцэрлэгийн хамт олон тодорч алтан зул цомын эзэд болсон.</p> <p>Мөн тус арга хэмжээгээр боловсролын салбарт хэрэгжүүлж буй сургалтын хөтөлбөр, шинэчлэлийг харуулсан биологийн бүс, химийн бүс, физикийн бүс, STEAM, робот ба программчлалын бүс, гар урлалын бүс, AR, VR технологийн бүс, орон тис буюу хөгжмийн сургалтын бүс "сэтгэлийн үг" уран зохиолын бүс зэрэг 9 судлагдахууны үйл ажиллагааг танилцуулах туршилтын эвент арга хэмжээг зохион байгуулж, олон нийтэд сурталчлан танилцуулсан.</p>	100%
----	---	--	--	---------------------------------------	--	---	------

46	2.3.1. . “Чадварлаг багш” зорилтод хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, багшийн мэргэжлийн ур чадварыг тогтмол дээшлүүлэн, хөдөлмөрийн бүтээмжид суурилсан үнэлэмжийг бодитой болгож, нийгмийн баталгааг хангана.	3. "Багш авьяас" арга хэмжээ зохион байгуулах		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 0	Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо 1		<p>Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/761 дүгээр захирамжаар Баянхонгор аймагт зохион байгуулагдсан “Хөдөөгийн багш нарын спортын XX наадам”-д оролцоход зориулж 7,2 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн ба 42 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг, тамирчид амжилттай оролцсон.</p> <p>Сагсан бөмбөг, волейбол, даам, шагайн харваа, теннис зэрэг спортын 5 төрлөөр баг, тамирчдыг бэлтгэн оролцуулж, харилцан туршлага солилцон, тамирчдын ур чадварыг нэмэгдүүлсэн. Мөн багш нарын ур чадвар, авьяасыг дэмжин олон улс, улс, бүсийн уралдаан, тэмцээнд амжилттай оролцсон багш нар болон шавь нараа бэлтгэн амжилттай оролцуулсан нийт 12 багшид 9,5 сая төгрөгийн дэмжлэг, урамшуулал олгосон.</p> <p>Багш нарын эрүүл мэнд, идэвхтэй хөдөлгөөнийг дэмжих, спортын ур чадварыг сайжруулах, багшийн хөгжлийг дэмжин хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх зорилгоор “Багш спорт-2023” аймгийн багш нарын тэмцээнийг Биений тамирын багш нарын Сод-Од холбоотой хамтран сагсан бөмбөг, волейбол гэсэн 2 төрлөөр зохион байгуулж цэцэрлэг, сургуулийн 45 багийн 300 гаруй багш, ажилтан оролцсон.</p> <p>“Багш дор мөргөмүй” багшийн багшийн алдаршуулах арга хэмжээг зохион байгуулж, боловсролын байгууллагад гэр бүлээрээ хамтран зүтгэсэн 8 ахмад багшид хүндэтгэл үзүүлж, багшийн багшийн шавь 14 багшийг алдаршуулсан.</p>	30%
----	--	---	--	--	---------------------------------------	--	--	-----

47	4. Их, дээд сургуулиудтай хамтран ажиллаж магистр зэрэгтэй багшийн тоог нэмэгдүүлэх, дутагдалтай багш нарыг бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлэх		Хамтран ажилласан сургуулийн тоо 1	Хамтран ажиллах сургуулийн тоо 2		<p>АШУУИС-ийн Дорноговь дахь салбар сургуулийн 43 багшийн 98% нь магистр, Политехникийн коллежийн 43 багшийн 46.5% буюу 20 багш магистр зэрэгтэй байгаа нь өмнөх оноос 2 хувиар өссөн.</p> <p>Сургуулийн өмнөх боловсролын 60 багш, удирдах ажилтан магистр зэрэгтэй ажиллаж байгаа бөгөөд зөвхөн энэ жил 15 багш, удирдах ажилтан магистрын хөтөлбөрт, 1 эрхлэгч докторантад шинээр элсэн суралцаж байна. ЕБС-ийн 144 багш, удирдах ажилтан магистр зэрэгтэй ба энэ онд магистрын хөтөлбөрт 10 багш хамруулсан. Мөн аймгийн "Политехник коллеж" нь "ХААИС", "ҮТИС", "Техник технологийн дээд сургууль"-тай хамтран ажиллаж багш, оюутнуудаа суралцуулах гэрээ байгуулсан. Мөн Глобал удирдагч их сургууль, Улаанбаатар их сургууль, Отгонтэнгэр их сургуульд ЕБС болон СӨБ-ын 4 багш магистрт суралцаж, нийт шинээр 39 багш, удирдах ажилтан магистр зэрэгтэй болохоор ажиллаж байна.</p> <p>"Гүүр" төсөл, хөтөлбөрийг аймгийн хэмжээнд хэрэгжүүлж эхлээд байна. Төсөл, хөтөлбөрийн хүрээнд сум, орон нутгийн хөгжлийг дэмжих зорилгоор Иххэт суманд "Оролцоонд суурилсан орон нутгийн стратеги төлөвлөгөө" боловсруулах ажил, сургалтын байгууллагын орчин нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор АШУУИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар сургууль, Политехник коллежийн лаборатори, практик сургалтын танхимыг сайжруулах төсөл болон гадаадын их, дээд сургуулиудын тэтгэлэгт хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. Төлөвлөгөөний дагуу орон нутагт эрэлттэй мэргэжлээр гадаадын их, дээд сургуульд суралцах хүсэлтэй 132 суралцагчийн судалгааг гаргасан. Судалгаан дээр үндэслэн хөтөлбөрийн хүрээнд тэтгэлэгт хамруулах үйл ажиллагааг 2024 оноос зохион байгуулахаар төлөвлөсөн. "Гүүр" төсөл, хөтөлбөр нийт 2 жилийн хугацаанд хэрэгжих ба 2023 оны төлөвлөгөө 90%-тай байна.</p>	100%
----	---	--	------------------------------------	----------------------------------	--	--	------

48		5. Насан туршийн боловсролыг тэгш хүртээмжтэй хүргэх, шинэлэг арга хэмжээ зохион байгуулах		Зохион байгуулсан арга хэмжээ нийт тоо 1		Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо 2	<p>Үндэсний бичгийн "Босоо бичиг бидний бахархал" цахим хуудас 5000 дагагчтай болсон нь мэдээ мэдээлэл, хичээл сургалтууд тогтмол хийгдэж байгаатай холбоотой юм. Иргэдэд НТБ-ыг тэгш хүртээмжтэй хүргэх зорилготой иргэдийг сонирхлоор нь нэгтгэсэн "Бид жирэмсэн" залуу гэр бүлд зориулсан клуб, ээжүүдэд зориулсан "суралцагч ээж", үндэсний бичгийн "босоо бичиг бидний бахархал" клуб, англи хэлний "Lets learning English", хувь хүний хөгжлийн "Нарнаас урьтаж мандъя" клубууд байгуулан ажиллуулж байна. "Суралцагч иргэн-Суралцагч байгууллага-Суралцагч аймаг" уриатай үйл ажиллагаагаа явуулсан. Боловсролын нэгдсэн систем болох "Esis.edu.mn"-д хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдийг нэмж бүртгэн өмнөх оны мөн үеэс 5 сурагчаар нэмэгдсэн.</p> <p>2023 онд насан туршийн боловсролын төвийн болон нэгжийн багш нар үндсэн чиглэл болох амьдрах ухаан, гэр бүл гоо зүйн боловсрол, ёс зүйн төлөвшил, иргэний боловсрол, санхүүгийн боловсрол, тогтвортой хөгжлийн боловсрол, мэдээллийн технологийн чадвар олгох сургалт, ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, үндэсний бичиг, англи хэлний сургалт, дүйцсэн хөтөлбөр, боловсрол нөхөн олгох зэрэг 201 нэр төрлийн сургалт, нөлөөллийн ажлыг төрийн албан хаагч, иргэд, сурагч, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд нийт 23373 иргэнд явуулж ажилласан. Үүнээс 0-18 насны 4840 хүүхэд, 18-55 насны 16803 иргэн, ахмад насны буюу 55-аас дээш насны 1730 иргэн хамруулжээ.</p>	90%
49		1. Замын-Үүд суманд 640 хүүхдийн хүчин чадалтай сургуулийн барилгын ажлыг үргэлжлүүлэн, дуусгах		Гүйцэтгэлийн хувь 30		Гүйцэтгэлийн хувь 100	<p>Боловсролын байгууллагын хүртээмжийг нэмэгдүүлж, орчин нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор Замын-Үүд суманд 640 хүүхдийн хүчин чадалтай сургуулийн барилга угсралтын ажлыг улсын төсвийн 9.2 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Билгүүн монгол констракшн" ХХК гүйцэтгэж байна. Барилгын газар шороо, суурь, 1-р давхрын каркас угсралтын ажлууд нь хийгдэж дууссан.</p> <p>2-р давхрын А, Е блокын каркасан хийцийн цутгалт, С, D блокын багана дам нурууны хэв хашмал, арматурчлалын ажил хийгдсэн. Барилгын каркас угсралтын ажил 90 хувьтай, гадна, дотор хамар ханын дүүргэлтийн ажил 90 хувьтай, гадна ханын өнгөлгөөний өргийн ажил хийгдэж байна.</p> <p>Ажлын явц 65 хувьтай байна.</p>	70%
50		2. Хатанбулаг суманд 320 хүүхдийн хүчин чадалтай суруулийн барилгын ажлыг үргэлжлүүлэн, дуусгах		Гүйцэтгэлийн хувь 20		Гүйцэтгэлийн хувь 100	<p>Хатанбулаг суманд 320 хүүхдийн хүчин чадалтай сургуулийн барилга угсралтын ажлыг улсын төсвийн 7.6 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Нью констракшн" ХХК гүйцэтгэж байна.</p> <p>Барилгын дотор гадна шугам сүлжээ, гадна фасад, дээвэр, дотор заслын ажлууд бүрэн хийгдэж дууссан. Гадна талбайн тохижилтын ажил, дотор нарийн засал, шалгалт тохируулгын ажлууд хийгдэж байна. Барилга угсралтын ажлын явц 100 хувьтай байна.</p>	100%

51	3. Сайншанд сумын 6-р багт 640 хүүхдийн сургуулийн гадна авто зогсоол хийх ажил хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Замын сангийн 194.0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 6-р багт байрлах 640 хүүхдийн сургуулийн гадна авто зогсоол хийх ажлыг "Дэлгэр баясах зам" ХХК хийж гүйцэтгэн ашиглалтад оруулсан.	100%
52	4. Сайншанд сумын ЕБ-ын 1 дүгээр сургуулийн гадна дулаан, цэвэр усны шугамын засвар хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 230.5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургуулийн гадна дулаан, цэвэр усны шугамын засварын ажлын гүйцэтгэгчээр "Эгнэгт өрнөх" ХХК шалгарч, засварын ажлыг бүрэн дуусган хүлээлгэн өгсөн.	100%
53	5. Сайншанд сумын ЕБ-ын 3 дугаар сургуулийн спорт залны гадна фасадны засвар хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 72.9 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн спорт заалны гадна фасадны засварын ажлын гүйцэтгэгчээр "Дэнжийн цамхаг" ХХК шалгарч, засварын ажлыг бүрэн дуусган хүлээлгэн өгсөн.	100%
54	6. Айраг сумын ЕБС-ийн 1-р байрны их засварын ажил хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 790.4 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Айраг сумын ЕБС-ийн 1-р байрны их засварын ажил хийх ажлыг "Хөх оноо" ХХК гүйцэтгэхээр тендэрт шалгарч, ажлыг гэрээний хугацаанд гүйцэтгэж дуусган улсын комисс ажиллуулж ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%
55	7. Даланжаргалан сумын ЕБС-ийн хичээлийн байр, спорт заалны сантехник, цахилгааны засварын ажил болон урлаг заалны засварын ажил хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 307.8 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Даланжаргалан сумын Ерөнхий боловсролын сургуулийн хичээлийн байр, спорт заалны сантехник, цахилгааны засварын ажлыг "Аббадон констракшн" ХХК, урлаг заалны засварын ажлыг 154.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "ЭЙБОЛ" ХХК гүйцэтгэж дуусган байнгын ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%
56	8. Зүүнбаян багийн ЕБС-ийн дотор халаалтын системийн засвар шинэчлэл хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 567.0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Зүүнбаян багийн ЕБС-ийн дотор халаалтын системийн засвар шинэчлэл хийх ажлын гүйцэтгэгчээр "Энержи парагон" ХХК шалгарч, засварын ажлыг бүрэн дуусган байнгын ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%

2.3.2.. Боловсролын байгууллагын хүртээмжийг нэмэгдүүлж, орчин нөхцөлийг сайжруулна.

57	9. Замын-Үүд сумын Бага сургуулийн гэрэл дохионы уулзвараас Анар дэлгүүрийн уулзвар хүртэлх 170м асфальтан зам барих ажил /явган зам, гэрэлтүүлэг/ хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын 377,9 сая төгрөгийн санхүүжилтээр Замын-Үүд сумын Бага сургуулийн гэрлэн дохионы уулзвараас Анар дэлгүүрийн уулзвар хүртэлх 170м асфальтан зам барих /явган зам, гэрэлтүүлэг/ ажлыг "Борхойн зам" ХХК гэрээний хугацаанд чанартай хийж гүйцэтгэн, иргэд зорчигчдын эрүүл, аюулгүй орчинд зорчих нөхцөлийг бүрэн хангаж ашиглалтад оруулсан.	100%
58	10. Замын-Үүд сумын 640 хүүхдийн сургуулийн гадна шугам сүлжээ, гадна тохижилтын ажил хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 1, 8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Замын-Үүд сумын 640 хүүхдийн сургуулийн гадна цахилгаан шугам сүлжээ, гадна тохижилтын ажлыг "Густокек" ХХК гүйцэтгэж байна. Сургуулийн хашаанаас гадна трассын дагуу газар шорооны ажил, суваг, дулаан, цэвэр усны шугамын угсралт, коллектор, худгийн ажлууд хийгдэж дууссан. Гадна цахилгаан хангамж болон хашааны дотор газар шорооны ажлууд хийгдэж байна. Ажлын явц 80 хувьтай байна.	90%
59	11. Замын-Үүд сумын ЕБ-ын 3 дугаар сургуулийн хичээлийн байр, спорт заалны дээвэр, гадна фасад засварын ажил хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Замын-Үүд сумын Ерөнхий боловсролын 3-р сургуулийн хичээлийн байр, спорт заалны дээвэр, гадна фасад засварын ажлыг орон нутгийн төсвийн 390.1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Дэнжийн хүү" ХХК гүйцэтгэж барилгын гадна фасад болон дээврийн ажил бүрэн хийгдэж дууссан. 2023 оны 08 дугаар сарын 04-ний өдөр улсын комисс ажиллуулан байнгын ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%
60	12. Хөвсгөл сумын ЕБС-ийн дотуур байрны засварын ажил хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 264,0 сая төгрөгийн төсөвт өртгөөр Хөвсгөл сумын ЕБС-ийн дотуур байрны засварын ажлын тендерт "Дэлгэр баян хүлэг" ХХК шалгарч, гадна фасад, дотор засварын ажлыг дуусган байнгын ашиглалтад хүлээн авсан.	100%
61	13. Өргөн сумын ЕБС-ийн дотуур байрны засварын ажил хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 114.1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Өргөн сумын ЕБС-ийн дотуур байрны дээвэр, гадна фасадны засвар"-ын ажлын тендерт "Мандах наран сүлжээ" ХХК шалгарч засварын ажлыг бүрэн дуусган байнгын ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%
62	14. Дэлгэрэх сумын Хүүхдийн цэцэрлэгийн засварын ажил хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 149.1 сая төгрөгийн төсөвт өртгөөр Дэлгэрэх сумын Хүүхдийн цэцэрлэгийн засварын ажлыг гүйцэтгэхээр "Дэлгэр баян хүлэг" ХХК шалгаран гэрээний хугацаанд ажлаа гүйцэтгэж дуусган ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%
63	15. Өргөн сумын цэцэрлэгийн гадна фасад засвар хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн 2023 оны төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэх "Өргөн сумын Хүүхдийн цэцэрлэгийн гадна фасадны засвар"-ын ажлын тендерт "Бумт Оргил" ХХК шалгарч 58,4 сая төгрөгөөр ажлыг зураг төслийн дагуу гэрээний хугацаанд чанартай хийж гүйцэтгэн ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%

64		16. Хөвсгөл сумын цэцэрлэгийн дээврийн засварын ажил хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 39,6 сая төгрөгийн төсөвт өртгөөр Хөвсгөл сумын цэцэрлэгийн дээврийн засварын ажлыг гүйцэтгэхээр "Чонот девлопент" ХХК шалгарч, батлагдсан хуваарийн дагуу засварын ажлыг гүйцэтгэж, ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%
65	2.3.3.. Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагч, багш нарын үндэсний үнэлгээний чанарыг ахиулна.	1. Элсэлтийн ерөнхий шалгалт болон сурлагын чанарыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн олон талт арга хэмжээг зохион байгуулах, үндэсний үнэлгээний чанарыг ахиулах		ЭЭШ-ын оноо 520,8		ЭЭШ-ын оноо 521,0	Сурагчдын хоцрогдлыг арилгах, гүйцэтгэлийн үнэлгээнд ахиц гарган, сургалтын чанарыг сайжруулах зорилгоор 1-12-р ангид дизайн технологи, англи хэл, орос хэл, эрүүл мэнд, математик, физик, үндэсний бичиг судлагдахуунаар "Анги хамт олны олимпиад"-ыг 3 үе шаттайгаар зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 1144 бүлгийн 31023 сурагч хамруулж, судлагдахуун бүрийн гүйцэтгэлийн хувь гүйцэтгэлийн үнэлгээний дундажтай харьцуулбал 2,4%-4,1%-иар ахисан үзүүлэлт гарсан. 12-р ангийн сурагчдын ЭЭШ-д бэлтгэх бэлтгэл ажлыг эрчимжүүлэх, математик, физикийн хичээлээр ЭЭШ өгөх сурагчдын чансааг тодруулах зорилгоор 12-р ангийн сурагчдын дунд "Математик-Дэвжээ-1", Замын-Үүд сумын ЕБ-н 2-р сургууль, "Математик-Дэвжээ-2" Зүүнбаян ЕБС, "Физик-Дэвжээ-1" тэмцээнийг СШ 5-р сургуулиуд тус тус зохион байгуулж 9 сургуулийн 20 бүлгийн 460 сурагч, 70 багш хамрагдаж, 10 агуулгын хүрээнд сорилго болон өртөөчилсэн бодлогоор өрсөлдөн чадвараа сорьж, сурагчдын мэдлэг боловсролыг дээшлүүлсэн. "Зорилгын хүч" арга хэмжээний хүрээнд төвийн 4 сургуулийн 307 сурагчийг хамруулан 7 судлагдахуунаар 3 түвшнээр 2 долоо хоногийн эрчимжүүлсэн сургалтыг 58 багш 31 бүлгээр зохион байгуулсан. 12-р ангийн сурагчдаас 7 судлагдахуунаар нэгдсэн байдлаар 2 удаа сорил авахад "Сорил-1"-д 1365 сурагч хамрагдаж 36,7%-н гүйцэтгэлтэй, "Сорил-2"-д 1314 сурагч хамрагдаж 40,4%-н гүйцэтгэлтэй шалгагдаж өмнөх сорилоос 3,7%-иар ахисан. Элсэлтийн ерөнхий шалгалтад давхардсан тоогоор 1323 сурагч хамрагдаж, математик-13,6 хувь, нийгмийн ухаан- 2,2 хувиар ахисан. Гүйцэтгэлийн үнэлгээгээр ЕБ-н 21 сургууль 71,64%-н гүйцэтгэлтэй шалгагдаж өмнөх оноос 10 сургуулийн үнэлгээ ахиж, нийлбэр дүнгээр 0,38%-иар ахиж, СӨБ-н 35 цэцэрлэг шалгагдсанаас 27 цэцэрлэг өмнөх оноос ахисан бөгөөд нийт 88,9%-тай шалгагдаж гүйцэтгэлийн хувь 4,3%-иар ахисан. ЭЭШ-д 800 оноо авсан 1 сурагч, бэлтгэсэн 1 багшид, 700 ба түүнээс дээш авсан 25 сурагч, 21 багшид нийт 19.0 сая төгрөгийн урамшуулал олгосон.	100%
66		1. "Хутагтын нутгаар", "Торгон хил" сэдэвт арга хэмжээг зохион байгуулж, оролцоог нэмэгдүүлэх		Сургуулийн тоо 20 Сурагчдын тоо 40		Сургуулийн тоо 21 Сурагчдын тоо 50	Сурагчдад эх оронч хүмүүжлийг олгох, эх орноороо бахархах үзлийг төлөвшүүлэх зорилгоор "Торгон хил-Миний нутаг"-аар орон нутгийн онцлогтой хөтөлбөрийг 14 сургуулийн 56 багш удирдлага, 776 сурагч, 37 эцэг эх, нийт 869 хүнийг хамруулан хэрэгжүүлсэн. Хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор сум, сургуулиуд тус бүрд зохион байгуулж, 776 хүүхэд торгон хил, хутагтын нутгаар аялснаараа онцлог болж, өмнөх оноос 734 хүүхэд илүү хамрагдсан.	100%

67	<p>2.3.4.. Хүүхэд залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд Монголын түүх, хэл, соёл, ёс заншлаа мэддэг, эх орноороо бахархдаг төлөвшсөн ухаалаг иргэдийг бэлтгэх арга хэмжээг цэцэрлэг, сургуульд хэрэгжүүлнэ.</p>	<p>2. Байгаль орчин, шинжлэх ухаан, танин мэдэхүйн олон талт арга хэмжээнд хүүхдүүдийг өргөнөөр хамруулан, орон нутгийн түүх, соёлыг таниулах</p>		Сурагчдын тоо 6031		Сурагчдын тоо 6500	<p>Монгол улсад Азийн физикийн 23-р олимпиадыг зохион байгуулах ажлын хүрээнд БШУЯ, БЕГ, ЕБС-иуд зэрэг 12 байгууллага хамтран “Физик танин мэдэхүйн” өдөрлөгийг зохион байгуулсан. Тус өдөрлөгөөр багш, сурагчдад 2 өдөр 8 сэдвээр МУИС-ийн 4 доктор сургалт зохион байгуулан 70 багш, сурагч хамруулж физикийн хичээлийн туршилтуудыг 7 өртөөгөөр үзүүлэн, 1000 гаруй сурагч туршилтыг үзэж сонирхон, өөрсдөө туршилт хийсэн. “БОЛОВСРОЛЫН ЧАНАРЫН ШИНЭЧЛЭЛ” төслийн хүрээнд Бага боловсролын эх хэл, математик чадварыг ахиулахад дэмжлэг болох зорилготой “УНШИХ БА ТОО БОДОХ” чадварыг хөгжүүлэх үйл ажиллагаанд нийт 20 сургууль, бага ангийн сурагчдын хоцрогдлыг нөхөх, сурах идэвхийг нэмэгдүүлэх зорилготой “ТОГЛОНГОО СУРАЛЦЬЯ” хөтөлбөрт 4 сургууль хамруулж, “СТЕМ” хэрэглэгдэхүүнийг ЕБС-н бага ангийн сурагчдын бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлэх, бүтээлчээр ашиглах чадварыг дэмжих, багш нарын шилдэг арга зүй туршлагыг илрүүлэн түгээн дэлгэрүүлэх зорилгоор үндэсний хэмжээнд зохион байгуулсан " Бүтээлч багачууд,шилдэг арга зүй " уралдаанд төрийн өмчийн 20 сургуулийн 200 гаруй бага ангийн багш, 5000 гаруй сурагчид амжилттай оролцсон. Аймгийн төв музей, Данзанравжаагийн музей, аймгийн сүм хийд, кино театр зэргээр зугаалга хийж, олж мэдсэн зүйл, хүүхэд өөрийн санаа бодлоо зургаар илэрхийлэн бусдадаа тайлбарлан ярих, үзэсгэлэн гаргах, илтгэл тавих зэрэг үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцсон. “Хүүхдэд ээлтэй орон нутаг” зорилтот хөтөлбөрийн хүрээнд сургууль, цэцэрлэгүүд “Орон нутгийн онцлогт тохирсон хүүхэд хөгжлийг дэмжих” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн ажиллаж, хөтөлбөрийн хүрээнд зохион байгуулагдсан 73 үйл ажиллагаанд 8436 хүүхдийг хамруулсан.</p>	100%
----	--	---	--	--------------------	--	--------------------	--	------

68	2.3.5. . Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл үйлчилгээг дэмжих үндэсний хөтөлбөрийг	1. "Үдийн хоол" арга хэмжээг хэрэгжүүлэх		Үдийн хоол хөтөлбөрт хамрагдсан сургуулийн тоо 21	Үдийн хоол хөтөлбөрт хамрагдах сургуулийн тоо 22		<p>Ерөнхий боловсролын 10 сургууль түрээсийн гал тогоогоор, 12 сургууль дотуур байрны гал тогоонд хоол үйлдвэрлэлээ явуулж сурагчдад үйлчилж байна. Бага насны хүүхдийн эрүүл мэндийг дэмжих зорилгоор Сайншанд сумын 1, 2, 9, 12-р цэцэрлэг, Замын-Үүдийн 2, 4, 5, 6-р цэцэрлэг "Өдөр бүр 100 гр сүү" аяныг эцэг эхчүүдийн дэмжлэгтэйгээр хэрэгжүүлж хэвшсэн. "Хүүхдийн хоол" сэдэвт хэлэлцүүлгийг БШУГ, ХХААГ, ЭМГ хамтран цахим болон танхимаар зохион байгуулж 22 сургууль, 36 цэцэрлэгийн нийт 150 гаруй эцэг эх, асран хамгаалагчийг оролцуулсан. БЕГ, ШУТИС болон Монголын ложистикийн холбооны "Хүнсний хангамж"-ийн 5 төрлийн судалгаанд ЕБ-ын 22 сургуулийн 733 багш, 8623 эцэг эх хамруулсан. "Алсын хараа-2050" МУ-ын урт хугацааны хөгжлийн бодлогод тусгасан чанартай амьдралын баталгаа, эрүүл монгол хүний суурь үндэс болсон хүүхдийн хоол хүнсний чанар, хүртээмжийг сайжруулах, хоол шим тэжээлийн боловсрол олгох нийгмийн олон талт асуудлыг шийдвэрлэх боломжийн хүрээнд зохион байгуулсан "Хүүхдийн хоол-Хөгжил" сэдэвт үндэсний чуулганд сургууль цэцэрлэгийн 10 тогооч, ЗДТГ болон БШУГ, ХХААГ, ЭМГ-ын 5 мэргэжилтэн оролцсон. БЕГ-аас эцэг эх, асран хамгаалагч, суралцагчдад зориулан хүүхдийн хоолны шим тэжээлийн талаарх боловсрол олгох нөлөөллийн аяныг сургууль цэцэрлэгүүд зохион байгуулсан. Мөн тогоочийн үр чадварыг сайжруулах, ажил мэргэжлийн онцлогийг олон нийтэд сурталчлах зорилготой тогооч нарын үр чадварын улсын уралдаанд сургууль цэцэрлэгийн 2 тогооч оролцон, 1 тогооч тусгай байрт шалгарсан. Ерөнхий боловсролын 22 сургуулийн бага ангийн 7800 гаруй хүүхэд үдийн хоол хөтөлбөрт хамрагдаж байна. Үдийн хоолны зардал нэг өдрийн 1500 төгрөг, дотуур байранд 745 хүүхэд хамрагдаж хоолны зардалд 4300 төгрөг, цэцэрлэгийн хүүхэд өдөрт 2475 төгрөгийн зардлаар хоол үйлдвэрлэлийн үйлчилгээнд бүрэн хамрагдаж, сургууль цэцэрлэгтээ авбал зохих хоолны илчлэг нормоо авч байна.</p>	100%
----	--	--	--	---	--	--	--	------

69	<p>Боловсролын хэрэгжүүлж сургуулиудыг үе шаттай "Үдийн хоол" үйлчилгээнд шилжүүлэн, шүүлтүүртэй ундны цэвэр усаар хангана</p>	2. Сургуулийн гал тогооны тоног төхөөрөмжийг шинэчлэн сайжруулах		Гал тогооны тоног төхөөрөмж сайжруулсан сургуулийн тоо 3		Гал тогооны тоног төхөөрөмж сайжруулах сургуулийн тоо 5	<p>БШУЯ-ны санхүүжилтээр 2,9 сая төгрөгийн өртөг бүхий 4 ширэмтэй шарах шүүгээг Айраг сумын сургуульд, Боловсролын ерөнхий газрын санхүүжилтээр 15,3 сая төгрөгийн өртөг бүхий 7 нэр төрлийн гал тогооны тоног төхөөрөмжийг Зүүнбаянгийн ерөнхий боловсролын сургуульд тус тус нийлүүлсэн. Сайншанд сумын хүүхдийн 12 дугаар цэцэрлэг, Замын-Үүд сумын хүүхдийн 2 дугаар цэцэрлэгүүд нөхөн хангалтын зардлаас 3,7 сая төгрөгийн өртөг бүхий гал тогооны хэрэгсэл, Улаанбадрах, Замын-Үүд сум тус тус нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмж, худалдан авсан. Улаанбадрах сумын хүүхдийн цэцэрлэгт 5,3 сая төгрөгийн 5 нэр төрлийн гал тогооны тоног төхөөрөмжийг "Бадрах энерги" компани тусламжаар олгосон. Сайншанд сумын ЕБ-ын 1, 2, 3, 5, 6-р сургууль, Замын-Үүд сумын ЕБ-ын 1, 2-р сургууль, Иххэт, Дэлгэрэх сумдын сургуулиудад гал тогооны тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх шаардлага үүссэн тул аймгийн 2024 оны аймгийн жилийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд санал оруулсан ба Боловсролын ерөнхий газрын хөрөнгө оруулалтын газарт холбогдох саналыг хүргүүлж ажилласан. 2022 онд 41,9 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгдэж байсан бол 2023 онд 27,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгдэж, гүйцэтгэл 70%-тай байна. Сургуулийн гал тогооны тоног төхөөрөмжийн хангалт 2020 онд 50,0 хувьтай байсан ба 2023 онд 65,0 хувьтай байна. 2023 онд 5 сургууль, 3 цэцэрлэгт нийт 28,2 сая төгрөгийн гал тогооны тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл хийсэн.</p>	100%
70		3. Ерөнхий боловсролын сургуулиудыг ундны усны шүүлтүүрээр хангах		Ундны усны шүүлтүүр сайжруулсан сургууль, цэцэрлэгийн тоо 4		Ундны усны шүүлтүүр сайжруулах сургууль, цэцэрлэгийн тоо 6	<p>Ерөнхий боловсролын 22 сургууль, 33 цэцэрлэг буюу нийт 55 байгууллагууд 64 ширхэг ундны усны шүүлтүүртэй бөгөөд Зүүнбаян багийн Ерөнхий боловсролын сургуульд 2 ширхэг ус цэвэршүүлэгчийг Боловсролын ерөнхий газрын хөрөнгө оруулалтын газраас олгосон. Бүх сургууль, цэцэрлэгийн анги танхимууд цэвэр ус уух нөхцөлөөр бүрэн хангагдсан.</p>	100%

71	2.3.6.. Цахим засаг үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн Цахим сургалтыг хөгжүүлэхэд багш нарын оролцоог дэмжиж, цахим хичээл боловсруулан бүх насны иргэдэд насан туршдаа суралцахуйг дэмжих боломжийг бүрдүүлнэ.	1. Цахим сургалтыг хөгжүүлэх бүх талын арга хэмжээг авч багш, суралцагчдын оролцоог нэмэгдүүлэх		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 3	Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо 4		Замын-Үүд сумын ЕБ-ын 3-р сургууль "Andriod8 ISO" ухаалаг үйлдлийн системтэй "TINK" аппликейшн бүтээж, 1281 сурагч, 2100 эцэг эх, 65 багш хичээл сургалтын үйл ажиллагаанд тогтмол ашиглаж байна. "Medle.mn" цахим сургуулийн 10-р ангид 12 судлагдахуунаар 9 сургуулийн 154 сурагч, 11-р ангид 13 судлагдахуунаар 7 сургуулийн 82 сурагч хамруулан суралцаж байна. Дизайн технологийн судлагдахууны багш нар мэргэжлийн хөгжлийн бүлгээр ажиллаж аймгийн хэмжээний дээд эрэмбийн сэтгэх чадварыг хөгжүүлэх цахим даалгаврын сантай болсон. Даалгаврын санд 6-12-р ангийн дизайн технологийн хичээлийн 1317 даалгавар, 6-8-р ангийн дүрслэх урлагийн хичээлийн 816 даалгаврын боловсруулан байршуулж, багш нар болон сурагчид тогтмол ашиглаж байна. Сургалтын цахим орчныг сайжруулах үүднээс нөхөн хангалтын зардлын 835,4 сая төгрөгийн өртгөөр 22 сургуульд 188 багшийн зөөврийн компьютер, 10 интернэтийн дэд бүтцийн тоног төхөөрөмж, 9 сургуулийн удирдлагын цахим системийг /LMC/ худалдан авсан. Орон нутгийн төсвийн 854,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 20 сургуулийн 254 багшийг шинээр зөөврийн компьютероор хангасан. Цахим сургалтыг хөгжүүлэх ажлын хүрээнд "Mobicom" Корпорацаас хэрэгжүүлж буй "Smart education 3" төсөлд Сайншанд сумын 1 дүгээр сургууль хамрагдан 121,0 сая төгрөгийн өртөг бүхий "Дижитал анги"-тай болсон. Дижитал ангитай болсноор "PEARSON ENGLISH", "EDUTEN MATHEMATICS" платформуудаар дамжуулан англи хэл, математикийн хичээлүүдийг үзэх, 8-р ангийн физикийн хичээлийг "VR" төхөөрөмжөөр виртуал орчинд үзэх, "VR" контентуудыг хичээлтэйгээ уялдуулан үзэх, "medle.mn" платформыг хичээл дээрээ ашиглах, мэдээлэл технологийн хичээлийг 1-р ангиас заах, сургууль тус бүр дээр "IT" клуб байгуулах зэрэг олон талын үр дүнтэй ажлууд зохион байгуулсан. Ерөнхий боловсролын сургуульд нийт 3 төрлийн цахим системийг 200 орчим багш, 7200 гаруй суралцагч, 7000 гаруй эцэг эх ашиглаж байна.	100%
----	--	---	--	--	---------------------------------------	--	---	------

72		1. Насан туршийн боловсролын төвийн сургалтыг шинэ шатанд гаргах, бүх насны иргэдэд насан туршдаа суралцахуйг дэмжих цахим болон танхимын сургалт, сурталчилгааны ажлыг хийх		Үйл ажиллагааны тоо 17 Хамрагдсан хүний тоо 15800	Үйл ажиллагааны тоо 18 Хамрагдсан хүний тоо 15900		<p>Амьдрах ухааны сургалтын насан туршийн боловсролын нэгж нь хувь хүн, албан байгууллага, анги хамт олны захиалгаар олон төрөл хэлбэрээр давтамжтайгаар зохион байгуулж ажиллалаа. Амьдрах ухааны сургалтууд, цахим бичвэрийн, иргэний боловсролын, ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, гэр бүлийн боловсрол, санхүүгийн боловсрол зэрэг 11 төрлийн 258 сургалтад 11516 хүн, 130 нөлөөллийн ажилд 7706 хүн хамруулж давхардсан тоогоор 19222 иргэн үйлчлүүлсэн. Иргэдэд НТБ-ыг тэгш хүртээмжтэй хүргэх зорилготой иргэдийг сонирхлоор нь нэгтгэсэн "Бид жирэмсэн" залуу гэр бүлд зориулсан клуб, ээжүүдэд зориулсан "суралцагч ээж", үндэсний бичгийн "босоо бичиг бидний бахархал" клуб, англи хэлний "Let's learning English", хувь хүний хөгжлийн "Нарнаас урьтаж мандья" клубууд байгуулж ажиллуулсан. Дээрх сонирхлын бүлгүүдийг сумдад түгээж цар хүрээгээ тэлж ажилласан. Англи хэл сонирхогчдод зориулсан "It is never too late to learn English", "Босоо бичиг бидний бахархал" зэрэг цахим хуудсуудыг шинээр хийж иргэдэд цахимаар мэдээлэл түгээсэн. Хэлний бодлогын үндэсний зөвлөлийн сургалтад 2 багш, БШУЯ-ны "Насан туршийн боловсролын хэлтэс"-ээс зохион байгуулсан "Багш нарын цахим мэдээллийн чадварыг нэмэгдүүлэх" сургалтад 20 багш хамрагдаж сүүлийн үеийн 3 программ дээр ажиллах аргачлалыг эзэмшин мэдлэг хуримтлуулан шинэ арга барилд суралцсан.</p>	100%
----	--	--	--	--	--	--	--	------

73	2.3.7. . Монгол бичгийн үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, Үндэсний Монгол хэл, бичгээ чанартай эзэмшин, хэрэглэж хэвшинэ.	2. "Англи хэлтэй Дорноговь" зорилтод хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 90	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 100		Хөтөлбөрийн хүрээнд мэргэжил дээшлүүлэх 1,5,10 дахь жилийн үндсэн сургалт, Америкийн ЭСЯ-ны чадавхжуулах сургалт, "Пинакл академи", "OPEN" хөтөлбөр, "PEARSON сургалт 4", "Түгээн дэлгэрүүлэлт-2023", "Англи хэлний багш нарын чуулган", "English teachers 20/80" төсөл, "Social Emotional Learning & mindfulness" зэрэг 11 сургалт, үйл ажиллагаанд давхардсан тоогоор 242 багш хамрагдсан. "САЙН ХИЧЭЭЛ-2023" ур чадварын уралдаан, гадаад хэлний боловсролын чанарыг сайжруулах, сурагч нэг бүрийн мэдлэг, чадварыг дэмжих зорилгоор анги хамт олны олимпиадыг 6-12 дугаар ангийн 309 бүлгийн 7661 сурагч, хичээл төрлийн олимпиадыг 5-12-р ангийн 8 ангиллаар 526 сурагчийн дунд зохион байгуулсан. "PEARSON" туршилтад хөтөлбөрт Сайншанд сумын 1-р сургуулийн 5-9 дугаар ангийн 943 сурагч, энэ хичээлийн жилд 5-10 дугаар ангийн 3826 сурагч тус шинэ хөтөлбөрөөр хичээллэж байна. 21 сургуулийн англи хэлний анги, кабинетын орчныг сайжруулах хүрээнд 378 таблет, 6 ухаалаг зурагт байршуулж, ашиглаж байна, Англи хэлний 31 багш шинээр нөүтбүүктэй болж, 100 хувь нөүтбүүкээр хангагдсан. "ASTRID" төсөлд 1900 гаран сурагч хамрагдан, астрид аппликейшн ашигладаг болсон. Америкийн соёл мэдээллийн төвийн 12 клубт давхардсан тоогоор 3269 хүүхэд, иргэн хамруулсан. Ерөнхий боловсролын сургуулийн хүрээнд 9 төрлийн клубт 289 сурагч хамруулсан. "ДЭЗЭРЭТ" байгууллагаас 2 Америк багш урьж , иргэд, төрийн албан хаагч, хүүхдүүдэд зориулсан сургалт, арга хэмжээг зохион байгуулсан. "Англи хэлтэй Дорноговь" пэйж нээж, 36 төрлийн 312 мэдээлэл, постер байршуулсан. Нутгийн зөвлөлөөс 2 өрөө байраар хангаж орон нутагт ажиллаж амьдрах англи хэлний чадварлаг 4 багшийг урьж ажиллуулж байна. Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 90,9 хувьтай байна.	90%
----	--	--	--	------------------------------------	-------------------------------------	--	---	-----

74		3. "Миний монгол хэл, бичиг-2025" зорилтод төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 32	Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо 33		<p>Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/733 дугаар захирамжаар Хэлний бодлогын үндэсний зөвлөлийн орон тооны бус орон нутгийн салбар зөвлөлийг мэргэжлийн байгууллагын 7 гишүүнтэй шинэчлэн байгуулсан. Төлөвлөгөөний дагуу аймгийн төрийн албан хаагчдаас монгол бичгийн түвшин тогтоох сорил авч, үндэсний бичгийн цахим бичвэр боловсруулах сургалтад 90 гаруй төрийн байгууллагын 380 албан хаагчийг танхимаар, 14 сумын төрийн байгууллагын 100 гаруй албан хаагчийг цахимаар тус тус хамруулсан. Аймгийн хэлний бодлогын салбар зөвлөлөөс Сайншанд сумын төрийн 33 байгууллагын архив, бичиг хэргийн 34 ажилтанд монгол бичгийн цахим бичвэрийн давтан сургалт, "Хамтдаа судалъя, хөгжье" үйл ажиллагааг 22 сургууль, 33 цэцэрлэгийн 1500 гаруй багш, "Сүегэр" уран бичлэгийн уралдаанд 27 багш, 23 сурагчийн бүтээл, 6-12-р ангийн үндэсний бичгийн "Анги хамт олны олимпиад"-ыг 3 үе шаттайгаар зохион байгуулж 267 бүлгийн 7377 сурагч оролцсон. "Үндэсний бичиг үсгийн баяр"-ыг угтан сургууль бүр өөрийн онцлогтоо тохируулан багш, сурагч, эцэг эх, иргэдийг хамарсан 20 төрлийн үйл ажиллагааг зохион байгуулсан. Төлөвлөгөөнд 4 чиглэлийн 10 үйл ажиллагаа тусгасан ба хэрэгжилт 90 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.</p>	90%
----	--	--	--	---	--	--	---	-----

75		1. Багшлах хүний нөөцийг нэмэгдүүлж, чадавхжуулах		Багшийн хангалтын хувь 93,7%	Багшийн хангалтын хувь 94,0%	<p>"Алсын хараа-2050" Монгол улсын Засгийн газрын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын "Хөдөөгийн сэргэлт" зорилтын хүрээнд боловсролын үйлчилгээ, хүртээмжийг сайжруулах, шилдэг мэргэжилтнүүдийг Дорнын говь нутагтаа урин ажиллуулах, мэдлэг, чадвар, арга туршлагыг түгээн дэлгэрүүлэх зорилгоор "Ирээдүйн төлөө" хөтөлбөрийн сонгон шалгаруулалтын шаардлагыг хангаж шалгарсан тул 5 жил тогтвор суурьшилтай, үр бүтээлтэй ажилласнаар 2 өрөө шинэ байрыг өөрийн болгох болзолтойгоор багш нарыг сонгон шалгаруулж, шалгуурт нийцсэн англи хэлний 4 багшийг урин ажиллуулж байна. Дуу хөгжмийн багшаар сурч байгаа 9 оюутанд тус бүр 4.0 сая төгрөг, нийт 20.0 сая, 10 оюутанд нийт 25.0 сая төгрөгийн сургалтын төлбөрийн дэмжлэг үзүүлсэн. Мөн цэцэрлэгийн хөгжмийн багш нарын мэргэжлийн хөгжлийн бүлгийг байгуулж, харилцан туршлага солилцон хамтран ажиллах, МУБИС-ийн хөгжмийн тэнхимийн багш нарын "Хөгжим заах аргазүй"-н нэг өдрийн сургалтыг орон нутагт зохион байгуулан ажилласан. ЕБС-ийн 144 багш, удирдах ажилтан магистр зэрэгтэй ба 2023 онд магистрын хөтөлбөрт 10 багшийг хамруулсан. Нийт багшлах боловсон хүчний хангалтын хувь 2023 онд 90,5 байгаа нь өмнөх оноос 1,8 хувиар өссөн байна. Мөн 2020 онд 94.2 хувьтай байсан нь сургуулийн тоо цөөн байснаас хамаарч багшийн дутагдал бага байсан. Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, Сургуулийн судалгаа хөгжлийн "Шинэ Монгол төв"-өөс 2023-2024 оны хичээлийн жилд хэрэгжүүлэх "Төрийн өмчийн сургуулийн менежментийг сайжруулах төсөл", "Шинэ Монгол" сургуулийн сургалтын хөтөлбөрийг Сайншанд сумын Ерөнхий боловсролын 2, 6 дугаар сургууль, Замын-Үүд сумын Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургуульд хэрэгжүүлж, нийт багш нарыг чадавхжуулах сургалтад төлөвлөгөөний дагуу үе шаттайгаар хамруулж байна. "Шинэ Монгол" сургуулийн сургалтын хөтөлбөрийг нэвтрүүлэхэд аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/628 дугаар захирамжаар 12,0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Төсөл 1,5 жилийн хугацаанд хэрэгжих ба 2023 оны хэрэгжилт 100% байна.</p>	100%
----	--	---	--	------------------------------	------------------------------	---	------

76	2.3.8. . Орон нутагт мэргэжил сургалт, үйлдвэрлэлийн төв, коллеж, их, дээд сургуулиудын үйл ажиллагааг дэмжиж, оюутны сургалтын төлбөрийн дэмжлэг үзүүлнэ	2. Орон нутагт сургалтын үйл ажиллагаа явуулдаг их дээд сургуулиудад шаардлагатай мэргэжлээр сурах оюутнуудад сургалтын төлбөрийн дэмжлэг үзүүлэх		Тэтгэлэг олгосон оюутны тоо 16		Тэтгэлэг олгох оюутны тоо 20	Даланжаргалан сумын ЗДТГ, Уул уурхайн компаниудтай хамтран орон нутгийн харьяалалтай 51 оюутны 200.0 гаруй сая сургалтын төлбөрийн 100 хувийн тэтгэлэг олгосон. АШУҮИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар сургуулийн эх баригчийн ангийн 11, их эмчийн ангийн 3, эм найруулагч 16 нийт 30 оюутныг төгсөөд орон нутагтаа тогтвор суурьшилтай ажиллах гэрээ байгуулан сургалтын төлбөр болох 23,0 сая төгрөгийг орон нутгийн хөгжлийн сангаас олгосон. Анагаах ухааны сургуульд 14 хүнийг "Эх барихуй" мэргэжлээр сургаж төлбөрийг бүрэн шийдвэрлэж ажилласан. "Дезерет солар пауэр ван" ХХК нь ШУТИС-ийн дулааны эрчим хүчний чиглэлээр суралцаж буй 1 оюутанд 3 жилийн 100 хувийн сургалтын төлбөр олгосон. "Дашваанжил" ХХК-аас Энэтхэг улсад газрын тосны мэргэжлээр суралцах 5 оюутанд сургалтын төлбөрийг 100 хувь олгохоор болсон. Гадаад харилцааг өргөжүүлэх "Гүүр" төслийг аймгийн хэмжээнд хэрэгжүүлж эхлэн Политехник коллеж, АШУҮИС-иудад шаардлагатай лабораторийн тоног төхөөрөмжийн худалдан авахад аймгийн Засаг даргын захирамжаар 40,0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг ологн дэмжлэг үзүүлсэн. Уг төслийн хүрээнд гадаадын их, дээд сургуульд эрэлттэй мэргэжлээр суралцах хүсэлтэй 132 суралцагчийн судалгааг гаргаж тэтгэлэгт хамруулах үйл ажиллагааг 2024 оноос зохион байгуулахаар төлөвлөсөн. Орон нутагт нэн шаардлагатай байгаа мэргэжлээр суралцаж буй 97 оюутанд нийт 176,6 сая төгрөгийн сургалтын төлбөрийн дэмжлэг үзүүлсэн.	100%
77		3. Орон нутагт их, дээд сургуулийн салбар байгуулах үйл ажиллагааг дэмжих		Сургуулийн тоо 0		Сургуулийн тоо 1	Аймгийн ЗДТГ-аас "Дабльфиш" ХХК-ийн дэргэдэх Төмөр замын мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвтэй хамтран ажиллах санамж бичиг байгуулан нийт 6 мэргэжлээр 265 оюутан суралцуулж байна. Үүнд: Вагон үзэгч засварчин 17, Зүтгүүрийн туслах машинч 53, Төмөр замын замчин 60, Өртөөний жижүүр 65, Ачаа вагон хүлээлцэгч 66, Дохиолол төвлөрүүлэлт холбооны монтер 4 байна. Отгонтэнгэр их сургууль, Засагт хан дээд сургууль, Глобал удирдагч зэрэг их дээд сургуулиудтай хамтран багшийг ажлын байрандаа хөгжиж боломжийг олгож, төлбөрийн уян хатан нөхцөлтэйгөөр сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын сургуульд шаардлагатай мэргэжлүүдээр бакалавр, магистрын эчнээ ангийн хөтөлбөрт багш нар онлайнгаар хамрагдаж байна.	90%

78	2.4.1.. Шинжлэх ухаан технологи, инновацийн хүний нөөцийг хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд бүх төрлийн	1. Орон нутгийн нийгэм, эдийн засгийн ач холбогдол бүхий бүх төрлийн эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг дэмжих		Дэмжлэгийн тоо 1		Дэмжлэгийн тоо 2	"Ноён хутагт Дулдуйтын Данзанравжаагийн мэлмий гийсний 220 жилийн ойг угтан хутагтын дагнасан судалгаа эрхэлдэг эрдэм шинжилгээний ажилтнууд, судлаачдыг оролцуулсан "Ноён хутагтын өв: өнгөрсөн, одоо, ирээдүй" Олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал"-ыг зохион байгуулж, 5 орны 35 эрдэмтэн судлаач оролцсон. Мөн "Адистэд хурсан гайхамшиг" тусгай үзэсгэлэн гаргаж ноён хутагтын музейн 130-аад үзмэр, эд өлгийн зүйлс дэлгэн олны хүртээл болгосон. "Эгшиглэнт говь" багц арга хэмжээг зохион байгуулж соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл, гар урлал, инновац шингэсэн бүтээлүүд шалгаруулах бие даасан 14 удаагийн үзэсгэлэнг зохион байгуулсан. Мөн "Ноён хутагт Данзанравжаагийн яруу найргийн цоморлиг" хэмээх хутагтын Монгол, Төвөд хэлээр зохиосон 220 гаруй дуу, шүлэг, сургаал, жижиг үзэгдлийн хэлбэртэй зохиолуудыг эмхэтгэсэн хоёр дэвтэр бүхий ном, "Хутагтын нутгийн өв" хэмээх хутагтын өлгий нутаг дахь түүх, соёлын онцлох өв, музейн шилдэг үзмэрийн дээжис, түүх археологи, угсаатны талаарх судалгааны баримтуудыг мэргэжлийн гэрэл зургаар харуулсан өргөн агуулгатай мэдээллүүдийг тусгасан нэвтэрхий толийг эмхлэн гаргасан. Шинжлэх ухаан, технологи, инновацын үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдыг багаар ажиллуулах, өөрсдийн зохион бүтээсэн төхөөрөмжөөр даалгавар гүйцэтгүүлэх, шингэний даралт, хөшүүргийн хүчний тухай онолын ойлголтыг техникт хэрхэн ашигладаг болохыг туршин хэрэглэх, програмчлалын ач холбогдлыг ойлгуулах зэргээр сурагчдын инженер сэтгэлгээ, зохион бүтээх чадварыг хөгжүүлэх зорилгоор аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/729 дүгээр захирамжаар "Дорноговь робот-2023" Улсын аварга шалгаруулах нээлттэй тэмцээнийг 2023 оны 11 дүгээр сарын 27-ны өдөр Миниробот зохион бүтээх, Ардүноо робот зохион бүтээх гэсэн 2 төрлөөр зохион байгуулж, 7 аймаг, нийслэлийн 2 дүүргийн 19 багийн 218 хүүхэд, 31 багш оролцсон. Тэмцээнд 19,1 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн.	100%
----	--	---	--	------------------	--	------------------	---	------

79	эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг орон нутгийн нийгэм, эдийн засагт өгч байгаа үр өгөөжийг шалгуур болгон дэмжинэ.	2. Цахим шилжилт, орчин үеийн техник технологийн дэвшлийг сурталчлан хэрэглээнд нэвтрүүлэх Робокоп, Код бичих зэрэг тэмцээн уралдааныг дэмжих		Дэмжлэгийн тоо 1	Дэмжлэгийн тоо 3	"E-Mongolia" системээр 1 дүгээр ангид элсэх 1415 хүүхдийг бүртгэж, анги хуваарилалтыг эцэг эхэд цахимаар хүргэн, esis.edu.mn-д бүртгэлийг баталгаажуулсан. Боловсролын салбарын нэгдсэн мэдээллийн Esis.edu.mn системийг эцэг эх, асран хамгаалагчдад танилцуулж, 1-5-р ангийн сурагчдын үдийн хоолонд өгч буй хоол хүнсний орц, шим тэжээлийн байдалтай танилцаж, үнэлгээ өгөх талаар танилцуулга сургалт хийж, үдийн хоолны мэдээллийг бүх сургууль, цэцэрлэг цахим системд оруулсан. 2023-2024 оны хичээлийн жилд боловсролын мэдээллийн esis.edu.mn системд 15 сургууль цахим журнал хөтөлж байна. "Medle.mn" цахим сургуульд 10-р ангид 12 судлагдахуунаар 9 сургуулийн 154 сурагч, 11-р ангид 13 судлагдахуунаар 7 сургуулийн 82 сурагч суралцаж байна. Замын-Үүд сумын ЕБ-ын 2-р сургууль сурагчдын бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлэх, багшийн хөгжлийг дэмжих зорилгоор "Зохион бүтээгчдийн академи"-аас электроник, робот программчлал, оньсон робот, сургалтын хэрэглэгдэхүүн дээр суурилсан робот программчлал, 3D загварчлал, код бичих аргачлал зэрэг сургалтад 30 сурагч, 6 багшаа хамруулан "Зохион бүтээгчдийн академи"-тай хамтын ажиллагаагаа амжилттай эхлүүлсэн. Шинжлэх ухаан, технологи, инновацын үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдыг багаар ажиллуулах, өөрсдийн зохион бүтээсэн төхөөрөмжөөр даалгавар гүйцэтгүүлэх, шингэний даралт, хөшүүргийн хүчний тухай онолын ойлголтыг техникт хэрхэн ашигладаг болохыг туршин хэрэглэх, программчлалын ач холбогдлыг ойлгуулах зэргээр сурагчдын инженер сэтгэлгээ, зохион бүтээх чадварыг хөгжүүлэх зорилгоор аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/729 дүгээр захирамжаар "Дорноговь робот-2023" Улсын аварга шалгаруулах нээлттэй тэмцээнийг 2023 оны 11 дүгээр сарын 27-ны өдөр Миниробот зохион бүтээх, Ардүно робот зохион бүтээх гэсэн 2 төрлөөр зохион байгуулж, 7 аймаг, нийслэлийн 2 дүүргийн 19 багийн 218 хүүхэд, 31 багш оролцсон. Тэмцээнд 19.1 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн.	100%
80		1. Нийгмийн даатгалын сангийн орлогын төлөвлөгөөг жигд ханган биелүүлж, тэтгэвэр, тэтгэмжийг хугацаанд нь олгох		Төлөвлөгөөний биелэлт 100%, Тэтгэвэр, тэтгэмж авагчдын тоо 19163	Төлөвлөгөөний биелэлт 100%, Тэтгэвэр, тэтгэмж авагчдын тоо 19781	Нийгмийн даатгалын санд 50911.4 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлэхээс 51878.7 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж орлогын төлөвлөгөөг 101.9 хувиар биелүүлж ажилласан. Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад нийгмийн даатгалын сангийн орлого 30,53 хувиар өссөн. Нийгмийн даатгалын сангийн зардал 63498.1 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөгдсөнөөс 60237.2 сая төгрөгийн тэтгэвэр, тэтгэмж олгож, 5.1 хувийн хэмнэлт гаргаж, зардлын хэтрэлтгүй ажилласан. Нийгмийн даатгалын сангаас 17806 иргэнд 68084,4 сая төгрөгийн тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөрийг хугацаанд нь олгосон. Тэтгэврийн даатгалын сангаас 10095 иргэнд 60867,5 сая төгрөгийг, тэтгэмжийн даатгалын сангаас 6846 иргэнд 3922,3 сая төгрөгийг, ҮОМШӨ-ний даатгалын сангаас 181 иргэнд 852,2 сая төгрөгийг, ажилгүйдлийн даатгалын сангаас 684 иргэнд 2442,4 сая төгрөгийг тус тус олгосон.	100%

81	2.5.2. "Цахим нийгмийн даатгал" арга хэмжээний хүрээнд нийгмийн даатгалын үйл ажиллагааг үе шаттайгаар цахимжуулж иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээг ил тод, шуурхай хүртээмжтэй болгоно.	2. Нийгмийн даатгалын үйл ажиллагааг цахимжуулан, иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээг ил тод шуурхай хүртээмжтэй болгох		Цахимжуулсан үйлчилгээний тоо-5		Цахимжуулах үйлчилгээний тоо 7	Монгол улсын Засгийн газрын 2020 оны 05 дугаар сарын 27-ны өдрийн 194 дүгээр тогтоолоор "Нийгмийн халамжид хамрагдах иргэний хүсэлтийг цахим хэлбэрээр хүлээн авах, шийдвэрлэх журам" батлагдсан. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ нь 2020 оны 08 дугаар сараас эхлэн үе шаттайгаар цахим системд шилжсэн бөгөөд 2020 онд 5 төрлийн үйлчилгээ, 2021 онд 21 нэр төрлийн үйлчилгээ, 2022 онд 38 нэр төрлийн үйлчилгээ, 2023 онд 2 нэр төрлийн үйлчилгээ нэмэгдэж нийт нийгмийн халамжийн 66 нэр төрлийн үйлчилгээний хүсэлтийг цахимаар хүлээн авч байна. Дээрх үйлчилгээнд хамрагдах хүсэлтээ 2021 онд 3162 иргэн, 2022 онд 13447 иргэн, 2023 онд 10925 иргэн гаргасныг хугацаанд нь бүрэн шийдвэрлэсэн. Үүнээс гадна "И-Монголия" системд 4 төрлийн лавлагаа, тодорхойлолтыг оруулсан. Тайлант хугацаанд нийгмийн халамжийн тэтгэвэр тэтгэмж, тусламж хөнгөлөлтийг 24502 иргэнд 10,321.0 сая төгрөг, хүүхдийн мөнгөн тэтгэмжийг 26651 хүүхдэд 26,161.5 сая төгрөг тус тус олгосон.	100%
82		3. Нийгмийн халамжийн цахим системд шилжүүлэх үйлчилгээний тоог нэмэгдүүлэх		Цахимд шилжсэн үйлчилгээний тоо-64		Цахимд шилжсэн үйлчилгээний тоо- 72	Монгол Улсын Засгийн Газрын 2020 оны 05 дугаар сарын 27-ны өдрийн 194 дүгээр тогтоолоор "Нийгмийн халамжид хамрагдах иргэний хүсэлтийг цахим хэлбэрээр хүлээн авах, шийдвэрлэх журам " батлагдсан. Журмын хэрэгжилтийг хангуулахаар 2020 оноос хойш үе шаттайгаар цахим системд нэвтрүүлж байна. 2023 оны 10 дугаар сарын байдлаар нийгмийн халамжийн 66 нэр төрлийн үйлчилгээг цахимжуулсан бөгөөд үйлчилгээнд хамрагдахаар 10739 иргэн хүсэлт гаргасныг хугацаанд нь бүрэн шийдвэрлэсэн. 2022 оны жилийн эцэст 64 нэр төрлийн үйлчилгээний хүсэлтийг цахим системээр хүлээж авч байсан бол тайлант онд 2 үйлчилгээг цахимд нэмж шилжүүлсэн бөгөөд хүсэлт гаргасан иргэдийн тоо 20.4%-р буурсан.	100%

83	2.5.3.. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт чиглүүлэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, ядуурлыг бууруулан, цахим системд үе шаттай шилжүүлнэ.	1. Өрхийн амьжиргааны түвшин тогтоох судалгааны чанарыг сайжруулж, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот эзэнд нь хүргэх	Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ авсан иргэдийн тоо 24700 Зарцуулсан мөнгөн дүн 9,1 тэрбум	Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ авах иргэдийн тоо 25000 Зарцуулах мөнгөн дүн	Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/362 дугаар захирамжаар судалгаа хийх ажлын хэсгийг 11 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулж 14 сумын 478 өрхийг бүрэн хамруулан судалгаа авсан. Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр тэтгэмж хөнгөлөлт, тусламжийг давхардсан тоогоор 24502 иргэнд 9,159.9 сая төгрөг, хүүхдийн мөнгөн тэтгэмжийг 26309 хүүхдэд 23,496.4 сая төгрөг тус тус олгосон. Өрхийн амьжиргааны түвшний судалгааны үр дүнгээр доод түвшний 1428 өрхөд нөхцөл байдлын үнэлгээ хийн, сумдын амьжиргааг дэмжих зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн 151 өрхийн 293 иргэн, 393 хүүхдэд хүнс тэжээлийн дэмжлэг тусалцаа үзүүлэх үйлчилгээг үзүүлж байгаа бөгөөд нийгмийн халамжийн сангаас 79,3 сая төгрөгийг зарцуулсан. Хүнсний эрхийн бичгийн үйлчилгээнд хамрагдаж байгаа 293 хүнээс хөдөлмөр эрхэлж байгаа 51 иргэн, хөдөлмөр эрхлээгүй 242 үүнээс хөдөлмөрийн чадвартай ажил хөдөлмөр эрхлэхгүй байгаа 56 иргэн, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн 78, оюутан 21, ахмад настан 40 иргэн, жирэмсэн буюу хүүхдээ асарч байгаа 35, байнгын асаргаа шаардлагатай иргэнийг асарч байгаа 12 иргэн байна. Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжид хамрагдсан иргэдийн тоо өмнөх оноос 13 хувь, ХЭБҮ-нд хамрагдаж буй өрхийн тоо 2 хувиар тус тус буурсан байна. Гэнэтийн гамшигт байдлын аюулын улмаас болон бусад шалтгаанаар орон гэргүй болсон нийт 100 өрхөд 350.0 сая төгрөгийн гэр олгож, амьдрах нөхцөл, боломжоор хангаж ажилласан.	100%
84		2. Халамжаас-хөдөлмөрт цогц арга хэмжээний хүрээнд орлого багатай, эмзэг бүлгийн өрхийн гишүүдийг чадавхжуулах замаар ажлын байранд зуучилж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх	Зуучлагдсан ажлын байрны тоо 250 үүнээс чадавхжуулсан зорилтот бүлгийн иргэдийн тоо-350	Зуучлагдах ажлын байрны тоо 260 Үүнээс чадавхжуулах зорилтот бүлгийн иргэдийн тоо-400	Хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээний хүрээнд ажил мэргэжлийн чиг баримжаа зөвлөгөө өгөх үйлчилгээ, мэргэжлийн үр чадварыг богино хугацаанд эзэмшүүлэх сургалтад өрхийн мэдээллийн нэгдсэн сангийн 409-өөс доош оноотой нийгмийн халамжийн дэмжлэг тусалцаа зайлшгүй шаардлагатай орлого багатай өрхийн 95 иргэнийг хамруулж, Модуль-1, 2 сургалтад 10 иргэнийг хамруулан чадавхжуулсан. Зөвлөгөө өгөх болон сургалтын үр дүнд 57 иргэнийг байнгын ажлын байранд, 9 иргэнийг түр ажлын байранд зуучилсан. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих чиглэлээр хэрэгжүүлж буй санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааны санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээнд 14 иргэн, түр ажлын байрыг дэмжих үйл ажиллагааны нийтийг хамарсан ажил, мод тарих арга хэмжээнд 165 иргэн, олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээний бүлгийн төсөлд 12 иргэнийг хамруулан санхүүгийн дэмжлэг үзүүлж хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлсэн. Зорилтот бүлгийн 404 иргэнийг чадавхжуулж,444 иргэнийг байнгын болон түр ажлын байраар хангасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 20 хувиар нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.	90%

85		1. Хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгаанд үндэслэн мэргэжилтэй боловсон хүчин бэлтгэх	Политехник коллеж төгссөн сурагчдын тоо 358	Политехник коллеж төгсөх сурагчдын тоо 312	<p>Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлийн 2023 оны 01 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Хөдөлмөрт бэлтгэх сургалтын үйл ажиллагаа"-ны үйлдвэрлэл дээрх сургалтыг "Багануур-Зүүн өмнөд бүсийн цахилгаан түгээх сүлжээ" төрийн өмчит хувьцаат компанийн Дорноговь аймаг дахь салбарын мэргэжлийн ажиллах хүчний хомсдолыг багасгах, албан хаагчдыг чадавхжуулах сургалтыг зохион байгуулж 10 иргэнийг хамруулсан. Сургалтын үр дүнд 3 иргэний ажлын байрыг хадгалж, 3 иргэнийг байнгын ажлын байраар хангасан. Политехникийн коллежид 2023-2024 оны хичээлийн жилд 20 мэргэжлийн 560 суралцагчийн элсэлтийн квот батлуулснаас 17 мэргэжлийн 465 суралцагч элсүүлэн нийт 804 суралцагчтай үйл ажиллагаа явуулж байна. Суралцагч оюутнууд үйлдвэрлэлийн болон төгсөлтийн өмнөх дадлагыг тогтмол хийж хэвшсэн ба төрийн 19 байгууллагад 28, 101 аж ахуй нэгжид 240, иргэний ажлын байранд 83 суралцагч дадлага хийсэн. Төгсөгчдөд хөдөлмөр халамж үйлчилгээний газрын ажлын зар болон үйлдвэрлэлийн дадлага хийсэн газарт ажил олгогчийн захиалгаар ажилд зуучилдаг ба энэ жилд 277 суралцагч төгссөнөөс 156 суралцагч буюу 57 хувь нь ажлын байртай төгссөн. Аймгийн ЗДТГ-аас "Дабльфиш" ХХК-ийн дэргэдэх Төмөр замын мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвтэй хамтран ажиллах санамж бичиг байгуулан нийт 6 мэргэжлээр 265 оюутан суралцуулж байна. Вагон үзэгч засварчин 17, Зүтгүүрийн туслах машинч 53, Төмөр замын замчин 60, Өртөөний жижүүр 65, Ачаа вагон хүлээлцэгч 66, Дохиолол төвлөрүүлэлт холбооны монтер 4 байна. Танхимын сургалтыг Оёдолчин мэргэжлээр "Дарь овооны эзэд", гагнуурчин мэргэжлээр "Чадамж боломж" ХХК-ны сургалтын төвтэй тус тус хамтран ажилгүй болон ажилгүйдэлд өртөж болзошгүй 30, хөгжлийн бэрхшээлтэй 6 иргэнийг хамруулж Сургалтын үр дүнд 3 иргэний ажлын байрыг хадгалж, 5 иргэнийг байнгын ажлын байраар хангасан. Мэргэжил олгох сургалтад нийт 66 иргэнийг хамруулсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал суралцагчдын тоо 7.2% буюу 5 иргэнээр нэмэгдсэн.</p>	90%
----	--	---	---	--	---	-----

86	2.5.4.. Орон нутгийн бүтээн байгуулалтын эрэлт хэрэгцээнд нийцүүлэн шинэ ажлын байр бий болгох, ажилгүйдлийг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг тогтмол нэмэгдүүлнэ.	2. Цагийн болон өдрөөр ажиллах хөдөлмөрийн уян хатан тогтолцоо, нөхцөлийг бүрдүүлэх		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо-2 Түр ажлын байранд орсон иргэдийн тоо 400		Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо-4, Түр ажлын байранд орох иргэдийн тоо 500	Ажил олгогч байгууллага, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, иргэдийн цагийн болон өдрийн ажлын байрны захиалгыг тухай бүрд авч 7 аж ахуй, нэгж байгууллага, 17 иргэнээс ирсэн ажлын байрны 79 захиалгын зар мэдээг байгууллагын пэйж хуудас, орон нутгийн DTV телевиз болон цахим сайт, цахим хуудсаар долоо хоногт 2 удаагийн давтамжтайгаар шинэчлэн хүргэж, цагийн болон өдрийн ажил хийх сонирхолтой ажил хайгч иргэдийн мэдээллийн сан бүрдүүлэн 72 иргэнийг ажлын байранд зуучилсан. Цагийн ажлаас гадна түр ажлын байранд 54 иргэнийг зуучлан хөдөлмөр эрхлэлтийн ИЖов цахим системд бүртгэсэн. Мөн Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлийн 2023 оны 02 сарын 03-ний өдрийн 01 тогтоолоор батлагдсан "Түр ажлын байрыг дэмжих үйл ажиллагаа"-ны мод тарих, нийтийг хамарсан ажил, ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээ арга хэмжээнд нийт 443 иргэнийг хамруулан түр ажлын байраар хангаж, ажлын хөлс болон хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын зардалд нийт 144.7 сая төгрөгийг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас зарцуулсан. 2023 оны 09 сарын 22-ны өдөр Цагийн ажилд зуучлах ажлын ярилцлагыг 2 ажил олгогч байгууллага болон 75 ажил хайгч оюутан залуучуудыг оролцуулан зохион байгуулж, хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газарт ирсэн 6 аж ахуй нэгж байгууллагын 12 ажлын байрыг танилцуулж ажилласан. Ярилцлагын үр дүнд 5 залууг цагийн ажилд зуучилсан. Цагийн болон өдрийн ажилд 103, түр ажлын байранд 92 иргэнийг зуучилж, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд 445 иргэн, нийт 640 иргэнийг түр ажлын байраар хангасан нь өмнөх оны мөн үеэс 310 иргэнээр буюу 93.9%-аар өссөн.	100%
----	--	---	--	--	--	---	---	------

87		3. Орон нутгийн бүтээн байгуулалтын хүрээнд шинээр бий болсон үйлдвэр, үйлчилгээний салбарын шинэ ажлын байранд ажиллагсдыг зуучилж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх		Шинэ ажлын байрны тоо 700, Ажлын байранд зуучлагдсан ажлын байрны тоо 1100		Шинэ ажлын байрны тоо 1000 Ажлын байранд зуучлагдах ажлын байрны тоо 1150	Хөдөлмөр эрхлэлтийн цахим бүртгэлийн системд 2023 оны 11 дүгээр сарын байдлаар Хөдөлмөр эрхлэлтийн цахим бүртгэлийн системд орон нутгийн хэмжээнд шинээр бий болсон 1018 шинэ ажлын байрыг бүртгэж, 1169 иргэн ажилд зуучлагдсан нь өмнөх оноос ажлын байрны бүртгэл 1013 байсан нь 0,4%-иар, зуучлагдсан иргэдийн тоо 3,3%-иар өссөн. Орон нутгийн бүтээн байгуулалтын хүрээнд Gobi cinema, Ахмадын сувиллын газар, "Саран хөхөө" театрын барилга, "Мандах наран-5" хорооллын барилгын ажил зэрэг томоохон бүтээн байгуулалтын ажлуудад "Элит конкрет" ХХК, "Энержи паргон" ХХК, "Болор аграмба" ХХК зэрэг байгууллагуудын байнгын ажлын байранд 159 иргэнийг зуучлан ажлын байраар хангасан. Өмнөх онтой харьцуулахад шинээр бий болсон ажлыг байрны бүртгэл 41,9%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна. Газрын тос боловсруулах үйлдвэрт 427, Ханги боомтод 299, Алтанширээт аж үйлдвэрийн цогцолборт 30, аймгийн нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрөлтэй уул уурхайн компаниуд 2000, нийт 2756 ажлын байрыг шинээр бий болгон орон нутгаас ажиллах хүч татан ажиллуулсан байна.	100%
88		4. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн чиглэлийн хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж, сумдын ХАБЭА-н зөвлөлийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх		Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 80%		Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 100%	ХАБЭА-н зөвлөл нь 3 зорилт 25 арга хэмжээтэйгээр төлөвлөгөө батлан хэрэгжилтийг хангаж ажилласан. ХАБЭА-н салбар зөвлөлийн дарга, нарийн бичиг нарыг чадавхжуулах сургалтыг зохион байгуулж 29 албан хаагч хамруулж "ХАБЭА-н тухай хууль, салбар зөвлөлийн чиг үүрэг, тулгарч буй асуудал", "ХАБЭА-н хүрээнд хэрэгжих төсөл хөтөлбөр"-ийн талаар мэдээлэл арга зүйн зөвлөгөө өгч ажилласан. Мөн аж ахуй нэгж, байгууллагын ХАБЭА-н асуудал хариуцсан болон хавсран гүйцэтгэж байгаа ажилтнуудыг чадавхжуулах сургалтыг "Дарь-Овооны эзэд" ТББ-тай хамтран 62 байгууллагын 70 ажилтан албан хаагчийг хамруулж сертификат олгосон. ХАБЭА-н сарын аяныг зарлаж "Эрүүл аюулгүй ажлын байр-Бидний суурь эрх" илтгэлийн уралдаан, "Шинэ сэргэлтийн бодлого-Уул уурхайн тоо бүртгэл"-н ажлын хэсэг 14 суманд ажиллаж хяналт шалгалтыг хийж зөвлөгөө, мэдээлэл өгч ажилласан. Төр, хувийн хэвшлийн байгууллагууд, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэдийг шторк, гарын авлагаар хангаж, байгууллагуудын болон 14 сумын цахим хаягаар үйлдвэрлэлийн осол гэмтлээс шалтгаалах өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр мэдээллийг хүргэж 13100 иргэний хандалт авсан. ХАБЭА-н төлөвлөгөөг 90%-тай хэрэгжүүлж ажилласан.	90%

89	2.5.5.. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, ахмад настанд ээлтэй, хүртээмжтэй орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, хөдөлмөр эрхлэх боломжоор хангана	1. Говийн бүсийн ахмад настны төрөлжсөн асрамжийн газрын барилгын ажлыг үргэлжлүүлж, дуусгах		Гүйцэтгэлийн хувь 60		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Улсын төсвийн 2.5 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртгөөр "Говийн бүсийн ахмад настны төрөлжсөн асрамжийн газрын барилга барих" ажлыг 2022 оноос "Тогоруутай нуур" ХХК гүйцэтгэж байна. Барилгын үндсэн хийц бүтээцийн угсралт болон гадна инженерийн шугам сүлжээ, гадна цахилгаан хангамжийн ажил бүрэн хийгдсэн. Дотор заслын ажил, дотор халаалт, бохир усны шугамын ажил, дотор цахилгаан, салхивчийн ажлууд хийгдэж байна. Ажлын явц 90 хувьтай. Барилга угсралтын ажлыг гэрээнд заасан хугацаанд буюу 12 дугаар сарын 20-ны дотор хүлээлгэн өгөх төлөвлөгөөтэй ажиллаж байна.	90%
90		2. Асрамжийн газрын барилгад шаардагдах тоног төхөөрөмж худалдан авах		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 108,6 сая төгрөгийн хөрөнгөөр хийгдэх "Асрамжийн газрын барилгад шаардагдах тоног төхөөрөмж худалдан авах" бараа нийлүүлэх тендерийг зарлаж, 2023 оны 04 сарын 06-ны өдөр Багц-1 буюу Багаж, тоног төхөөрөмж нийлүүлэх ажлын тендерт "Эргэл хийц" ХХК шалгарч 77,2 сая төгрөг, Багц-2 буюу Эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж нийлүүлэх ажилд "Сүвэн уул" ХХК шалгарч 28,8 сая төгрөгөөр ажлыг гэрээний хугацаанд гүйцэтгэн, тоног төхөөрөмж хүлээн авах комисст хүлээлгэн өгсөн.	100%
91		3. Ахмадын сувиллын барилга барих ажлыг үргэлжлүүлэн дуусгах		Гүйцэтгэлийн хувь 80		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Улсын төсвийн 5,1 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртгөөр 2022 оноос үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж буй Сайншанд суманд 60 ортой "Ахмадын сувиллын барилга барих" ажлыг "Элит Конкрет" ХХК гүйцэтгэж дуусган, 2023 оны 09 дүгээр сарын 20-ны өдөр улсын комисс ажиллаж, 2023 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр нээлтийг хийж ашиглалтад орууллаа.	100%
92		4. Ахмадын сувиллын барилгын тоног төхөөрөмжийг худалдан авах		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 703.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар батлагдсан "Ахмадын сувиллын үйл ажиллагаанд шаардагдах тоног төхөөрөмж худалдан авах" ажлын Багц-2 ажилд "Дээшлэх нар" ХХК 438,2 сая төгрөгөөр, Багц-3 ажилд "Сүвэн Уул" ХХК 88,2 сая төгрөгөөр, Багц-4 ажилд "Энержи парагон" ХХК 81,6 сая төгрөгөөр тус тус шалгарч гэрээ байгуулж, тоног төхөөрөмжийг гэрээний хугацаанд гүйцэтгэн хүлээлгэн өгсөн. Багц-1 ажлын тендерт "Сант зурлага" ХХК шалгарч ажлыг гүйцэтгэж байна.	90%

93		5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн холбоод, төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг дэмжиж хамтран ажиллах		Дэмжлэгийн тоо-4	Дэмжлэгийн тоо-10		<p>Аймгийн хэмжээнд 282 хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд байгаагаас 209 хүүхэд боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж, 73 хүүхэд нь сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдах насанд хүрээгүй болон суралцахад хүндрэлтэй хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд байна. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газрын дэргэдэх "Эрүүлжин хөгжих төв" –өөр дамжуулан 9 хүүхдийг сэргээн засах, өдөр өнжүүлэх үйлчилгээнд хамруулж байна. Төвийн үйл ажиллагаа болон цалингийн зардалд орон нутгийн төсвөөс 74,3 сая төгрөг батлагдсанаас тайлант хугацаанд 40,8 сая төгрөгийг зарцуулсан. Хүүхдүүдэд өдөр тутам сэргээн засах, бариа заслын үйлчилгээг үнэ төлбөргүй үзүүлж байгаа бөгөөд үйлчилгээний үр дүнд нийт хамрагдсан хүүхдүүдийн 50 хувьд нь бие бялдар, үйл хөдлөл, сэтгэхүйн онцлогт бүрэн өөрчлөлт гарч байна. Мөн 5 асран хамгаалагч ажил хөдөлмөр эрхлэх боломжгүй байсан бол 3 асран хамгаалагч байнгын ажилтай болсон. Насан туршийн боловсрол төвд байнгын асаргаа шаардлагатай, хөгжлийн бэрхшээлтэй 31 хүүхэд хамрагдан боловсролын үйлчилгээ авч байна. "ФХВ" төсөлтэй хамтын ажиллагааны хүрээнд 4 өрхийн 2 бүлэг тус бүрд 2.0 сая нийт 4.0 сая төгрөгийн эргэлтийн хөрөнгө, тоног төхөөрөмж худалдан авах дэмжлэг мөн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрт 1 иргэнийг хамруулан 10.0 сая төгрөгийн дэмжлэгийг олгосон. Мөн ФХВ төсөлд сонгогдсон өрхийн 25 иргэнд мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээг үзүүлсэн. ХХҮГ-т аймгийн харааны бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хамгаалах "Мэлмий" холбоо нь байрлаж FM радиогийн үйл ажиллагаа явуулж байна.</p>	90%
----	--	--	--	------------------	-------------------	--	---	-----

94	2.5.6.. Залуучуудад бизнес эрхлэх зорилгодоо хүрэхэд шаардлагатай	1. Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэх		Төвөөр үйлчлүүлсэн залуучуудын тоо-650 Сургалт, арга хэмжээний тоо 6		Төвөөр үйлчлүүлэх залуучуудын тоо 800 Сургалт, арга хэмжээний тоо 10		Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээний загвар төвөөр дамжуулан 17 сургалт, арга хэмжээг танхим болон цахимаар зохион байгуулж, 806 иргэнд үйлчилгээ үзүүлсэн. 1.Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх 7 удаагийн үйлчилгээгээр Ерөнхий боловсролын сургуулийн 9, 11, 12 дугаар ангийн 414 сурагч, 2. Ажил хайгч болон хувиараа бизнес эрхлэх хүсэлтэй 18-34 насны залуучуудад зориулсан "Модуль-1, 2" нэг удаагийн сургалтаар 17 иргэн, 3. Ажлын ярилцлагыг 2 удаа зохион байгуулж Монцемент ХХК-ний танхим, цахим хосолсон ярилцлагад 22 иргэн, МАК цемент ХХК-ний танхимын ярилцлагад 15 иргэн оролцсоноос 20 иргэн ажилд зуучлан орсон. 4. Залуусаа сонсох өдөр арга хэмжээний хүрээнд "Туршлагаасаа хуваалцъя" 2 удаагийн шууд лайв нэвтрүүлгээр 1394 иргэний хандалт авсан. 5. Цагийн ажлын зар авах, цагийн ажилд зуучлах тухай мэдээ мэдээллийг шууд лайв нэвтрүүлгээр хүргэж 4185 иргэний хандалт авсан. 6. Гадаадад ажиллах, сурах боломж цахим, танхим хосолсон 2 удаагийн уулзалтад 90 иргэн 7. Дорноговь аймгийн оёдолчин мэргэжилтэй болон оёдолчноор ажиллах хүсэлтэй 53 иргэнтэй уулзалт зохион байгуулж, оёдлын үйлдвэр, цех байгуулах, цаашлаад уул уурхайн компаний хөдөлмөрийн хувцас хэрэгслийг нийлүүлэх боломжийн талаар танилцуулж мэдээлэл хүргэсэн. 7. Ажилгүйдлийн тодорхойлолт 82 иргэнд, ажлын байрны мэдээллийг 113 иргэнд тус тус өгч ажилласан. Тайлант хугацаанд 17 сургалт, арга хэмжээг зохион байгуулсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10,6%, тус төвөөр үйлчлүүлсэн иргэдийн тоо 27,8%-иар тус тус өссөн.	100%
----	---	--	--	---	--	---	--	---	------

95	дэмжлэг, туслалцааг үзүүлэх, орчин, нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	2. Залуучуудыг гарааны бизнес болон мэргэжил олгох сургалт, төсөл хөтөлбөр, зээлийн дэмжлэгт хамруулах, ажил хөдөлмөрт зуучлах		Сургалтад хамрагдсан иргэдийн тоо-23 Дэмжлэгт хамрагдсан тоо-1		Сургалтад хамрагдах иргэдийн тоо-30 Дэмжлэгт хамрагдсан тоо-2		Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлийн 2023 оны 01 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа"-ны гарааны бизнес эрхлэгч залуучуудад санхүүгийн дэмжлэг олгох буюу "СТАРТ-АП" арга хэмжээний талаарх мэдээллийг "Халамжаас хөдөлмөрт-222" арга хэмжээгээр 65 иргэнд, "Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих чиглэлээр хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа /хөтөлбөр/"-ны нээлтээр 315 иргэнд, Политехник коллежийн төмөр замын ангийн 58 сурагчдад болон цахим пэйж хуудсаар сурталчлан ажилласан. Тус арга хэмжээнд хамрагдах хүсэлтэй 9 багийн 15 залуучууд бүртгүүлсэн бөгөөд "Шинэ эхлэх цэг" ТББ-ын дэргэдэх сургалтын байгууллагатай хамтран зохион байгуулсан гарааны бизнес санааг баяжуулах, хөгжүүлэх 54 цагийн арга хэмжээ, 5 долоо хоногийн бизнес хурдасгуурын үйлчилгээнд 4 багийн 8 залуу хамруулснаас "Gobi jerky" хатаасан мах төсөл шалгарч 10.0 сая төгрөгийн эргэн төлөгдөх нөхцөлгүй санхүүгийн дэмжлэгт хамруулсан. "Нээлттэй Дорноговь" зорилтод жилийн хүрээнд залуусын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, гарааны бизнесийн хөгжүүлэх зорилгоор "Старт апп" төслийн уралдааныг зохион байгуулж нийт 38 төсөл ирснээс "Gennusis game" кафе, өрхөд хүрч үйлчлэх эрүүл мэндийн үйлчилгээ, комик номоор дамжуулж өсвөр үеийнхэнд эрүүл мэндийн боловсрол олгох хөтөлбөр, нутгийн брэнд бүтээгдэхүүн бий болгох гэсэн 4 төслийг шалгаруулан тус бүр 10,0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Уралдаанд шалгарсан төслүүдийн хэрэгжилтийн үр дүнд 10 ажлын байр шинээр бий болж 16,0 сая төгрөгийн орлого олсон.	100%
----	--	--	--	---	--	--	--	---	------

96	2.5.7.. Жендерийн	1. Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хууль, /салбар дундын стратеги /2022-2031/ төлөвлөгөө/ аймгийн төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжилтийг хангах		Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 80 хувь		Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 100 хувь	<p>"Жендерийн тэгш байдал"-ын сургалтыг 7 сум, 6 агентлаг, оюутан залуучууд нийт 312 иргэнд жендерийн хэвшмэл ойлголтын хор уршгийн талаарх мэдлэг, мэдээллийг түгээж ажилласан. Сургалтад хамрагдсан иргэдийн дунд асуултын цаг гаргахад 80 гаруй хувь нь жендерийн талаарх мэдлэг ойлголт нэмэгдсэн гэж хариулсан. Мөн аймгийн төвийн Политехникийн коллеж, Татварын газар, Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар, Ерөнхий боловсролын сургуулиуд зэрэг 6 байгууллагын албан хаагч, сурагч, оюутан, зорилтот бүлгийн иргэдэд, жендерийн талын мэдлэг ойлголтыг нэмэгдүүлж, мэдрэмжээ хуваалцаж сурахын ач холбогдлыг таниулж ажилласан. Монгол Улсын Засгийн газар Жендерийн үндэсний хорооноос Швейцарын хөгжлийн агентлаг, НҮБ-ын Хүн амын сангийн "Жендерт суурилсан хүчирхийлэлтэй тэмцэх нь" төслийн дэмжлэгтэйгээр "ХАРИЛЦАН ХҮНДЭТГЭЕ" нэг сарын аяныг зохион байгуулж цэцэрлэгийн 100 гаруй залуу эмэгтэй багш, ажилчдад "Өөрийгөө хайрлая", "Жендерт суурилсан хүчирхийлэл, түүний суурь шалтгаан" сэдэвт сургалтыг зохион байгуулсан. "Залуусын оролцоо-хотын хөгжил 2023" залуучуудын чуулганыг зохион байгуулж "Жендерийн хэвшмэл ойлголт" сэдвээр сургалт хийсэн. Нийт 4 удаагийн сургалтаар 500 гаруй иргэн, албан хаагчдад мэдээлэл, сургалт хийсэн.</p>	100%
----	-------------------	--	--	---------------------------------	--	--	--	------

97	эрх тэгш байдлыг хангах орон нутгийн тогтолцоог бэхжүүлж, байгууллагуудын хамтын ажиллагааг сайжруулж, төрийн бус байгууллага, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлнэ	2. Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуулийг сурталчлан, төрийн бус байгууллага, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, хамтын ажиллагааг дэмжих		Хамтран ажилласан ТББ-ын тоо 1		Хамтран ажиллах ТББ-ын тоо - 3	<p>Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуулийг сурталчлах ажлын хүрээнд “Харилцан хүндэтгэе” аянд 11 эрүүл мэндийн байгууллага, 18 төрийн байгууллага нэгдэж, ЕБС-ын 321 сурагчид 5 удаагийн сургалт зохион байгуулж гарын авлага тараасан. Мөн “Аавуудын өдөр”, “Аавтайгаа хамт”, “Жендерт суурилсан гэр бүлийн хүчирхийлэл “Дэвжээ” танин мэдэхүйн тэмцээн, “Хайраа хайрлая”, “Хандлагаа өөрчилъе”, “Хамтдаа үлгэрлэе” зэрэг нөлөөллийн олон талт арга хэмжээнүүдийг зохион байгуулсан. Орон нутагт идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулж байгаа “Либерал эмэгтэйчүүдийн оюуны сан”, “Өнгө нэмьедундын оффис”, “Нийгмийн дархлаа холбоо” нийт 3 төрийн бус байгууллагуудтай хамтран 6 удаагийн сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээгээр 4300 гаруй иргэдэд жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуулийг сурталчлан, хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлсэн. Сайншанд, Замын-Үүд, Өргөн, Хатанбулаг, Хөвсгөл, Алтанширээ, Иххэт сум болон аймгийн Цагдаагийн газар, ШШГГ, АШУҮИС-ын оюутан, залуучууд, албан хаагч, 312 иргэнд жендерийн хэвшмэл ойлголтын хор уршгийн талаарх мэдлэг, мэдээллийг түгээж ажилласан. Сургалтад хамрагдсан иргэдийн 80 хувь нь жендерийн талаарх мэдлэг ойлголт нэмэгдсэн гэж хариулсан. Сургалтын хугацаанд байгууллагын албан ёсны цахим хуудсанд 4 төрлийн сургалтын мэдээлэл тавигдсан. Өсвөр насны 52 охидод “Нээлттэй ярилцлага” зохион байгуулж, тулгамдаж буй асуудал болон бусад хэрэгцээт мэдээллийг өгч “Жендерийн тэгш байдлын тухай” видео хичээлийг үзүүлж, мэдлэгийг нэмэгдүүлсэн. Эрүүл мэндийн байгууллагуудын цахим мэдээллийн хуудсанд “Хүсэл сонирхлыг хүйсээр ангилах хэрэггүй”, “Надаас, танаас, биднээс эхлэлтэй” уриан дор 18 удаагийн нийтлэл байршуулж, 12548 хүний хандалт авсан.</p>	90%
----	--	---	--	--------------------------------	--	--------------------------------	--	-----

98		1. Гэр бүлийн тогтвортой байдлыг хангах бүх талын бодлого, нөлөөллийн үйл ажиллагааг явуулах		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 74 Хамрагдсан иргэдийн тоо 14000		Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо 80 Хамрагдах иргэдийн тоо 15000	"Олон улсын гэр бүлийн өдөр", "Олон улсын охидын өдөр", "Хүүхдийг зодож шийтгэхийн эсрэг өдөр", "Олон улсын аавуудын өдөр", "Олон улсын хүүхдийн эрхийг хамгаалах өдөр" зэрэг тэмдэглэлт өдрүүдийн хүрээнд "Нэгдүгээрт хүүхэд", "Гэр бүлийн дундах эерэг харилцааг нэмэгдүүлэх", "Хүүхдийг эерэг аргаар хүмүүжүүлэхийн ач тус", "Өсвөр насны хүүхдийн төлөвшил" зэрэг 42 үйл ажиллагаа, хүүхэд хүмүүжлийн эерэг арга, гэр бүлийн хосуудын харилцан ойлголцол, бат бэх байдлыг дэмжих, амьдрах ухаан, хүүхдийн эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлүүдээр төрийн байгууллагын албан хаагч болон иргэд рүү чиглэсэн 78 удаагийн сургалт зохион байгуулсан. Нийтдээ 120 удаагийн нөлөөллийн үйл ажиллагаа, сургалтыг зохион байгуулсан. Гэр бүлийн орчин нөхцөлийн үнэлгээг Сайншанд, Алтанширээ, Мандах, Замын-Үүд, Хөвсгөл зэрэг 5 сумын эрсдэлт нөхцөлд амьдарч байгаа, хагас, бүтэн өнчин хүүхэдтэй нийт 224 өрхөд нөхцөл байдлын үнэлгээг хийсэн. Уг үнэлгээгээр цахилгааны аюулгүй байдал, хүнс тэжээлийн нөөц, галын аюулгүй байдал бохирын нүх зэрэг үнэлгээгээр дүгнэн эрсдэлтэй гарсан нийт 74 өрхөд 217 хүүхдэд 11,8 сая төгрөгийн хувцас, түлээ нүүрс, амин дэм, хүнсний дэмжлэг үзүүлсэн. Мөн 46 удаагийн цуврал хүүхэд хүмүүжлийн эерэг аргын зөвлөмж постер, 6 төрлийн подкаст, Хүүхдийн эрхийн тухай хууль, Хүүхэд хамгааллын тухай болон гэр бүлийн тогтвортой байдлын үндэс, Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль зэрэг 15 төрлийн танилцуулгыг бэлтгэн байршуулж, 19650 иргэд олон нийтэд тогтмол хүргэсэн. Үр дүнд нь гэр бүл салалт 72 байгаа нь урьд оноос 49 тохиолдлоор буурсан үр дүнтэй байна.	90%
----	--	--	--	--	--	--	--	-----

99	2.5.8. Гэр бүлийн үнэ цэнэ, тогтвортой байдлыг хангах, гэр бүлийн хүчирхийлэл хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, хүүхэд хүмүүжлийн эерэг аргыг түгээн дэлгэрүүлнэ.	2. Гэр бүлд зөвлөгөө өгөх үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах		Үйлчилгээ үзүүлсэн хүний тоо 580	Үйлчилгээ үзүүлсэн хүний тоо 1000		Сэтгэл зүйн боловсролд анхаарах зорилгоор Гэр бүл хүүхэд залуучуудын газрын сэтгэл зүйч Сайншанд сумын түр хамгаалах байранд байрласан нийт 10 хүүхэд, 1 насанд хүрсэн иргэн, сэтгэл зүйн зөвлөгөө авахаар хандсан 14 иргэн, хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авагдсан 12 хүүхдэд тест, асуулга, проектив тест, ярилцлага хийх, темперамент тодорхойлох, зан үйлийн тодролыг тодорхойлох зэрэг хэлбэрээр үр дүнд нь өөрийн ямар хэв шинжийн темпераменттай, зан үйлийн ямар тодрол байгаа, тэдгээрийн давуу болоод сул талуудаа мэдэж авч давуу талаа боломж болгох, сул талаа анхаарч, хяналттай байхад суралцах, зураг, үлгэрээр дамжуулан сэтгэл зүйн хүндрэл үүсгэлгүйгээр ойртох, хүчирхийллээс холдуулж аюулгүй байлгах, өөртөө итгэх итгэлийг нэмэгдүүлэх, мөн сэтгэлгээний хөгжилд тодорхой нөлөө үзүүлэх зэрэг арга хэмжээг авсан. Сайншанд сумын 39 иргэдэд “Өсвөр насны хүүхдийн онцлог, тэдэнтэй харилцах харилцаа” сэдвээр, Онцгой байдлын газрын 17 алба хаагчид “Өөрийн сэтгэл зүйгээ танин ойлгоё” сэдвээр, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын 4 албан хаагчийн температурыг тодорхойлж, хэв шинж тус бүрийн онцлогийг тайлбарлан, сургууль цэцэрлэгийн эмч 29 албан хаагч, Сайншанд сумын 3 багийн нийгмийн ажилтантай хамтран 109 охидод Политехник коллежийн нэг, хоёрдугаар курсийн /16 анги/ 230 оюутанд сэтгэл зүйн бүлгийн зөвлөгөө хийж, тус зөвлөгөөгөөр өсвөр насныхны онцлог, ухамсрын тухай ойлголт, сэтгэл хөдлөл, уур сэдвээр ярилцан, сэтгэл заслын үйлчилгээнд хамруулах зэргээр нийт 411 иргэнд сэтгэл зөвлөгөө, үйлчилгээ үзүүлсэн. Аймгийн хэмжээнд 6 мэргэжлийн сэтгэл зүйч ажиллаж ганцаарчилсан 373, бүлгийн 803 нийт 1176 сурагчдад сэтгэл зүйчийн зөвлөгөөг өгөхөөс гадна аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн сэтгэцийн эмч өсвөр насны 6 хүүхдийг 7-14 хоногийн давтамжтай үйлчилгээнд хамруулан ганцаарчилсан зөвлөгөөг өгч ажилласан.	90%
----	---	---	--	-------------------------------------	--------------------------------------	--	--	-----

100		3. Иргэдийг гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ойлголт, хандлагыг сайжруулж, гэр бүлийн харилцаа болон хүүхэд хүмүүжлийн эерэг аргыг түгээн дэлгэрүүлэх		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 21 Хамрагдсан иргэдийн тоо 6127		Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо 25 Хамрагдах иргэдийн тоо 8000	Эцэг эх асран хамгаалагчдын үүрэг хариуцлагыг нэмэгдүүлэх, хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангах, эерэг хандлага бий болгох зорилгоор 150 удаагийн сургалтаар 7500 иргэнийг хамруулсан. Тус нөлөөллийн арга хэмжээний хүрээнд 28,0 сая төгрөгийг зарцуулж бүх шатны байгууллага, иргэн, аж ахуй нэгж байгууллагыг үүрэгжүүлэн хүүхдийн эрх хамгаалал, гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг эрчимжүүлэн ажилласан. Гэр бүлийн орчин нөхцөлийн үнэлгээг Сайншанд, Алтанширээ, Мандах, Замын-Үүд зэрэг 5 сумын эрсдэлт нөхцөлд амьдарч байгаа, хагас, бүтэн өнчин хүүхэдтэй нийт 224 өрхөд нөхцөл байдлын үнэлгээг хийсэн. Уг үнэлгээгээр цахилгааны аюулгүй байдал, хүнс тэжээлийн нөөц, галын аюулгүй байдал бохирын нүх зэрэг үнэлгээгээр дүгнэн эрсдэлтэй гарсан нийт 74 өрхөд 217 хүүхэд 11,8 сая төгрөгийн хувцас, түлээ нүүрс, амин дэм, хүнсний дэмжлэг үзүүлсэн. "Намайг хамгаал" арга хэмжээг холбогдох байгууллагууд, бүх сум, орон нутгийн телевизүүдтэй хамтран зохион байгуулсан. 1. Нөлөөллийн аяны хүрээнд олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор видео бэлтгэн цахим орчинд түгээсэн. 2. Олон нийтийн газар болон бүх сумдад "Намайг хамгаал, үргэлж анхаар, хамтдаа хамгаалъя" баннерыг байршуулсан. 3. Хүүхдийн эрхийн сайн дурын ажилтан, идэвхтэн багштай хамтран 14 сумдад 113 удаагийн сургалтаар 11,734 сурагч, эцэг, эхийг хамруулж, сургагч багш бэлтгэх ажлыг зохион байгуулсан. 4. "Монголын аюулгүй байдлын академи НҮТББ"-тай хамтран Сайншанд сумын 5 сургуулийн эцэг, эх багш, сурагч нийт 1,500 хүнд мэдээлэл хүргэсэн. Мөн "Сурагчийн аюулгүй байдал" 1,500 ш цахим номыг тараасан. Гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх аймгийн дэд хөтөлбөрийг 2023 онд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг 4 зорилт 24 арга хэмжээтэйгээр төлөвлөн хэрэгжүүлэн ажилласан. Энэ хүрээнд "Гэр бүлдээ хүндэтгэлтэй хандъя", "Хүүхдэдээ хүндэтгэлтэй хандъя", "Хамтдаа хамгаалъя", "Үргэлж анхаар", "Зөв хандлагыг түгээ" зэрэг 28 төрлийн нөлөөллийн арга хэмжээнд 120,000	90%
-----	--	--	--	---	--	---	--	-----

101	2.5.9.. Хүүхдийн хөгжил, хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлж, хүүхдэд ээлтэй орчныг бүрдүүлнэ.	1. "Хүүхдэд ээлтэй орон нутаг" зорилтот хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 90	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 100	Аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2021 оны 53 дугаар тогтоолоор баталсан "Хүүхдэд ээлтэй орон нутаг" зорилтот хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж 20 арга хэмжээг хяналтад авч хэрэгжилтийг хангасан. Үе тэнгийн ялгаварлан гадуурхалтаас урьдчилан сэргийлэх "Найз байя" аян, "Ээж охидын өдөрлөг", "Нэгдүгээрт хүүхэд", Зууны манлай бүжиг дэглээч Ц.Сэвжидийн нэрэмжит "Өсвөрийн бүжигчдийн улсын XVI наадам", "Уран жиргээ" уран уншлагын улсын уралдаан, монгол бичгийн "Сайхан бичигтэн", "Миний эх орон" гар зураг, "Рубик шоо" зэрэг 11 төрлийн тэмцээн уралдааныг зохион байгуулан нийт 1486 хүүхдүүдийг хамруулж, 0,3 сая төгрөгийн зардлыг зарцуулсан. "Монголын скаутын холбооны 2023 цугларалт", "Охидын өдөр", "Жаргалан зуслангийн үйл ажиллагаа", "Зорилтот бүлгийн хүүхдийн зуслангийн 4 өдрийн хөгжлийн хөтөлбөр", "Хүүхдийн оролцооны үндэсний чуулга" зэрэг нийтдээ 58 удаагийн сургалт, тэмцээн, үйл ажиллагааг зохион байгуулж давхардсан тоогоор 8260 гаруй хүүхэд хамруулсан. "Юнител" групп нийгмийн хариуцлагын хүрээнд НҮБ-ын Хүн амын сантай хамтран "Unitel Hub" электроникийн суурь ойлголтуудыг олгох сургалтын танхимыг 44,0 сая төгрөгөөр тохижуулсан. Аймгийн хэмжээнд ГБХЗХГ, Ерөнхий боловсролын 4 сургууль мэргэжлийн сэтгэл зүйчтэй, ганцаарчилсан 373, бүлгийн 803 нийт 1176 сурагчдад сэтгэл зүйчийн зөвлөгөөг өгсөн. Мөн аймгийн 22 сургуулиуд камержуулалтын системтэй ба аймгийн Засаг даргын 2023 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн 05 албан даалгавраар камерын системтэй болгох, камерын чанарыг сайжруулах чиглэлийг өгч Иххэт сумын ЕБС гадна талдаа 3 камер шинээр тавьж, дотор 3 камерыг засварласан, Алтанширээ сумын ЕБС, дотуур байр гадна дотор камерыг бүрэн шинэчилж, нийт 12 сая төгрөгийг орон нутгийн хөрөнгөөр шийдвэрлэсэн. Иргэдийн оршин суух газар, зам талбайн 98 байршилд камержуулалт байснаас шинээр 110 байршилд хяналтын камержуулалтыг нэмэгдүүлсэн. Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 86.9 хувьтай байна.	90%
102		2. Хүүхдийн ордны барилгын гадна цонх, хаалганы шинэчлэл, үүдний танхимын засвар хийх	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь-0	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь-100	Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 198.8 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Хүүхдийн ордон"-ы барилгын гадна цонх, хаалганы шинэчлэл, вестибулийн засварын ажлыг "Илч дулаан өсөх" ХХК тендерт шалгаран гүйцэтгэж шалны тэгшилгээ, хаалга, цонх угсрах ажлуудыг бүрэн дуусган ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%
103		3. "Жаргалан" хүүхдийн зуслангийн гадна цахилгаан хангамжийг сайжруулах	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь-0	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь-100	Орон нутгийн төсвийн 54,0 сая төгрөгийн санхүүжилтээр "Жаргалан" хүүхдийн зуслангийн гадна цахилгаан хангамжийг сайжруулах тендерт "Нуклон" ХХК шалгаран ажлыг бүрэн гүйцэтгэж хийж дуусгасан.	100%
104		4. "Жаргалан" хүүхдийн зусланд гүний худаг гаргах	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь-0	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь-100	Орон нутгийн төсвийн 29,8 сая төгрөгийн санхүүжилтээр "Жаргалан" зусланд гүний худаг гаргах тендерт "Хулангийн ус" ХХК шалгарч шинээр худаг гарган, насос суулгаж ашиглалтад бүрэн хүлээлгэн өгсөн.	100%

105	2.5.10.. Залуучуудын хөгжил, оролцооны талаарх төрийн бодлого шийдвэр, дүрэм журмын хэрэгжүүлж залуучуудын санал санаачилгыг дэмжинэ.	1. Залуучуудын хөгжил, оролцоог сайжруулах бодлогыг хэрэгжүүлж, санал санаачлагыг дэмжих		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 24 Хамрагдсан залуучуудын тоо 485		Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо 25 Хамрагдсан залуучуудын тоо 600	<p>"Ирээдүйн эзэд-2023" аян, "Мөргөжил сонголтоо хийсэн үү?, сургалт, "Хичээлийн жилийн анхны уулзалт" зэрэг 5 удаагийн арга хэмжээ, сургалт зохион байгуулж Сайншанд сумын ЕБС-ийн 10-12 дугаар ангийн нийт 1180 сурагчдыг хамруулж энэ талын мэдээлэл, зөвлөгөө өгч, нөлөөллийн үйл ажиллагаа зохион байгуулсан. "Сайн дурын ажлын сарын аяны хаалт", "Нэг хамт олон-Нэг сайн дурын ажил" 3 төрөлт уралдаант аяныг зарлаж, 14 сумын өсвөр үе, залуучуудыг хамруулсан. Уг ажлын хүрээнд сайн дурын ажил гэж юу вэ? эшлэлийн уралдаанд 150 хүүхэд, Сайн дурын ажлын "action" зургийн уралдаан, "Reel" уралдаанд нийт 43 байгууллага хамт олон оролцож 884 сайн дурын идэвхтэн хамрагдаж, 3419 хүнд хүрсэн. Мөн "Зүүн азийн залуучуудын наадам", "Данзанравжаагийн 220 жилийн ойн баяр наадам", "Гайхамшигт бямба гараг" мод тарих аялал, "Хамрын хийд-2023" дугуйн уралдаан, "Намайг хамгаал" нөлөөллийн аян зэрэг 10 үйл ажиллагаанд 159 хүүхдийг хамруулсан. "Nextgen" залуучуудын санал санаачилгыг дэмжсэн нийгмийн төслийн уралдаанд Гарааны бизнес эрхлэгчдийг дэмжих бүлгээс "DINO" багийн "Ардүюно Робот" төсөл шалгарч, улсын төсвөөс 20 сая төгрөгийн санхүүжилт авсан. Залуучуудын хөгжил оролцооны чиглэлээр "Залуучуудын бодлогын хэлэлцүүлэг", "Оролцоно төлөөлнө", "Эмэгтэйчүүдийн манлайлал", "Охидын өдөр" зэрэг нийт 32 сургалт, 30 арга хэмжээнд 8512 өсвөр үе, залуучууд хамруулсан. Залуусын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, гарааны бизнесийн хөгжүүлэх зорилгоор "Старт апп" төслийн уралдааныг зохион байгуулж нийт 38 төсөл ирснээс "Gennusis game" кафе, "Baby care" өрхөд хүрч үйлчлэх эрүүл мэндийн үйлчилгээ, Комик номоор дамжуулж өсвөр үеийнхэнд эрүүл мэндийн боловсрол олгох хөтөлбөр, нутгийн брэнд бүтээгдэхүүн бий болгох гэсэн 4 төслийг шалгаруулан тус бүр 10,0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Уралдаанд шалгарсан төслүүдийн хэрэгжилтийн үр дүнд 10 ажлын байр шинээр бий болж 16,0 сая төгрөгийн орлого олсон.</p>	90%
-----	---	--	--	---	--	--	--	-----

106		2. Залуу гэр бүлийг орон сууцжуулах төсөл хөтөлбөрт хамруулах		Төсөл хөтөлбөрт хамрагдсан гэр бүлийн тоо 46		Төсөл хөтөлбөрт хамрагдсан гэр бүлийн тоо 50	<p>"Хямд өртөгтэй орон сууц" хөтөлбөрийн хүрээнд Сайншанд, Замын-Үүд сумдад "Мандах наран-1000 айлын орон сууц"-ны хороолол баригдаж орон сууцны 20%-ийг залуу гэр бүлийг орон сууцанд хамруулсан байна. Дорноговь аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 04/04 дугаар тогтоолоор "Зорилтот бүлгийн иргэдийг түрээсийн орон сууцанд хамруулах журам", 2023 оны 07-р сарын 04-ны өдрийн 12/02 дугаартай тогтоолоор "Дорноговь аймгийн зорилтот бүлгийн иргэдийг түрээслээд өмчлөх орон сууцанд хамруулах журам" -ыг тус тус батлан, журмын хүрээнд хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлтэй Сайншанд сумын 35 хүртэлх насны 25 залуу гэр бүлийн материалыг ажлын хэсэг хүлээн авч, шалгаруулалтыг зохион байгуулснаар 8 багийн 10 залуу гэр бүлийг түрээслээд өмчлөх орон сууцны хөтөлбөрт хамруулсан. Мөн Даланжаргалан сумын нутагт "МАК ЦЕМЕНТ" ХХК-ний 100 хувийн хөрөнгө оруулалтаар Төрийн албан хаагчдын 8 айлын орон сууц ашиглалтад орж тус сумын 3 залуу гэр бүл, Сайхандулаан суманд 6 айлын орон сууцанд 3 байгууллагаас 6 залуу гэр бүл, Эрдэнэ суманд 27 айлын орон сууц ашиглалтад орж 10 орон сууцыг төрийн албан хаагчийн орон сууцны зориулалтаар худалдан авч, төсвийн 5 байгууллагын 10 албан хаагч залуу гэр бүлүүдийг дэмжиж орон сууцаар ханган 27 айлын орон сууцанд 17 залуу гэр бүл хамруулсан. Нийт 4 сумаас 36 залуу гэр бүлийг орон сууцанд хамруулсан.</p>	90%
107		1. Сайншанд суманд 700 хүний суудалтай "Саран Хөхөө" шинэ театрын барилгыг үргэлжлүүлэн барих		Тухайн жилийн гүйцэтгэлийн хувь 100		Тухайн жилийн гүйцэтгэлийн хувь 100	<p>Улсын төсвийн 18.5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд суманд 700 хүний суудалтай "Саран Хөхөө" театрын барилга шинээр барих ажлыг "Болор-Аграмба " ХХК 2021 оны 05 сарын 17-ны өдрөөс эхлэн гүйцэтгэж байгаа бөгөөд барилгын зоорийн давхрын гадна, дотор ханын өрөг угсралтын ажил, шавардлагын ажил, 1, 2 дугаар давхрын гадна ханын өрөг угсралтын ажил бүрэн дуусаж оффисын хэсэг буюу У19-У23 тэнхлэг дагуух 10.55 түвшин дэх хучилтын хийцийн ажил 95%-тай хийгдсэн. У14-У18, Х1-Х7, Х22-Х28 тэнхлэгт харьяалагдах Р-15, ХР-16, ХР-17, ХР-19, Р-13, Р-18 рамуудын 12.65 түвшин дэх угсралтын ажил 70%-тай хийгдэж байна. Шилэн фасадын рам болон шил, барилгын 24м-ын алслалд хийгдэх трапец хэлбэрийн ган татангыг үйлдвэрлүүлэхээр БНХАУ-ын улсын үйлдвэрт захиалга өгөөд байна. Барилгын каркас угсралтын ажил-85%, гадна ханын өргийн ажил-80%, дотор ханын өргийн ажил-50%, барилгын нийт явц 65%-тай байна. Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэлийн тайланг үндэслэн өссөн дүнгээр нийт 8.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг олгосноос 2023 онд 5,5 тэрбум төгрөгийг олгож тайлант онд төлөвлөсөн барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл бүрэн хийгдсэн.</p>	90%

108	2.6.1.. "Алсын хараа - 2050" урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд Үндэсний бахархал, монгол өв соёлыг өвлүүлж, стандарт шаардлагад нийцсэн соёл урлагийн байгууллагын барилга байгууламжийн тоог нэмэгдүүлнэ.	2. Замын-Үүд суманд 500 хүний суудалтай соёлын ордны барилгыг үргэлжлүүлэн барих		Тухайн жилийн гүйцэтгэлийн хувь 100		Тухайн жилийн гүйцэтгэлийн хувь 100	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих "Замын-Үүд суманд 500 хүний суудалтай Соёл урлагийн ордны барилга барих" ажлыг гүйцэтгэгчээр "РСТ" ХХК шалгарч гэрээ байгуулан ажлыг гүйцэтгэж байгаа ба барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэлийн тайланг үндэслэн өссөн дүнгээр нийт 6,7 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг олгосноос 2023 онд 3,8 тэрбум төгрөгийг олгож тайлант онд төлөвлөсөн барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл бүрэн хийсэн. Барилга угсралтын нийт ажлыг гүйцэтгэл 80%-тай байна.	90%
109		3. Замын-Үүд сумын Соёл урлагийн ордонд шаардлагатай тоног төхөөрөмж худалдан авах		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Тухайн жилийн гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 1033,7 сая төгрөгийн төсөвт өртгөөр Замын-Үүд сумын Соёлын ордонд шаардлагатай 87 төрлийн тоног төхөөрөмжийг "Содон сод оюу" ХХК тендерт шалгаран нийлүүллээ. Үүнд: Гэрэл техник тоног төхөөрөмж, хөгжим, микрофон, гадна, дотор талд байрлуулах лед дэлгэц, тайзны хэрэглэл гал, салют, мульт, кабель, зөөврийн тайз, студи төхөөрөмж, үндэсний хөгжим болон цахилгаан хөгжим, тайзны хошиг, тавилга эд хогшил, үзэгчдийн сандал, автобус, тог баригч зэргийг техникийн тодорхойлолтын дагуу бүрэн нийлүүлж хүлээлгэн өгсөн.	100%
110		4. Аймгийн Төв цэнгэлдэх хүрээлэнд шаардлагатай засвар, сүүдрэвч хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100%	Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 707,4 сая төгрөгийн хөрөнгөөр аймгийн Төв цэнгэлдэх хүрээлэнд шаардлагатай засвар, сүүдрэвч хийх ажлын тендерт "Энержипарагон" ХХК шалгарч, засварын ажлыг бүрэн дуусгаж 2023 оны 07 дугаар сарын 20-ны өдөр хүлээлгэн өгсөн.	100%
111		5. Даланжаргалан сумын Соёлын төвд тоног төхөөрөмж худалдан авах		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100%	Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 23.0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Протек" ХХК басс гитар, соль гитар, цахилгаан бөмбөр, даралтат хөгжим /уамаһа/ зэргийг хүлээлгэн өгсөн. Мөн орон нутгийн төсвийн 18,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр "Эгшиглэн энтертаймент"-аас гэрлийн пульт 1ш, зурвас хуваарилагч 1ш, чадлын пульт 5 ш, чанга яригч зэрэг нийт 30 ширхэг гэрэл худалдан авсан.	100%
112		6. Улаанбадрах, Хөвсгөл, Эрдэнэ сумдын Соёл спортын төвд ухаалаг дэлгэц худалдан авах		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100%	Орон нутгийн төсвийн 56,7 сая төгрөгөөр Улаанбадрах сумын соёл, спортын төвд, 57,7 сая төгрөгөөр Эрдэнэ сумын соёл, спортын төвд, 63,0 сая төгрөгөөр Хөвсгөл сумын соёл, спортын төвд "Иргэдэд үйлчлэх цахим үйлчилгээний тоног төхөөрөмж" /Лед дэлгэц/ тус тус худалдан авах ажлын тендерт "Монтех дистрибьюшн" ХХК, "Егү говь" ХХК-иуд шалгаран тоног төхөөрөмжийг техникийн тодорхойлолтын дагуу бүрэн нийлүүлж хүлээлгэн өгсөн.	100%

113		1. Номын санд “Үүлэн сөрвэр” электрон каталогийг нэвтрүүлж, номын фондыг нэмэгдүүлж, интернэтэд суурилсан үйлчилгээг хүргэх		Шинээр нэмэгдсэн ном-590 Электрон каталогид бүртгэлтэй номын тоо- 40000		Шинээр нэмэгдэх ном- 650 Электрон каталогид бүртгэлтэй номын тоо- 40650		Номын сангийн дотоод үйлчилгээгээр 8501 ширхэг ном олгож, 4920 иргэн үйлчлүүлсэн. Электрон каталогийг ашиглан номын тооллогыг цахим болон нэг бүрчилсэн бүртгэлтэй тулган хийж гүйцэтгэсэн. Бүх төрлийн нийт 29651 ширхэг ном тооллогоор оруулсан. Үүлэн серверийн "Dornogovi.Lib4u.net" электрон каталогийг 1654 уншигч үйлчлүүлж, шинээр 320 ширхэг номыг цахим санд бүртгэж электрон каталогид оруулсан. Номын баяжилт 2020 онд 300 ширхэг ном, 2022 онд 300 ширхэг ном, 2023 онд одоогийн байдлаар 329 ширхэг номыг хандив болон худалдан авсан байна. Номын сангийн цахим бүртгэлд бүртгэж авсан. 2020 онд зөвхөн номын сан дотроо электрон каталогийн хайлтыг хийж 220 уншигч ном хайж, 2022 онд үүлэн сервертэй болж иргэд байгаа орчноосоо хайлтыг чөлөөтэй хийж 509 уншигч ном хайсан байна. 2023 онд 1904 иргэн номын сангаар үйлчлүүлж сүүлийн жилүүдэд цахим ном хайж үйлчлүүлж буй иргэдийн тоо өсөж байна.	100%
114		2. Америкийн соёл мэдээллийн төвийн сантехникийн засвар хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100		Америкийн соёл мэдээллийн төвийн сантехникийн засварын ажлын тендерт "Миний Сайншанд" ХХК шалгарч 28.8 сая төгрөгөөр засварын ажлыг бүрэн хийж гүйцэтгэн ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%
115		3. Соёлын салбарын стратеги төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулж, хэрэгжүүлэх		Батлагдсан баримт бичиг-0		Батлагдсан баримт бичиг-1 Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь 100		Аймгийн соёл урлагийн стратеги төлөвлөгөөг Соёлын яамны болон Дорноговь аймгийн стратеги төлөвлөгөөтэй уялдуулж боловсруулан, батлуулах бэлтгэл ажил хангагдсан. Аймгийн Засаг даргын А/283-р захирамжаар байгуулсан ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн ажиллаж, соёл урлагийн салбарын зорилтот суурилсан SWOT шинжилгээ, соёлын ажилтнуудын зөвлөгөөнөөр хэлэлцүүлсэн баримт бичгийн төслийг Соёлын яаманд хүргүүлсэн. Соёлын яамны стратеги төлөвлөгөөнд өөрчлөлт орж байгаатай холбогдуулан аймгийн Засаг даргаар батлуулах үйл явцыг хойшуулж салбарын сайд батлахаар болсон. Салбарын стратеги төлөвлөгөө боловсруулах ажлын хэсгийн зүгээс тодорхой хугацаанд суурь судалгаа, мэдээлэл цуглуулах үндсэн үүрэгтэйгээр ажиллаж нэгтгэсэн мэдээллээр мандатын шинжилгээ хийн төлөвлөгөөний төслийг хамт боловсруулсан. Стратеги төлөвлөгөөний мандатын шинжилгээ нь салбарын хэмжээнд мөрдөгдөж байгаа 29 хуулийн эрх хэмжээнд боловсруулагдсан. Мандатын шинжилгээгээр салбарын ерөнхий чиг үүргийн 7 чиглэл 12 үндсэн чиг үүргийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Нэгж байгууллагууд /Саран хөхөө, МССТ, Төв номын сан/ өөрсдийн байгууллагад хуулиар олгосон эрх хэмжээний хүрээнд мандатын шинжилгээг боловсруулж, соёл, урлагийн салбар стратегийн 9 зорилтын хүрээнд 24 арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангахаар төлөвлөсөн.	90%

116	2.6.2.. Соёл, урлагийн тогтвортой хөгжлийн зорилтыг хангаж, "Цахим соёл" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	4. Соёл урлагийн байгууллага, сургууль цэцэрлэгийн дуу хөгжмийн багш, мэргэжлийн уран бүтээлчдийг сургаж бэлтгэх, дэмжлэг үзүүлэх		Дэмжлэг үзүүлсэн багш, уран бүтээлчдийн тоо 8		Дэмжлэг үзүүлэх багш, уран бүтээлчдийн тоо 10	<p>СУИС-д дуу хөгжмийн багш мэргэжлээр суралцаж байгаа 9 оюутны сургалтын төлбөрийг төлж суралцах боломжоор ханган орон нутагт дутагдалтай байгаа боловсон хүчин бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлэн ажиллалаа. Дээрх оюутнуудаас 1 суралцагч төгсөн ирж Сайншандын ЕБС-д дуу хөгжмийн багшаар ажиллаж байна. Мөн Аймгийн Засаг даргын 2022 оны 04-р сарын 28-ний өдрийн А/280 захирамжаар Гоцлол бүжигчин С.Мягмарсүрэн нь Улаанбаатар хотын "Сити" их сургуулийн эчнээ ангид, бүжгийн найруулга, бүжгийн багш мэргэжлээр 2,5 жилийн хугацаатайгаар 2021 оноос эхлэн суралцаж 2023 оны 06 дугаар сарын 05-нд амжилттай төгссөн. Мөн А.Энхнаран нь СУИС-ийн хөгжмийн зохиолчийн эчнээ ангид 4 жилээр суралцаж байна. Улсын Драммын Эрдмийн театр болон "Саран Хөхөө" театр нь хамтын ажиллагааны хүрээнд 2023 оны 02 дугаар сарын 12-нд Улсын Драммын Эрдмийн театрын тайзнаа тоглогдсон Бертольт Брехтийн зохиол, Э. Ёндоншаравын найруулга " Сьчуаны сайн хүн" уянгын жүжгийг үзэж өөрийн уран бүтээлд анализ хийх, ажлын байрандаа туршлага солилцох сургалтад тус театрын драм ангийн 6 уран бүтээлчдийг хамруулсан. Мөн Монголд хэрэгжүүлэх соёл урлагийн ОДА төсөл хөтөлбөрийн "Орчин үеийн хүүхэлдэйн жүжгийн чиг хандлага" Моно жүжиг буюу нэг хүний хэрэглэгдэхүүн, жүжгийн тоглолт түүний өөрчлөлтийн талаар 2023 оны 10-р сарын 9-нөөс 13-ний хооронд тус театрын жүжигчин Д.Дариймаа нь уг сургалтаар өөрийн өдөр тутмын бэлтгэл сургуулилт, мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэн хамрагдсан.</p>	90%
-----	--	---	--	---	--	---	---	-----

117		5. Соёлын байгууллагуудын үйлчилгээнд шинэлэг арга барилыг нэвтрүүлж, бүх нийтийг соён гэгээрүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх		Арга хэмжээ, үйлчилгээ авсан иргэдийн тоо 35/68000		Арга хэмжээ, үйлчилгээ авах иргэдийн тоо 40/70000	Ноён хутагт Данзанравжаагийн мэлмий гийсний 220 жилийн ойг тохиолдуулан бүх нийтийг соён гэгээрүүлэх чиглэлээр үндэсний бахархал, өв соёлыг сурталчилсан, үндэсний онцлогийг агуулсан "Адистэд хурсан гайхамшиг" тусгай үзэсгэлэнг Чингис хаан музейд зохион байгуулж, 130 гаруй төрлийн эд өлгийн зүйлсийг дэлгэн "AR" технологиор дамжуулан гар утсаараа үзмэрийн мэдээллийг хүлээн авах боломжийг бүрдүүлсэн шинэлэг ажлыг зохион байгуулсан. Мөн "AR Mongolia" компаниар гар утасны "Danzanravjaa museum" аппликейшныг хийлгэж, үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлсэн. Төхөөрөмж хөгжүүлэлтэд нийт 60,0 сая төгрөгийн үнэлгээтэй хийгдсэн. Үүлэн серверийн "Domogovi.Lib4u.net" электрон катологиор 1654 уншигч үйлчлүүлж, шинээр 320 ширхэг номыг цахим санд бүртгэж электрон катологид оруулсан. 2022 оноос аймгийн номын сан "Үүлэн сервер" электрон катологиор цахим үйлчилгээг үзүүлж эхэлсэн бөгөөд 2023 онд цахим үйлчилгээний тоо нэгээр нэмэгдэж Говийн ноён хутагтын музейд AR технологийг нэвтрүүлж аппликейшинд 7 ширхэг соёлын хосгүй үнэт үзмэр болон ноён хутагтын 3D дүрийг шинээр нэвтрүүлсэн VR аппликейшинд 60 ширхэг үзмэрийг оруулж 1109 иргэн үзэж сонирхсон байна. 2020-2023 оны хооронд соёлын салбарт цахим үйлчилгээг хоёроор нэмэгдүүлсэн.	100%
-----	--	--	--	---	--	--	---	------

118		1. Баяр наадам, тэмдэглэлт ой, томоохон арга хэмжээнд зориулсан уран бүтээлийг дэмжиж ажиллах	Дэмжлэг үзүүлсэн арга хэмжээний тоо 5	Дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээний тоо 5	<p>"Саран Хөхөө" театр Дулдуйтын Данзанравжаагийн мэлмий гийсний 220 жилийн ойд зориулан "Гэтэлгэх мөр" хөгжимт драмын шинэ жүжиг туурвиж, 10 удаагийн тоглолтоор нийт 2100 гаруй үзэгчдэд хүргэсэн. Мөн ойн арга хэмжээг угтан Дорноговь аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, аймгийн Тэмээчдийн холбоотой хамтран "ИХ ГОВИЙН ТЭМЭЭ-2023" тэмээний наадамд Саран хөхөө театрын 34 уран бүтээлч бүрэн хэмжээний урлагийн тоглолтыг 1000 гаруй иргэдийн хүртээл болгосон. Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/331-р захирамжийн дагуу "Эгшиглэнт говь" сум сурталчлах өдөрлөгийг 14 сумын дунд зохион байгуулж, шилдэг үзүүлбэрүүдийн гала тоглолтыг "Соёлын сэргэлт -2023" арга хэмжээний нээлтийг тохиолдуулан зохион байгуулсан. Соёл урлагийн газар Олон улсын яруу найргийн өдрийг тохиолдуулан Монголын зохиолчдын "Хурмаст тэнгэр" төвөөс зохион байгуулсан "Алтан бийр-2023" яруу найргийн уншлага, Үндсэн хуулийн өдөрт зориулсан "Тусгаар тогтнолын дуулал" яруу найргийн наадам, Сар шинийн баярыг тохиолдуулан "Амар мэндийн ерөөл" "Мэндийн цэнхэр хадаг" телевизийн 2 контент, "Шашин урлагийн цэнгүүн", Хосуудын баярт зориулсан дагшаа хөгжмийн тоглолт, Монголын зохиолчдын "Хурмаст тэнгэр" төвөөс хайрын шүлгийн "Оюу-Ай" яруу найргийн наадмыг зохион байгуулж, 11,102 иргэн үзсэн. Данзанравжаагийн мэлмий гийсний 220 жилийн ойн баяр наадмын нээлт "Тэнгэрийн хутагт" бүжгэн жүжиг, "Эгшиглэнт говь" өвлөн уламжлагчдын тоглолт, "Дорнын үдэш" цэнгүүнийг зохион байгуулж, эдгээрт 500 гаруй уран бүтээлч, хүүхэд багачууд, ардын авьяастнууд оролцож орон нутгийн DSB, DTV-телевиз, УБ хотоос С1, "Eagle" телевизүүдтэй хамтран орон даяар шууд дамжуулан давхардсан тоогоор 200 мянган үзэгчдийн хүртээл болгосон. "Саран Хөхөө" театрын 2 уран бүтээлчийн "Дөрвөн зүгийн эх орон", "Ээжийн цацал" бие даасан тоглолтод дэмжлэг үзүүлж ажилласан ба аймгийн Засаг даргын захирамжаар Баяр наадам, тэмдэглэлт ой, томоохон арга хэмжээнд зориулсан уран бүтээлийг дэмжиж нийт 83.8 сая төгрөгийн дэмжлэг</p>	100%
-----	--	---	---------------------------------------	--------------------------------------	---	------

<p>119</p> <p>2.6.3.. Соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг идэвхжүүлж, орон нутгийн онцлог шингэсэн соёлын үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.</p>	<p>2. Хүүхдэд зориулсан шинэ уран бүтээл туурвих</p>	<p>Уран бүтээлийн тоо 2</p>	<p>Уран бүтээлийн тоо 2</p>	<p>Замын-Үүд сумын Соёл, спортын ордны "Дүрсгүй отголдой" мини театрын "Нэг ангийнхан" сургамжит хүүхдийн драмын жүжгийг Замын-Үүд, Хөвсгөл, Улаанбадрах,Өргөн, Эрдэнэ сумдаар ЕБС-ийн 6-12-р ангийн 1200 хүүхдэд хүргэлээ. Улсын хүүхэлдэйн театртэй хамтран Сайншанд, Замын-Үүд сумдад СӨБ-ын болон 1-5-р ангийн 2300 хүүхдийг хамруулан хүүхдийн жүжиг зохион байгууллаа. 2023 оны 02 сард оны шилдэг уран бүтээл шалгаруулах "Мөнгөн Мод", шилдэг хөгжмийн зохиол шилдэг дууны уран бүтээл шалгаруулах "Морин хуур-35" наадмуудад хүүхдэд зориулсан шинэ уран бүтээл "Хүүхдийн дууны цомирлог"" бүтээлээр оролцож, дууны төрөлд тэргүүн байр эзэлсэн. "Нэгдүгээрт хүүхэд" уриан дор Олон Улсын Хүүхдийн эрхийг хамгаалах өдөр "Саран хөхөө" театрын "Шидэт бэлгийн эрэлд" зохиомжит үлгэрийн баатруудын тоглолтыг 300 гаруй хүүхэд багачуудад толилуулсан. Дэлгэрэх суманд зохион байгуулагдсан нэрт морин хуурч Чойн Банзрагчийн нэрэмжит өсвөрийн морин хуурч, уртын дуучдын бүсийн уралдаанд аймгийн Засаг даргын шийдвэрээр 5,0 сая төгрөг шийдвэрлэсэн. Дундговь аймагт Говийн бүсийн аймгуудын дунд зохион байгуулсан "Хүүхдийн соёлын их наадам"-ын хүрээнд "Говийн хүүхдүүд" урлагийн наадамд ЕБС-ийн 2,5,6-р сургуулийн 20 сурагч Данзанравжаагийн бүтээлээр найруулсан шинэ амжилттай оролцон 150 гаруй үзэгчдэд хүргэсэн. Хүүхдийн оролцооны байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжих, хүүхэд бүхэнд хүртээмжтэй үйлчилгээг үзүүлэх, тэдний оролцоог дэмжих зорилгоор "Е спорт" компьютер хэрэглээний тэмцээн, "Спорт давлагаа" сагсан бөмбөг, шатар, "Оюуны давлагаа" уран илтгэлийн нийт 4 төрлийн тэмцээнийг зохион байгуулж, 704 хүүхэд оролцсон. Хүүхдийн оролцоо,хөгжлийг дэмжсэн "Урлагийн үзлэг", "Уран жиргээ", "Уран уншлагын тэмцээн", Орос, Япон дууны тэмцээн, спорт-урлагийн бага наадам, Ц,Сэвжидийн нэрэмжит өсвөрийн бүжигчдийн 16-р наадам, "Эгшиглэн-2023" урлагийн наадам, Дэвжээ тэмцээн, "Ээжийн бүүвэйтэй хорвоо-2023" дууны наадам зэрэг 20 гаруй төрөлхон уралдаан, наадмуудыг зохион байгуулж, 7000 гаруй</p>	<p>90%</p>
---	--	-----------------------------	-----------------------------	--	------------

120

3. Сэвжидийн нэрэмжит Улсын өсвөрийн бүжигчдийн 16-р наадмыг зохион байгуулах		Наадмын тоо 0		Наадмын тоо 1	Монгол Улсын төрийн шагналт, ардын жүжигчин, зууны манлай бүжиг дэглээч Ц.Сэвжидийн нэрэмжит "Өсвөрийн бүжигчдийн улсын XVI наадам"-ыг 2023 оны 05 дугаар сарын 20, 21-ний өдрүүдэд аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Соёл урлагийн газар, Боловсрол шинжлэх ухааны газар, Саран хөхөө театртэй хамтран Сайншанд хотод зохион байгуулсан. Наадамд гоцлол бүжиг, хамтлаг бүжгийн төрлөөр 3 насны ангилалд Өвөрхангай, Говьсүмбэр, Сэлэнгэ, Төв, Завхан, Хэнтий, Өмнөговь аймаг, Улаанбаатар хотын Хан-Уул, Чингэлтэй, Баянзүрх, Багануур нийт 8 аймгийн 4 дүүргийн 654 авьяаслаг хүүхэд, багачууд оролцсоноос 40 байрыг шалгаруулж, аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/283 дугаар захирамжаар 29,1 сая төгрөгийг зарцуулсан. Наадмыг зохион байгуулах бэлтгэл ажлыг хангах хүрээнд хүүхдийн ордны гадна дотор хаалгыг будах, ордны гадна анонсыг шинэчлэх, тайз засах болон зураг даруулах орчныг бүрдүүлсэн. Наадмыг зохион байгуулснаар хүүхэд бүжгийн урлагийг таньж мэдэх, тэдний авьяасыг нээн хөгжүүлэх, бүжиглэх ур чадварыг нэмэгдүүлэх болон гоо зүй, бие бялдрын өв тэгш хүмүүжил олгосон.	100%
---	--	---------------	--	---------------	---	------

121		4. Нутгийн яруу найрагч, хөгжмийн зохиолчдын дууг нутагшуулах, ардын авьяастнуудын дунд уралдаан зохион байгуулах, тоглолт хийх, шилдэг уран бүтээл, уран бүтээлчдийг сурталчлах		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 2	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 2		Соёлын төвийн ажилтнууд болон ардын авьяастнуудын хамтарсан "Амьдаа заяа" уран бүтээлийн тоглолтыг Айраг, Даланжаргалан, Алтанширээ, Иххэт сумдад зохион байгуулж 420 гаруй хүнд хүргэсэн. Яруу найрагч Гүрсоронзонгийн "Нөгөө ертөнцийн хүн", Эрдэнэзулайн "Авгалдайн суурин", А.Эрдэнэ-Очир агсны "Хос ном" зэрэг бүтээлд дэмжлэг үзүүлээ. Ая зохиогч М.Тогтохбаяр "Миний дуунууд -2023" уралдаан, МУСТА Д.Туулхишиг "Жарган дууля", Дэлгэрэх сумын ардын авьяастан Монголын зохиолчдын "Хурмаст тэнгэр" төвийн гишүүн Г.Дарьсүрэн "Чи надаас гэрэлтэнэ" уран бүтээлийн цэнгүүнийг дэмжлэг үзүүлэн хамтран ажиллалаа. Дэлгэрэх сумын харьяат МУСТА нэрт морин хуурч Чойн Банзрагчийн нэрэмжит өсвөрийн уртын дуучид, морин хуурчдын говийн бүсийн уралдаанд Аймгийн Засаг даргын А/291 захирамжаар 5,0 сая төгрөг шийдүүлснээс гадна Төрийн соёрхолт Ардын уран зохиолч Б.Догмидын "Санаж сарвайх нутаг, ус мину" уншигч, зохиолчийн уулзалт цэнгүүн зохион байгууллаа. "Эгшиглэнт говь" сумдын соёлын өдрүүдээр 50 гаруй нутгийн яруу найрагч, хөгжмийн зохиолчдын бүтээлийг сэргээх, шинэ уран бүтээлүүдийг танхимаар 4200, цахимаар 2100 гаруй үзэгчдэд хүргэлээ. Ноён хутагт Д.Данзанравжаагийн мэлмий гийсний 220 жилийн ойн баяр наадмаар СГЗ Л.Эрдэнэбатын цомнол "Тэнгэрийн хутагт" бүжгэн жүжиг, Говийн бүсийн "Говийн хүүхдүүд" урлагийн наадамд Хутагтын 8 бүтээлээр, Монголд зочлох жилийн хүрээнд "Нүүдэлчин Дэлхийн соёлын фестиваль"-д нутгийн хөгжмийн зохиолч, яруу найрагчийн 12 бүтээлээр оролцлоо."Намсрайн Батнасан сан"-гийн нэрэмжит "Шинэ зууны наран" найрал дууны анхдугаар уралдаан, Монгол Улсын Төрийн өргөмжлөлт өрөөлч, магтаалч, туульч З.Чулуунбаатарын нэрэмжит анхдугаар наадмыг дэмжиж ажилласан. Улаанбадрах, Алтанширээ, Айраг сумдад ардын авьяастнуудын дунд аймгийн чанартай уралдаан зохион байгуулсан.	100%
-----	--	--	--	--	--	--	---	------

122		1. Соёлын биет бус өвийг өвлөн уламжлагчдын видео бичлэг, дуу дүрсийг хадгалж, цахим санг баяжуулж, өвлөн уламжлагчдыг урамшуулах		Цахим сан 2 Урамшуул сан хүний тоо 20	Урамшуулах хүний тоо 25		<p>Аймгийн Засаг даргын санаачилгаар зохион байгуулагдсан "Эгшиглэнт говь" сумдын соёлын өдрүүдийн хүрээнд өвлөн уламжлагчдын цахим санг баяжуулан бүртгэлийг шинэчилсэн. Мандах сумын соёлын өдрүүдээр сумын түүхэн он цагийн 10 гаруй баримтат өвийг шинэчлэн гэрэл зургаар баталгаажуулан удаан жил ашиглахаар сайн чанарын материалд буулган хадгаллаа. Шавь сургалтыг хөхүүлэн дэмжих зорилгоор аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/149 дугаар захирамжаар Монгол ардын уртын дууг лимбэ хөгжмөөр битүү амьсгаагаар хөгжимдөх төслийг хэрэгжүүлэгч сургагч багш Б.Отгондүүг шавь сургалт зохион байгуулах боломж нөхцөлөөр ханган 4ш лимбэ хийхэд зориулж 1,8 тэрбум төгрөгийг шийдүүлэн ажиллалаа. "Соёлын сэргэлт-2023" арга хэмжээний нээлтэд оролцсон зураач гар урчууд, өвлөн уламжлагчдын бүтээлийг Ш.Энхбаяр,Ю.Эрдэнэбулган нар гэрэл зургаар баримтжуулан авч үлдсэнээс гадна урлагийн тоглолт арга хэмжээг дүрст бичлэгээр баримтжууллаа. Энэхүү арга хэмжээнд зориулан аймгийн Засаг даргын захирамжаар 15,0 сая төгрөгийг шийдвэрлэлээ. Ноён хутагт Данзанравжаагийн мэндэлсний 220 жилийн ойн баяр наадмын хөтөлбөрт "Эгшиглэнт говь"-ийн шилдэг өвлөн уламжлагчдын тоглолт зохион байгуулж тус тоглолтод 40 өвлөн уламжлагчийг хамруулан 4.0 сая төгрөгийн урамшуулал олгосноос гадна "Нүүдэлчин" дэлхийн соёлын фестивальд орон нутгаа төлөөлөн оролцсон 40 өвлөн уламжлагчид аймгийн Засаг даргын захирамжаар 8.0 сая төгрөгөөр урамшууллаа. Монгол Улсын Төрийн өргөмжлөлт ерөөлч магтаалч З.Чулуунбаатар агсны нэрэмжит улсын наадмын өвлөн уламжлагчдыг урамшуулах энгэрийн тэмдгийн төсөвт аймгийн Засаг дарга 8.0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Нүүдэлчин фестиваль, З.Чулуунбаатар агсны нэрэмжит наадмын язгуур урлагийн тоглолт, эргэн тойрны үйл явцыг DSB телевизээр шууд дамжуулж,бичлэг болгон хадгалсан.</p>	100%
-----	--	---	--	---	----------------------------	--	---	------

123	2.6.4.. Соёлын биет болон биет бус өвийн хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулан, судлан сэргээх, өвлөн уламжлуулах, олон нийтэд түгээн дэлгэрүүлэх ажлыг зохион байгвлна.	2. Соёлын биет бус өвийг өвлөн уламжлагчдын тоглолт арга хэмжээг зохион байгуулах	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 2	Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо 1	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Соёл урлагийн газраас хамтран “Амар мэндийн ерөөл” сар шинийн нэвтрүүлгийг DTV телевизээр, Сайншанд сумын ИТХ, ЗДТГ “Мэндийн цэнхэр хадаг” сар шинийн нэвтрүүлгийг 23 ардын авьяастнуудыг оролцуулан тоглолт зохион байгууллаа. "Эгшиглэнт говь" сумдын соёлын өдрүүдэд 140 гаруй өвлөн уламжлагч ардын язгуур урлагийн төрлөөр оролцсон. "Соёлын бүтээлч сар" аяны хүрээнд сум тус бүр ардын авьяастнуудын тоглолт, аймгийн хэмжээний уралдаан, өв соёлын наадам, "Малчид дуулж байна", "Уяачид дуулж байна", "Багш нар дуулж байна" зэрэг салбар мэргэжлийн чиглэлээр шинэ авьяастнуудыг олноор нээн илрүүлээ. Мөн Иххэт суманд лимбэ хөгжмийн шавь сургалтыг хичээллүүлж, 3 иргэнийг хамруулсан. Сайншанд хотноо залуусын чөлөөт цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх соёлын шинэ орон зайг бий болгон "Open mic" арга хэмжээ, МСҮТ, АШУҮИС-ийн оюутан сурагчдын урлагийн үзлэг наадам зэрэгт СУГ хамтран ажиллалаа. "Нүүдэлчин" дэлхийн соёлын фестивалд орон нутгаа төлөөлүүлэн СББӨ-ийн 7 ай савын хүрээнд 31 өвлөн уламжлагчийг хамруулсан. СББӨ-ийг түгээн дэлгэрүүлж, алдаршуулан сурталчлах зорилгоор Монгол Улсын Төрийн өргөмжлөлт 3.Чулуунбаатар агсны нэрэмжит ерөөлч, магтаалчдын наадмыг Мандах суманд, Дэлгэрэх суманд хойд бүсийн өсвөрийн уртын дууч, морин хуурчдын “Өв алтан эрдэнэ” уралдааныг зохион байгууллаа. Тус уралдаан нь соёлын биет бус өвийг хойч үедээ өвлүүлэн уламжлуулахад чухал ач холбогдолтой наадам болсон. Мандах ,Улаанбадрах суманд "Адууны өв соёл" арга хэмжээ, Замын-үүд суманд соёлын биет бус өвийн бэсрэг наадмыг хамтран зохион байгуулж амжилттай хэрэгжүүлсэн. “Соёлын сэргэлт-2023” улсын хэмжээний аяныг угтан Занабазарын нэрэмжит Дүрслэх урлагийн музейтэй хамтран 14 сумын 12100 хүнд соёлын үйлчилгээг үзүүллээ. “Соёлын сэргэлт-2023” арга хэмжээнд язгуур урлагийн тоглолт, боловсролын хөтөлбөр, WR, ЖДҮ-ийн үзэсгэлэн худалдаа зэрэг соёлын үйлчилгээг 14 сумын иргэдэд төвлүүлсэн.	100%
-----	---	---	--	---------------------------------------	--	------

124		3. Музейн сан хөмрөгийг баяжуулж, түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалыг бүртгэлжүүлэх, хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах		Сан хөмрөгийн баяжилт 10 Бүртгэлжүүлэх үл хөдлөх дурсгалт газрын тоо 2		Сан хөмрөгийн баяжилт 10 Бүртгэлжүүлэх үл хөдлөх дурсгалт газрын тоо 10	<p>Дорноговь аймгийн Мандах сумын Дэнгийн овоо орчмын “Дорнын говь-2022” археологийн малтлага, судалгааны ажлын явцад илэрсэн олдворуудаас 4 ширхэг эд өлгийн зүйлийг музейн үндсэн сан хөмрөгт бүртгэж авсан. Ноён хутагт Данзанравжаагийн мэндэлсний 220 жилийн ойн баяр наадмын хүрээнд зохион байгуулсан “Ноён хутагт Данзанравжаа” уран бүтээлийн уралдаанд оролцсон 4 уран бүтээлч өөрсдийн бүтээлээ МССТ-д дурсгаснаар хөмрөгийг баяжууллаа. МССТ-өөс “Соёлын өвийн цогц үйлчилгээ-суманд” арга хэмжээг Айраг, Улаанбадрах суманд амжилттай зохион байгуулж Айраг сумын соёлын биет бус өвийг өвлөн уламжлагч, 2022 оны “Язгуур алтан өв” СББӨ-ийн анхдугаар наадмын шилдэг өвлөн уламжлагч Б.Баасандоржоос өөрийн үе дамжин хэрэглэж, хадгалж ирсэн хэлхээ тоонотой таван ханатай гэрийн мод, ширэн айрагны хөхүүрийг музейн сан хөмрөгт бэлэглэснийг музейн сан хөмрөгөө үнэт үзмэрээр баяжууллаа. Нийт 16 дэсийн 16 ширхэг үзмэрээр музейн сан хөмрөгийг баяжуулсан. Түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалын улсын тооллогоос хойш бүртгэгдсэн болон хамгаалалтад авах шаардлагатай 19 дурсгалын хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах талаар сумдад чиглэл өгч ажилласнаар Хатанбулаг, Эрдэнэ, Даланжаргалан сумын соёлын төвөөс 12 үл хөдлөх дурсгалуудыг пайз, тэмдэг тэмдэглэгээтэй болгосон.</p>	100%
-----	--	--	--	---	--	--	---	------

125		4. Хүн бүр удмаа мэдэж, угийн бичгийг хөтлөх үндэсний уламжлалыг хэвшүүлэх зан үйлийг сургах, сургалт нөлөөллийн арга хэмжээг эрчимжүүлэх		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо, хамрагдсан өрх 69/1767		Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо, хамрагдах өрх 70/1770	<p>Монгол Улсын Засгийн газрын 2007 оны 257 дугаар тогтоолоор баталсан "Угийн бичгийг хөтлөх журам", УИХ-ын "Монгол хүний удмын сангийн аюулгүй байдлыг хамгаалах, хүн амын өсөлтийг дэмжих талаар авах арга хэмжээний тухай" 2022 оны 01 дүгээр тогтоолын хэрэгжилтийг хангах арга хэмжээний хүрээнд Соёлын байгууллагууд нь "Удам судраа мэдэж угийн бичгээ хөтөлцгөөе", "Угийн бичгээ хамтдаа бичиж удмын түүхээ хамтдаа бүтээцгээе" аяныг өрнүүлэн 60 өрхийн угийн бичгийг шинээр эхлүүлэн соён гэгээрүүлэх нөлөөллийн ажлыг хийсэн. Эрдэнэ сумын Соёлын төвөөс сумын Ахмадын хороотой хамтран зохион байгуулсан "Нэг ахмад- Нэг бүтээл" арга хэмжээнд 50 ахмад оролцож, насан туршийн боловсрол төвийн багш угийн бичиг хөтлөх арга зүй сургалтыг зохион байгуулж хөдөөгийн багийн 87 айл өрхөд "Овог удам" нэртэй гарын авлага, тараах материал хийж тараасан. Сайншанд сумын ЗДТГ-аас санаачлан Соёл, урлагийн газраас багийн ажлын албаны алба хаагчид болон Тамгын газрын ажилтан, Төрийн бус байгууллагын төлөөлөл зэрэг нийт 35 иргэдэд угийн бичиг хөтлөх арга зүйн сургалт мэдээлэл хийлээ. Замын-үүд сумын Соёл, спортын ордноос 20 гаруй удаагийн сургалтыг Ерөнхий боловсролын сургууль болон албан байгууллагуудад зохион байгуулж, 422 иргэн, 457 сурагчийг хамруулж ажилласан. Ингэснээр 222 айл өрх угийн бичиг хөтөлж эхлэн, 240 хүүхэд угийн бичгээ тодорхой хэмжээнд хөтөлж сурсан. Улаанбадрах сумын хэмжээнд 168 айл өрх угийн бичиг хөтөлж байна. Дэлгэрэх, Иххэт сумдын Соёлын төвөөс угийн бичиг хөтлөх 3 удаагийн цахим сургалтад 56 иргэн, танхимаар 8 удаагийн сургалтад 207 сурагч, 187 иргэн хамруулсан. Тус сургалтын үеэр угийн бичиг хөтлөх заавар, зураглалын гарын авлагыг тараасан. Мөн Сайншанд сумын 1-р багийн иргэн Александртай хамтран 21 өрхөд зөвлөх үйлчилгээ үзүүлсэн. Нийт 222 айл өрх угийн бичиг хөтөлж байгаа нь өмнөх оноос 25 айл өрхөөр нэмэгдсэн.</p>	100%
3. ГУРАВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО								

126	3.1.1.. Банк санхүүгийн зах зээлийн эрсдэл даах, найдвартай байдлыг сайжруулна.	1. Банкны үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэн, аж ахуйн нэгж, иргэдийн хуримтлал үүсгэх нөлөөллийн ажлыг дэмжих		Дэмжсэн ажлын тоо-3		Дэмжих ажлын тоо-3	Аймгийн хэмжээнд хадгаламж эзэмшигчийн тоо 73.7 мянга болж өмнөх оноос 2.9 мянгаар, харилцах данс эзэмшигч 177.6 мянга болж 13.0 мянгаар нэмэгдсэн байна. Нийт хадгаламжийн үлдэгдэл 202.1 тэрбум төгрөг болж 41.0 тэрбум төгрөгөөр, харилцах дансны үлдэгдэл 108.7 тэрбум болж 32.7 тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн. "Нээлттэй Дорноговь" зорилтот жилийн хүрээнд иргэд, олон нийтэд банкны бүтээгдэхүүн үйлчилгээ болон иргэдийн санхүүгийн боловсролыг дээшлүүлэх чиглэлээр мэдээ, мэдээллийг түгээж ажилласан. Орон нутгийн DTV телевиз, "Өнөөдрийн Дорноговь" сонинтой хамтран арилжааны 6 банк болон Насан туршийн боловсролын төвөөс "Дэлхийн мөнгөний 7 хоног" аяныг зохион байгуулж 866 хүүхэд, 50 иргэнд хуримтлалын ач холбогдлын талаарх мэдээллийг хүргэсэн. Мөн банкны ажилчдын дунд "ТИК ТОК" уралдаан зарлаж цахимаар 20174 иргэнд мэдээлэл хүргэсэн.	100%
127		2. Иргэдийн санхүүгийн боловсролыг дээшлүүлэх мэдлэг, хандлагыг сайжруулан санхүүгийн эрсдэл, дарамтад өртөхөөс сэргийлэх		Сургалтад хамрагдсан хүний тоо Цахим / 23256 Танхим / 860		Сургалтад хамрагдах хүний тоо Цахим / 24168 Танхим / 1000	Орон нутгийн DTV телевиз, "Өнөөдрийн Дорноговь" сонинтой хамтран арилжааны 6 банк болон Насан туршийн боловсролын төвөөс "Дэлхийн мөнгөний 7 хоног" аяныг зохион байгуулж 866 хүүхэд, 50 иргэнд хуримтлалын ач холбогдлын талаарх мэдээллийг хүргэсэн. Мөн банкны ажилчдын дунд "ТИК ТОК" уралдаан зарлаж цахимаар 20174 иргэнд мэдээлэл хүргэсэн. Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас Цагдаагийн газар болон арилжааны банкуудтай хамтран иргэдийн цахим залилангаас урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэг масс мессежийг 4 үүрэн телефоны нийт 24916 хэрэглэгчдэд хүргэсэн.	90%
128		3. Хугацаа хэтэрсэн зээлийг бууруулж зээлжих чадварыг нэмэгдүүлэх		Чанаргүй зээл 6.2 %		Чанаргүй зээл 5.9%	Банкуудын зээлийн багц 306.8 тэрбум төгрөг, чанаргүй зээл 18.1 тэрбум буюу нийт багцын 5.9 хувийг эзэлж байсан бол энэ онд зээлийн багц 397.7 тэрбумд хүрч 90.9 тэрбум төгрөгөөр өссөн, хугацаа хэтэрсэн зээл 4.4 тэрбум буюу зээлийн багцын 1.1 хувь болж өөрчлөгдсөн нь өмнөх оноос 1.2 функтээр буурсан байна. Замын-Үүд сум дахь хилийн боомтын үйл ажиллагаа сэргэж байгаа нь банкны хугацаа хэтрэлт 3.6-1.9 тэрбум төгрөг болж багцад эзлэх хугацаа хэтрэлт 3.6-2.1% хүрч буурсан эерэг нөлөө үзүүлсэн.	100%

129		1. Татварын тайлагналт, хураалт, бүртгэл хяналтын үйл ажиллагааг сайжруулан цахим үйлчилгээний хүртээмжийг дээшлүүлэн, татвар төлөгчдийг татварт хамруулах хүрээг нэмэгдүүлэх		Цахимжуулал-тын хувь 88.0 Татварт хамрагдалтын хүрээ нэмэгдсэн байх.		Цахимжуулал-тын хувь 90.0 Татварт хамрагдалтын хүрээ нэмэгдсэн байх.	Сүүлийн 3 жилийн хугацаанд татвар төлөгчдөд чиглэсэн бүх төрлийн татварын үйлчилгээг 100 хувь цахимжуулсан бөгөөд НӨАТ-ын хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулах зорилгоор "Баримтаа аваарай" социал аяныг аймгийн хэмжээнд жил бүр зохион байгуулж, "Нэхэмжлэлд суурилсан" татвар ногдуулалт, төлөлтийн системээр цахим банкаар татвараа төлөх, тайлагнах боломжийг бүрдүүлсэн. 2021-2023 онд давхардсан тоогоор ААНОАТ-ын тайланг 2749, НӨАТ-ын тайланг 6557, суутган тайланг 9323, бусад төрлөөр 5852 татвар төлөгч цахимаар тайлангаа илгээсэн нь тайлангийн хамрагдалтын хувь жилд 3,3-5,2 хувиар өссөн. Замын-Үүд, Сайншанд, Даланжаргалан, Алтанширээ, Өргөн, Улаанбадрах, Хатанбулаг сумдад татвар төлөгчдийн ажлын байранд явуулын пос машинаар татвар хураах үйлчилгээг үзүүлснээр давхардсан тоогоор 5822 татвар төлөгчийн 1357,4 сая төгрөгийн татварыг хураан улс, орон нутгийн төсөвт оруулсан. Төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх, иргэдэд шуурхай үйлчилгээ үзүүлэх боломжийг бүрдүүлж Татварын хэлтсийн байранд банкны үйлчилгээг арилжааны банкттай хамтран байршуулж, бэлэн болон бэлэн бусаар татвар хураах ажлыг зохион байгуулж байна.	100%
130		2. Татварын хууль тогтоомжийг сурталчлах, татвар төлөгчдийн ангилалд тохирсон сургалт зохион байгуулан, аймагт үйл ажиллагаа явуулж буй иргэн, аж ахуйн нэгжийг цахим төлбөрийн бүртгэлийн системд бүрэн холбуулж, төлбөрийн баримтын бүртгэлийн хяналтыг сайжруулах		Сургалтад хамрагдсан татвар төлөгчийн хувь 100 И-баримт олголтын хувь 80		Сургалтад хамрагдах татвар төлөгчийн хувь 100 И-баримт олголтын хувь 85	"Цахим татварын алба-2" арга хэмжээний хүрээнд татвар төлөгчдөд танхим болон цахимаар 86 удаагийн сургалтыг зохион байгуулж, давхардсан тоогоор бичил сегментийн 5465, жижиг сегментийн 2443, нийт 7908 татвар төлөгчийг хамруулсан. НӨАТУС-ын нэгдсэн системд 3412 хуулийн этгээд, 11858 иргэнийг холбож, төлбөрийн баримт олголт 91.7 хувьтай байна. Энэ нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 8 хувиар өссөн. Аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй зах худалдааны төвүүдэд худалдаа эрхлэгч иргэдийн төлбөрийн баримт олголтын байдалд нэгдсэн удирдамжаар 8 удаа шалгалт хийж, зөрчилтэй 25 татвар төлөгчид Зөрчлийн тухай хуулийн дагуу 4.6 сая төгрөгийн торгуулийн арга хэмжээ авч ажилласан.	90%

131	3.1.2.. Төсвийн хөрөнгийг орон нутгийн хөгжилд чиглүүлэн үр ашигтай, хариуцлагатай зарцуулах бодлого баримтална.	3. Төсвийн зарцуулалтыг хэмнэлтийн горимд шилжүүлж санхүүгийн сахилга батыг сайжруулах		Зардлын хэмнэлтийн хувь 4.5		Зардлын хэмнэлтийн хувь 5.0	Тайлант 2023 онд орон нутгийн төсөвт 93,8 тэрбум төгрөгийн орлого төвлөрсөн нь төлөвлөгөөтэй харьцуулахад 81,2 хувьтай байна. Орон нутгийн төсвийн орлогын биелэлттэй уялдуулан зардлыг хэмнэлтийн горимд шилжүүлэн төрийн албан хаагчдын цалин, хөдөлмөрийн хөлс, татвар, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардал, төрийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг хангахтай холбоотой зардал, төсвийн байгууллагуудын халаалтын зардлыг эхний ээлжинд санхүүжүүлэх эрэмбэ тогтоож 133,0 тэрбум төгрөгийн зарлага санхүүжилт хийсэн нь төлөвлөгөөтэй харьцуулахад 78,4 хувь буюу 49,3 тэрбум төгрөгийн хэмнэлттэй байна. Аймгийн Засаг даргын баталсан 2023 оны санхүүгийн хяналт шалгалт, дотоод аудитын нэгдсэн удирдамж, төлөвлөгөөний дагуу 26 байгууллагад төлөвлөгөөт, удирдах дээд шатны байгууллагын шийдвэрээр 2, байгууллагын хүсэлтээр 1, иргэний өргөдлөөр төлөвлөгөөт бус 1 нийт 30 байгууллагад санхүүгийн хяналт шалгалтыг хийж гүйцэтгэн 425,4 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, санхүүгийн хяналт шалгалтын улсын ахлах байцаагчийн 11 албан шаардлага, санхүүгийн хяналт шалгалтын улсын ахлах байцаагчийн 90 төлбөрийн акт тогтоон, 283,3 сая төгрөгийн төлбөр зөрчлийг барагдуулж ажилласан.	100%
132		4. Төсвийн хөрөнгийн зарцуулалтад хийх хяналт шалгалтын үр өгөөжийг дээшлүүлэх, төсвийн ил тод байдлыг дээшлүүлэх		Шилэн дансны мэдээллийн хувь 99.7		Шилэн дансны мэдээллийн хувь 100	Аймгийн Засаг даргын баталсан санхүүгийн хяналт шалгалт, дотоод аудитын нэгдсэн удирдамж, төлөвлөгөө болон төлөвлөгөөт бус санхүүгийн хяналт шалгалтыг 2023 онд нийт 30 байгууллагад хийж, 425,4 сая төгрөгийн төлбөр зөрчил илрүүлэн 283,3 сая төгрөгийн төлбөр зөрчлийг барагдуулсан нь 2020 онтой харьцуулахад илрүүлсэн зөрчил 44,3 сая төгрөгөөр, төлбөр барагдуулалт 106,3 сая төгрөгөөр өссөн байна. Монгол Улсын "Шилэн дансны тухай хууль"-д заасны дагуу 14 сумын 45 төсвийн байгууллага, аймгийн төвийн 10 байгууллага, нийт 55 байгууллагын цахим хуудсанд төсөв санхүүгийн мэдээллийг хугацаанд нь мэдээлэлсэн эсэхэд хяналт шалгалтыг жил бүр зохион байгуулсан. Цахим хуудсанд 2022 онд 7486 мэдээллийг хугацаанд нь, 522 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн нь байршуулбал зохих мэдээллийн 93,5 хувь байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 4,6 функтээр буурсан үзүүлэлттэй байна. Дорноговь аймаг сүүлийн 3 жилд шилэн дансанд хуулийн хугацаанд байршуулбал зохих мэдээллийг 93,5-98,6 хувиар байршуулж улсын хэмжээнд эхний 3 байранд эрэмбэлэгдсэн.	100%

133		5. Орон нутгийн өмчийн бүртгэл, ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулах, хяналт тавих, өмчийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх		Хяналт тавьсан байгууллагын тоо 105		Хяналт тавих байгууллагын тоо 110	Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас баталсан нээлттэй дуудлагын худалдааг зохион байгуулах 2019 оны 71 дүгээр тогтоолоор батлагдсан журмыг мөрдөн ажиллаж байна. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хүрээнд орон нутгийн өмчит байгууллагаас татан төвлөрүүлсэн автомашиныг цаашид зайлшгүй шаардлагатай байгаа орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдэд шилжүүлэх, худалдах, ажлыг зохион байгуулж 6 орон нутгийн өмчит байгууллагын 11 ширхэг ашиглах боломжгүй болсон авто машиныг татан төвлөрүүлж 2022 оны 12 дугаар сарын 04-ны Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 10/12 дугаар тогтоолоор худалдан борлуулах, балансаас балансад шилжүүлэх шийдвэр гарсан. Тогтоолын дагуу нээлттэй дуудлагын худалдааг зохион байгуулж, 8 ширхэг авто машины дуудлага худалдааг зохион байгуулж 1-р улирлын байдлаар дуудлага худалдааны орлого дансанд 25.7 төвлөрүүлээд байна. Замын-Үүд сумын "НААҮ" ОНӨ ХХК-ийн "Hyundai country" маркийн 2 авто машины дуудлага худалдааг олон нийтэд зарлан 2023 оны 04 дүгээр сарын 10-ны өдөр дуудлага худалдаа явагдаж худалдан борлууллагдсан. Аймгийн Тамгын газрын албан хэрэгцээнд ашиглаж байсан "Лексус" 470, "Ланд круйзер" маркийн авто машины шийдвэр худалдан борлуулагдахаар шийдвэр гарсан боловч төрийн хэмнэлтийн тухай хуультай холбогдуулан дээрх 2 авто машиныг авто машины дутагдалтай байгаа сумд руу шилжүүлэхээр шийдвэрлэсэн. 2023 оны хагас жилийн байдлаар 12 сумд орон нутгийн өмчит байгууллагын 190 гэрээг хянан баталгаажуулсан. Үүнд үйлчилгээний зориулалттай 48 ширхэг, орон сууцны зориулалттай 138 байр, хөдлөх хөрөнгийг хянан баталгаажуулж 12,4 сая төгрөгийн орлогыг төвлөрүүлээд байна. Орон нутгийн өмчит 151 хуулийн этгээдийн 2023 оны санхүүгийн тайланг хянан баталгаажуулж, орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдүүдэд бүртгэлээр тавих хяналтыг хэрэгжүүлсэн.	90%
-----	--	--	--	--	--	--------------------------------------	---	-----

134	3.1.3.. Төрийн худалдан авах ажиллагааг хариуцгаажуулан орон нутгийн аж ахуйн нэгж байгууллагуудыг бодлогоор дэмжинэ.	1. Тендерийн үнэлгээний хороонд ажиллах албан хаагчдыг чадавхжуулах, төсөл, тендерийн шалгаруулалтыг олон нийтэд ил тод болгох бодлогыг хэрэгжүүлэх	А-3 сертификатыг авсан хүний тоо-200 Захиалагч талд гаргасан зохион байгуулалтын гомдол санал-2	А-3 сертификат авах хүний тоо-150 Захиалагч талд гаргах гомдол санал буурсан байна.	"Худалдан авах ажиллагаагаа зохион байгуулах албан хаагчдын чадавхыг сайжруулах сургалтыг 2023 онд 2 удаа танхимаар зохион байгуулж нийт 105 төрийн албан хаагч, иргэнийг хамруулсан. Худалдан авах ажиллагааны шалгалтад 67 төрийн албан хаагч, иргэн тэнцэж АЗ сертификат эзэмших эрхийг авч, үнэлгээний хорооны бүрэлдэхүүнд орж ажиллах нөхцөл бололцоог бүрдүүлэн ажилласан. 2023 оны байдлаар нийт АЗ сертификат эзэмшигчид 403 төрийн албан хаагч иргэд үнэлгээний хороонд орж ажиллах эрхтэй болсон. 2023 онд нийт АЗ сертификат эзэмшигчдээс 4 иргэний төлөөлөл тендерийн үнэлгээний хороонд орж ажилласан. Аймгийн 2023 оны худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан 85 төсөл арга хэмжээг төрийн худалдан авах ажиллагааны цахим систем tender.gov.mn сайтын дэлгэрэнгүй төлөвлөгөө цэсэд байршуулж, тендер шалгаруулах урилгыг tender.gov.mn болон зууны мэдээ өдөр тутмын сонинд байршуулж олон нийтэд нээлттэй зарласан.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 55 дугаар зүйлийн 55.1-д заасны дагуу тендер шалгаруулалтын үйл ажиллагаанд гарсан гомдлын тоо 6 болж буурсан.	100%
135		2. Төрийн худалдан авах ажиллагааны цахим системийг ашиглагч захиалагч байгууллагын систем ашиглалтыг сайжруулах чиглэлээр сургалт зохион байгуулах	Сургалтад хамрагдсан байгууллагын тоо 20	Цахим системийг ашиглаж сургалт авах байгууллагын тоо 40	"Худалдан авах ажиллагаагаа зохион байгуулах албан хаагчдын чадавхыг сайжруулах сургалтыг 2023 онд 1 удаа танхимаар зохион байгуулж нийт 105 төрийн албан хаагч, иргэнийг хамруулсан. Худалдан авах ажиллагааны шалгалтад 67 төрийн албан хаагч, иргэн тэнцэж АЗ сертификат эзэмших эрхийг авч, үнэлгээний хорооны бүрэлдэхүүнд орж ажиллах нөхцөл бололцоог бүрдүүлэн ажилласан. 2023 оны байдлаар нийт АЗ сертификат эзэмшигчид 403 төрийн албан хаагч иргэд үнэлгээний хороонд орж ажиллах эрхтэй болсон байна.	90%
136	3.1.4.. Даатгалын	1. Албан журмын даатгалын холбоо, даатгал, хөрөнгийн үнэлгээний компаниудын хохирол барагдуулах ажиллагааны уялдаа холбоог сайжруулах	Арга хэмжээний тоо 2	Арга хэмжээний тоо 2	Жолоочийн хариуцлагын даатгалын тухай хуулийн хэрэгжилт, зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, даатгалын хохирол, нөхөн төлбөрийг барагдуулах, иргэд жолооч нарын даатгалд хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх, хөрөнгийн үнэлгээг бодитой хийх талаар аймагт үйл ажиллагаа эрхлэн явуулж байгаа тусгай зөвшөөрөл бүхий 8 даатгалын компани, хөрөнгө үнэлгээний 2 компани болон Цагдаагийн газрын замын цагдаагийн тасаг, АЖДХолбооны салбарын уялдаа холбоог ханган 2023 онд 2 удаа уулзалт арга хэмжээг зохион байгуулсан. Автотээврийн хэрэгслийн техникийн үзлэг оношилгоог зохион байгуулахад 04-р сард даатгалын компани, автотээврийн төвтэй хамтран сумдад ажиллаж, жолоочийн даатгалын гэрээ байгуулах, даатгалын нөхөн төлбөрийн талаарх мэдээллийг иргэдэд хүргэж ажилласан.	100%

137	хариуцлагын тогтолцоог сайжруулан, хамрах хүрээг нэмэгдүүлнэ.	2. Даатгалын байгууллагын нөхөн төлбөр олголтыг сайжруулах		Нөхөн төлбөр олголтын хувь 92.0		Нөхөн төлбөр олголтын хувь 95.0	Жолоочийн хариуцлагын даатгалын нөхөн төлбөрийг шуурхай олгох үүднээс даатгалын компаниуд 300.0-500.0 мянган төгрөгийн нөхөн төлбөрийг орон нутагт шийдвэрлэн шуурхай олгож байгаа бөгөөд дээрх мөнгөн дүнгээс давсан хохирлыг цагдаагийн газраас тодорхойлолт гаргуулан төв салбаруудад илгээн 24 цагийн дотор шийдвэрлэж байна. Тайлант хугацаанд 67 даатгалын тохиолдолд 52,1 сая төгрөгийн нөхөн төлбөр олгосон нь олговол зохих даатгалын нөхөн төлбөрийг 94 хувьтай олгосон байна.	100%
138		3. Иргэдийг даатгалд хамруулах нөлөөллийн ажлыг дэмжих		Даатгалд хамрагдсан иргэдийн тоо 1200		Даатгалд хамрагдах иргэдийн тоо 1300	Аймагт үйл ажиллагаа эрхлэн явуулж байгаа даатгалын компаниуд нь тайлант хугацаанд нийт 7146 иргэн аж ахуйн нэгжтэй даатгалын гэрээ байгуулсан бөгөөд 2023 онд даатгалын хугацаа дуусаагүй 15100 гэрээ байна. Жолоочийн хариуцлагын даатгалын хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд "Өнөөгийн Ялалт" сонинд 4 удаа, аймаг дахь ДТВ, DSB телевизүүдэд 3 удаа нийтлэл, мэдээлэл нэвтрүүлэн, сургалт сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулсан.	100%
139	3.1.5.. Хөрөнгийн зах зээлийг иргэндээ ээлтэй, эдийн засагт өгөөжтэй байдлаар хөгжүүлнэ.	1. Хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй үнэт цаасны компаниудыг орон нутагт үйл ажиллагаа явуулахад бодлогоор дэмжиж ажиллах		Дэмжлэгийн тоо-3		Дэмжлэгийн тоо-3	Хөрөнгийн биржид болон аймагт бүртгэлтэй үнэт цаасны "Бидисек", "Санар", "Гүүдсек" 3 компаниас "Гүүдсек ҮЦК" ХХК тогтмол үйл ажиллагаа явуулж байна. "Гүүдсек ҮЦК" ХХК-тай хамтран 810 иргэн, аж ахуйн нэгжид хувьцаа, үнэт цаасны талаар холбогдох мэдээ мэдээллийг тогтмол өгч 2023 онд 5980 хувьцааны дансыг нээж ажилласан.	70%
140		2. Үнэт цаас, хувьцааны талаарх иргэдийн мэдлэгийг нэмэгдүүлэх		Сургалтад хамрагдсан хүний тоо 500		Сургалтад хамрагдах хүний тоо 700	Тайлант онд арилжааны 5 банкны гаргасан IPO танилцуулгыг "Гүүдсек" компанийн цахим хуудсаар болон салбар нэгжүүд дээрээ сурталчлан, тус компанийн брокерууд цаг тухай бүрд нь иргэдэд данс нээн хувьцаатай холбоотой мэдээллээр ханган, давхардсан тоогоор 810 бизнес эрхлэгч, иргэдэд үнэт цаас, хувьцааны талаарх мэдээ мэдээлэл, зөвлөгөө өгч ажилласан.	90%

141		1. Хүн ам, өрхийн мэдээллийн сангийн баяжилтыг төрийн бусад мэдээллийн сантай уялдуулан сайжруулж, хүн ам зүйн нарийвчилсан мэдээллийг гаргахад ашиглах		Мэдээлэл ашигласан хувь 100%		Мэдээлэл ашиглах хувь 100%	"Засаг захиргаа, анхан шатны нэгжид хөтлөгдөж буй хүн ам, өрхийн мэдээллийн сангийн шинэчилсэн мэдээллийг үнэн зөв, бодитой хөтлөх, баяжилтыг цаг хугацаанд нь хийх зорилгоор сар бүр алдааны протоколыг татан авч, сумдад хүргүүлэн холбогдох заавар, зөвлөмжийг өгч 3086 орчим алдааг засварласан. ХАӨМС-нд ургийн овог, овог нэр, регистрийн дугаар зөрүүтэй 35 иргэний мэдээллийг, иргэдийн албан ёсны баримт бичгийг үндэслэн ҮСХ-нд хүргүүлж засварлуулсан. ХАӨМС-ийн хадгалалт, хамгаалалт, аюулгүй байдалд тогтмол хяналт тавьж, мэдээллийн сангийн нууцлалыг ханган ажилласан бөгөөд шинээр томилогдсон 5 багийн Засаг даргын хэрэглэгчийн мэдээллийг өөрчилж ажиллах нөхцөл бололцоог бүрдүүлсэн." "Хүн ам өрхийн мэдээллийн сан"-ийн чанарыг сайжруулах, сарын аяны үйл ажиллагааг эрчимтэй зохион байгуулснаар өрх, хүн амын тоо, тэдгээрийн шилжилт хөдөлгөөн, амьдарч буй орчин, орон сууцны нөхцөл зэрэг судалгаа, мэдээллийн чанар сайжирсан. Хүүхдийн мөнгийг 2023 онд хүн ам, өрхийн мэдээллийн сангийн дата мэдээлэлд үндэслэн олгох шийдвэр болон түрээсийн орон сууц хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх бодлогын хүрээнд тус сангийн хүн ам, өрхийн нарийвчилсан үзүүлэлтүүдийг ашиглав. Сум, орон нутгийн хэмжээнд нийгмийн салбарын бодлогыг хэрэгжүүлэхдээ өрх, хүн амын нийгмийн байдлын талаарх судалгааны албан ёсны эх үүсвэр болгож тус санг тогтмол ашиглаж хэвшсэн.	100%
142	3.1.6.. Нийгэм эдийн засгийн хөгжлийн бодлогыг тодорхойлоход шаардлагатай мэдээллийн эх үүсвэртэй болно.	2. Мал, тэжээвэр амьтдын тооллогыг зохион байгуулж, хөдөө аж ахуйн салбарын түүвэр судалгаанд хамрагдах өрхийн жагсаалт болон сэдэвчилсэн судалгааг гаргахад ашиглах		Мэдээлэл ашигласан хувь 100%		Мэдээлэл ашиглах хувь 100%	"Мал, тэжээвэр амьтдын 2018-2022 оны тооллогын үр дүнгээр "Хөдөө аж ахуйн салбарын 2022 оны танилцуулга"-ыг боловсруулан, бэлтгэн гаргалаа. Судалгаанд аймгийн эдийн засагт хөдөө аж ахуйн салбарын эзлэх байр суурь, мал аж ахуйн салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт, малын тоо, насаар, төлөх малын тооны өөрчлөлт, төлийн тооны өөрчлөлт, худаг ус, хашаа, малчдын тоо, тэдний соёл, ахуйн нөхцөлийн талаарх мэдээлэл бүхий 17 зураг, 31 хүснэгт, 6 бүлгийн 49 хуудас судалгааг боловсруулж, 630 цахим хэрэглэгчдэд тархааж ажилласнаар цахим хэрэглэгчдийн тоог өмнөх оноос 30-аар нэмэгдсэн.	100%

143		3. Албан ёсны болон захиргааны статистикийн мэдээ, тайланг боловсруулах, тархаах, шуурхай, хүртээмжтэй байдлыг сайжруулах, тооллого судалгааны мэдээллийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх		Мэдээлэл ашиглах хувь 100%		Мэдээлэл ашиглах хувь 100%	Албан ёсны статистикийн 43 нэр төрлийн мэдээ, тайлан, 1 төрлийн тооллого, 5 төрлийн түүвэр судалгаанд хамрагдвал зохих сум, аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдийг бүрэн хамруулан долоо хоног, сар, улирал, жилийн давтамжтайгаар мэдээллийг цуглуулан авч 8,588 нэгж мэдээг графикт хугацаанд нь УСХ-нд дамжуулсан. 2023 оны 10 сард үнийн мэдээг 42, жилийн эцсийн танилцуулгыг 1, сарын нийгэм, эдийн засгийн танилцуулгыг 10, улирлын болон салбарын инфографикийг 5, тэмдэглэлт баярын өдрүүдтэй холбоотой инфографикийг 3, сар бүрийн нийгэм эдийн засгийн байдлын тухай танилцуулгын мэдээллийг 10, статистик динамикийг 23 удаа, "Хөдөө аж ахуйн салбарын судалгаа-2022", "Хүн ам өрхийн үндсэн үзүүлэлт-2022", "Амьдарч буй орчин, нийгмийн үзүүлэлтийн судалгаа-2022", "Худалдаа үйлчилгээний салбарын танилцуулга-2022", "Аж үйлдвэр, барилгын салбарын 2022"" танилцуулгыг тус бүр 1 удаа цахим хуудсанд байршуулж, иргэд, байгууллагуудыг татан авч үйл ажиллагаандаа ашиглах нөхцөлийг хангасан. Тайлант хугацаанд статистик мэдээллийн албан ёсны вэб хуудаст 12520 хэрэглэгч хандаж, статистикийн тооллого, судалгаа, мэдээллийн үр дүнтэй танилцан, шаардлагатай тохиолдолд үйл ажиллагаандаа ашиглажээ.	100%
144		1. Цагаан суваргын зэс молибдений үйлдвэрийн бүтээн байгуулалтын ажлыг үргэлжлүүлэхэд орон нутгаас ус ашиглуулах гэрээ байгуулах, барилгын ажил эхлүүлэх зөвшөөрөл олгох, замын трасс батлах зэрэг дэмжлэг үзүүлэн хамтран ажиллах		Дэмжлэгийн тоо-1		Дэмжлэгийн тоо-2	Мандах сумын нутаг дахь Цагаан суваргын зэс молибдений үйлдвэрийг 2025 онд ашиглалтад оруулахаар төлөвлөн бүтээн байгуулалтын ажлыг 4 сараас эхлүүлж хөвүүлэн баяжуулах үйлдвэр, бутлуурын хэсэг, тээрийн барилгын краказ угсралтын ажлууд хийгдэж байна. Барилгын ажлыг БНХАУ-ын "Жиансүяанг Жөүхэнг юүэн" ХХК гүйцэтгэж 185 гадаад ажилтан ажиллаж байна. Үйлдвэрийн барилгын ажлыг эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх зөвшөөрлийн хугацааг сунгуулахаар ирүүлсэн хүсэлтийг аймгийн Газрын харилцаа, Барилга хот, байгуулалтын газраас хянан үзэж, холбогдох зөвлөмж чиглэлийг өгсөн. Галба-өөш, Долоодын говийн сав газрын захиргааны 2023 оны 06 дугаар ус ашиглуулах дүгнэлтийг үндэслэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраас ус ашиглуулах гэрээг байгуулж, усны төлбөрийн орлогод 1,2 сая төгрөгийг төвлөрүүлсэн. Мандах сумын Засаг даргын Тамгын газраас хог хаягдлын тухай хуулийн дагуу "Хог хаягдлын гэрээ"-г байгуулж төрийн байгууллагаас шаардлагатай үйлчилгээг шуурхай шийдвэрлэн дэмжлэг үзүүлж ажилласан.	100%

145	3.2.1.. Эдийн засгийн өсөлтийг хангахуйц нэмүү өртөг шингэсэн уул уурхайн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.	2. Зүүн цагаан дэлийн жоншны далд уурхайн дэд бүтцийн ажлыг гүйцэтгэхэд орон нутгаас ус ашиглуулах гэрээ байгуулах, газар ашиглах эрх олгох, замын трасс батлах зэрэг дэмжлэг үзүүлэн хамтран ажиллах		Дэмжлэгийн тоо-1		Дэмжлэгийн тоо-2	Иххэт сумын нутагт Зүүн цагаан дэл хайлуур жоншны далд уурхайн дэд бүтцийн ажлыг гүйцэтгэхтэй холбогдуулан ашиглаж буй талбайн зориулалтыг хэсэгчилж өөрчлүүлэх хүсэлтийг "Монголросцветмет" ТӨҮГ-ын Бор-Өндөр уулын баяжуулах үйлдвэрээс ирүүлснийг хянаж Иххэт сумын Засаг даргын 2023 оны А/83 дугаар захирамжаар шийдвэрлэн гэрээ байгуулж, гэрчилгээ олгосон. Умард говийн гүвээт-Халхын дундад талын сав газрын захиргаанаас ус ашиглах гэрээг байгуулсан. "Үйлдвэрлэлийн зориулалттай тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл үйлдвэрлэх, импортлох, тэсэлгээний ажил явуулах" 595 дугаар тусгай зөвшөөрлийн хугацааг сунгахад орон нутгаас дэмжсэн саналыг Уул уурхай, Хүнд үйлдвэрийн яаманд тус тус хүргүүлж үйл ажиллагааг хэвийн явуулахад дэмжлэг үзүүлж ажилласан. Дэд бүтцийг хөгжүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах, хөдөлмөр эрхлэлт, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, соёлын өвийг хамгаалах, бүтээн байгуулалт нийгмийн хариуцлага, хог хаягдлын чиглэлээр "Хамтран ажиллах гэрээ" -ний дагуу нийт 50,0 сая төгрөгийн төсөл арга хэмжээг амжилттай хамтран хэрэгжүүлсэн.	100%
146		3. Алтанширээ суманд хар төмөрлөгийн цогцолбор үйлдвэр байгуулахад орон нутгийн зүгээс зохих дэмжлэг үзүүлэх		Дэмжлэгийн тоо-3		Дэмжлэгийн тоо-3	Алтанширээ, Өргөн сумдын нутагт "Алтанширээт" үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулахад шаардагдах 674.44 га талбайг аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 11/12 дугаар тогтоолоор орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авч холбогдох дээд шатны байгууллагад хүргүүлсэн. Бүтээн байгуулалтын ажилд шаардагдах 15,000 шоо метр элс ашиглах гэрээг Алтанширээ сумын Засаг дарга байгуулж, хяналт тавин ажиллаж байгаа бөгөөд тус үйлдвэрийн барилгын ажлыг гүйцэтгэгч "Дорнын говь" ХХК-д Өргөн, Алтанширээ сумдын нутаг түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг холбогдох хуулийн дагуу шийдвэрлэн олгосон. Мөн "Нээлттэй Дорноговь" чуулган, "Малчдын зөвлөгөөн", "Уул уурхайн зөвлөгөөн" зэрэг олон нийтийг хамарсан арга хэмжээ болон Монгол Улсын Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүд орон нутагт ажиллах үеэр тус үйлдвэрийн одоогийн болон цаашдын үйл ажиллагааны талаар мэдээллийг хүргэхэд анхаарч давхардсан тоогоор 5000 гаруй иргэнд мэдээлэл өгч танилцуулсан.	100%

147	3.2.2.. Дотоодын түүхий эдэд тулгуурласан газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг барьж байгуулна.	1. Алтанширээ сумын нутагт дотоодын түүхий эдэд тулгуурласан газрын тос боловсруулах үйлдвэр байгуулахад орон нутгаас дэмжлэг үзүүлэх		Дэмжлэгийн тоо-3		Дэмжлэгийн тоо-3		Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн ажилчдын хотхоны бүсэд 640 хүүхдийн сургуулийг барьж ашиглалтад оруулахын зэрэгцээ Шинэ зууны гудамжны автозамд нийт 1860 м2 талбайд нөхөөс хийж, 2,2 км явган хүний зам, дугуйн зам шинээр барьж ашиглалтад оруулснаар иргэдийн ая тухтай ажиллаж амьдрах нөхцөл боломж бүрдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлээ. Сайншанд сумын 7 дугаар багт байрлах "Тэс петролиум" ХХК-ийн ШТС-ын тойргоос 1, 6 дугаар багийн офицерын төв зам хүртэлх 3.6 км хатуу хучилттай авто замыг орон нутгийн төсвийн 4,9 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр "Дэлгэр баясах зам" ХХК гүйцэтгэж, ажлын явц 50 гаруй хувьтай байна. Дээрх ажлуудын үр дүнд Газрын тос боловсруулах үйлдвэр чиглэл дэх төв замын зорчих хэсгийн ачааллыг бууруулах юм. Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн бүтээн байгуулалтад ажиллаж байгаа 200 гаруй Энэтхэг улсын иргэн, 20 гаруй Хятад улсын иргэдийг Гадаадын иргэн харьяат газарт тодорхойлолт хүргүүлж ажиллах зөвшөөрлийг гаргуулсан. Сумын малчин иргэд мах, сүү, сүүн бүтээгдэхүүнээ тус үйлдвэрийн шугам хоолойн туслан гүйцэтгэгч "Мега Инженеринг" ХХК-д нийлүүлж, түүхий эдээр ханган ажилласан. Үйлдвэрийн гүн боловсруулалтын технологийн байгууламжуудын барилга угсралтын ажил болох ЕРС 01 багцын ажил 97 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.	100%
148		2. Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг түүхий эдээр хангах дамжуулах хоолой барих бүтээн байгуулалтын ажлыг гүйцэтгэхэд орон нутгаас дэмжлэг үзүүлэх		Дэмжлэгийн тоо 1		Дэмжлэгийн тоо 2		Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг түүхий эдээр хангах дамжуулах хоолой барих төслийн ерөнхий гүйцэтгэгч "Норинко интернэшнл" ХХК ажиллаж, төсөлд нийт 300 гаруй ажилтан ажиллаж байгаагаас БНХАУ-ын нарийн мэргэжлийн 170 гаруй ажилтан, орон нутгийн 100 гаруй иргэн ажиллаж ахуйн болон хүнсний бүтээгдэхүүнийг орон нутгийн 30 гаруй аж ахуйн нэгж байгууллагаас татан нийлүүлж байна. Төслийн Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайланг "Natural Sustainable" ХХК гүйцэтгэж шаардагдах судалгаа мэдээллийг төрийн 3 байгууллагаас гарган өгч дэмжлэг үзүүлсэн. Төслийн ажилд зориулан Алтанширээ, Дэлгэрэх сумдын нутагт 2 худаг гаргах зөвшөөрлийг усны сав газраас олгож, 7000м3 ус ашиглах дүгнэлт гаргасан. Орон нутгаас шаардагдах мэдээ, судалгааг 4 байгууллагаас гарган өгч дэмжлэг үзүүлсэн. Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар газрын тос дамжуулах хоолойн 133,5 км газрын хамгаалалтын зурвасыг 100 метрээр тогтоохоор төлөвлөн 1334,6 га газарт хамгаалалтын зурвас байгуулах саналыг хэлэлцүүлэн холбогдох газарт нь хүргүүлж шийдвэрлэсэн. Бүтээн байгуулалтын ажил 25 хувийн гүйцэтгэлтэйгээр үргэлжилж байна.	100%

149	3.2.3.. Байгаль орчинд ээлтэй, хариуцлагатай уул уурхайн үйл ажиллагааг дэмжинэ.	1. Хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлэх ажлын хүрээнд уул уурхайн компаниудын байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээх менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангуулах арга хэмжээг авч байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо – 1	Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо-2	<p>"Нээлттэй Дорноговь" чуулганы хүрээнд уул уурхайн зөвлөгөөнийг уул уурхайн ашиглалт, хайгуулын тусгай зөвшөөрөлтэй 110 аж ахуйн нэгж, байгууллагын 211 төлөөллийг оролцуулан зохион байгууллаа. Зөвлөгөөний үеэр уул уурхайн компаниудын нийгмийн хариуцлагыг дээшлүүлэх, биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах, эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх, дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг эрчимжүүлэх чиглэлээр төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг эрчимжүүлэн хамтран ажиллах "Хамтран ажиллах гэрээ"-г "Монцемент билдинг материалс" ХХК, "Говийн шандаст хүлэг" ХХК, "Фриендшип ресурс" ХХК, "Билэгт баялаг" ХХК, "Талст дөл" ХХК, "Олон ихт баян" ХХК, "Си Өү Эй Эл" ХХК, "Монголросцветмет"ТӨҮГ, "Доншен газрын тос /Монгол/" ХХК, "Түмэн айл инвест" ХХК зэрэг 10 компанитай байгуулсан, гэрээний хэрэгжилтийг 2024 оны 2 сард дүгнэнэ. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний 2022 оны гүйцэтгэлд үнэлэлт дүгнэлт өгөхөд 25 аж ахуйн нэгж байгууллагын дундаж 86.2 хувийн хэрэгжилттэй гарлаа. Тайлант онд уул уурхайн олборлох, баяжуулах чиглэлийн 31 компани, дэд бүтцийн 6 компанийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө баталснаас одоогоор 24 компани тайлангаа еic.mn цахим мэдээллийн санд оруулсан. Аймгийн 13 сумын нутагт ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбай эзэмшигч 43 компани байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөг харьяалах сумын Засаг даргаар батлуулж бүртгэлжүүлсэн. Тайлант хугацаанд Улаанбадрах, Сайншанд сумын нутагт тусгай зөвшөөрөлтэй "Монгол Ураниум" ХХК-ийн хайгуулын 2 талбай, Айраг, Хатанбулаг сумын нутаг дэвсгэрт ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй "Таванбаатар" ХХК, "Кингдаймонд" ХХК-ийн 2 талбай тус тус цуцлагдсан. Байгаль орчныг хамгаалах талаар хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй 6 аж ахуйн нэгжийг тус бүр 500.000, нийт 3 сая төгрөгөөр торгох шийтгэл оногдуулсан. Байгалийн нөөцийг зөвшөөрөлгүй ашигласан 9 аж ахуйн нэгжийг тус бүр 5 сая, нийт 45 сая төгрөгөөр торгож, 737,9 сая төгрөгийн нөхөн төлбөр ногдуулж барагдуулсан.</p>	100%
-----	--	--	--	--	---------------------------------------	--	------

150		2. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр зохион байгуулахад шаардлагатай арга хэмжээг авч ажиллах		Арга хэмжээний тоо- 3		Арга хэмжээний тоо - 3	Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/246 дугаар захирамжаар Мандах сумын нутагт байрлах "Түмэн айл инвест" ХХК-ийн Довцог худаг нүүрсний уурхайгаас Хатанбулаг сумын нутгаар дайран өнгөрч буй "Тавантолгой-Манлай-Ханги" чиглэлийн авто замын уулзвар хүртэлх 173.2 км нүүрс тээвэрлэлтийн авто замын түр чиглэлийг баталсан. Ханги хилийн боомтоор уул уурхайн экспорт, импортын бараа бүтээгдэхүүнийг 36 компанийн 975 тээврийн хэрэгсэл гүйцэтгэж байна. "Ханги-Тавантолгой" чиглэлийн авто замын Хатанбулаг суманд хамаарах хатуу хучилттай авто замын ажил дууссан. Байгаль орчны салбарын чиглэлээр төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтыг тус бүр 4 удаа гүйцэтгэж 61 объектыг хамруулан шалгаж, шалгалтын мөрөөр илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгуулахаар 42 аж ахуйн нэгжид хугацаатай албан шаардлага өгч, 18 иргэн, аж ахуйн нэгжид 59 сая төгрөгийн торгууль, 1,02 тэрбум төгрөгийн хохирол нөхөн төлбөрийг ногдуулсан ба барагдуулалт 77.6%-тай байна. Тээврийн компаниудад бүтээлэгтэй явуулах шаардлага тавин ажиллаж байна.	90%
151		1. Газар тариалан эрхлэгчдийг сургаж дадлагажуулах мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх, хүний нөөцийг бэхжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах		Арга хэмжээ 15, оролцогчдын тоо-645, мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэл-25		Арга хэмжээ 15, оролцогчдын тоо-700, мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэл-30	Газар тариалан эрхлэгчдийг чадавжуулах, мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх ажлын хүрээнд "Хөгжлийн шийдэл" ТББ-ын "Best" хөтөлбөр, "Дэлхийн зөн Монгол" ОУБ-ын "Уур амьсгалын өөрчлөлтөд тэсвэртэй орон нутаг" төсөл, Монголын Хүлэмжийн аж ахуйн холбоо, "Булган голын алим" ХХК, Хүнс хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамтай хамтран нийт 11 удаагийн танхимын сургалт, 1 удаагийн талбайн сургалт, 3 удаагийн цахим сургалтыг зохион байгуулан давхардсан тоогоор нийт 735 тариаланчийг хамруулсан. "Политехникийн коллеж"-ийн хүлэмжийн аж ахуй, жимс жимсгэнэ, фермерийн аж ахуйн мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх ангийг 49 суралцагч амжилттай төгсөж аж ахуй эрхлэн, шинээр 38 суралцагч элсэн суралцаж мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэгдэж байна. Сургалтад хамрагдсан хүмүүсийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 90 хүн буюу 13.9 хувиар өссөн.	100%
152		2. Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох шинэ сортын үрийг үржүүлэн хангамжийг нэмэгдүүлэх		Сортын тоо-2 (тарвас), Үрийн хангамжийн өсөлтийн хувь- 2,57		Сортын тоо-2 (тарвас), Үрийн хангамжийн өсөлтийн хувь-1	Хүнс хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамнаас 2023 оны тариалалтад 80 хувийн хөнгөлөлттэй олгосон 13 төрлийн 76 кг хүнсний ногооны үр, 2 тн сонгино, 500 кг сармисны үрийг татан авч 14 сумын газар тариалан эрхлэгчдэд хуваарилан олгож үрийн хангамжийг урьд оноос 30,2%-иар нэмэгдүүлсэн. Мөн хөдөө аж ахуйг дэмжих сангаас нийлүүлсэн Солонгосын бууцай, байцай, салат навчны 3-н төрлийн сортыг тариалан туршсан. Сорт сорилтын ажлын хүрээнд "Мөнх ашиг хоршоо" эртийн байцааны 1, сонгино 1, тарвасны 1, сармис 1, бууцай 1, гүзээлзгэнэ 1, чавганы 40 ширхэг суулгац, нийт 7 төрлийн сортыг үр шинэчлэлд, амтат гуаны 2 сортыг ирээдүйтэй сортоор батлуулахаар туршилтын ажлыг 2 дахь жилдээ үргэлжлүүлэн ажиллаж байна.	90%

153		3. Өрхийн тариалангийн үйлдвэрлэлд дэмжлэг үзүүлэх замаар хамгаалагдсан хөрсний тариалалтыг нэмэгдүүлэх		Тариалалт ад ашиглагдаж буй талбайн хэмжээ-10520 (м2)		Нэмэгдэх талбайн хэмжээ-579 (м2)	"Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал" үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжилтийг орон нутагт эрчимжүүлэх, хүнсний ногооны хангалтыг нэмэгдүүлэх, өрхийн тариалангийн үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилгоор улсын төсвийн 2,0 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтээр "Шинэ хөдөө" төслийг хэрэгжүүлж төслийн хүрээнд 952,5 сая төгрөгийн үнэ бүхий 4 төрлийн хэмжээт хүлэмж 350 ш, 899,2 сая төгрөгийн үнэ бүхий 40 морины хүчтэй дугуйт трактор 20 ширхэг, анжис 20 ширхэг, роторт сийрүүлүүр 20 ширхэг, сийрүүлэгч манагч 20 ширхэг, төмс суулгагч 20 ширхэг, хүнсний ногооны үрлүүр 20 ширхэг, 38,0 сая.төгрөгийн үнэ бүхий 1,5 тн-ы багтаамжтай 40 ш усны нөөцийн савыг шинээр нэмэгдүүлэн 14 сумын газар тариалан эрхлэгчдэд олгосон. Мөн Хүнс хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамнаас 2023 оны тариалалтад 80 хувийн хөнгөлөлттэй олгосон 11 төрлийн хүнсний ногооны үрийг 14 сумын газар тариалан эрхлэгчдэд олгон дэмжлэг үзүүлсэн. Тариалалтаар 338 өрх, 30 аж ахуйн нэгж, байгууллага төмс 21.8 га-д, хүнсний ногоо 81.9 га-д, жимс, жимсгэнэ 9,6 га-д, малын тэжээлийн ургамал 56,1 га-д нийт 169,4 га талбайд тариалалт хийж өмнөх оны мөн үеэс талбайн хэмжээ 35,4 га талбайгаар нэмэгдэж, 900 м2 өвлийн хүлэмж, 29520 м2 зуны хүлэмжинд тариалалт хийж урьд оноос хамгаалагдсан хөрсний тариалалтыг 19200 м2-аар нэмэгдүүлсэн.	100%
154	3.3.1.. Атрын IV аяныг хэрэгжүүлж орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх замаар хүн амын төмс, хүнсний ногооны хангамжийг тогтвортой өсгөнө.	4. Газар тариалан эрхлэгчдийг хөнгөлөлттэй зээл, гадаад, дотоодын төсөл хөтөлбөрт хамруулан дэмжих замаар үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх		Хөнгөлөлт тэй зээлд хамрагдсан иргэдийн тоо-5		Хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдах иргэдийн тоо-5	"Хүнсний хангамж-аюулгүй байдал" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны 63 дугаар тогтоолоор хүнсний болон хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг дэмжих 5-6 хувийн хүүтэй, хөнгөлөлттэй зээлийг олгохоор шийдвэрлэж нийт 18 иргэн, аж ахуйн нэгжид 420,0 сая төгрөг, мөн Замын-Үүд, Сайншанд, Айраг, Мандах, Сайхандулаан сум "Хоршоо хөгжүүлэх сан"-гаас 4 иргэнд 72,0 сая төгрөг, 2 ААН, 2 хоршоонд 176,0 сая төгрөг, хүлэмж, мод үржүүлгийн чиглэлээр Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангаас 1 аж ахуйн нэгжид 90,0 сая төгрөг нийт 27 иргэн, ААН, хоршоонд 758,0 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийг олгож дэмжлэг үзүүлсэн. Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг дэмжин Айраг, Хатанбулаг, Сайхандулаан, Даланжаргалан, Сайншанд сумд 9 иргэн, 5 аж ахуйн нэгж, 1 хоршоонд нийт 60,5 га газрыг тариалангийн зориулалтаар эзэмшүүлсэн. Газар тариалан эрхлэгчдийг дэмжиж ажилласнаар өмнөх онтой харьцуулахад тариалан эрхлэгчийн тоо 128-аар, тариалсан талбайн хэмжээ 35,4 га-аар тус тус нэмэгдсэн. Ургац хураалтын эцсийн дүнгээр 117,2 тн төмс, 469.3 тн хүнсний ногоо, 2.0042 тн жимс, жимсгэнэ, 82.347 тн малын ногоон тэжээлийн ургамал нийт 670,8 тн ургац хураан авсан нь өмнөх оноос хураан авсан ургацын хэмжээ 29 хувиар, хүн амын төмс, хүнсний ногооны хангамж 11,1 хувиар тус тус өссөн.	100%

155		5. Зарим сумдад агропарк байгуулах ажлыг аймгийн төв агропарк, мэргэжлийн холбоодтой хамтран эхлүүлэх			Арга хэмжээний тоо-2	<p>“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн, Хил хамгаалах байгууллагаас дэвшүүлсэн “Ногоон хэрэм-II” хөтөлбөр, Дорноговь аймгийн Засаг даргын захирамжаар батлагдсан “Ухаалаг хот, ногоон Дорноговь” хөтөлбөрийн хүрээнд хилийн цэргийн 0108 дугаар анги Замын-Үүд суманд 1 га газрыг хашаажуулж, Агропаркийг шинээр байгуулсан. Агропаркад нэг настай хайлаас мод 4000, хоёр настай хайлаас мод 200, 5 настай хайлаас мод 1500, нэг настай агч мод 100, жигд мод 150, улиас модны мөчрийн суулгац 700, сухай мод 1500, улиас 6500, бургас мод 3800, нийт 7 төрлийн 21,650 ширхэг мод тарьж, ширгэсэн нуурын хойд хэсэгт бургас мод 1200, хүлэмжид 3,5 кг хайлаас модны үрийн тарилтыг амжилттай хийсэн. Мод үржүүлгийн газрын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлж тарьц, суулгацын нөөцийг нэмэгдүүлэх, үр бэлтгэх байнгын болон түр талбайг байгуулан 93,000 мод тариалж ургалт 62,6 хувьтай байна. Аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар болон “Булган голын алим” ХХК-тай хамтран “Алимны мод тарих арга-технологи” сэдэвт танхимын болон талбайн сургалтыг зохион байгуулан 82 иргэн, аж ахуйн нэгжийг хамруулсан. Улсын төсвийн 250,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 2023 онд тус аймагт “Жимс, жимсгэнэ үр үржүүлэг, суулгацын төв” байгуулахаар шийдвэрлэж орон нутгийн зүгээс 4 га газрыг шийдвэрлэн Сайншанд сумын 7-р багт жимс, жимсгэнэ үр үржүүлэг суулгацын төв байгуулах ажлыг “Монголын жимс, жимсгэний холбоо” болон “Эм жи Ди” ХХК-аар гүйцэтгүүлсэн. Тус төвд 2 сортын 60ш алимны мод, 2 сортын 60ш чавга, 2 сортын 60ш лийр, 3 сортын 300 ш чацаргана, 2 сортын 400 ш үхрийн нүд, 2 сортын 500 ш бөөрөлзгөнө, 1 сортын 120 ш интоор, 700 ш хайлаасны суулгац суулгасан.</p>	90%
156		6. Сумдад төмс, хүнсний ногооны зоорь барих хувийн хэвшлийн санал санаачлагыг дэмжих	Зоорийн тоо-22		Нэмэгдэх зоорийн тоо-1	<p>Төмс, хүнсний ногооны зориулалтаар 835 тонны багтаамжтай 23 ширхэг энгийн зоорь, 149 тонны багтаамжтай 8 ширхэг нүхэн зоорь нийт 984 тонны багтаамжтай 31 ширхэг зоорийг ашиглаж байна. Эрдэнэ суманд Бүхэлийн хөндийн газар тариалан эрхлэгчид төмс, хүнсний ногоо хадгалах 30 тонны зоорь, 1 иргэн хоршоо хөгжүүлэх сангаас 20 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдаж 20 тонны багтаамжтай зоорийг шинээр барьсан. Мөн Өргөн сумын 1 иргэний хүнсний ногооны зоорь агуулах барих төсөлд 20 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээл олгож зоорины барилгын гүйцэтгэл 70 гаруй хувьтай явагдаж байна. 2 сумын 3 иргэн, аж ахуйн нэгжийн санал санаачилгыг дэмжин нийт 40,0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлснээр зоорины багтаамж 70 тонноор нэмэгдсэн.</p>	100%

157		1. Гол нэрийн зарим хүнсний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжиж хүн амын хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлэх		Мах, сүү, гурилан бүтээгдэхүүний хангалтын өсөлтийн хувь -0,86		Мах, сүү, гурилан бүтээгдэхүүний хангалтын өсөлтийн хувь-0.3	Гурилан бүтээгдэхүүний цех 37, мах, махан бүтээгдэхүүний үйлдвэр цех 3, сүү, сүүн бүтээгдэхүүний цех 2, савласан усны 10 цех, өндөгний 1 аж ахуйн нэгж үйл ажиллагаа явуулдаг. Аймгийн хүн амын махны хэрэгцээг 100%, сүүний хэрэгцээний 76,3%, гурилан бүтээгдэхүүний хэрэгцээний 5,4%, төмс, хүнсний ногооны 12,17%, өндөгний 73%-ийг орон нутгаас хангаж байна. Улсын Их Хурлын 36 дугаар тогтоолд тусгасан “Хүнсний болон Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг дэмжих” жилийн 5-6 хувийн хүүтэй зээлд газар тариалан, мал аж ахуй, хүнсний үйлдвэрлэлийн чиглэлээр 18 иргэн, аж ахуйн нэгжид 739,0 сая, Сайншанд, Замын-Үүд, Алтанширээ, Дэлгэрэх, Иххэт, Мандах, Хатанбулаг сумдын Хоршоо хөгжүүлэх сангаас мал нядалгааны цэгийг шинэчлэн байгуулах, мах махан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, боловсруулалт, сүү сүүн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, талх нарийн боов, хэрчсэн гурил, даршилсан ногооны чиглэлээр 15 иргэн, аж ахуйн нэгжид 644,7 сая, нийт 33 иргэн, аж ахуйн нэгжид 1383,7 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийн дэмжлэг үзүүлсэн. Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний хангалтын хувь өмнөх оны мөн үеэс мах 20,8%-иар, сүүн сүүн бүтээгдэхүүн 7,9%-иар, гурил гурилан бүтээгдэхүүн 2% -иар тус тус өссөн.	100%
158	3.3.2.. Мал аж ахуйн	2. Стратегийн хүнсний улирлын нөөц бүрдүүлэх, хадгалалт, тээвэрлэлт, түгээлтийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, тавих хяналтыг сайжруулах		Гэрээ байгуулсан ААН-ийн тоо-49, Хяналт шалгалтад хамрагдсан ААН-220, Иргэдийн тоо-20		Гэрээ байгуулсан ААН-ийн тоо-51, Хяналт шалгалтад хамрагдсан ААН-220, Иргэдийн тоо-25	Хүн амын стратегийн хүнс-мах, сүү, гурилаар орон нутгийг тогтвортой хангах, улирлын нөөц бүрдүүлэх гэрээг 14 сумын 2 хоршоо, 4 иргэн, 49 аж ахуйн нэгжтэй байгуулан ажиллалаа. Дээрх аж ахуйн нэгжүүдийн нөөц бүрдүүлэлт, хадгалалт, тээвэрлэлтийн явцад хүнсний худалдаа, хоол, үйлдвэр үйлчилгээний чиглэлээр 10 удирдамжийн хүрээнд нийт 349 объект /156 ААНБ, 193 иргэн/- ийг хамруулан хтөлөвлөгөөт, төлөвлөгөөт бус, урьдчилан сэргийлэх хяналт шалгалт хийж, 1240 зөрчил дутагдлыг илрүүлж 540 буюу 43,5%-ыг арилгуулан, зөрчил ихээр илэрсэн 16 аж ахуй нэгж байгууллага, 15 иргэнд илэрсэн зөрчил арилгуулахаар 365 заалт бүхий улсын байцаагчийн 31 албан шаардлага хүргүүлснээс 40,3% биелэлттэй, 1 аж ахуй нэгж, 1 иргэнд 15 заалт бүхий улсын байцаагчийн 2 зөвлөмж хүргүүлсэн. Хаьрын улирлын хүнсний хэрэгцээнд зориулан орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр махны нөөц бэлтгэх тендэрт “Үзүүрт зараа” ХХК шалгарч дотоодын хэрэгцээнд үхэр, хонь, ямааны нийт 49.5тн махны нөөцийг бүрдүүлэн 5 дугаар сараас 7 дугаар сарыг хүртэл Сайншанд сумын 5 цэгт зах зээлийн үнээс кг тутмыг 2000-3000 төгрөгийн хямд үнээр нийлүүлж ажилласан ба тус аж ахуйн нэгжийн хадгалалт, тээвэрлэлт, түгээлтийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ажилласан.	100%

159	<p>гаралтай түүхий эдийг бэлтгэх, боловсруулах, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжих замаар малчид, иргэдийн орлогыг нэмэгдүүлнэ.</p>	<p>3. Мал нядлах болон мах боловсруулах үйлдвэр байгуулах хувийн хэвшлийн санаачлагыг дэмжиж, нөөцийн махыг бүрдүүлэх</p>		<p>Нөөцийн хэмжээ- 50 тн</p>		<p>Нөөцийн хэмжээ- 50 тн</p>	<p>Мах хадгалах стандартын шаардлага хангасан 340 тоннын багтаамж бүхий зориулалтын зоорьтой "Хайрхан" малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний зах, "Суман зурхай" ХХК, мөн мал төхөөрөх 1, мах боловсруулах /хиам/ 2, мал нядалгааны 7 цэг үйл ажиллагаа явуулж байна. Мал нядалгааны цэгийг шинэчлэн болон сэргээн засварлах, мах боловсруулах чиглэлээр Алтанширээ, Сайншанд, Замын-Үүд, Хатанбулаг, Иххэт сум хоршоо хөгжүүлэх сангаас 2 ААН, 4 иргэнд нийт 380.0 сая төгрөг, "Хүнсний болон хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг дэмжих зээл"-ийн хүрээнд махны чиглэлийн эрчимжсэн аж ахуй эрхлэх 1 аж ахуйн нэгжид 270,0 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийн дэмжлэг үзүүлснээр 40 тонны махны гүн хөлдөөх зоорийг Хатанбулаг суманд шинээр барьж, мах боловсруулах чиглэлээр зээл авсан иргэн, аж ахуйн нэгжүүд нь нийт 7 ажлын байрыг хадгалж, 15 ажлын байрыг шинээр бий болгосон. Мал, амьтны шилжилт хөдөлгөөн, мал малын гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүний эрүүл аюулгүй байдлыг хангах, хяналт тавих, баталгаажуулалтын 9767 ширхэг гэрчилгээ бичигдэж, адууны мах 58.1 тн, үхрийн мах 227 тн, хонины мах 197.5 тн, ямааны мах 17.3 тн, тэмээний мах 53.3 тн, гахайны мах 0.1 тн, 43,1 тн ноос, 24.9 тн ноолуур, 1450000 ширхэг өндөг, 645 ширхэг арьс шир, 0,3 тн малын гаралтай дайвар бүтээгдэхүүн, 101718 толгой амьд малыг үзлэг, тандалтад хамруулж, бүтээгдэхүүнд шинжилгээ хийсэнд мал эмнэлгийн улсын 5 байцаагч хяналт тавьж баталгаажуулсан. Аймгийн төв дээр "Суман зурхай" ХХК үхэр 9000, хонь 7500, адуу 6000 төгрөгөөр тус тус худалдан авч үхэр 27 тонн, хонь 30тонн, адуу 28 тонн нийт 85 тонн махны нөөцийг бүрдүүлсэн.</p>	100%
-----	---	---	--	------------------------------	--	------------------------------	---	------

160		4. Үйлдвэрлэл технологийн паркийг байгуулах судалгааны ажлыг хийж, хоршоодод тулгуурласан хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг дэмжиж хөгжүүлэх		Судалгааны ажил-0 Сургалт-6, Хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдах хоршоо, нөхөрлөлийн тоо-2	Судалгааны ажил-1 Сургалт-4, Хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдах хоршоо, нөхөрлөлийн тоо-4		Сумдад загвар хоршоо байгуулах, өртгийн сүлжээ бий болгох мэдлэг олгох сургалтыг Монголын үйлдвэрлэл, технологийн паркуудын нэгдсэн холбоотой хамтран 8 суманд зохион байгуулж нийт 2010 малчин, иргэнд мэдээлэл хүргэж загвар хоршоо байгуулах мэргэжил арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажилласан. Айраг, Мандах сумд тус бүр хөдөө ахуйн чиглэлийн 1 хоршоо шинээр байгуулж нийт 4 хоршоонд жижиг дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан болон хоршоо хөгжүүлэх сангаас оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, тэжээлийн ургамал тариалах, талх нарийн боовны үйлдвэрлэлийн чиглэлээр 158,0 сая төгрөгийг жилийн 3 хувийн хүүтэй 5 жилийн хугацаатай хөнгөлөлттэй зээлийг олгосон. "Хүнсний болон Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг дэмжих" жилийн 5-6 хувийн хүүтэй зээлд газар тариалан, мал аж ахуй, хүнсний үйлдвэрлэлийн чиглэлээр 18 иргэн, аж ахуйн нэгжид нийт 739,0 сая төгрөгийн зээл олгож дэмжлэг үзүүлсэн. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд "Солид Партнерс Групп" ХХК нь Дорноговь аймагтай хамтран "Монгол тэмээ Дорноговь" төслийг хэрэгжүүлэхээр хамтран ажиллах гэрээ байгуулсан. Төслийн хүрээнд Замын-Үүд суманд ингэний сүүгээр брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн экспортлох зорилгоор үйлдвэрт шаардагдах ингэний сүүг хэрхэн цуглуулах, хамтран ажиллах талаар Мандах, Хатанбулаг, Хөвсгөл, Сайншанд, Улаанбадрах сумын малчидтай "Солид Партнерс Групп" ХХК-ны зүгээс харилцан санал солилцох ажлыг эхлүүлсэн.	100%
161	3.3.3.. Малын чанар, ашиг шимийг	1. "Дэлгэрэхийн улаан" омгийн ямааны тархалтыг нэмэгдүүлэх		Тархаан сайжруулсан хээлтүүлэгчийн тоо-213	Шинээр тархаан сайжруулах хээлтүүлэгчийн тоо-200		"Дэлгэрэхийн улаан" омгийн ямааны чанар, ашиг шимийн талаар болон тархалтыг нэмэгдүүлэх, ач холбогдол, хамтран ажиллах талаар зөвлөмжийг 14 сумын Засаг даргын Тамгын газарт хүргүүлж, 11 сумын "Малчдын нэгдсэн сургалт, өдөрлөг"-ийн үеэр "Дэлгэрэхийн улаан" омгийн ямааны талаарх танилцуулга мэдээллийг давхардсан тоогоор нийт 1664 малчинд хүргэж ажилласнаар Улаанбадрах суманд 15, Мандах суманд 18, Алтанширээ суманд 25, Дэлгэрэх суманд 74, Иххэт суманд 23, Өргөн суманд 20, Эрдэнэ суманд 35 нийт 210 өсвөр хээлтүүлэгчийг бэлтгэж тус тус нийлүүлсэн. Өсвөр хээлтүүлэгч бэлтгэснээр сүрэг сэлбэх, нийлүүлгийн үед 10,500 толгой хээлтэгч хээлтүүлэх боломжийг бүрдүүлсэн. Малын удмын сангийн үндэсний төвтэй хамтран "Дэлгэрэхийн улаан омог"-ийн ямааны 3000 үрийг генийн санд хадгалуулсан ба нийт 238 хээлтүүлэгч бэлтгэж уг омгийн хээлтүүлэгчийн тоо 1847 толгой буюу нийт хээлтүүлэгчийн 30%-ийг эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 2.2 хувиар өссөн.	100%

162	сайжруулах, биотехнологийн ололтыг нэвтрүүлэн эрчимжсэн аж ахуйг хөгжүүлнэ.	2. Мал сүрэгт эзлэх өндөр ашиг шимт малын тоог өсгөх замаар малын чанар, ашиг шимийн гарцыг нэмэгдүүлэх		Өндөр ашиг шимт малын тоон өсөлтийн хувь – 0,5		Өндөр ашиг шимт малын тоон өсөлтийн хувь – 0,2		Өндөр ашиг шимт малын тоог орон нутагт нэмэгдүүлэх зорилгоор Алатау, Хар тарлан үүлдрийн 119 толгой үхэрт, 507 толгой Дэлгэрэхийн улаан омгийн ямаа, Нутгийн монгол хонь, ямаа, нийт 626 толгой малд шингэлсэн үр болон гардан хээлтүүлэг хийсэн. Нутгийн малын чанар, ашиг шимийн гарцыг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд 2022-2023 онд “Дэлгэрэхийн улаан омог”-ийн ишгэн ухна 238, барга, үзэмчин үүлдрийн 36 хурган хуц, нийт 274 толгой өсвөр хээлтүүлэгчийг шинээр бэлтгэн бойжуулж тоо толгойг нэмэгдүүлсэн. Өндөр ашиг шимт малын тоо 2022 оны жилийн эцэст 79506 толгойд хүрч 5 төрөл дээрээ 1.4 хувиар өссөн.	100%
163		3. Малчид, иргэдийн захиалгын дагуу бод, бог малын зохиомол хээлтүүлэг хийх		Зохиомол хээлтүүлэг т хамрагдсан малын тоо-1137		Зохиомол хээлтүүлэгт нэмж хамрагдах малын тоо-500		Малын зохиомол хээлтүүлгийн ажил үйлчилгээнд 4 сумын нийт 600 толгой мал /бод 127, бог 473/-д зохиомол хээлтүүлэг хийхээр тусгасны дагуу Өргөн, Сайншанд, Замын-Үүд, сумдын 113 үхэрт Алатау, Хар тарлан үүлдрийн үхэрт, Дэлгэрэхийн улаан омгийн ямаа, Нутгийн монгол ямаа 451, нийт 564 толгой малд шингэлсэн үр болон гардан хээлтүүлгийг 94%-тай хийсэн. Уг ажлыг зохион байгуулснаар төлийн чанар сайжрах, малын таваарлаг байдал нэмэгдэх боломжийг бүрдүүлсэн.	100%

164	3.3.4.. Бэлчээрийн төлөв байдал, даацад тулгуурлан нөхөн сэргээлтийг хийж, бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлж, ашиглалтыг сайжруул-на.	1. Бэлчээр ашиглалтын нөлөөллийг фотомониторингийн аргаар тодорхойлж, сум бүр орон нутгийн онцлогт тохирсон бэлчээр ашиглах журам, менежментийн төлөвлөгөөг батлан хэрэгжүүлэх		Судалгаан д хамруулсан сумын тоо-14, Бэлчээр ашиглах журам, менежментийн төлөвлөгөө шинээр батлуулсан сумын тоо-7		Судалгаанд хамруулах сумын тоо-14, Бэлчээр ашиглах журам, менежментийн төлөвлөгөө шинээр батлуулах сумын тоо-3		“Бэлчээрийн газрын өөрчлөлтөд фотомониторинг хийх” журам, аргачилсан зааврын дагуу 2023-2024 онд бэлчээр ашиглалтын нөлөөлөлд фотомониторингийн аргаар хяналт хийх ажлыг Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төвөөс 4 сумын 54 багийн хяналтын 72 зогсоол цэгт 08 дугаар сарын 10-20-ны хооронд хийж өвөл, хаврын бэлчээрийн даацыг тооцож гаргасан. Бэлчээрийн даацын мэдээнд үндэслэн 2023-2024 оны өвөлжилт хаваржилт, отор нүүдлийн зураглалыг гарган холбогдох газруудыг мэдээллээр хангаж ажилласан. Орон нутгийн онцлогтоо тохирсон бэлчээр хамгаалах журам, менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах талаар заавар, зөвлөмж өгч ажилласнаар Тайлант хугацаанд Айраг, Даланжаргалан, Иххэт, Сайхандулаан, Эрдэнэ, Сайншанд гэсэн 6 сум бэлчээр ашиглах, отор нүүдэл зохицуулах журам, менежментийн төлөвлөгөөг сумын ИТХ-аар батлуулснаар нийт 10 бэлчээр ашиглах, отор нүүдэл зохион байгуулах журам, менежментийн төлөвлөгөөтэй боллоо. Алтанширээ, Хатанбулаг сумд бэлчээр ашиглах журам, менежментийн төлөвлөгөөг сумын ИТХ-аар 12 дугаар сард батлуулахаар иргэд, малчдадаа танилцуулж журмын төсөлд санал авах ажил хийгдэж байна. Тус аймагт хилийн зурваст 5 сумын 191 өрхийн 152.0 мянган толгой мал, улсын тусгай хамгаалалттай бүс нутагт 5 сумын 110 өрхийн 76.0 мянган толгой мал, өөр аймгийн нутагт 5 сумын 128 өрхийн 131.0 мянган толгой мал, өөрийн аймгийн бусад сумын нутагт 7 сумын 208 өрхийн 102.0 мянган толгой мал, сум дундын отрын бүс нутагт 1 сумын 1 өрхийн 2.3 мянган толгой мал өвөлжиж байна. Эрдэнэ суманд Өвөрхангай аймгийн 3 өрхийн 1333 толгой мал, Хатанбулаг суманд Баянхонгор аймгийн 2 өрхийн 589 толгой мал, Хөвсгөл суманд Өмнөговь аймгийн 1 өрхийн 570 толгой мал өвөлжиж байна.	100%
165		2. Төр, хувийн хэвшлийн хөрөнгөөр бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлэх		Шинээр гарсан, сэргээн засварласан худгийн тоо-26		Шинээр гарах, сэргээн засварлах худгийн тоо-17		Энэ онд улсын төсвийн 157,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Айраг, Иххэт, Дэлгэрэх сумдад 5 инженерийн хийцтэй худгийг шинээр гаргаж байнгын ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. Мөн орон нутгийн төсвийн 342,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Улаанбадрах Хатанбулаг сумдад 7 инженерийн хийцтэй худаг, Алтанширээ, Иххэт, Улаанбадрах, Хатанбулаг, Эрдэнэ сумдын ОНХС-ийн 286.3 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 14 инженерийн хийцтэй худаг, малчдын санаачилгаар 11 худгийг шинээр болон сэргээн засварлаж бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлсэн. Инженерийн хийцтэй 27 худаг, энгийн уурхай 10 худаг нийт 37 худгийг шинээр болон сэргээн засварласнаар 49,5 мянган га бэлчээрийг усжуулж 64,7 мянган толгой малыг усжуулах боломж бүрдсэн.	100%

166		1. Хөдөө аж ахуйн салбарын цаг үеийн мэдээ, мэдээллийг шуурхай хүргэх "Масс мессеж" үйлчилгээг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх		Илгээсэн мессеж тоо-107359		Илгээх мессеж тоо-105000	Мал аж ахуйн салбарын цаг үеийн мэдээ, мэдээллийг малчдад шуурхай хүргэх зорилгоор аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/263 дугаар захирамжаар 6,1 сая төгрөгийн санхүүжилтийг шийдвэрлүүлж "Мобиком" ХХК, "Скайтел" ХХК-тай тус тус гэрээ байгуулан "Масс мессеж" үйлчилгээг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлсэн. Хөдөө аж ахуйн салбарын цаг үеийн мэдээ, мэдээлэл, цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдлийн богино, дунд хугацааны урьдчилсан мэдээ, өвөлжилтийн хувийн бэлтгэл эртнээс хангах талаар мэдээ, мэдээллийг давхардсан тоогоор 127270 иргэд, малчдад цаг алдалгүй хүргэн ажилласан.	100%
167	3.3.5.. Мал аж ахуйг тогтвортой хөгжүүлэх, байгаль цаг уурын эрсдэлээс хамгаалах, бэлэн байдлыг хангах нөхцлийг бүрдүүлнэ.	2. Хадлан тэжээл бэлтгэх менежментийг сайжруулж, малын тэжээлийн ургамал тариалах ажилд иргэд, хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлэх		Малын тэжээл тариалсан хэмжээ (га)-33,9 Өвс (тн) -200, Тэжээл (тн)-61,5		Малын тэжээл тариалах хэмжээ (га)-35 Өвс (тн)-100, Тэжээл (тн) -5030.0	Тайлант онд Айраг, Даланжаргалан, Дэлгэрэх, Иххэт, Мандах, Өргөн, Улаанбадрах, Хатанбулаг, Эрдэнэ сумын нутагт нийт 56.1 га талбайд малын тэжээлийн ургамал тариалж 83 тонн ургац хураан авсан нь өмнөх оноос 65 тонноор нэмэгдсэн. Мөн "Дэлхийн Зөн Монгол" ОУБ-аас хэрэгжүүлж байгаа "Уур амьсгалын өөрчлөлтөд тэсвэртэй орон нутаг төслийн хүрээнд Иххэт суманд малын тэжээлийн ургамал тариалах сургалтыг зохион байгуулсан. Тус сургалтаар "Өнгөт" малчдын бүлгийг байгуулан малын тэжээлийн ургамлыг 5 га талбайд тариалахаар бэлтгэн 79,0 сая төгрөгийн техник, тоног төхөөрөмжийг нийлүүлэн тариалалтыг 2024 оноос эхлэхээр төлөвлөсөн. Мандах, Айраг, Сайхандулаан сумдад "Хоршоог хөгжүүлэх сан"-аас малын тэжээлийн ургамал тариалах төсөл өгсөн 2 хоршоо, 1 аж ахуйн нэгжид нийт 170,0 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийг олгосон. Зээлд хамрагдсан ААНБ, иргэд нь 2024 оноос тариалалт хийж эхэлнэ. Бэлчээрийн даац, төлөв байдлаас шалтгаалан аймаг, сум, малчдын түвшинд бэлтгэвэл зохих нөөцийн хэмжээг Засгийн газрын 2023 оны 279 дүгээр тогтоолоор тогтоосны дагуу аймгийн нөөцөд 600 тн өвс, 209 тн тэжээл, сумдын нөөцөд 648.9 тн өвс 268.9 тн тэжээл бэлтгэн, 97.8 хувьтай хангасан. "Дэлхийн зөн Монгол" олон улсын байгууллагын "Уур амьсгалын өөрчлөлтөд тэсвэртэй орон нутаг" төсөлтэй хамтран аймгийн газар тариалан эрхлэгчдийн нэгдсэн сургалт зөвлөгөөнийг зохион байгуулж "Говийн бүсэд ногоон тэжээл тариалсан туршлага, ногоон тэжээл тариалах арга технологи" сэдвээр 97 тариаланчдад мэдээлэл хүргэсэн. "Нээлттэй Дорноговь" чуулганы үеэр хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарын үйл ажиллагааг сурталчлан оролцож малын тэжээлийн ургамал тариалах талаар сонирхсон иргэн, аж ахуйн нэгжид гарын авлага, номыг тарааж хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдах боломжийн талаар танилцуулсан.	100%

168		1. Орон нутгийн хүнс, газар тариалан, өрхийн болон жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүнийг сурталчлах		Зохион байгуулсан багц ажлын тоо-5	Зохион байгуулах багц ажлын тоо-5	Орон нутгийн хүнс, газар тариалан, өрхийн болон жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүнийг сурталчлах, борлуулах зорилгоор "Цагаан сар-2023", "Намрын ногоон өдрүүд-2023" үзэсгэлэн худалдааг Сайншанд суманд зохион байгуулж 12 сумын давхардсан тоогоор 221 иргэн, аж ахуйн нэгж оролцож 220,0 сая.төгрөгийн борлуулалт хийсэн. Тайлант онд Сайншанд сумын 10 тариаланч MNS 6737:2018 Хөдөө аж ахуйн зохистой дадал /ХААЗД/ хэрэгжүүлэх удирдамж стандартын шаардлагыг хэрэгжүүлснээр газар тариалангийн үйлдвэрлэл хөдөө аж ахуйн зохистой дадлыг нэвтрүүлэн гэрчилгээ, тэмдгээ гардан авсан. Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамнаас салбарын үйл ажиллагааг олон нийтэд сурталчлах, төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг дэмжих, үндэсний үйлдвэрлэлийн шилдэг бүтээгдэхүүн, шинэ ургацын ногоог нэг дороос, үйлдвэрийн үнээр хэрэглэгчдэд хүргэх зорилгоор "Намрын ногоон өдрүүд-үндэсний үйлдвэрлэл 2023" нэгдсэн арга хэмжээнд аймгийн 3 үйлдвэрлэгч аж ахуйн нэгжийн төлөөллийг оруулцуулсан. "Ай Ти Эм-mongoli" олон улсын аялал жуулчлалын үзэсгэлэнд аймгаа төлөөлөн "Хамарын хийдийн орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн захиргаа" ОНӨААТҮГ, Сайншанд сумын ЗДТГ, гар урлалын 8 иргэн, 1 аж ахуйн нэгж байгууллага оролцоход аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/687 дугаар захирамжаар 5 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Жижиг дунд үйлдвэрийн газраас эрхлэн гаргаж байгаа 21 аймгийн онцлог шинжийг харуулсан брэнд бүтээгдэхүүний каталогид "Далт мөнгөн шанд" ХХК-ий "Загсгал цай", "Оюун шанд" ХХК-ий "Зээг чанамал", "Хашаатын говийн заг" ХХК-ий "Тансаг цагаан" ингэний хоормог, "Дорнын үжин гоо" ХХК-ны "Гоо брэнд" саван, Мөрөөдлийн говь ХХК-ны "Эрүүл эко Шанд эг" өндгийг орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүнээр онцлон сурталчилсан. Аймгийн 34 зочид буудал, 16 гэр буудал, 9 хоолны газар, 2 сувиллын газрын мэдээллийг цахимд оруулснаас 6 буудал, 2 сувилал мэдээллийг QR кодоод оруулж, олон нийтэд хүргэх ажлыг зохион байгуулсан.	100%
-----	--	---	--	------------------------------------	-----------------------------------	---	------

2. Худалдаа, хүнс, нийтийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн үйл ажиллагаанд холбогдох стандартыг мөрдүүлэх, салбарын хүний нөөцийг чадавхжуулан мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх		Тохирлын үнэлгээнд хамруулах, бүтээгдэхүүний тоо-700, Олгох тохирлын гэрчилгээ тоо-335		Тохирлын үнэлгээнд хамруулах, бүтээгдэхүүний тоо- 750, Олгох тохирлын гэрчилгээ тоо- 300	Худалдаа, үйлчилгээний 780 иргэн, аж ахуйн нэгжийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг тохирлын үнэлгээнд хамруулж, 11 дотоодын бүтээгдэхүүн, 189 үйлчилгээнд тохирлын гэрчилгээ олгосон. Худалдаа, хүнс, нийтийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн үйл ажиллагаанд холбогдох стандарт, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний баталгаажуулалт, хэмжил зүйн чиглэлээр нийт 10 удаагийн сургалт зохион байгуулж, 425 аж ахуй нэгж, иргэн хамруулан мэдлэг олгосон. Үнэт эдлэлийн худалдаа эрхлэгч 8 иргэн хамрагдсан. Салбарын хүний нөөцийг чадавхжуулах 3 удаагийн сургалтад давхардсан тоогоор 57 мэргэжилтэй ажилтан хамрагдаж ур чадвараа дээшлүүлсэн. Согтууруулах ундааны эргэлтэд хяналт тавих, архи дан согтуурахтай тэмцэх тухай хууль, түүнийг дагаж гарсан дүрэм, журмын өөрчлөлт, шинэчлэлттэй холбогдуулан аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй 187 тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжийн удирдлага, 400 гаруй ажилтанд мэдлэг олгох богино хугацааны сургалтыг "Эрхэт төгс эрдэм" ТББ-тай хамтран зохион байгуулж, 3 жилийн хугацаатай чадамжийн гэрчилгээ олгосон. 2023 оны 4 дүгээр улиралд худалдаа, нийтийн хоолны салбарт ажиллаж буй ажиллагсад мэргэжил олгох ажлын байрны дадлага сургалтыг мэргэжлийн холбоодтой хамтран зохион байгуулахаар төлөвлөн бэлтгэл хангаж байна. Сайншанд сумын 2 дугаар багт төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд Монголын Үндэсний худалдаа аж үйлдвэрийн танхимын санхүүжилтээр "Дорноговьд үйлдвэрлэв" бизнес эрхлэгчдийг дэмжих төвийг байгуулахаар орон нутгаас 800 м2 газрыг олгосон ба барилга угсралтын ажлыг эхлүүлсэн.	90%
---	--	--	--	--	---	-----

170	3.3.6. Орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээ, өрхийн болон жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийг дэмжин хөгжүүлж, хүнсний аюулгүй байдалд тавих хяналтыг сайжруулна.	3. Орон нутагт хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангаж, стандартыг сурталчлан цар хүрээг өргөжүүлэх		Баталгаажуулалтад хамрагдалтын хувь-98,		Баталгаажуулалтад хамрагдалтын хувь-98	Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны "Хяналт шалгалтын төлөвлөгөө батлах тухай" 79 дүгээр тогтоолын хүрээнд төлөвлөгөөт хяналт шалгалтад 25 объектыг хамруулж, их эрсдэлтэй 1, дунд эрсдэлтэй 5, бага эрсдэлтэй 19 үнэлэгдэж, 156 зөрчил, дутагдал илрүүлэн, зөрчлийг арилгуулахаар 92 заалт бүхий 15 албан шаардлага, 23 заалттай 14 зөвлөмж, дүгнэлт 1, хяналт шалгалтын танилцуулга 19 тус тус боловсруулан гаргасан. Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах хүрээнд эрүүл мэнд, байгаль орчин, төлбөр тооцооны зориулалтаар худалдаа, үйлчилгээний салбарт ашиглагдаж буй 417 жин хэмжүүр, хүнд даацын жин 63 авто пүү, 239 шатахуун түгээх станцын шингэн хэмжигч, айл өрх, албан байгууллага, аж ахуй нэгжийн 843 усны тоолуур, 115 ширхэг автоцистерн баталгаажуулж, нийт 1677 ширхэг хэмжих хэрэгсэлд гэрчилгээ олгосон. Худалдаа, үйлчилгээний 780 газрыг тохирлын үнэлгээнд хамруулан заавар, зөвлөгөө өгч, 11 дотоодын бүтээгдэхүүн, 189 үйлчилгээнд тохирлын гэрчилгээ олгосон. Худалдаа, хүнс, нийтийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн үйл ажиллагаанд холбогдох стандартын хэрэгжилт, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний баталгаажуулалт, хэмжих хэрэгслийн ашиглалтын талаарх нийт 10 удаагийн сургалт зохион байгуулж, 425 аж ахуй нэгжийн төлөөллийг хамруулан мэдлэг олгосон. Баталгаажуулалтын ажлын гүйцэтгэл 96 хувьтай явагдсан.	100%
-----	--	---	--	---	--	--	---	------

171	4. Иргэн, аж ахуйн нэгж, хоршооны үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг сурталчлах, борлуулах нөхцөлийг бүрдүүлж, бизнесийн үйл ажиллагааг бүх талаар дэмжин нутгийн брэндийг бий болгох		-	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -30	"Нэг суурин нэг бүтээгдэхүүн" аяны хүрээнд Жижиг дунд үйлдвэрийн газраас гаргаж байгаа 21 аймгийн онцлог шинжийг харуулсан брэнд бүтээгдэхүүний каталогид "Далт мөнгөн шанд" ХХК-ий "Загсгал цай", "Оюун шанд" ХХК-ий "Зээг чанамал", "Хашаатын говийн заг" ХХК-ийн "Тансаг цагаан" ингэний хоормог, "Дорнын үжин гоо" ХХК-ны "Гоо брэнд" саван, "Мөрөөдлийн говь" ХХК-ны "Эрүүл эко Шанд эгг" өндгийг орон нутгийн брэнд бүтээгдэхүүнээр онцлон сурталчилсан. Орон нутгийн жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн худалдаа, борлуулалтыг дэмжих зорилгоор Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн цогцолборыг байгуулахаар Сайншанд сумын 2-р багийн нутаг дэвсгэрт 849 м2 газрыг аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/589 дүгээр захирамжаар шийдвэрлэж хашааг барих, суурь цутгах ажлыг эхлүүлээд байна. Аймгийн нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж буй 21 уурхай, боловсруулах болон баяжуулах 13 үйлдвэр, тээврийн үйл ажиллагаа эрхлэдэг 35 зэрэг компаниуд нь 14 сумын худалдааны 38, цэвэр усны 12, махны худалдаа 1, махан бүтээгдэхүүний цех 1, сүү, сүүн бүтээгдэхүүний цех 1, фермер 6, өндөгний аж ахуй эрхлэгч 1, оёдлын үйлдвэр 1, бусад төрлийн цех 18, ногооны 4 аж ахуйн нэгж, иргэнтэй гэрээгээр, бусад өргөн хэрэглээний бараа, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, сэлбэг, шатах, тослох материалыг тухай бүрд орон нутгийн бизнес эрхлэгчдээс худалдан авч байна. Мөн орон нутгийн жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн худалдаа, борлуулалтыг дэмжих зорилгоор "Нутгийн брэнд" төвийг байгуулахаар Сайншанд сумын 2-р багийн нутаг дэвсгэрт 849 м2 газар олгож хашааг барих, суурь цутгах ажлыг эхлүүлсэн.	90%
-----	---	--	---	-----------------------------	---	-----

172		5. Сайншанд, Замын-Үүд сумдад худалдаа үйлчилгээний зах, худалдааны төв байгуулах хувийн хэвшлийн санал санаачлагыг дэмжих		Дэмжлэгийн тоо-7		Дэмжлэгийн тоо-3	<p>Сайншанд сумын 3 аж ахуйн нэгж хувийн хөрөнгөөр худалдаа, үйлчилгээний зориулалт бүхий байгууламжийг ашиглалтад оруулж 50 гаруй ажлын байрыг бий болгосон. Сайншанд сумын 3 дугаар багт байрлах 7 давхар зочид буудал, худалдаа, үйлчилгээний зориулалт бүхий барилга байгууламжийг "Болор аграмба" ХХК хувийн хөрөнгөөр барьж ашиглалтад оруулах шатандаа үргэлжилж байна. Мөн 7 дугаар багийн нутагт "Мандах наран -5" орон сууцны хорооллын 2 блок барилгын 1000 гаруй м.кв талбайг худалдаа, үйлчилгээний төвийн зориулалтаар төлөвлөн ашиглалтад оруулах шатандаа үргэлжилж байна. Замын-Үүд сумын "Төгрөг Уул" ХХК хувийн хөрөнгө оруулалтаар үйлчилгээний зориулалтаар 4 давхар худалдааны төв барьж, гүйцэтгэл 80 гаруй хувьтай үргэлжилж байна. Хувийн хэвшлийн байгууллагуудыг худалдаа үйлчилгээний чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулахад дэмжлэг үзүүлэх үүднээс барилга барих газрын зөвшөөрлийг олгож ажилласан. Сайншанд суманд орон нутгийн худалдаа үйлчилгээ болон жижиг дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор аймгийн Засаг даргын А/47 дугаар захирамжаар 4 дүгээр багт "ONE MART" худалдаа үйлчилгээний төв байгуулахаар 15.5 га газрыг төсөл сонгон шалгаруулалтаар олгосон. Хоршоог хөгжүүлэх сангаас худалдаа үйлчилгээ, үйлдвэрлэлийн зориулалтаар 1 иргэн, 1 аж ахуйн нэгж байгууллагад 55 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон. Орон нутгийн жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн худалдаа, борлуулалтыг дэмжих зорилгоор Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн цогцолборыг байгуулахаар Сайншанд сумын 2-р багийн нутаг дэвсгэрт 849 м2 газрыг аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/589 дүгээр захирамжаар шийдвэрлэж хашааг барих, суурь цутгах ажлыг эхлүүлээд байна.</p>	90%
-----	--	--	--	------------------	--	------------------	--	-----

173		1. Малын эмч, мэргэжилтний хүний нөөцийг бүрдүүлэн, чадавхжуулах сургалт, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулах		Зохион байгуулсан сургалт-17	Зохион байгуулсан сургалт-20		<p>Мал эмнэлгийн чиглэлээр 30 аж ахуй нэгжид 42 малын их эмч, 1 малын бага эмч, сумдын Мал эмнэлгийн 11 тасагт 8 байцаагч, 5 тархвар зүйч нийт 13 мэргэжилтэн, Мал эмнэлгийн газарт 6 малын эмч ажиллаж байгаа нь боловсон хүчний хангалт 48,7 хувийн хангалттайгаар анхан шатны мал эмнэлгийн үйлчилгээг иргэдэд үзүүлж байна. Тайлант хугацаанд малын их эмчээр суралцаж байгаа оюутны судалгааг авч, Мал эмнэлгийн сургуулийн оюутнуудтай уулзалт хэлэлцүүлгийг зохион байгуулан давхардсан тоогоор 90 оюутныг хамруулснаар 11 ажлын байрыг нөхсөнөөр мал эмнэлгийн салбарын хүний нөөцийн хангалт өмнөх онтой харьцуулахад 10,3 хувиар өссөн. Мал эмнэлгийн салбарын албан хаагчдыг мэргэшүүлэх зорилгоор 1.5 кредит цагтай сургалтад 57 малын эмчийг, нарийн мэргэжлийн ажлын байрны сургалтад давхардсан тоогоор лабораторийн 6 шинжээч эмчийг тус тус хамруулж мэдлэг чадварыг дээшлүүлсэн. Тайлант хугацаанд нийт 18 удаагийн цахим, 24 удаагийн танхимын сургалтыг зохион байгуулж давхардсан тоогоор 602 эмч, мэргэжилтнийг хамруулснаар албан хаагчдын ажлын байран дээрх сургалтын тоо өмнөх оноос 8,5 хувиар өссөн. Малчдын нэгдсэн зөвлөгөөнд оролцсон 706 малчдад 3 төрлийн мэдээллийг хийж, 5 төрлийн 650 ш гарын авлага тарааж, мэдлэгийг дээшлүүлсэн нь өмнөх оноос сургалт, мэдээлэлд хамрагдсан иргэдийн тоо 6.5 хувиар өссөн. Байгууллагын 2 төрлийн цахим хаягт давхардсан тоогоор 26 постер, 5 төрлийн богино хэмжээний видео мэдээллийг байршуулж, үйл ажиллагааг сурталчлан 16000 иргэний хандалт авсан.</p>	90%
-----	--	---	--	------------------------------	------------------------------	--	---	-----

174

2. Мал, малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнд тавих хяналтыг сайжруулах		Хяналт шалгалтад хамруулсан иргэн 220, ААН-74		Хяналт шалгалтад хамруулах иргэн-250,	Мал эмнэлгийн ажил үйлчилгээг сайжруулах зорилгоор 12 аж ахуй нэгж, 85 иргэнд хяналт шалгалтыг зохион байгуулсан. Мал, малын гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүний эрүүл аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор аймгийн төвд үйл ажиллагаа явуулдаг махны 1 үйлдвэр, худалдан борлуулах төвлөрсөн 4 цэгт аймгийн "Цагдаагийн газар"-тай хамтран 2 удаа хяналт шалгалтыг хийж, зөрчлийг 90 хувьтай арилгуулсан. Мал, амьтны шилжилт хөдөлгөөн, мал малын гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүний эрүүл аюулгүй байдлыг хангах, хяналт тавих, баталгаажуулалтын 9767 ширхэг гэрчилгээ бичигдэж, адууны мах 58.1 тн, үхрийн мах 227 тн, хонины мах 197.5 тн, ямааны мах 17.3 тн, тэмээний мах 53.3 тн, гахайны мах 0.1 тн, 43,1 тн ноос, 24.9 тн ноолуур, 1450000 ширхэг өндөг, 645 ширхэг арьс шир, 0,3 тн малын гаралтай дайвар бүтээгдэхүүн, 101718 толгой амьд малыг үзлэг, тандалтад хамруулж, бүтээгдэхүүнд шинжилгээ хийсэнд мал эмнэлгийн улсын 5 байцаагч хяналт тавьж баталгаажуулсан. Мал эмнэлгийн 240 гэрчилгээ батлагдаагүй, 157 гэрчилгээг татгалзаж, саатуулсан 1 нийт 398 ш цахим гэрчилгээ буюу 0,4 хувь нь зөрчилтэй байгааг тухай бүр хяналтад авч, ашиглалтыг сайжруулсан.	90%
---	--	---	--	---------------------------------------	--	-----

175	3.3.7.. Мал эмнэлгийн ажил, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний эрүүл ахуй, ариун цэврийн шаардлагыг хангуулж, экспортыг нэмэгүүллнэ.	3. Малын гоц халдвар, халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх тарилгын ажлыг зохион байгуулахад мал эмнэлгийн нэгж, малчдын хамтын ажиллагаа, үр нөлөөг дээшлүүлэн малын өвчлөлийг бууруулах	Өвчний төрөл-15	Арга хэмжээний тоо-15	Хамрагдалтын хувь-100	Өвчний төрөл-15 Арга хэмжээний тоо-15 Хамрагдалтын хувь-100	Мал, амьтны гоц халдварт шүлхий өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх 2 удаагийн дархлаажуулалтад давхардсан тоогоор 5902 өрхийн 233,3 мянган толгой мал, амьтныг хамруулж, үйлчилгээний хөлсөнд 114,2 сая төгрөг олгосон. Дархлаажуулалтын ажлыг технологит хугацаанд хийж гүйцэтгэх зорилгоор орон нутгийн төсвөөс 26.5 сая төгрөгийн шатахуун, туслах ажилтны үйлчилгээний хөлс, аймгийн "Мал эмнэлгийн газар"-аас 255,0 мянган төгрөгийн ариутгалын спирт олгож дэмжлэг үзүүлсэн. Мал, амьтны гоц халдварт бог малын мялзан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх дархлаажуулалтад 2951 өрхийн 439614 толгой малыг хамруулж, үйлчилгээний хөлсөнд 109.9 сая төгрөг олгосон. Хонины цэцэг өвчин Иххэт суманд гарсантай холбогдуулан урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд 215100 тун вакциныг "Мал эмнэлгийн Ерөнхий газар"-аас хүлээн авч, голомт сэжигтэй бүс, хил залгаа эрсдэл өндөртэй Айраг, Алтанширээ, Дэлгэрэх, Даланжаргалан сумдад хамгаалалтын бүс тогтоон вакциныг хуваарилан олгож, дархлаажуулалтад 314 өрхийн 215011 толгой хонийг хамруулж, өвчний гаралт тархалтыг таслан зогсоосон. Тайлант хугацаанд мал, амьтны гоц халдварт 2 төрлийн өвчин 4 сум, малын халдварт 4 төрлийн өвчин 6 суманд оношлогдож, хариу арга хэмжээг холбогдох хууль, журам зааврын дагуу хэрэгжүүлэн ажилласнаар өвчний гаралтыг зогсоосон. Малын халдварт өвчний гаралтыг бууруулах, сэргийлэх, мал эмнэлгийн ажил үйлчилгээг сайжруулах зорилгоор сумдын мал эмнэлгийн үйлчилгээний 30 аж ахуй нэгжтэй гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж байна. Дээрх нэгжүүдэд арга зүйн зөвлөгөөг давхардсан тоогоор 28 удаа хийж, 85 эмч мэргэжилтнийг зөвлөмжөөр хангасан.	100%
-----	--	---	-----------------	-----------------------	-----------------------	---	--	------

176		4. Мал, амьтны шимэгчтэх өвчнөөс эмчлэн сэргийлэн, халдварт бус өвчний шалтгаан нөхцөлийг тодорхойлж эрүүлжүүлэх		Эмчлэн сэргийлэх арга хэмжээ тоо-3, Эмчлэн сэргийлэх арга хэмжээ хамрагдалтын хувь-79, Үзлэг, тандалтад хамруулсан малын тоо 2,5 сая толгой, Шинжилсэн дээжийн тоо-11594		Эмчлэн сэргийлэх арга хэмжээ тоо-3, Эмчлэн сэргийлэх арга хэмжээ хамрагдалтын хувь-60, Үзлэг, тандалтад хамруулах малын тоо 400000 толгой, Шинжлэх дээжийн тоо-10000	Шимэгчтэх өвчнөөс эмчлэн сэргийлэх 3 төрлийн арга хэмжээнд нийт 1245.8 мянган толгой мал, амьтныг хамруулсан нь мөн оны өмнөх үетэй харьцуулахад 145,8 мянган толгой малаар өссөн. Малын халдваргүй өвчний 136 дуудлага ирж, 129 толгой малд шаардлагатай эмчилгээ, үйлчилгээг хийж эдгэрүүлэн, 7 толгой мал хорогдсон нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад эмчилгээ үйлчилгээний чанар 58 хувиар өссөн. Малын халдварт бус байгаль орчноос шалтгаалах өвчнийг илрүүлэх зорилгоор 30 дээжийг шинжилгээнд хамруулан шалтгаан нөхцөлийг тодорхойлж, хариу арга хэмжээ авсан.	90%
177		5. Мал амьтны зооноз, шинээр болон дахин сэргэж байгаа өвчний тандалт, шинжилгээг тогтмолжуулж, зарим төрлийн өвчингүй тайван бүсийг баталгаажуулах		Тандалтад хамрагдсан малын тоо- 14,4 мянга толгой, Шинжилсэн дээжийн тоо- 30,3 (мянга)		Тандалтад хамрагдах малын тоо-20,0 мянга, Шинжлэх дээжийн тоо- 30 (мянга)	Малаас хүнд халдварладаг зооноз халдварт бруцеллээс өвчний халдварыг тогтоох шинжилгээнд 1961 өрхийн 16602 толгой хээлтүүлэгч мал хамрагдаж, 10.3 сая төгрөг зарцуулсан. Бруцеллээс өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх дархлаажуулалтад 2453 өрхийн 598666 толгой охин төлийг 99.9 хувьтай хамруулсан. Мал эмнэлгийн лабораторийн төлөвлөгөөт 5 төрлийн тандалт шинжилгээнд 25912 толгой мал, шинээр болон дахин сэргэж байгаа 4 төрлийн өвчний шинжилгээнд давхардсан тоогоор 108 малчин өрхийн 948 толгой малыг хамруулж, 9.6 сая төгрөг зарцуулсан. Адууны ям, үхрийн сүрьеэ, бусад төрлийн өвчнүүдийн шинжилгээг хийхэд сөрөг дүнтэй гарч, эрүүл тайван бүсийг баталгаажуулсан. Замын-Үүд сумын "Мал эрүүлжүүлэн тусгаарлах бүс"-д 120.0 мянган толгой малыг амьдаар нь зах зээлд бэлтгэн нийлүүлж, экспортлоход үзлэг шинжилгээнд хамруулж, эрүүлийг баталгаажуулах ажлыг зохион байгуулсан. Адууны нийлүүлгийн өвчний 32 дээжийг шинжилгээнд хамруулахад 3 дээжинд эерэг дүн гарсан нь нийт дээжийн 9.3 хувьд халдвар илэрсэнд, хариу арга хэмжээг өвчний зааврын дагуу хэрэгжүүлсэн.	100%

178		1. Аймгийн аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж, жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх		Жуулчдын тоо-91348		Жуулчдын тоо-95000	<p>Ханбаянзүрх хайрханы гэрэлтүүлэг зам талбайг өргөтгөж, засварлах, Шамбалын орон, Ханбаянзүрх хайрхан орчимд нийтийн бие засах газрууд, Хамарын хийдийн Шамбалын орныг 108 агуйтай холбосон автозам, зогсоол хийх ажил, Сайншанд-Хамарын хийд чиглэлийн автозамын засвар шинэчлэл зэрэг ажлуудыг хийж орон нутгийн төсвөөс 2 тэрбум төгрөгийг зарцуулан жуулчдыг татах, аялал жуулчлалын бүсэд аялагчдын ая тухтай аялах нөхцөл боломжийг бүрдүүлээ. Ноён хутагт Данзанравжаагийн яруу найргийн цоморлиг" хэмээх хутагтын Монгол, Төвөд хэлээр зохиосон 220 гаруй дуу, шүлэг, сургаал, жижиг үзэгдлийн хэлбэртэй зохиолуудыг эмхэтгэсэн хоёр дэвтэр бүхий ном, "Хутагтын нутгийн өв" хэмээх хутагтын өлгий нутаг дахь түүх, соёлын онцлох өв, музейн шилдэг үзмэрийн дээжис, түүх археологи, угсаатны талаарх судалгааны баримтуудыг мэргэжлийн гэрэл зургаар харуулсан өргөн агуулгатай мэдээллүүдийг тусгасан нэвтэрхий толийг эмхлэн гаргаж иргэдийн хүртээл болгосон. Соёлын өвийн өвлөн уламжлагчдаар дамжуулан аймгийн "Нүүдэлчин" дэлхийн соёлын фестиваль, "Ай Ти эм-2023" олон улсын аялал жуулчлалын үзэсгэлэнд 7 ай савын 31 өвлөн уламжлагч, аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа 3 компани, 2 байгууллага оролцож өөрийн орон нутгийн соёлын биет бус өвийн онцлогийг гадаад дотоодын 3500 гаруй гадаад дотоодын жуулчдад танилцуулсан. "Лусын тамга", "Талын салхи" мото фестиваль,"Сайншанд авто кросс-2023" уралдаан, "KNAMAR MONASTERY-2023" засмал замын болон уулын замын дугуйн уралдаануудыг амжилттай зохион байгууллаа. Хамарын хийдийн тусгай хамгаалалттай газарт нэвтэрсэн тасалбарын мэдээгээр дотоодын 83554, гадаадын 2017 нийт 85571 аялагч аялсан.</p>	100%
-----	--	--	--	--------------------	--	--------------------	---	------

179	3.4.1.. Үндэсний онцлог бүхий, байгаль орчинд ээлтэй, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг түлхүү хөгжүүлнэ.	2. "Цахим Монгол" арга хэмжээний хүрээнд орон нутгийн аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг олон нийтэд сурталчлах чиглэлээр хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах		Хамтран ажилласан сайтын тоо- 2	Хамтран ажиллах сайтын тоо- 3	<p>"Цахим Монгол" арга хэмжээний хүрээнд аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/417 дугаар захирамжийн дагуу DTV орон нутгийн телевизтэй аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг сурталчлах контент бэлтгэх ажлын гэрээг байгуулан Даланжаргалан сумын "Их нарт", Сайншанд сумын "Хамарын хийд", Эрдэнэ сумын "Бүрдэнэ булаг", аймгийн байгалийн болон түүхийн есөн гайхамшгийн танилцуулга боловсруулах ажлыг хийж байна. Мөн Сайншанд сумын 7, Замын-Үүд сумын 2 нийт 9 жуулчны бааз, Сайншанд 8, Замын-үүд 11, Айраг 3, Алтанширээ1, Дэлгэрэх 1, Даланжаргалан 5, Хөвсгөл 2, Улаанбадрах 2, Мандах 1 нийт 34 зочид буудал, 16 гэр буудал, 9 хоолны газар, 2 сувиллын газрын мэдээллийг цахимд оруулснаас 6 буудал, 2 сувилал мэдээллийг QR кодоод оруулж, орон нутгийн аялал жуулчлалын 5 минутын видео танилцуулга бэлтгэж тус газрын https://do.mne.gov.mn/, https://www.dornogovi.gov.mn/intro/ сайтад байршуулж олон нийтэд хүргэх ажлыг зохион байгуулсан. Мөн http://www.touristinfocenter.mn, https://joinme.mn/ цахим сайтуудад орон нутгийн аялал, жуулчлалын гол бүс нутгуудын танилцуулгыг оруулж 91479 гаруй хандалт авсан нь өмнөх оноос 8.2 хувиар өссөн. Мөн иргэн, аж ахуй нэгж, байгууллагуудыг төрийн мэдээллийг нэг дороос авах боломжийг бүрдүүлж "dornogovi.gov.mn" аймгийн цахим хуудасны гар утасны "Нээлттэй Дорноговь" аппликейшныг бүтээсэн. Тус аппликейшнаар дамжуулан аялал жуулчлалын чиглэлийн үйлчилгээнүүдийг нэг дороос авах боломжийг тус тус бүрдүүлж ажиллалаа. Соёл урлагийн газрын дэргэдэх Соёлын салбарын залуучуудын хөгжлийн зөвлөлийн санаачилгаар аймгийн Говийн ноён хутагтын музейтэй хамтран Ноён хутагт Данзанравжаа, Өвөрбаясгалант хамарын хийд, Ханбаянзүрх хайрханы талаар "Хөтөч тайлбарлагч" бэлтгэх сургалтыг 03 дугаар сарын 16–нд зохион байгуулж 45 хөтөч тайлбарлагчдыг бэлтгэж, үнэмлэхжүүлсэн.</p>	100%
-----	--	---	--	---------------------------------	-------------------------------	---	------

180	3. Дорноговь аймагт аялах чиглэл, маршрутыг батлан хэрэгжүүлэх		Батлагдсан маршрутын тоо-3		Батлагдах маршрутын тоо-5		Монгол Улсын хэмжээнд хил орчмын аялал жуулчлалыг зохион байгуулах болсонтой холбогдуулан аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй иргэн, аж ахуйн нэгжүүдийн дунд үйл ажиллагааг сайжруулах, стандартыг дагаж мөрдөх талаарх сургалтыг Монголын Үндэсний их сургуулийн аялал жуулчлалын тэнхимтэй хамтран зохион байгуулж аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажил ажиллагаа эрхлэгч 30 гаруй иргэнийг хамрууллаа. Мөн иргэд, аж ахуйн нэгжүүдийн туршлага солилцох арга хэмжээг зохион байгуулж Сайншанд суманд аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй 26 иргэн хамруулан Говьсүмбэр аймгийн "Оорцог элгэн хоршоо", Боржигин голомт жуулчны бааз, "Dream&oasis "Их хаад"-ХХК "Ел хайрхан"ХХК-иудын үйл ажиллагаатай танилцуулсан. Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны 13/09 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Аймгийн аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөө"-д тусгагдсан 15 чиглэл маршрутын дагуух түүх соёлын дурсгалт газруудын судалгааг нэгтгэж, зураглалд оруулсан.	90%
181	4. Орон нутгийн онцлогийг илтгэсэн эвэнт арга хэмжээг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд зохион байгуулах		Арга хэмжээний тоо-2		Арга хэмжээний тоо-3		Дорнын их соён гэгээрүүлэгч Дулдуйтын Данзанравжаагийн мэндэлсний 220 жилийн ойн баяр наадмыг 2023 оны 07 сарын 28-30-ны өдрүүдэд зохион байгуулж нийт 30000 гаруй зочид, нутгийн иргэд үзэж сонирхсон. Говийн догшин Ноён хутагт Дулдуйтын Данзанравжаагийн мэлмий гийсний 220 жилийн ойг тохиолдуулан Музейн ажилтнуудын судалгааны томоохон сэдэв болох Равжаа судлал чиглэлийн Олон Улсын эрдэм шинжилгээний VI хурлыг "НОЁН ХУТАГТЫН ӨВ: ӨНГӨРСӨН, ОДОО, ИРЭЭДҮЙ" нэрийн дор Чингис Хаан үндэсний музейтэй хамтран зохион байгуулж Монгол, Орос, Хятад улсын 32 эрдэмтэн, судлаачдын илтгэл хэлэлцүүлсэн. "Их говийн тэмээ-2023" наадмыг дотоодын 2000 гаруй, "Лусын тамга" арилгах арга хэмжээг давхардсан тоогоор дотоодын 8500 гаруй сүсэгтэн нийт 10500 орчим хүн үзэж сонирхсон байна. "Талын салхи" мото фестиваль,"Сайншанд авто кросс-2023" уралдаан, "КНАМАР MONASTERY-2023" засмал замын болон уулын замын дугуйн уралдаануудыг амжилттай зохион байгуулж, нийт 10000 гаруй иргэд үзэж сонирхохоос гадна хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудаар дамжуулан олон нийтэд хүргэсэн.	90%

182	3.4.2. . Орон нутгийн онцлог бүхий, байгаль орчинд ээлтэй, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.	1. Хамарын хийдийн дурсгалт газрын гэрэлтүүлэг хийх /Хамарын хийдээс Шамбалын орон хүртэл/		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 03-ны өдрийн "Дорноговь аймгийн 2023 оны төсөв батлах тухай" 10/06 дугаар тогтоолоор батлагдсан аймгийн орон нутгийн төсвийн 541,8 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Хамарын хийдийн дурсгалт газрын гэрэлтүүлэг хийх /Хамарын хийдээс Шамбалын орон хүртэл" ажлын гүйцэтгэчийг сонгон шалгаруулах тендер 3 удаа зарлаж, гүйцэтгэгч сонгон шалгараагүй тул захиалагчийн санаачлагаар уг ажлын гэрээг цуцлан орон нутагт үүссэн хүүхэд хамгааллын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, Сайншанд, Замын-Үүд сумдыг бүрэн камержуулах шаардлагын улмаас уг тендерийг цуцлан аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 10 дугаар сарын 16-ны өдрийн 14/02 дугаар тогтоолоор зориулалтыг өөрчлөх шийдвэр гаргасан.	30%
183		2. Ханбаянзүрх хайрханы шатны 2 талаар Нарны энергийн гэрэл суурилуулах, зам талбайг өргөтгөж, засварлах ажил хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Аймгийн аялал жуулчлалын гол бүс нутаг болох "Ханбаянзүрх хайрхан" уулын орчимд сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэр бүхий 150 ширхэг гэрэлтүүлгийг суурилуулж, зам талбайг өргөтгөж, засварлах ажлыг "Уртын уул" ХХК 47.7 сая төгрөгөөр гүйцэтгэж ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. Гэрэлтүүлэг, зам талбайн өргөтгөл шинэчлэлтийн ажлыг гүйцэтгэснээр хайрхан уулыг зорин иргэсэн 1879 гадаад, 78304 дотоодын жуулчин аюулгүй, тав тухтай аялах нөхцөлийг бүрдүүлсэн.	100%
184		3. Хамарын хийдийн Шамбалын орны орчимд нийтийн бие засах газар барих		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 65,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Хамарын хийд, Шамбалын орны орчимд нийтийн бие засах газар барих ажлын тендер "Дэнжийн цамхаг" ХХК шалгарч 1 нийтийн бие засах газрыг ашиглалтанд оруулсан.	100%
185		4. Хамарын хийдийн Шамбалын орныг 108 агуйтай холбосон автозам, зогсоолтой болгох		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 787,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Хамарын хийдийн Шамбалын орныг 108 агуйтай холбосон автозам, зогсоолтой болгох ажил"-ыг "Дэлгэр баясах зам" ХХК гүйцэтгэж, 420 м хатуу хучилттай зам, 30 авто машины зогсоолыг байгуулан ашиглалтад оруулж аймгийн аялал жуулчлалын гол бүс нутагт "Хамарын хийд" орчимд жуулчид аюулгүй зорчих нөхцөлийг бүрдүүлсэн.	100%
186		5. "Хамарын хийдийн тусгай хамгаалалттай газрын захиргаа" ОНӨААТҮГ-т бохир соруулах автомашин худалдан авах ажил		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100	"Орон нутгийн төсвийн 128,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар ""Хамарын хийдийн тусгай хамгаалалттай газрын захиргаа"" ОНӨААТҮГ-т бохир соруулах автомашин худалдан авах ажил""-ын тендерт ""Хаштехник"" ХХК шалгаран суурьшлын бүсэд ажиллах зориулалтын дагуу тоноглогдсон 5 тонн бохир усны багтаамж бүхий бохир соруулах автомашиныг нийлүүлж Хамарын хийдийн тусгай хамгаалалттай газрын нутгийн хамгаалалтын захиргааны үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлж, ажиллах нөхцөлөөр хангасан.	100%

187	3.5.1.. Эрчим хүчний хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	1. Хатанбулаг- Ханги чиглэлийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугам барих ажлыг бусад эх үүсвэрээс шийдвэрлэж, ажлыг эхлүүлэх		Ажлын гүйцэтгэли йн хувь-0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь-100	"Хатанбулаг -Ханги чиглэлийн 100 км ЦДАШ барих ажлын зураг төсвийг орон нутгийн төсвийн 50,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр гүйцэтгүүлж, цаашид ЦДАШ барих ажилд шаардагдах 17,9 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг 2024 оны улсын төсөвт тусгуулах саналыг хүргүүлсэн. Хатанбулаг сумын Ханги боомт нь БНХАУ-ын Дархан муу мянганы хошуунаас 10 кВт хүчин чадалтай цахилгаан дамжуулах агаарын шугамаар импортын эрчим хүчээр хангагддаг бөгөөд орон нутгийн удирдлагуудаас эрчим хүчний хүчин чадлыг 35 кВт цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, 35/10кВ-ын 10 мВт чадалтай дэд станцыг барихаар харилцан тохиролцож, зардлын асуудлыг БНХАУ-ын ӨМӨЗО-оос шийдвэрлүүлсэн.	90%
188		2. Иххэт сумын шинэ суурьшлын бүсийн цахилгаан хангамжийн угсралтын ажлыг хийж гүйцэтгэх		Ажлын гүйцэтгэли йн хувь-0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь-100	Орон нутгийн төсвийн 344,8 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Иххэт сумын шинэ суурьшлын бүс "Барга" хороололд 04 кВт-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг "ЭРЧИМ" ХХК гүйцэтгэж ашиглалтад оруулснаар 254 өрхийг цахилгааны эх үүсвэрт холбогдон орон нутгийн иргэдийг тав тухтай амьдрах нөхцөлийг бүрдүүллээ.	100%
189		3. Сайншанд сумын 7 дугаар багт Дулааны эх үүсвэр барих		Ажлын гүйцэтгэли йн хувь-50		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь-100	"Сайншанд сумын 7 дугаар багт Дулааны станц барих ажлыг орон нутгийн төсвийн 3,8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр "Чандмань-Илч" ХХК гүйцэтгэж, ашиглалтад оруулсан. Дулааны станц ашиглалтад орсноор 1000 айл өрхийг төвлөрсөн дулаан хангамжид холбох нөхцөл бүрдсэн.	100%
190	3.6.1.. Зам, тээврийн сүлжээг байгуулж, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлнэ.	1. Сайншанд- Баруун-Урт-Хөөт чиглэлийн төмөр замын төслийг хэрэгжүүлэхэд орон нутгаас шаардагдах дэмжлэг үзүүлж хамтарч ажиллах		-		Хамтран ажиллах арга хэмжээний тоо-2	"Монгол Улсын Засгийн газраас ""Сайншанд-Баруун-Урт-Хөөт"" чиглэлийн төмөр замын төслийг одоогоор эхлүүлээгүй байна. Монгол Улсын Засгийн газраас уг бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлээгүй байгаа тул орон нутгаас ямар нэгэн зөвшөөрөл авах, түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашиглах хэрэгцээ шаардлага үүсээгүй болно.	100%
191		2. Сайншанд- Замын-Үүд чиглэлийн авто замаас Өргөн сум хүртэлх хатуу хучилттай авто замын үргэлжлэл 18.25 км автомзамыг үргэлжлүүлэн барих		Барилгын ажлын гүйцэтгэли йн хувь 75		Барилгын ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100	Улсын төсвийн 3,4 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд-Замын-Үүд чиглэлийн босоо тэнхлэгийн улсын чанартай авто замаас Өргөн сум хүртэлх 18.25 км хатуу хучилттай авто замыг үргэлжлүүлэн барих ажлыг "Дорноговь АЗЗА" ТӨХК гүйцэтгэж байнгын ашиглалтад оруулснаар орон нутгийн авто замын сүлжээг нэмэгдүүлж, ард иргэдийг шуурхай, аюулгүй зорчих нөхцөлийг бүрдүүлсэн.	100%

192	1. Сайншанд сумын 4, 7 дугаар баг, төмөр замын гармаас Оргил худалдааны төвийн уулзвар хүртэл 2.4 км автозамд гэрэлтүүлэг шинээр хийх		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 494,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 4, 7 дугаар багийн нутагт нийт 2,4 км автозамын дагуу 66 ширхэг гэрэлтүүлэг суурилуулах ажлыг "Ледсити" ХХК гүйцэтгэж, ашиглалтад оруулснаар Сайншанд хотын өнгө үзэмжийг сайжруулж, төвийн авто замын зорчих хэсгийн аюулгүй байдлыг хангасан.	100%
193	2. 3, 8 дугаар баг Номин худалдааны төвийн хойд талаар авто зам барих /1,6 км/		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Уг ажлын гүйцэтгэчийг шалгаруулах 3 удаагийн нээлттэй тендер шалгаруулалтыг зарласан боловч оролцогч оролцоогүй талаар аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдрийн ээлжит 12 дугаар хуралдаанаар танилцуулж "Дорноговь аймгийн 2023 оны төсөвт нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай" 12/05 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт оруулж, тус ажлын төсвийг "Сайншанд-Хамарын хийд чиглэлийн авто замын нөхөн сэргээн засварын ажил"-д зарцуулахаар шийдвэрлэсэн.	100%
194	3. 3 дугаар баг СЗДТГ-ын хойд талд авто зогсоол байгуулах		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 260,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 3 дугаар багт 200 м авто зам, 45 машины авто зогсоол, 400 м явган хүний замыг "Иг" ХХК гүйцэтгэж, ашиглалтад оруулсан.	100%
195	4. Сайншанд сумын 6-р багийн гэр хорооллын гудамжаар цэвэр усны шугам татах		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 129,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 6 дугаар багийн гэр хорооллын гудамжаар 700 м цэвэр усны шугам татах ажлыг "Ингүүмэл оргил" ХХК гүйцэтгэж ашиглалтад оруулснаар 40 орчим өрх инженерийн төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбогдох нөхцөлийг бүрдүүлсэн.	100%
196	5. Сайншанд сумын 1, 6, 7 дугаар баг "Тэс петролиум" ХХК-ийн ШТС-ын тойргоос офицерын төв зам хүртэлх 3.6 км авто зам барих		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Сайншанд сумын 7 дугаар багт байрлах "Тэс петролиум" ХХК-ийн ШТС-ын тойргоос 1, 6 дугаар багийн офицерын төв зам хүртэлх 3.6 км хатуу хучилттай авто замыг орон нутгийн төсвийн 4,9 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр "Дэлгэр баясах зам" ХХК гүйцэтгэж, ажлын явц 80 хувьтай үргэлжилж байна. Уг авто зам ашиглалтад орсноор орон нутгийн авто замын сүлжээг нэмэгдэх, төв замын зорчих хэсгийн ачааллыг бууруулах, гэр хороолол болон төвөөс алслагдсан хэсгийн газрыг эдийн засгийн эргэлтэд орох, зам дагасан бизнесийн үйл ажиллагаа өргөжих нөхцөл бүрдэх юм.	90%

197		6. Сайншанд сумын 2 дугаар баг Эрх чөлөөний гудамжны автозамын хучилт, явган хүний зам, дугуйн зам барих /450м/		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	"Сайншанд сумын 2 дугаар баг Эрх чөлөөний гудамжны автозамын хучилт, 450 м явган хүний зам болон дугуйн зам шинээр барих ажлыг орон нутгийн төсвийн замын сангийн 442,2 сая төгрөгийн хөрөнгөөр ""Иг"" ХХК гүйцэтгэж, 2023 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдөр улсын комисс ажиллаж үүрэг даалгавар өгсөн. Уг авто замын засвар шинэчлэлт, явган хүний болон дугуйн зам бүрэн ашиглатад орсноор Сайншанд хот доторх авто замын ашиглалтыг сайжруулах, зорчих хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангагдах, иргэд дасгал хөдөлгөөнөөр хичээллэн эрүүл амьдралын хэв маяг, дадлыг хэвшүүлэх боломж бүрдсэн.	100%
198		7. Сайншанд сумын 1-р баг Монос эмийн сангийн арын автозамыг төв замтай холбох /0.191 км/		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн замын сангийн 185,6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 1-р багт байрлах "Монос" эмийн сангийн арын автозамыг төв замтай холбох /0.191 км/ ажлыг "Дорноговь АЗЗА" ТӨХК гүйцэтгэхээр тендерт шалгарч гэрээ байгуулсан боловч орон нутагт үүссэн хүүхэд хамгааллын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, Сайншанд, Замын-Үүд сумдыг бүрэн камержуулах шаардлагын улмаас захиалагчийн санаачлагаар уг ажлын гэрээг цуцлан аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 10 дугаар сарын 16-ны өдрийн 14/02 дугаар тогтоолоор зориулалтыг өөрчлөх шийдвэр гаргасан.	30%
199		8. Замын-Үүд сумын 1-р багийн Уужим дэлгүүрийн уулзвараас Заан зоог хүртэлх 274м асфальт зам барих /явган зам гэрэлтүүлэг/		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн замын сангийн 467,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Замын-Үүд сумын 1 дүгээр багт 274 м хатуу хучилттай зам, явган хүний зам, гэрэлтүүлэг хийх ажлыг "Борхойн зам" ХХК гүйцэтгэж, ашиглалтад оруулсан.	100%
200	3.6.2 . Автозам, замын байгууламжийн өргөтгөл, засвар, шинэчлэлийн ажлыг үргэлжлүүлнэ	9. Цагдаагийн газраас Дэнжийн пост хүртэл авто зам дагуу явган хүний зам, дугуйн зам барих /1.5 км/		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 472,9 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Сайншанд сумын 2 дугаар баг Цагдаагийн газар орчмын автозамын уулзвараас Дэнжийн авто замын пост хүртэлх 1,5 км авто зам дагуу явган хүний зам, дугуйн зам барих ажлын гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендерийг төлөвлөгөөт хугацаанд нь зарласан хэдий ч орон нутагт үүссэн хүүхэд хамгааллын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, Сайншанд, Замын-Үүд сумдыг бүрэн камержуулах шаардлагын улмаас уг тендерийг цуцлан аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 10 дугаар сарын 16-ны өдрийн 14/02 дугаар тогтоолоор зориулалтыг өөрчлөх шийдвэр гаргасан.	30%

201	10. Сайншанд сумын 1 дүгээр багт "Олон Хүрээ Дэчин Чойнхорлон" хийдийн гадна талд авто машины зогсоол байгуулах		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 318,6 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Сайншанд сумын 1 дүгээр багт байрлах "Олон Хүрээ Дэчин Чойнхорлон" хийдийн гадна 40 авто машины зогсоол, 230 м хатуу хучилттай авто зам барих ажлыг "Дорноговь АЗЗА" ТӨХК гүйцэтгэн ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. Уг авто зам, зогсоолыг байгуулснаар гэр хорооллын айл өрхийн орчин нөхцөл сайжрах, иргэд, сүсэгтэн олон аюулгүй зорчих нөхцөл бүрдсэн.	100%
202	11. Сайншанд сумын 6-р баг, Шинэ зууны гудамжны автозамд нөхөөс хийх, явган хүний зам, дугуйн зам шинээр барих /2.2 км/		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 910.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 6 дугаар баг, Шинэ зууны гудамжны автозамд нийт 1860 м2 талбайд нөхөөс хийх, 2,2 км явган хүний зам, дугуйн зам шинээр барих ажлыг "Дорноговь АЗЗА" ТӨХК гүйцэтгэн ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. Уг ажлыг гүйцэтгэснээр Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын 6 дугаар сургууль, шинэ суурьшлын бүсийн айл өрх, албан байгууллага, иргэдийн аюулгүй зорчих нөхцөл бүрдсэн.	100%
203	12. Сайншанд сумын Ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн бага сургуулийн урд авто замыг үргэлжлүүлэн Зүүн буянт ухаа, Дунд буянт ухаа гудамжны дундуур урагшаа чиглэлд төв авто замтай холбох авто зам шинээр барих /700м/		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 795,8 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Сайншанд сумын 4 дүгээр баг, Ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн бага сургуулийн урд авто замыг үргэлжлүүлэн Зүүн буянт ухаа, Дунд буянт ухаа гэр хорооллын дундуур 700 м хатуу хучилттай авто зам шинээр барих ажлыг "Дорноговь АЗЗА" ТӨХК гүйцэтгэж, ажлын явц 80 хувьтай үргэлжилж байна. Тус автозам ашиглалтад орсноор хот доторх авто замын сүлжээ нэмэгдэх, гэр хорооллын дундуур иргэд аюулгүй зорчих, хотын өнгө үзэмж сайжрах, хотын төвөөс алслагдсан эзэмшил, өмчлөлийн газар, үл хөдлөх хөрөнгө эдийн засгийн эргэлтэд орох, иргэд авто зам дагасан гарааны бизнес эрхлэх нөхцөл бүрдэх юм.	90%
204	13. Сайншанд сумын 7-р баг 509, 509а байрны нийтийн эзэмшлийн талбайд бетон авто зогсоол байгуулах		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 256,4 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 7-р багийн 509, 509а байрны нийтийн эзэмшлийн талбайд 60 машины бетон авто зогсоол байгуулах ажлыг "Айсуй хөгжил" ХХК гүйцэтгэж ашиглалтад оруулсан.	100%

205		14. Сайншанд сум 2 дугаар багийн 3, 4-р 58 айлын орон сууцны байрны гадна авто зогсоол барих	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн замын сангийн 202,9 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сум 2 дугаар багийн 3, 4 дүгээр 58 айлын орон сууцны байрны гадна 45 авто машины зогсоол, 126 м явган хүний зам барих ажлыг "Дэлгэр баясах зам" ХХК гүйцэтгэж ашиглалтад оруулсан. Уг ажлыг гүйцэтгэснээр ашиглалтад ороод удсан орон сууцны хорооллын гадна орчин нөхцөл, нийтийн эзэмшлийн талбайн ашиглалт, өнгө үзэмж сайжирч, хөдөлгөөний аюулгүй байдал, иргэд дасгал хөдөлгөөнөөр хичээллэх, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшүүлэх боломж бүрдсэн.	100%
206		15. Сайншанд 7-р баг "Гор газ" ШТС-ын уулзвараас баруун тийш үргэлжлэх 1.59 км автозам барих	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -94	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 1,9 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 7 дугаар баг "Гор газ" ШТС-ын уулзвараас баруун тийш 1.59 км автозам барих ажлыг "Дэлгэр баясах зам" ХХК гүйцэтгэн ашиглалтад оруулсан. Уг авто замыг барьж ашиглалтад оруулснаар Сайншанд сумын гэр хорооллын дахин төлөвлөлт эрчимжих, тухайн хэсгийн газар, үл хөдлөх хөрөнгө эдийн засгийн эргэлтэд орох, орон сууцны хорооллын орчин нөхцөл сайжрах, иргэд аюулгүй зорчих нөхцөл бүрдсэн.	100%
207		16. Сайншанд сумын 1-р баг 122, 124, 130, 132-р байрнуудын нийтийн эзэмшлийн талбайд бетон авто зогсоол байгуулах	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 376,7 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Сайншанд сумын 1 дүгээр багийн 122, 124, 130, 132 дугаар байрнуудын гадна нийтийн эзэмшлийн талбайд 80 гаруй авто машины бетон авто зогсоол байгуулах ажлыг "Сутай жинст" ХХК гүйцэтгэн ашиглалтад оруулсан.	100%
208	3.7.1.. "Цахим Монгол" арга хэмжээний хүрээнд байнгын ажиллагаатай станцуудаас бүрдсэн геодезийн хэмжил зүйн дэд бүтэц, хаяжилтын нэгдсэн системийг	1. Зарим сумдад газар зүйн нэрийн тодруулалт хийх	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Газарзүйн нэрийн тодруулалт хийх, нэрийн мэдээллийн сан байгуулах ажлын хүрээнд аймгийн хэмжээнд 14 сумын газар зүйн нэрийн зөвлөлийг сумдын Засаг даргын захирамжаар шинэчлэн байгуулж газар зүйн нэрийн тодруулалт хийх, мэдээллийн бүрдүүлэх ажлын даалгавар, төсөв, төслийг боловсруулж ГЗБГЗЗГ-т хүргүүлж батлуулсан. Сумдад газар зүйн нэрийн тодруулалт хийхээр орон нутгийн төсвийн 237.0 сая төгрөгөөр "Зарим сумдын газар зүйн нэрийн тодруулалт хийх" ажлын тендэрт "Тэгш хэм групп" ХХК шалгарч 219,1 сая төгрөгөөр гэрээ байгуулан хийж гүйцэтгэж байна. Суурин болон хээрийн судалгааны ажлыг 2023 оны 6-9-р саруудад хийж гүйцэтгэн одоогоор боловсруулалтын ажил хийгдэж 90 хувьтай байна. Гэрээт ажлын үр дүнг аймаг, сумдын Газар зүйн нэрийн зөвлөлөөр хэлэлцүүлсэн ба аймгийн ИТХ-аар хэлэлцүүлэн баталгаажуулахаар бэлтгэл ажил хангалаа. Энэхүү ажлын хүрээнд газар зүйн нэрийн 1:100000, 1:25000 байр зүйн зурагт тодруулалт хийж, 11088 нэрийг газар зүйн нэрийн зурагт байршуулж, газар усны нэр бэрт хувийн хэрэг үүсгэн мэдээллийн сан үүсгэсэн.	90%

209	аймгийн нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд байгуулж, тэдгээрийн тоон мэдээллийг түгээх тогтолцоог үе шаттайгаар бий болгоно.	2. Устсан геодезийн цэг тэмдэгийг сэргээн засварлах ажлыг зохион байгуулах		Сэргээсэн цэг тэмдэгийн тоо-12		Сэргээсэн цэг тэмдэгийн тоо-10	Аймгийн хэмжээнд геодезийн цэг тэмдэгийн тооллогыг 2020 онд аймгийн Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газраас зохион байгуулж, Геодези, зураг зүйн тухай хуульд зааснаар цэг тэмдэгийг орон нутгийн үндсэн хөрөнгөнд бүртгэсэн. Дээрх тооллогын үр дүнд аймгийн хэмжээнд Айраг 53, Алтанширээ 5, Даланжаргалан 9, Дэлгэрэх 8, Замын-Үүд 9, Иххэт 13, Мандах 30, Өргөн 15, Сайхандулаан 20, Сайншанд 25, Улаанбадрах 18, Хатанбулаг 30, Эрдэнэ 11, Хөвсгөл 15 ширхэг нийт 261 ширхэг геодезийн цэг тэмдэгт устсан байна. Устсан цэг тэмдэгийг сэргээн босгоход шаардагдах төсөв ажлын даалгаврыг боловсруулж, орон нутгийн төсөвт тусгуулах ажлыг жил бүр зохион байгуулан ажиллаж, сумын орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр 2021 онд Дэлгэрэх суманд 5, 2022 онд Сайншанд суманд 1, Замын-Үүд суманд 1, 2023 онд Дэлгэрэх суманд 5 цэг тэмдэгт, Сайхандулаан 10, Айраг суманд 3 цэг тэмдэгт, нийт геодезийн 25 цэг тэмдэгийг 30,0 сая төгрөгөөр шинээр сэргээн засварласан.	100%
210		1. Тариалан, атаршсан газрын төлөв байдал, чанарын төлөвлөгөөт хянан баталгаа хийх ажлыг зохион байгуулах		Хянан баталгааны ажлын гүйцэтгэлийн хувь-0		Хянан баталгааны ажлын гүйцэтгэлийн хувь-100	Тариалангийн зориулалтаар олгогдсон нэгж талбар болон тариалангийн захиалгат хянан баталгаа хийлгээгүй аж ахуй нэгж байгууллага, иргэдийн судалгаа, захиалгат хянан баталгааг хийлгэсэн нэгж талбарын судалгааг тус тус Газар зохион байгуулалт геодези зураг зүйн газарт хүргүүлсэн. Нийт 24 нэгж талбарт захиалгат хянан баталгаа хийлгэх мэдэгдлийг холбогдох газар эзэмшигч, ашиглагчдад хүргэснээр Сайншанд суманд 3, Өргөн суманд 1, Даланжаргалан суманд 1 нийт 5 нэгж талбарт захиалгат хянан баталгааг хийлгэсэн. Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2018 онд 214 нэгж талбарын тариалангийн газарт газар төлөв байдал чанарын төлөвлөгөөт хянан баталгаа хийгдсэн бөгөөд хуульд заасан хүчин төгөлдөр байх хугацаа нь 2024 онд дуусах тул захиалгат хянан баталгаа хийгдээгүй болно.	50%
211	3.7.2.. Иргэд, олон нийтийн оролцоотой газар зохион байгуулалтын нэгдсэн төлөвлөлтийн болон газрын кадастрын нэгдсэн ухаалаг системүүдийг орон нутагт нэвтрүүлнэ.	2. Газар, үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн үнийн мэдээллийг газрын үнэлгээний системд оруулан, дүн шинжилгээ хийх		Үнийн мэдээний тоо 2107		Үнийн мэдээний тоо-2307	Газрын биржийн цахим системд нийт 199 газар, үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн үнийн мэдээг нэмж бүртгэсэн. Нэмж бүртгэсэн газар, үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн үнийн мэдээнээс худалдагдсан 197, санал болгож буюу зарлан мэдээлсэн үнийн мэдээлэл 2 байна. Мөн нийт цуглуулсан үнийн мэдээг зориулалтаар ангилахад гэр бүлийн хэрэгцээний газар 188, худалдаа үйлчилгээний газар 6, үйлдвэрийн газар 3, хөдөө аж ахуйн 2 газар, үл хөдлөх хөрөнгийн зах зээлийн үнэ цуглуулсан болно. Мөн гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгөгүй газрын зах зээлийн дундаж үнэ 6.358 мянга, үл хөдлөх хөрөнгөтэй газрын зах зээлийн дундаж үнэ 35.278 төгрөг байгаа бол худалдаа үйлчилгээ, үйлдвэрлэлийн зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгөгүй газрын зах зээлийн дундаж үнэ 10.0 мянган төгрөг байна.	90%

212	3. Зарим сургууль, цэцэрлэг, эмнэлгийн барилга байгууламжийг паспортжуулах		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -100	Орон нутгийн төсвийн 100.0 сая төгрөгийн төсөвт өртгөөр "Зарим сумдын сургууль, цэцэрлэг, эмнэлгийн барилга байгууламжийг паспортжуулах" ажлыг "Бүүвэй цагаан барс" ХХК тендэрт шалгаран захиалагчийн боловсруулсан ажлын даалгаврын дагуу сургууль, дотуур байр, спорт заал, цэцэрлэг, эмнэлэг, соёл үйлчилгээ, төрийн захиргааны 18 барилгад биет хэмжилт туршилт, үзлэг шалгалт хийж, бичиг баримт боловсруулалт хийгдэж, 9 барилгын тайланг ирүүлээд байна. Ажлын гүйцэтгэлийн явц 90 хувьтай .	90%
213	4. Газрын бүртгэлийн нэгдсэн системд эзэмшил, ашиглалт, өмчлөлд олгогдсон газруудыг бүрэн хамруулж, нөхөн бүрдүүлэлт хийх		нөхөн бүрдүүлэлтийн ажлын гүйцэтгэлийн хувь-99		нөхөн бүрдүүлэлтийн ажлын гүйцэтгэлийн хувь-100	Шинээр газар өмчлөх-315, эзэмших, ашиглах-529, газар эзэмших эрхээ бусдад шилжүүлэх-529, газар өмчлөх эрхээ гэр бүлийн нэг гишүүнд шилжүүлэх-25, худалдах, худалдан авах гэрээний үндсэн дээр газар өмчилж авах-342, эзэмшиж, ашиглаж байгаа газрын байршил хэмжээ өөрчилсөн-27, эрх сэргээх ба дуусгавар болгосон-200, барьцаанд бүртгүүлсэн-591, хугацаа сунгах-106, бусад-10 нийт 2674 нэгж талбарыг газрын кадастрын мэдээллийн санд бүртгэн газартай холбоотой өөрчлөлтийг хийж баталгаажуулсан. Харин 131 нэгж талбарыг нөхөн бүрдүүлэлтээр мэдээллийн санд бүртгэн оруулсан.	100%

214		1. "Мандах наран-5" орон сууцны хорооллын төслийг үргэлжлүүлэн, ашиглалтад хүлээн авах		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 75	Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100		<p>Сайншанд сумын 7-р багт "Мандах наран-5" орон сууцны хорооллын 1152 айлын орон сууц барих төслийг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд орон нутгийн хөгжлийн сангийн 13.5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Түрээсийн орон сууц хөтөлбөр хэрэгжүүлэх" ажлын төндөрт "Гантулга трейд" ХХК шалгарч төслийн эхний ээлжийн 384 айлын орон сууцнаас 72*4 блок 288 айлын орон сууцны барилгыг 10-р сард ашиглалтад оруулсан. 48 айлын 2 блок орон сууцны барилгын гүйцэтгэл 80%-тай үргэлжилж байна. Сайншанд сумын 7 дугаар багийн нутагт баригдсан "Мандах наран-5" орон сууцны хорооллын 502В, 502Д блок 144 айлын орон сууц нь "Түрээсийн орон сууц"-ны ангиллаар төлөвлөгдөж орон нутгийн хөгжлийн сангийн 13,5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр "Гантулга трейд" ХХК гүйцэтгэн ашиглалтад оруулсан. Аймгийн ИТХ-ын 2023 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдрийн 12/02, 12/03 дугаар тогтоолоор "Дорноговь аймгийн зорилтот бүлгийн иргэдийг түрээслээд өмчлөх орон сууцанд хамруулах журам", "Түрээсийн орон сууцны сум, баг, байгууллагад олгох хувь хэмжээ"-г тогтоон, түрээсийн орон сууцанд хамрагдах иргэдийн хүмэлтийг хүлээн авч, зохион байгуулах, удирдлага зохион байгуулах чиг үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулан ажиллав. Түрээсийн орон сууц хөтөлбөрийн 1 дүгээр ээлжинд 105 айлын орон сууцыг зорилтот бүлгийн иргэдэд, журмын дагуу олгосноос хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн-7, ахмад настан-11, өрх толгойлсон эх, эцэг-2, олон хүүхэдтэй гэр бүл-6, залуу гэр бүл-10, эмч, сувилагч, асрагч-14, ерөнхий боловсролын сургуулийн багш-16, цэцэрлэгийн багш-15, малчин-17 байна. "Англи хэлтэй Дорноговь" зорилтот хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хүрээнд дадлага туршлага, ур чадвартай Англи хэлний 4 багштай орон сууцны бэлэглэлийн гэрээ байгуулан, тус бүр орон сууцны түлхүүрийг гардуулсан. Орон нутагт ажиллаж амьдрах иргэдийг дэмжих зорилгоор орон нутагт анх удаа түрээсийн орон сууц хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн ажилласан.</p>	90%
-----	--	--	--	----------------------------	-----------------------------	--	---	-----

215	3.7.3.. Өрх гэр бүлийн худалдан авах чадварт нийцүүлэн орон сууцжуулах бодлого хэрэгжүүлнэ.	2. Сайншанд суманд "Тохилог хотхон" амины орон сууцны төсөл хэрэгжүүлэх хувийн хэвшлийн санал санаачилгыг дэмжих	Үзүүлсэн дэмжлэгийн тоо-1	Үзүүлэх дэмжлэгийн тоо-1	Орон нутгийн төсвийн 150.0 сая төгрөгийн төсөвт өртгөөр 1, 2, 3, 4, 7 дугаар багийн нутаг дэвсгэрт 332 га газарт хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулах ажлыг "Инженер геодези" ХХК гүйцэтгэсэн. Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу гэр хорооллын газрыг дахин зохион байгуулж, төвлөрсөн инженерийн хангамжид холбогдсон "Тохилог орон сууц" амины орон сууцны хорооллыг төлөвлөсөн. Монгол Улсын Засгийн газрын хэрэгжүүлж буй "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ын хүрээнд аймагт үйл ажиллагаа явуулж буй бизнес эрхлэгчдийг дэмжих, Улаанбаатар хотоос шилжин суурьшигчид болон бизнесийн үйл ажиллагааг нутагшуулах зорилгоор зохион байгуулагдсан "Нээлттэй Дорноговь" арга хэмжээнд "Нээлттэй Дорноговь-Барилга, орон сууц" үзэсгэлэнгийн арга хэмжээг зохион байгуулсан ба энэхүү үзэсгэлэнд хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг олон нийтэд сурталчлах, төсөл хэрэгжүүлэх аж ахуйн нэгжүүдэд мэдээлэл хүргэх ажил зохион байгуулсан. Түүнчлэн "Амины орон сууцны инноваци хөгжлийн төв" ТББ-тай хамтран эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгальд ээлтэй амины орон сууцны төлөвлөлт, зураг төслийг танилцуулж, 5 иргэнд эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцны зураг төслийг гардуулан ажилласан. Монгол Улсын Их сургуулийн эрдэмтэн багш нартай хамтран 2023 оны 3, 4 дүгээр сард дулааны алдагдал багатай "Пассив барилга" барих аргачлал, цахилгаан дулааны хэрэглээнд сэргээгдэх эрчим хүчийг нэвтрүүлэх боломжийн талаарх 2 удаагийн сургалтад давхардсан тоогоор 100 гаруй иргэн хамруулан гарын авлага, мэдээллээр ханган ажилласан.	70%
216		3. Сайншанд суманд "Түрээсийн орон сууц" төсөл хэрэгжүүлэх	Хамрагдсан өрхийн тоо-0	Хамрагдах өрхийн тоо-144	Сайншанд сумын 7 дугаар багийн нутагт баригдсан "Мандах наран-5" орон сууцны хорооллын 502В, 502Д блок 144 айлын орон сууц нь "Түрээсийн орон сууц"-ны ангиллаар төлөвлөгдөж орон нутгийн хөгжлийн сангийн 13,5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр "Гантулга трейд" ХХК гүйцэтгэн ашиглалтад оруулсан. Аймгийн ИТХ-ын 2023 оны 12/02, 12/03 дугаар тогтоолоор "Дорноговь аймгийн зорилтот бүлгийн иргэдийг түрээслээд өмчлөх орон сууцанд хамруулах журам", "Түрээсийн орон сууцны сум, баг, байгууллагад олгох хувь хэмжээ"-г тогтоон, түрээсийн орон сууцанд хамрагдах иргэдийн хүсэлтийг хүлээн авч, зохион байгуулах, удирдлага зохион байгуулах чиг үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулан ажиллав. Түрээсийн орон сууц хөтөлбөрийн 1 дүгээр ээлжинд 105 айлын орон сууцыг зорилтот бүлгийн иргэдэд, журмын дагуу олгосноос хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн-7, ахмад настан-11, өрх толгойлсон эх, эцэг-2, олон хүүхэдтэй гэр бүл-6, залуу гэр бүл-10, эмч, сувилагч, асрагч-14, ерөнхий боловсролын сургуулийн багш-16, цэцэрлэгийн багш-15, малчин-17 байна. Орон нутагт анх удаа түрээсийн орон сууц хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлж ажилласан.	100%

217	4. Сайншанд суманд хот дахин төлөвлөлтийн төсөл хэрэгжүүлэх		Хэрэгжсэн төслийн тоо-2		Хэрэгжүүлэх төслийн тоо-1	Орон нутгийн төсвийн 150.0 сая төгрөгийн төсөвт өртгөөр Сайншанд хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу тус сумын 1, 2, 3, 4, 7 дугаар багийн нутаг дэвсгэрт 332 га газарт хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн 11/13 дугаар тогтоолоор батлуулсан. Энэхүү хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу Сайншанд сумын 6, 7 дугаар багуудыг холбосон 3.5 км авто зам, 7 дугаар багт 1.1 км автозамуудын барилга угсралтын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд Сайншанд сумын 7 дугаар багийн нутаг дэвсгэрт "Тэс петролиум" ХХК-ийн урд талд Газрын тухай хуулийн 40 дүгээр зүйлд заасан 2 жил дараалан газрыг зориулалтын дагуу үйл ажиллагаа явуулаагүй үндэслэлээр 149 иргэний гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтын газрын газар эзэмших эрхийн гэрчилгээг хүчингүй болгож, 1100 айлын орон сууц, 960 суудалтай ерөнхий боловсролын сургууль, 150 хүүхдийн цэцэрлэг барих 16.7 га газрыг чөлөөлж, төсөл хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг эхлүүлсэн.	100%
218	5. Инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон сумдад орон сууц барих (Хатанбулаг суманд 8 айл)		Баригдсан орон сууц, айлын тоо -202		Баригдах орон сууц, айлын тоо-14	Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 827,2 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Хатанбулаг суманд 8 айлын орон сууц барих ажлыг "Аяа" ХХК тендерт шалгаран гүйцэтгэж байна. Газар шороо, суурийн ажил, өрлөг, хучилтын ажил бүрэн дуусаж, хаалга, цонх суурилуулсан, дотор халаалт, цэвэр, бохирын шугамын угсралт хийгдэж байна. Ажлын явц 90 хувьтай үргэлжилж байна.	90%
219	6. Саран хөхөө театр, "Мандах наран-5" орон сууцны хорооллын гадна дулаан, цэвэр ус, бохир усны шугам сүлжээний ажлыг үргэлжлүүлж дуусгах		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 50		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100	Сайншанд сумын 7 дугаар багийн нутагт орон нутгийн төсвийн 1,4 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтээр "Мандах наран-5" орон сууцны хороолол, "Саран хөхөө" театрын гадна дулаан, цэвэр ус, бохир усны шугам сүлжээний ажлыг "Чандмань-илч" ОНӨХК гүйцэтгэж ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. Гадна цахилгааны ажлыг орон нутгийн төсвийн 622,4 сая төгрөгийн хөрөнгөөр "Уртын уул" ХХК гүйцэтгэж ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%
220	1. Сайншанд сумын 108 дугаар /мэргэжилтний 12/ байрны бохир усны шугам шинэчлэх ажлыг хийж гүйцэтгэх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100%	Орон нутгийн төсвийн 17,1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 108 дугаар /мэргэжилтний 12/ байрны бохир усны шугам шинэчлэх ажлыг "Хан Баян Буурал Чандмань" ХХК гүйцэтгэн ашиглалтад оруулсан. Уг ажлыг гүйцэтгэснээр оршин суугчдын тав тухтай амьдрах, орон сууцны нэгж талбайн зах зээлийн үнэлгээ нэмэгдэх нөхцөл бүрдсэн.	100%
221	2. Сайншанд сумын 102, 123 дугаар байрны подвалийн дулаан, цэвэр усны шугам засварын ажлыг хийж гүйцэтгэх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100%	Орон нутгийн төсвийн 130,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 102, 123 дугаар байрны пудволын дулаан, цэвэр усны шугам засварын ажлын гүйцэтгэгчээр "Хан баян буурал чандмань" ХХК шалгарч, ажлыг бүрэн дуусган хүлээлгэн өгсөн.	100%

222	3.7.4.. Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний хүчин чадлыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлж, ашиглалтын дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлнэ.	3. Сайншанд сумын дулаан цэвэр усны төв шугам сүлжээний их засварын ажил		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100%	Сайншанд сумын Засаг даргын нөөц хөрөнгөнөөс 3.9 сая төгрөгөөр Сайншанд сумын 7 дугаар багийн 136 дугаар байр буюу 40 айлын орон сууцны зоорины давхрын бохир усны шугам засварлах ажлыг иргэн Т.Батсайхантай шууд гэрээ байгуулан хийж гүйцэтгэсэн. Мөн 8 дугаар багийн нутаг дэвсгэрт "Залуус" хорооллын чиглэлд дулаан худаг 102-с дулаан худаг 99 хүртэлх хооронд гадна дулааны шугам шинэчлэх ажил, орон сууц, гэр хорооллын бохирын шугамд угаалга цэвэрлэгээ хийх ажил, ДХ-214 худгаас ДХ-217 худаг хооронд гадна дулаан, цэвэр усны шугам шинэчлэх /Эрчмийн байрны 44 айл чиглэл/, ДХ-217 худгаас ДХ-221 худаг хооронд гадна дулаан цэвэр усны шугам шинэчлэх /Эрчмийн байр 44 айл чиглэл/ ажлуудыг нийт 78.97 сая төгрөгөөр "Чандмань илч" ОНӨ ХХК хийж гүйцэтгэн хүлээлгэн өгсөн.	100%
223		4. Алтанширээ сумын төвийн нийтийн орон сууцыг гадна дулаан, цэвэр усны шугамд холбох		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100%	Алтанширээ сумын төвийн нийтийн орон сууцыг гадна дулаан, цэвэр усанд холбох ажлыг орон нутгийн төсвийн 401.1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Ивээлт баян буурал" ХХК гүйцэтгэж, улсын комисс ажиллаж ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%
224		5. Иххэт сумын төвийн цэвэр усны шугамыг шинэчлэх		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100	Иххэт сумын төвийн цэвэр усны шугамыг шинэчлэх ажлыг орон нутгийн төсвийн 299.5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Чандмань-Илч" ОНӨХХК гүйцэтгэн шугам угсралтын ажлыг гүйцэтгэн хүлээлгэн өгсөн.	100%
225		6. Аймгийн төвийн хуурай, халуун агаарыг чийгшүүлэх хиймэл нуур бүхий цэцэрлэгт хүрээлэн, ногоон төгөл байгуулах ажлыг эхлүүлэх		-		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь -30	Улсын төсвийн 5,4 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 3 дугаар багт Хүүхдийн парк байгуулж, паркад 2000м3 хүчин чадалтай хиймэл нуур, 0,5 га талбай бүхий ногоон байгууламжийн ажил хийгдсэн бөгөөд хиймэл нуурыг хашаажуулах ажлыг орон нутгийн төсвийн 49.7 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Дэлгэр баясах зам" ХХК гүйцэтгэсэн. Мөн орон нутгийн хөгжлийн сангийн 849,596,044 төгрөгөөр аймгийн төв саадны засвар, шинэчлэл хийх ажлыг "Тогоруутай нуур" ХХК хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд задгай усан оргилуур, ногоон байгууламжийн усалгааны системийг бороожуулагчаар шийдвэрлэснээр тухайн орчны агаарын чийгшлийг нэмэгдүүлэхээс "Чандмань илч" ОНӨХХК-иас нийгмийн хариуцлагын хүрээнд "Чандмань-Илч" цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж 1000 мод суулгаж, дугуйн зам, сүүдрэвч зэргийг байгуулж "Мандах наран-1" хорооллын оршин суугчдыг ая тухтай амьдрах боломжоор хангасан.	100%
4. ДӨРӨВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО								

226	4.1.1.. Төрийн байгууллагын орчин нөхцөлийг сайжруулна.	1. Замын-Үүд сумын Шүүхийн Тамгын газрын барилгын гадна фасад, гаражийн засварын ажил хийх		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100		Орон нутгийн төсвийн 48,7 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Замын-Үүд сумын Шүүхийн Тамгын газрын барилгын гадна фасад, гаражийн засварын ажлыг "Тост өргөө" ХХК шалгаран гүйцэтгэж гадна фасад, гаражийн засварын ажлыг бүрэн дуусган ашиглалтад оруулсан.	100%
227		2. УЦУОШТ-ийн албан конторын 1 давхрын дотоод их засвар хийх		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100		УЦУОШТ-ийн албан конторын гадна фасадны засварын ажлыг орон нутгийн төсвийн 74.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Мандах таун " ХХК хийж гүйцэтгэж ашиглалтад оруулсан.	100%
228		3. Аймгийн ЗДТГ-ын хэвийн үйл ажиллагааг хангахад зайлшгүй шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100		Засгийн газрын 2022 оны 499 дүгээр тогтоолын хэрэгжилтийг хангаж орон нутагт Төрийн цахим үйлчилгээний хэлтэс байгуулагдсантай холбогдуулан өгсөн чиглэл загварчлалын дагуу үйлчилгээний нэгдсэн "Хурдан" төвийг Сайншанд сумын ЗДТГ-ыг түшиглэн байгуулж улсын бүртгэл, мэдээлэл холбооны газарт салбарлаж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангаж үйл ажиллагааг эхлүүлсэн. Орон нутгийн 2023 оны төсвийн хөрөнгө оруулалтаар батлагдсан "Аймгийн ЗДТГ-т тоног төхөөрөмж худалдан авах " ажлын тендерт Энержипарагон ХХК шалгарч 554.2 сая төгрөгөөр гэрээ байгуулж 42 нэр төрлийн 1214 ширхэг тоног төхөөрөмжийг гэрээний хугацаанд нийлүүлж хүлээлгэн өгсөн.	100%
229		4. Аймгийн ЗДТГ-ын барилгын цахилгааны засвар шинэчлэл хийх		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100		Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 03-ны өдрийн "Дорноговь аймгийн 2023 оны төсөв батлах тухай" 10/06 дугаар тогтоолоор батлагдсан аймгийн орон нутгийн төсвийн 550,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар "Аймгийн ЗДТГ-ын барилгын цахилгааны засвар шинэчлэлийн ажил"-ыг цуцлан орон нутагт үүссэн хүүхэд хамгааллын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, Сайншанд, Замын-Үүд сумдыг бүрэн камержуулах шаардлагын улмаас уг тендерийг цуцлан аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 10 дугаар сарын 16-ны өдрийн 14/02 дугаар тогтоолоор зориулалтыг өөрчлөх шийдвэр гаргасан.	30%
230		5. Зарим сумд, агентлагуудыг шаардлагатай компьютер, техник хэрэгслээр хангах		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100		Орон нутгийн төсвийн 158.3 сая төгрөгийн төсөвт өртгөөр зарим сумд, агентлагуудыг шаардлагатай компьютер, техник хэрэгслээр хангах ажилд "Ай ти зон" ХХК шалгарч, тоног төхөөрөмжийг бүрэн нийлүүлсэн.	100%

231	6. Аймгийн Цагдаагийн газрын өргөтгөлийн барилга барих ажлыг гүйцэтгэх		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100	Цагдаагийн газрын өргөтгөлийг орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Цагдаагийн газрын 1 давхрын үүдний өргөтгөл хийх ажлын тендерт "Нүүдэлчин Санаа туур" ХХК шалгарч 2023 оны 05 дугаар сард 249.9 сая төгрөгөөр өргөтгөлийн барилга барих ажлыг 2023 оны 09 дүгээр сард барилгын ажлыг хүлээн авах улсын комисс ажиллаж ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. Өргөтгөл хийгдсэнээр ард иргэдэд үйлчлэх ая тухтай орчин нөхцөл бүрдсэн.	100%
232	7. Замын-Үүд сумын Сүлд багт Иргэдийн хөгжлийн талбайн тохижилтын ажлыг гүйцэтгэх		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 343.1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Замын-Үүд сум Сүлд баг, Иргэдийн хөгжлийн төвийн талбайн тохижилтын ажлын тендерийг 2023 оны 08 дугаар сард нээж хамгийн сайн үнэлэгдсэн тендерээр "Хөх Оноо" ХХК шалгарч гэрээ байгуулан, ажлыг гүйцэтгэж байна. Талбайн газар шорооны ажил, талбайн тэгшилгээний ажлууд бүрэн хийгдэж дууссан. Гадна талбайн хашлага, гадна талбайн хавтан багсармал дээр наах ажил хийгдсэн. Ажлын гүйцэтгэлийн явц 70 хувьтай.	70%
233	8. Мандах сумын Засаг даргын Тамгын газрыг цахим хурлын ухаалаг дэлгэцтэй болгох		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 55,4 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Мандах сумын Засаг даргын Тамгын газарт иргэдэд үйлчлэх цахим үйлчилгээний тоног төхөөрөмж худалдан авах ажлын тендерт "ЕГУ ГОВЬ ХХК" шалгарч 15 нэр төрлийн тоног төхөөрөмжийг бүрэн нийлүүлсэн.	100%
234	9. Сайхандулаан сумын ЗДТГ-ын конторын барилгад засвар хийх		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100	Сайхандулаан сумын Засаг даргын Тамгын газрын конторын барилгын засварын ажлыг орон нутгийн төсвийн 365.8 сая төгрөгийн хөрөнгөөр "Эргэл хийц" ХХК гүйцэтгэж, ашиглалтад оруулсан. Дээрх ажлыг гүйцэтгэснээр төрийн байгууллага, албан хаагчдын ажиллах орчин нөхцөлийг сайжирч, иргэд ая тухтай үйлчилгээ авах боломж бүрдсэн.	100%
235	10. Соёмбо цогцолборын дээврийн засвар, гадна фасад засварын ажлыг гүйцэтгэх		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 244.2 сая төгрөгийн өртгөөр Соёмбо цогцолборын дээврийн засвар, гадна фасад засварын ажлын тендерт "Аббадон констракшн" ХХК шалгарч, ажлыг бүрэн гүйцэтгэж ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.	100%

236	4.1.1. /2/. Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангасан, үр дүнтэй цахим засаглалын бодлогыг хэрэгжүүлж, төрийн үйлчилгээний цахим хэрэгслийг нэвтрүүлнэ.	1. "Цахим Дорноговь" хөтөлбөрийг батлуулан хэрэгжүүлэх		-	Хөтөлбөр батлагдсан байх	Төрийн бүтээмж, үр ашгийг нэмэгдүүлэх, нээлттэй, ил тод байдлыг хангаж инновацыг дэмжсэн нэгдсэн цахим мэдээллийн санг бий болгохоор "Цахим Дорноговь" 2023-2026 хөтөлбөрийг 4 зорилтын хүрээнд 22 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр боловсруулан аймгийн ИТХ-ын 2023 оны 07 дугаар сарын 04-ний өдрийн 12/01 тогтоолоор батлуулсан. Хөтөлбөрийн хүрээнд шинээр хийгдэж буй программ хангамж, платформуудын өгөгдлийн санг нэгдсэн болон клауд байдлаар дэвшилтэт технологийн шийдлээр зохион байгуулан үндсэн суурь дэд бүтцийг бий болгоно. Аймгийн онцлог, бизнес эрхлэх боломж, бүтээн байгуулалт, амьдрах таатай орчин, үйлчилгээний байршил, ажлын зар зэрэг мэдээллүүдийг багтаасан. Иргэн, аж ахуй нэгж, байгууллагуудыг төрийн мэдээллийг нэг дороос авах боломжийг бүрдүүлж "dornogovi.gov.mn" аймгийн цахим хуудасны гар утасны "Нээлттэй Дорноговь" аппликейшныг бүтээсэн. Тус аппликейшнаар дамжуулан төрийн мэдээ, мэдээлэл авах, санал хүсэлт илгээх боломжийг бүрдүүлсэн. Мөн шат дараалалтайгаар цахимд шилжихээр нэн тэргүүнд хэрэгцээтэй байгаа 6 төрлийн системийг хөгжүүлэхээр ажиллаж байна. Цаашид хөгжүүлэлт хийж төлбөр тооцоо, төрөөс үзүүлж буй үйлчилгээ, аялал жуулчлалын чиглэлийн үйлчилгээнүүдийг нэг дороос авах боломжийг бүрдүүлэхээр зохион байгуулалтын арга хэмжээнүүдийг авч байна. Хөтөлбөрийн хэрэгжилт 59,1 хувийн хэрэгжилттэй байна.	70%
-----	--	--	--	---	--------------------------	--	-----

237	4.1.2.. Төрийн захиргааны байгууллагуудын бүтэц, зохион	1. "Төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангах зорилтот хөтөлбөр"-ийн хэрэгжилтийг хангаж, төрийн албан хаагчдыг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх		-	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь	Төрийн 41 байгууллага албан хаагчийг сургах болон ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрийг боловсруулан хэрэгжүүлж хөтөлбөрийн хүрээнд 365 албан хаагчийг мэргэжил дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх сургалтад хамруулан чадавхжуулж, 313 албан хаагчдад 168,7 сая төгрөгийн буцалтгүй тусламжийг үзүүлсэн. Орон нутгийн төсвийн 596,4 сая төгрөгөөр 14 сум, агентлаг, төрийн байгууллагуудад ажлын байрны орчин нөхцөлийг сайжруулах, ажил үүргээ гүйцэтгэхэд шаардлагатай тавилга, техник хэрэгслээр хангах, стандартын шаардлага хангасан өрөө тасалгааны хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, эрүүл аюулгүй орчинд ажиллах орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлсэн. "Сумдад ажиллаж байгаа төрийн жинхэнэ албан хаагчдад таван жил ажилласны мөнгөн урамшуулал олгох журам"-ыг аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/347 дугаар захирамжаар баталсан.Энэхүү журмын болзол шаардлага хангасан нийт 106 албан хаагчид 583,0 сая төгрөгийг аймгийн Засаг даргын 2023 оны Б/19 дүгээр захирамжаар олгосон. "Дорноговь аймгийн төрийн захиргааны албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулах, нийгмийн баталгааг хангах" зорилтот хөтөлбөрийг 89,5 хувийн гүйцэтгэлтэй хэрэгжүүлсэн. Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын нийт 61 албан хаагчид 2023 оны жилийн эцсийн үр дүнгийн урамшуулал 150.3 сая төгрөгийг олгосон. Мөн 14 сум, улсын болон орон нутгийн төсвөөр санхүүждэг агентлаг байгууллагуудын албан хаагчдын үр дүнг дүгнэж, урамшуулал олгосон.	90%
-----	---	--	--	---	-------------------------------	--	-----

238	байгуулалт, чиг үүргийг оновчтой тодорхойлж, иргэдээ сонсдог, хувийн хэвшилтэйгээ хамтран ажиллах тогтолцоог төлөвшүүлнэ.	2. Төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах, төрийн зарим чиг үүрэг, ажил үйлчилгээг сонгон шалгаруулалтын үндсэн дээр зохих хууль журмын дагуу хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэх арга хэмжээ авч ажиллах		-ТББ-аар гүйцэтгүүлсэн ажлын тоо-5		-ТББ-аар гүйцэтгүүлэх ажлын тоо-7		"Монгол контент" ХХК, аймгийн Засаг даргатай байгуулсан хамтран ажиллах гэрээний хүрээнд dornogovi.gov.mn албан ёсны цахим хуудсанд нэмэлт хөгжүүлэлт хийж аймгийн танилцуулга, бүтээн байгуулалт, амьдрах таатай орчин, аялал жуулчлалын мэдээлэл, бизнес эрхлэх боломж, газар зохион байгуулалтын мэдээлэл, ажлын байрны зар зэрэг мэдээллийг төрийн мэдээллийг нэг дороос авах авах боломжийг бүрдүүлсэн. "Нээлттэй Дорноговь" гар утасны аппликэйшнийг хөгжүүлж нийт 2200 удаа таталт хийгдсэн. Төрийн бус байгууллагуудын идэвх оролцоог нэмэгдүүлэх, нийгэмд эерэг хандлага, өөрчлөлтийг бий болгоход чиглэсэн "Хамтын ажиллагаа ба эерэг өөрчлөлт" төслийн уралдааныг зохион байгуулж тус төсөлд шалгарсан 4 төрийн бус байгууллагатай хамтран ажиллаж байна. Шалгарсан төслүүдийн үр дүнг хэлэлцэх, төрийн бус байгууллагуудтай цаашид хамтран ажиллах, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэхэд сургалт өглөөний уулзалтыг зохион байгуулсан. Мөн "Намайг хамгаал" нөлөөллийн аяны хүрээнд төрийн бус байгууллагуудтайгаа хамтран хүүхэд, эцэг эх, багш нарт сургалтыг зохион байгуулж хамтран ажиллаж байна. Орон нутагт идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн бус байгууллагуудтай хамтран сургалт нөлөөллийн арга хэмжээгээр нийт 4300 гаруй иргэдийг оролцуулж жендэрийн тэгш эрхийн талаар ойлголт хандлагыг төлөвшүүлэн хуулийг сурталчлан ажилласан. Тухайлбал: "Либерал эмэгтэйчүүдийн оюуны сан" ТББ, Хүний эрхийн сайн дурын бүлэг, эмэгтэйчүүдийн холбоотой хамтран "Өөрийгөө хайрлая", "Жендерт суурилсан хүчирхийлэл, түүний суурь шалтгаан" , жендэрийн хэвшмэл ойлголт, хүний эрхэд суурилсан хандлага сэдэвт сургалтыг зохион байгуулсан.	100%
-----	---	---	--	------------------------------------	--	-----------------------------------	--	--	------

239	4.1.3.. Чадахуйн зарчимд суурилсан мэргэшсэн,	1. Төрийн албан хаагчдын үйл ажиллагаа, үйлчилгээнд тавигдах стандартыг мөрдөж, төрийн албан хаагчийн харилцаа хандлага, ёс зүй, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлэн, шинэ соёлыг төлөвшүүлэх		Зохион байгуулсан ажлын тоо 4	Зохион байгуулах ажлын тоо 5		Төрийн албан хаагчдын ёс зүйн тухай хууль батлагдан гарсантай холбогдуулан төрийн 15 байгууллагын 300 гаруй албан хаагчдад хуулийн зохицуулалт, хамрах хүрээ, ёс зүйн хэм хэмжээг танилцуулан сургалт зохион байгуулсан. Аймгийн хэмжээнд төрийн захиргааны удирдах албан тушаалын тусгай шалгалтыг 6 удаа зохион байгуулсан ба оролцогчдоос дунд шатны менежерүүдэд ёс зүй, сахилга хариуцлагын талаарх асуултыг тогтмол асууж, энэ чиглэлээр зөвлөмж өгч хэвшсэн. Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын даргын 100 дугаар тушаал дугаар тушаалын дагуу албан хаагчдын үйл ажиллагааны үр дүн, мэргэшлийн түвшингийн манлайлал, хандлага, ёс зүй, багийн ажиллагааг үнэлэхдээ хамт олны болон нэгжийн даргын саналыг авч хэвшсэн. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газраас иргэдэд үйлчилдэг алба хаагчдын үйлчилгээ, ёс зүйн талаар мөн байгууллагын ил тод байдал, орчны талаарх асуумжит судалгааг үйлчлүүлж буй иргэдээс авч улирал бүр дүгнэн гарсан зөрчил дутагдлыг арилгах талаар үйл ажиллагааны төлөвлөгөөндөө нэмэлтээр тусган ажиллаж байгаа ба 2023 оны байдлаар нийт 320 иргэдээс сэтгэл ханамжийн судалгаа авсан. Менежерүүдийн ажил дүгнэх шалгуур үзүүлэлтэд ажилтнуудын сэтгэл ханамжийн судалгааг Нийгмийн даатгалын хэлтэс нийт 38 ажилтны 70 хувь нь ажлын байрны орчин нөхцөлд сэтгэл хангалуун гэсэн хариулт өгсөн байна. Үлдсэн 30 хувь нь ажлын орчин нөхцөл тааламжгүй гэсэн хариулт өгсөн. Мандах, Замын-Үүд, Дэлгэрэх сумдууд төсвийн 5 байгууллагааар үйлчилгээ авсан иргэдээс QR кодоор 420 гаруй иргэдээс сэтгэл ханамжийн судалгааг авч үйл ажиллагаагаа сайжруулан ажилласан.	90%
-----	---	--	--	----------------------------------	---------------------------------	--	---	-----

240	тогтвортой, ёс зүйтэй төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний хүртээмж, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.	2. Төрийн байгууллагын сургалтын орчин сайжруулж, төрийн албан хаагчдыг чадавхжуулах бодлогыг хэрэгжүүлэх		Сургалтад хамрагдсан албан хаагчийн хувь 90	Сургалтад хамрагдах албан хаагчийн хувь 95	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, бусад яам агентлагаас зохион байгуулсан сургалтад 150, үндэсний чуулган, хэлэлцүүлэгт давхардсан тоогоор 100 гаруй албан хаагчийг, Удирдлагын академийн эрхэлсэн болон ахлах түшмэлийн мэргэшүүлэх багц сургалтад 12, мэргэшүүлэх дунд хугацааны давтан сургалтад 22, мэргэшүүлэх дунд хугацааны сургалтад 32, шинээр томилогдсон албан хаагчдыг чиглүүлэх сургалтад 40 албан хаагчийг тус тус хамруулан мэдлэг ур чадварыг дээшлүүлсэн. Худадан авах ажиллагааны мэргэшсэн ажилтны сургалтыг 2 удаа зохион байгуулж 98 албан хаагч, "Төрийн бүтээмж ба албан хэрэг хөтлөлт" сэдэвт сургалтыг танхим болон цахимаар зохион байгуулж 85 алба хаагч, "Үр дүнд суурилсан хяналт-шинжилгээ хийх арга зүй" сэдэвт сургалтад 70 алба хаагч, "Үр дүнд суурилсан удирдлага" сэдэвт сургалтыг шат дараатай 6 удаа зохион байгуулж давхардсан тоогоор 300 албан хаагч, "Алсын хараа 2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын эхний үе шат, "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ыг хэрэгжүүлэх асуудлын хүрээнд төрийн албан хаагчдад зориулсан "Хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд төрийн албан хаагчдын оролцоог нэмэгдүүлэх" богино хугацааны сургалтыг зохион байгуулж нийт 1000 гаруй албан хаагчдыг хамруулан нийт давхардсан тоогоор 2000 гаруй албан хаагчийг ажлыг байранд нь сургаж мэргэшүүлсэн. Төрийн албаны зөвлөлөөс зохион байгуулдаг "Вебинар" сургалтад давхардсан тоогоор 4000 гаруй албан хаагч хамруулсан. Төрийн 25 байгууллага хуваарь гаргаж албан хаагч нэг бүрийг тодорхой сэдвийн хүрээнд илтгэл тавиулж, гүйцэтгэлийн тайлангаа танилцуулах тогтолцоог бүрдүүлж албан хаагчдыг илтгэх чадварыг сайжруулах мэдээлэл солилцох нөхцөлийг бүрдүүлэн ажилласан. Төрийн 56 байгууллага 7 хоног бүр 1 удаа зааланд тоглож хөдөлгөөний дутагдлаас урьдчилан сэргийлэх дасгал хөдөлгөөнийг хийж давхардсан тоогоор 18000 хүн хамруулсан. Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Удирдлагын академитай хамтран 55 багийн Засаг даргыг чадавхжуулах зорилготой сургалтад хамруулж 35 сая төгрөгийг зарцуулсан.	100%
-----	--	---	--	---	--	--	------

241	4.2.1.. Иргэдийн аюулгүй, амар тайван байдлыг хангана.	1. Улсын хилийн халдашгүй дархан байдал, хил орчмын нутаг дэвсгэрийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор хилийн ангиудад орчин үеийн техник, технологийн дэвшлийг нэвтрүүлэх, хилчдийн ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэх		Хил хамгаалах туслах хүчний зөвлөлийн ажлын төлөвлөгөөний хэрэгжилт 90%		Дэмжлэгийн тоо -3Хил хамгаалах туслах хүчний зөвлөлийн ажлын төлөвлөгөөний хэрэгжилт 100% Дэмжлэгийн тоо -4	Хил хамгаалалтад туслах хүчний зөвлөлийн 2023 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг 61 арга хэмжээтэйгээр батлан хэрэгжүүлж, 100 хувийн гүйцэтгэлтэй ажилласан. Энэ хүрээнд 26,5 сая төгрөгийн санхүүжилтээр “Хил хамгаалалтад туслах хүчний нэгдсэн зөвлөгөөн”-ийг Замын-Үүд сум дахь хилийн цэргийн 0108 дугаар ангид зохион байгуулж, зөвлөлийн гишүүн байгууллагуудын үйл ажиллагааг сурталчлах, төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагуудын “Туяат тоо” зэрэг үйл ажиллагаануудыг зохион байгуулсан. Хилийн ангиудад орчин үеийн техник, технологийн дэвшлийг нэвтрүүлэх зорилгоор хилийн 0108 дугаар ангид 28 айлын орон сууцны барилгын засварын ажилд 50 сая төгрөг, 0168 дугаар ангийн 0137 дугаар салбарын хариуцсан хэсгийг бүхэлд нь өндөр хүчин чадал бүхий камерын хамгаалалтад шилжүүлж “Цахим салбар” болгоход зориулж 50,0 сая төгрөг, 0129 дүгээр ангид орон сууцны гадна, дотор сантехникийн засварын ажилд зориулан 50,0 сая төгрөг, нийт 150,0 сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийг тус тус үзүүлж хилчдийн ажиллаж, амьдрах орчин нөхцөлийг сайжруулсан. Харин орчин үеийн техник технологийн дэвшлийг нэвтрүүлэх хүрээнд хилийн цэргийн 0129 дүгээр ангид 12,0 сая төгрөгийн дэмжлэгийг үзүүлсэн.	100%
242		1. Хууль сахиулах чиг үүргийн байгууллагуудын дунд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр нөлөөг дээшлүүлэх, шинэлэг арга барил нэвтрүүлэх зөвлөгөөн зохион байгуулах	Зохион байгуулсан зөвлөгөөний тоо-0 Гарсан санал санаачилгыг хэрэгжүүлсэн ажлын гүйцэтгэлийн хувь-0			Зохион байгуулсан зөвлөгөөний тоо-0 Гарсан санал санаачилгыг хэрэгжүүлсэн ажлын гүйцэтгэлийн хувь-100	Тусгай чиг үүргийн байгууллагууд болон хүүхдийн эрхийг хамгаалах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагуудын нэгдсэн зөвлөгөөнийг зохион байгуулсан. Зөвлөгөөнөөр эрүүгийн хуулийн тусгай ангид заасан хүүхэд хохирсон болон холбогдсон гэмт хэргийн гаралт, шийдвэрлэлт, шалтгаан нөхцөлийг аймгийн хэмжээнд сүүлийн 5 жил судлан тогтоосны үндсэн дээр энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, хүүхэд хамгааллын байгууллага хоорондын ажлын уялдаа холбоог сайжруулах, хүүхдийн эрхийг хамгаалахад тулгамдаж буй хүндрэл бэрхшээлийн асуудлыг хэлэлцэн шийдвэрлэсэн. Нэгдсэн зөвлөгөөнд сум, багийн Засаг дарга, ИТХ-ын дарга нар, шүүгч, прокурор, өмгөөлөгч, цагдаагийн албан хаагч, Хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хорооны гишүүд, Гэр бүл хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газар, Боловсролын газар, ЕБС-ийн захирал, нийгмийн ажилтан, сэтгэл зүйч нар, Соёл урлагийн газар, Саран хөхөө театр, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газар, Шүүхийн шинжилгээний хэлтсийн алба хаагчид оролцсон. Зөвлөгөөнөөс 11 заалт бүхий шийдвэр гарсан бөгөөд холбогдох байгууллагуудад үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэн ажиллах чиглэлийг өгч, хэрэгжилтийг хангаж ажилласан.	90%

243	2. Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх зорилгоор "Дэвжээ-2023" тэмцээн зохион байгуулах		Төлөвлөсөн ажлын хэрэгжилтийн хувь 0		Төлөвлөсөн ажлын хэрэгжилтийн хувь 100	<p>Авлига, албан тушаалын гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, иргэд олон нийтэд эрх зүйн боловсрол олгох, авлигын эсрэг зохион байгуулж буй үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх зорилгоор Авлигын эсрэг "Дэвжээ-2023" арга хэмжээг зохион байгуулан ажилласан. Тэмцээнд Айраг, Алтанширээ, Даланжаргалан, Дэлгэрэх, Мандах, Сайхандулаан, Хатанбулаг, Эрдэнэ, Замын-Үүд, Улаанбадрах, Сайншанд, Өргөн сумууд, аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газар, Онцгой байдлын газар, Цагдаагийн газрын нийт 16 багийн 128 албан хаагчид, 500 гаруй хөгжөөн дэмжигч иргэд оролцсон. Тэмцээний үр дүнд сум, байгууллагууд харилцан туршлага судлан, авлигын эсрэг үйл ажиллагааг иргэд, олон нийтэд сурталчлан, төрийн албан хаагчдыг сахилга, хариуцлагатай, ёс зүйг эрхэмлэн ажиллах талаарх ойлголтыг нэмэгдүүлж, орон нутгийн хэмжээнд авлигаас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг идэвхжүүлсэн. Мөн авлигатай тэмцэх газрын Соён гэгээрүүлэх хэлтэс, аймгийн Прокурорын газар, аймгийн ИТХ, хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулснаараа онцлог, ач холбогдолтой болсон. Тус арга хэмжээг зарим сум, байгууллагууд орон нутгийнхаа хэмжээнд зохион байгуулж нийт 1400 иргэнийг хамруулсан.</p>	100%
-----	--	--	--------------------------------------	--	--	---	------

244	4.2.2.. Бүх нийтийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлж, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.	3. Сумдад цахим болон явуулын үйлчилгээгээр дамжуулан иргэдэд хууль, эрх зүйн зөвлөгөө туслалцааг үзүүлэх, зөвлөгөө өгөх тогтмол өдрийг бий болгож үйл ажиллагааг нь хэвшүүлэх		Үйлчилгээ үзүүлсэн иргэдийн тоо-30		Үйлчилгээ үзүүлсэн иргэдийн тоо-500	<p>14 сумын Засаг даргын Тамгын газраас өдөрлөг, уулзалтын үеэр болон өдөр тутамдаа иргэдэд хууль, эрх зүйн туслалцаа үзүүлэх ажлыг зохион байгуулж хэвшсэн бөгөөд нийт 641 иргэнд хууль, эрх зүйн зөвлөгөө өгч ажилласан.</p> <p>Монголын хуульчдын холбооны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 03 дугаар сарын 19-ний өдрийн 86 дугаар тушаалаар жил бүрийн 5 дугаар сарын 1-ний өдрийг "Хуульчийн Про-боно өдөр" болгон зарласантай холбогдуулан 2023 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдөр аймгийн Шүүхийн тамгын газар, Прокурорын газар, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газар, Цагдаагийн газар, Улсын бүртгэлийн хэлтэс, Өмгөөлөгчдийн зөвлөл, Хууль зүйн туслалцааны төвтэй хамтран иргэдэд хууль, эрх зүйн зөвлөгөө өгөх өдөрлөгийг зохион байгуулж нийт 90 гаруй иргэнд анхан шатны хууль, эрх зүйн зөвлөгөө мэдээлэл өгч, хууль, эрхийн чиглэлээр 600 гаруй гарын авлага, тараах материалыг хүргэсэн. Улсын өмгөөлөгчөөр дамжуулж 38 хэргийн холбогдогч 44 иргэнд өмгөөллийн үйлчилгээ, 82 иргэнд хууль зүйн үнэ төлбөргүй зөвлөгөө өгсөн.</p> <p>Хууль зүйн мэргэжилтнүүдийг чадавхжуулах уулзалт сургалтыг 2 удаа зохион байгуулж арга зүйн дэмжлэг үзүүлж иргэдэд эрх зүйн туслалцаа үзүүлэх ажлыг эрчимтэй зохион байгуулсан. Мөн сумдын Засаг даргын Тамгын газраас иргэдэд хууль эрх зүйн туслалцаа үзүүлсэн талаар нэгдсэн загварыг гарган өгч сар, улирлаар нэгтгэх ажлыг хэрэгжүүлсэн. Хууль, эрх зүйн туслалцаа үзүүлсэн иргэдийн тоог өмнөх онтой харьцуулахад өссөн үзүүлэлтэй байна.</p>	100%
-----	---	--	--	------------------------------------	--	-------------------------------------	--	------

245		4. Орон нутагт идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн бус байгууллагуудыг чадавхжуулах уулзалт, сургалт зохион байгуулах		Уулзалт, сургалтын тоо-1		Уулзалт, сургалтын тоо-2	Орон нутагт идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн бус байгууллагуудыг чадавхжуулах "Хатын ажиллагаа ба эерэг өөрчлөлт", "Орон нутаг дахь хүний эрхийн төлөв байдалд төрийн бус байгууллагын оролцоо", "Газрын багц хууль, ашигт малтмалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл" зэрэг 8 удаагийн сургалтыг зохион байгуулсан. Аймгийн хэмжээнд идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн бус байгууллагуудын дунд цахим бүлэг үүсгэн мэдээлэл солилцож, 60 гаруй хувийн хэвшлийн холбоодуудад 2 удаагийн сургалтаар чадавхжуулах ажлыг зохион байгуулсан. Мөн Нэгдсэн Үндэсний байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөртэй хамтран "Үр дүнд суурилсан нэгдсэн удирдлага" сургалтаар үр дүнд суурилсан нэгдсэн удирдлагын тухай ойлголт, орон нутгийн төлөвлөлт, төсөвлөлтийн шинэчлэл, эдийн засгийн сэтгүүл зүй ба хэв маяг, төсвийн үе шатуудад иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоо сэдвээр 50 төрийн бус байгууллагын төлөөллүүдийг чадавхжуулсан. Энэ хүрээнд орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй 73 төрийн бус байгууллагын мэдээллийг нэгтгэн аливаа үйл ажиллагаанд татан оролцуулах арга хэмжээг зохион байгуулж хэвшсэн. Тус зорилтын хэрэгжилтийг өмнөх онтой харьцуулахад төрийн бус байгууллагатай уулзалт зохион байгуулах, чадавхжуулах арга хэмжээг идэвхтэй зохион байгуулсан.	90%
246		5. Хүний эрхийг хангах, иргэдэд эрх зүйн боловсрол олгох, гэмт хэрэг, зөрчил, авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр төрийн бус байгууллага болон мэргэжлийн холбоодуудтай хамтран төсөл хэрэгжүүлэх		Уралдааны тоо-0		Уралдааны тоо-1	Авлигатай тэмцэх газар, прокурорын газартай хамтран төрийн албан хаагчдыг энэ төрлийн гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх "Дэвжээ-2023" арга хэмжээг зохион байгуулж нийт 12 сумын 16 багийн 128 албан хаагч, 3600 иргэдийг хамруулсан. Мөн тус арга хэмжээг орон нутгийн телевиз, цахим хуудсаар дамжуулан хүргэх ажлыг зохион байгуулсан бөгөөд 5,1 сая төгрөгийг зарцуулсан. Хүний эрхийн зөрчлөөс сэргийлэх зорилгоор хүний хөгжлийн сурагч багш, иргэний нийгмийн 6 байгууллагатай хамтран ажиллаж нийт 35 сая төгрөгийн санхүүжилтийг шийдвэрлэн төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн. Төслийн хүрээнд "Хүүхэд хамгаалал", "Гэр бүлийн харилцаа хандлага", "Ялгаварлан гадуурхалт", "Аюулгүй байдал", "Гэмт хэрэг зөрчлөөс сэргийлэх арга хэмжээ", "Төрийн албан хаагчийн ёс зүй", "Эерэг хандлага", "Авлига үгүй" агуулгын хүрээнд арга хэмжээг төсөл хэрэгжүүлэгчтэй хамтран гүйцэтгэсэн.	90%

247		1. Сайншанд сумын хяналтын камерыг засварлах, нэмэгдүүлэх		Шинээр нэмэгдүүлсэн камерын тоо-0 Засварласан камерын тоо-0		Шинээр нэмэгдүүлсэн камерын тоо- Засварласан камерын тоо- 50	<p>Сайншанд сумын орон нутгийн хөгжлийн сангийн 135,0 сая төгрөгийн төсөвт өртгөөр хяналтын 69 камерыг засварлах, шинэчлэх ажлын гүйцэтгэчийг сонгон шалгаруулах тендер зарлаж "Сонголт нар" ХХК шалгаран 129,9 тэрбум төгрөгөөр ажил гүйцэтгэх гэрээ байгуулсан. Мөн Сайншанд суманд ашиглагдаж байгаа 32 ширхэг камер, шилэн кабелийг засварлах, шинэчлэх ажлыг аймгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн 19,8 сая, орон нутгийн төсвийн нөөц хөрөнгийн 19,0 сая, нийт 38,5 сая төгрөгийн хөрөнгөөр "Сонголт нар" ХХК гүйцэтгэн хүлээлгэн өгсөн. Орон нутагт гарч буй гэмт хэрэг, зөрчлийг бууруулах, болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлэх зорилгоор орон нутгийн төсвийн 1,587,5 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын төвийн 63 байршилд 163 ширхэг, 750,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Замын-Үүд сумдын төвийн 38 байршилд 105 ширхэг нийт 2,337,5 сая төгрөгийн хөрөнгөөр 268 ширхэг камерыг суурилуулж, хяналт, удирдлагын системийг байгуулах ажлын тендер зарлаад байна. Хот доторх явуулын болон, хөдөлгөөнт эргүүл, хяналтыг ажлыг эрчимжүүлэх зорилгоор орон нутгийн төсвийн 16,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр олон нийтийн цагдаагийн энгэрийн камер 50 ширхэг, 29,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр такси тээврийн үйлчилгээ эрхлэгчдийн тээврийн хэрэгсэлд суурилуулах 120 ширхэг хар хайрцаг худалдан авах тендер зарласан. Мөн Сайншанд сумын зарим байршилд байгаа камерын тоог нэмэгдүүлэх, гэрэлтүүлэг суурилуулах ажлыг орон нутгийн төсвийн 190,4 сая төгрөгийн санхүүжилтээр гүйцэтгүүлэхээр тендер зарласан.</p>	90%
-----	--	---	--	--	--	--	--	-----

248		2. Зам тээврийн осол гарч байгаа цэгүүдэд амьтан үргэгч дуут дохио, хурд хэмжигч, хурд сааруулагч, гэрэлтүүлэг байршуулах		Төлөвлөсөн ажлын хэрэгжилтийн хувь 0		Төлөвлөх ажлын хэрэгжилтийн хувь 100	Аймгийн хэмжээнд зам тээврийн осол гарч байгаа цэгүүдэд амьтан үргэгч дуут дохио, хурд хэмжигч, хурд сааруулагч, гэрэлтүүлэг байршуулах төлөвлөгөөт ажлыг зохион байгуулсан. Зам тээврийн осол хэрэг гарч байгаа хар цэгүүдэд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын санхүүжилтээр Солонгос улсад үйлдвэрлэсэн CAS 360 амьтан үргэгч дуут дохио 1 ширхэгийг Сайншанд сумаас Айраг сум хүртэлх А0102 авто замын 35-р зөрлөгийн орчимд байрлуулсан. Замын-Үүд-Сайншанд чиглэлийн босоо тэнхлэгийн А/0103 дугаартай автозам дээр зам тээврийн осол хэрэг ихээр бүртгэгдэж байгаа Эрдэнэ сумын 18-р худгийн орчим жолоочийн нойр сэргээгч дэржгэнүүрийг 2 цэгт "Борхойн зам" ХХК 10 сая төгрөгийн төсвөөр хийж гүйцэтгэсэн. Говьсүмбэр-Замын-Үүд чиглэлийн босоо тэнхлэгийн авто зам дагуу "Нэг зам-Нэг соёл", "Гайхамшигтай жолооч хурд хэтрүүлдэггүй" "Соёлтой болгоомжтой аялаарай" "Бусдыг хүндлэх нь соёл юм" бичиглэл бүхий 16 самбар байрлуулсан. Айраг сумаас Даланжаргалан сум болон 25-р зөрлөг хүртэл улсын чанартай авто зам дагуу 4 ширхэг маяк байрлуулсан. "Дэлгэр баясах зам" ХХК-тай хамтран Сайншанд сумын төвд байрлах 14 ширхэг хурд сааруулагчид цацруулагчтай зориулалтын будгаар тэмдэглэл хийж ажилласан.	100%
249	4.2.3.. Хууль сахиулах салбарын материаллаг баазыг бэхжүүлэх, албан хаагчдын ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.	3. Говьсүмбэр-Замын-Үүд чиглэлийн босоо тэнхлэгийн авто зам дагуу байрлах авто зогсоолуудыг шинээр тохижуулах /гэрэлтүүлэг, тээврийн хэрэгслийн бүрэн бүтэн байдлыг шалгах яам байршуулах, тэмдэг тэмдэглэгээ/		Шинээр тохижуулсан зогсоолын тоо-0		Шинээр тохижуулсан зогсоолын тоо-3100.0	Чойр-Сайншанд-Замын-Үүд чиглэлийн олон улсын чанартай автозамд "Шатахуун түгээгүүр" 4ш тэмдэг, "Амрах газар" 4ш тэмдэг, "Дорноговь АЗЗА" ТӨХК, "Борхойн зам" ХХК нийт 114 ширхэг тэмдгийг тус тус байрлуулсан. Дээрх чиглэлийн авто зам дагуу "Гүйцэж түрүүлэх хориотой /2.20/" тэмдэг 9ш, "Гүйцэж түрүүлэх хорионы төгсгөл /2.21/" тэмдэг 9ш тэмдгийг сэргээн засварлан байршуулсан. Сайншанд сумын цагдаагийн хяналтын постын дундаж хурдны камерын шилэн кабелийг иж бүрнээр шинэчилэн сольж, засварлаж хэвийн ажиллагаанд оруулсан, постны урд зогсоол дээр суурин маяк байрлуулсан.	50%

250		4. Ханги хилийн боомтод замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах хяналтын цэг байгуулах, шаардлагатай тоног төхөөрөмж техник хэрэгслийн дэмжлэг үзүүлэх	Дэмжлэгийн тоо-0		Дэмжлэгийн тоо-1150.0	Цагдаагийн газраас “Ханги-хяналт шалгалт” хэсэгчилсэн арга хэмжээг зохион байгуулж, хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, нийтийн хэв журам сахиулах чиглэлээр хэсгийн төлөөлөгч 1, сумын цагдаа 1, нэмэгдлээр Замын цагдаагийн тасгийн 2 алба хаагч, Нийтийн хэв журам хамгаалах тасгийн 1, Эрүүгийн цагдаагийн тасгийн 1, Мөрдөн байцаах тасгийн 1, нийт 7 алба хаагч хяналт шалгалт хийн ажиллаж байна. Ханги хилийн боомт болон ачилт буулгалтын талбайд тээврийн хэрэгслийн дараалал үүсгэхгүйгээр тээвэрлэлтийг зохион байгуулах чиглэлээр Хатанбулаг сумаас хойш 5 км-т жолоочийн түр амрах цэг, зогсоол орчимд цагдаагийн алба хаагчид хяналт тавин ажиллаж, Ханги боомт чиглэлд явж байгаа тээврийн хэрэгслүүдийг парклан, урдасаа хоосон явж байгаа тээврийн хэрэгслүүдийг нэвтэрсний дараагаар цөөн тооноор явуулах зохион байгуулалтын арга хэмжээг авч ажилласан. Хяналт шалгалтаар замын хөдөлгөөний дүрмийн заалт зөрчсөн 305 зөрчил илрүүлж ажилласан байна. Үүнд: Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэсэн үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодсон 6, жолоодох эрхгүй үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодсон 8, ачаа ачих журам зөрчсөн 28, цагдаагийн нийтлэг үүргээр 1 зөрчил тус тус илрүүлэн, бэлэн бусаар нийт 290 хүнд 7.561.500 төгрөгийн шийтгэл оногдуулж, болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж ажилласан. Цагдаагийн албан хаагчдын албан үүрэг гүйцэтгэхэд Хатанбулаг сумаас 900 л шатахууны дэмжлэг үзүүлсэн.	90%
251		5. Хууль сахиулах салбарт техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжөөр хангахад дэмжлэг үзүүлэх	Дэмжлэгийн тоо-3		Дэмжлэгийн тоо-4	Терроризмтой тэмцэх салбар зөвлөлийн үйл ажиллагаанд зориулж 29,0 сая төгрөг, хилийн ангиудад орчин үеийн техник, технологийн дэвшлийг нэвтрүүлэх зорилгоор хилийн 0108, 0168, 0129 дугаар ангид орчин нөхцөлийг сайжруулах, тоног төхөөрөмж худалдан авах ажилд тус бүр 50 сая төгрөг нийт 150 сая төгрөг, 0168 дугаар ангийн 0137 дугаар салбарын хариуцсан хэсгийг бүхэлд нь өндөр хүчин чадал бүхий камерын хамгаалалтад шилжүүлж “Цахим салбар” болгоход зориулж 50,0 сая төгрөгийн дэмжлэгийг тус тус үзүүлсэн. Цагдаагийн газарт туулах чадвар сайтай жийп машин худалдан авах ажилд 235,0 сая төгрөг, Замын-Үүд сумын цагдаагийн газарт, туулах чадвар сайтай жийп машин худалдан авах ажилд 659 сая төгрөг, олон нийтийн цагдаа болон эргүүлийн цагдаад энгэрийн камер худалдан авах ажилд 16,0 сая төгрөгийн дэмжлэг, камерын хяналт засвар үйлчилгээнд 19,0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлэн хууль сахиулах чиг үүргийн байгууллагуудын албан хаагчдын ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулсан.Цагдаагийн байгууллагын бие бүрэлдэхүүнд туулах чадвар сайтай автомашин 2, мотоцикл 10 ширхгийг орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөс шийдвэрлэн гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх таслан зогсооход дэмжлэг үзүүлэн ажилласан.	100%

252		1. Орон нутгийн гамшгаас хамгаалах чадавхыг нэмэгдүүлэн, бэлэн байдлыг хангаж, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах		Бэлэн байдлын үзлэг, гамшгаас хамгаалах каманд штаб иж бүрэн сургууль дадлага зохион байгуулах сумын тоо 3	Бэлэн байдлын үзлэг, гамшгаас хамгаалах каманд штаб иж бүрэн сургууль дадлага зохион байгуулах сумын тоо 3		<p>Тайлант оны 04, 09 дүгээр сард Иххэт, Даланжаргалан, Айраг сумдад гамшгаас хамгаалах иж бүрэн сургууль, 04 дүгээр сард Алтанширээ суманд гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын үзлэг, Улаанбадрах суманд Команд штабын сургуулийг тус тус зохион байгуулав. Гамшгаас хамгаалах дадлага, сургуулиудад дээрх 5 сумын Онцгой комисс, ерөнхий зориулалтын мэргэжлийн ангийн 350 томилгоот бүрэлдэхүүн, 181 нэгж техник хэрэгсэл, 732 өрхийн давхардсан тоогоор 1817 иргэн хамруулсан. Газар хөдлөлтийн гамшиг тохиолдож, онц байдал тогтоосон үеийн төрийн байгууллагуудын харилцан хамтын ажиллагаа" сэдэвт стратегийн команд штабын сургуулийг тайлант оны 06 дугаар сард зохион байгуулахад 103 хүний бүрэлдэхүүнтэй ажлын хэсэг бүрэн бүрэлдэхүүнээр оролцож, өгөгдсөн цагийн байдалд хариу арга хэмжээ авч ажилласан. Аймгийн Засаг даргын орлогчийн баталсан удирдамжийн дагуу Онцгой байдлын газар, "Дэлхийн зөн Монгол" олон улсын байгууллагын "Уур амьсгалын өөрчлөлтөд тэсвэртэй орон нутаг" төсөл хамтран Сайншанд, Хатанбулаг, Иххэт сумдад тайлант оны 04 дүгээр сард олон нийтийн оролцоотой гамшгийн эрсдэлийн ерөнхий үнэлгээ хийсэн ба мөн аж ахуй нэгж, байгууллагын түвшинд-7 удаа уг үнэлгээг хийж, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах төлөвлөгөө боловсруулж ажилласан байна. Төв суурин газрын өвөлжилт Аймгийн Засаг даргын 2023 оны "Төв суурин газрын 2023-2024 оны өвөлжилт, хаваржилтын бэлтгэл хангах зарим арга хэмжээний тухай" 04 дүгээр албан даал гавар гарч, биелэлт 96 хувьтай хэрэгжиж байна.</p> <p>Монгол Улсын Шадар сайд, Улсын Онцгой комиссын дарга Сайнбуяангийн Амарсайхан Дорноговь аймгийн өвөлжилт хүндэрсэн сумдад ажиллаж, зудын нөхцөл байдалд үнэлэлт дүгнэлт өгч шаардлагатай арга хэмжээг газар дээр нь авч хэрэгжүүлэн Энэ ажлын хүрээнд зам даваа гаргахад шаардлагатай авто грейдерийг Онцгой газарт, төрийн үйлчилгээг түргэн шуурхай хүргэх зорилгоор Иххэт сумын Засаг даргын Тамгын газарт Ланд круйзер 78 маркийн авто машин, 50 тонн түлш олгосон.</p>	100%
-----	--	---	--	--	--	--	---	------

<p>253</p> <p>4.2.4.. Уламжлалт бус аюулын хүчин зүйлсийн болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох чадавхыг бэхжүүлж. төр.</p>	<p>2. Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн гамшгаас хамгаалах арга хэмжээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэх</p>		<p>Зохион байгуулсан сургалт, нөлөөллийн ажлын тоо 14 сум, 13 мэргэжлийн анги</p>		<p>Зохион байгуулах сургалт, нөлөөллийн ажлын тоо 14 сум, 13 мэргэж-лийн анги</p>	<p>Дорноговь аймгийн 14 сумын хэмжээнд нийт 21,654 иргэнд "What 3 words" аппликейшинийг суулгасан. Уруудсан мал сүргийг тогтоон барих, бүртгэлжүүлэх, малыг отор нүүдлийн зохион байгуулалтад оруулах ажлыг сумын Онцгой комисстой хамтран зохион байгуулж Айраг, Иххэт сумдад "ОТОРЫН ШТАБ"-ыг байгуулан, дулаан байр /иж бүрэн гэр/, хоол хүнс, шатах тослох материалаар хангаж, хөрөнгийг аймгийн Онцгой комиссоос шийдвэрлэсэн. Аймгийн Засаг дарга бөгөөд Онцгой комиссын даргаар ахлуулсан ажлын хэсэг өвөлжилт хүндэрсэн Дэлгэрэх, Алтанширээ, Иххэт сумдад ажиллаж нийт сумын онцгой комисст тус бүр 10,000,000 төгрөг, өвөлжилт хүндэрсэн өрх тус бүрт 600,000 төгрөгийн туслалцаа, дэмжлэг үзүүлсэн. Мөн их цас орсны улмаас сум хүртэлх зам хаагдсан, ахмад настан, хүн бүл цөөтэй өрхийн хотонд нь очиж дээрх багц бараа материалыг тараах аас гадна сум хоорондын зам, гарц гаргах ажлыг хэрэгжүүлж мөн мал, мах борлуулах ажлыг зохион байгуулахаар шийдвэрлэсэн.</p> <p>"Газар хөдлөлтийн гамшиг тохиолдож, онц байдал тогтоосон үеийн төрийн байгууллагуудын харилцан хамтын ажиллагаа" сэдэвт стратегийн команд штабын сургуулийг 2023 оны 06 дугаар сарын 7-9-ний өдрүүдэд зохион байгуулахад аймгийн Засаг даргын 2023 оны "Ажиллагааны удирдлагын төв байгуулж, бүрэлдэхүүнийг батлах тухай" А/351 дүгээр захирамжаар байгуулагдсан, давхардсан тоогоор 103 хүний бүрэлдэхүүнтэй ажлын хэсэг бүрэн бүрэлдэхүүнээр оролцсон. Тайлант хугацаанд Төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, аж ахуй нэгжид 148 удаа, 389 цагийн багтаамжтай сургалтыг гамшгаас хамгаалах, болзошгүй гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах зорилгоор зохион байгуулахад 7834 ажилтан, алба хаагч, иргэн хамрагдсан. Мөн Сайншанд, Хатанбулаг, Иххэт сумдын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн түвшинд-3 удаа, аймгийн Төв номын сан, Музей, сургалт судалгааны төв, Иххэт сумын ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгт буюу аж ахуй нэгж, байгууллагын түвшинд-4 удаа нийт 7 удаа гамшигийн эрсдэлийн ерөнхий үнэлгээ хийсэн.</p>	<p>100%</p>
---	---	--	---	--	---	--	-------------

256		5. Газар хөдлөлтийн чичирхийллийг мэдрэх тоног төхөөрөмжийг шаардлагатай газарт тавих		Төхөөрөмжийн тоо-0	Төхөөрөмжийн тоо-2		<p>Монгол улсын Засгийн газрын 2011 оны 339 дүгээр тогтоолын дагуу тус аймгийн хэмжээнд ашиглагдаж байгаа эрт зарлан мэдээлэх 12 сирень дохионы судалгааг шинэчлэн тодотгож, Сайншанд суманд байрлах 2 зарлан мэдээллийн дохионд засвар үйлчилгээ хийсэн. Онцгой байдлын ерөнхий газраас зохион байгуулж буй “Бэлэн бай” аяны хүрээнд газар хөдлөлтийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх мэдээлэл, заавар, зөвлөмжийг хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, сошиал сүлжээгээр дамжуулан ард, иргэдэд хүргэсэн. Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 339, 340, 2017 оны 67 дугаар тогтоол, Монгол улсын Шадар сайдын 2023 оны 01 дүгээр сарын 09-ний өдөр баталсан “Газар хөдлөлтийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, таниулах өдөр”-ийг тэмдэглэн өнгөрүүлэх арга хэмжээний удирдамж”, Газар хөдлөлтийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх байнгын ажиллагаатай дэд Зөвлөлийн даргын 2023 оны төлөвлөгөө, “Стратегийн команд штабын сургууль” зохион байгуулах тухай тушаалын дагуу иргэд, олон нийтийг гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд сургаж бэлтгэх, бэлэн байдлыг хангуулах, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, мэргэжлийн байгууллагуудын хамтын ажиллагаа, уялдаа холбоог бэхжүүлэх зорилгоор газар хөдлөлтийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх “Гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээллийн дохиогоор ажиллах дадлага, сургууль”-ийг 06 дугаар сарын 07-09-ны өдөр зохион байгуулсан. “Стратегийн команд штабын сургууль”, Зарлан мэдээллийн дохиогоор ажиллах дадлага, сургуульд аймгийн гамшгаас хамгаалах албадын 1192, 14 сумын сумын ерөнхий зориулалтын мэргэжлийн ангийн 1848-н томилгоот бүрэлдэхүүн, төрийн болон нутгийн захиргааны 108 байгууллагын 538 ажилтан алба хаагч, 5300 иргэн, давхардсан тоогоор нийт 8878 ажилтан, ард иргэдийг хамруулсан.</p>	100%
-----	--	---	--	--------------------	--------------------	--	--	------

257		1. Хөрш зэргэлдээ БНХАУ, ОХУ-ын аймаг, хотуудтай хамтын ажиллагааны баримт бичгийн хүрээнд нийгэм, эдийн засгийн бүхий л салбарт хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх		Хамтран ажилласан баримт бичгийн тоо 4		Хамтран ажиллах баримт бичгийн тоо 6		Оросын Холбооны Улсын Эрхүү мужтай хамтран ажиллах санамж бичгийг Гадаад харилцааны яамнаас зөвшөөрөл авсны дагуу байгуулсан бөгөөд аймгийн Засаг дарга О.Батжаргал тус мужийн амбан захирагч И.И.Кобзевтэй албан уулзалт хийх үеэрээ Эрхүү мужтай худалдаа, эдийн засгийн хамтын ажиллагааг эхлүүлж, эрүүл мэнд, боловсрол, соёл урлагийн салбарт төдийгүй жижиг дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх зэрэг асуудлаар хамтран ажиллахаар тохиролцсон. БНХАУ-аас Замын-Үүдэд суугаа Ерөнхий консулын газар хоорондын хамтын ажиллагааны хүрээнд тус консулын газрын 100 хувийн санхүүжилтээр Дорноговь аймаг дахь АШУИС-ын салбар сургуулийн эх баригчийн ангид суралцаж буй 30 оюутны сургалтын төлбөрийг чөлөөлсөн бөгөөд цаашид ч тэтгэлгийг жил бүр орон нутагт шаардлагатай мэргэжлээр сурч буй оюутнуудад олгох боломжийг бүрдүүлсэн. Мөн аймгийн иргэдийн оршин суух нөхцөлийг сайжруулах, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор тус консулын газраас 30,000 юаний буцалтгүй тусламжийг олгосон. БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ны Бугат хоттой хил залгаа орших давуу талдаа тулгуурлан зөвхөн хилийн боомтын хамтын ажиллагаагаар хязгаарлагдахгүй эдийн засаг, хөрөнгө оруулалт, эрүүл мэнд, хүмүүнлэгийн салбарт үр ашигтай хамтран ажиллах зорилгоор аймгийн Боловсролын газар болон Бугат хотын Боловсролын товчоо, ЕБ-ын 1-р сургууль болон Бугат хотын Монгол сургууль, Политехникийн коллеж болон Бугат хотын үйлдвэр инженерийн сургуулиуд тус бүр хамтын ажиллагааны суурь хэлэлцээрт гарын үсэг зурсан.	100%
-----	--	--	--	--	--	--------------------------------------	--	--	------

<p>258</p> <p>4.3.1.. Хөрш болон өндөр хөгжилтэй орнууд, олон улсын байгууллагатай хамтын ажиллагаа гаа өргөжүүлэн, гадаад харилцааны үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ</p>	<p>2. Гуравдагч хөршийн орнуудтай түншлэлийн харилцааг өргөжүүлэн, харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд бодлогоор дэмжих</p>		<p>Шинээр баталгаажуулсан хамтын ажиллагааны тоо 2</p>		<p>Шинээр баталгаажуулах хамтын ажиллагааны тоо 4</p>	<p>Япон улсын Шизуока муж болон Шизуока Их сургуулийн Сувилахуйн сургуулийн багш, оюутны төлөөллүүдийг аймагт ажиллах үеэр тус мужын Их сургуулийн Сувилахуйн сургууль, АШУУИС-ийн Дорноговь аймаг дахь салбар Анагаах Ухааны Сургууль хоорондын хамтын ажиллагааг улам өргөжүүлэх, эрдэм шинжилгээний хурал, дадлагажуулах сургалт зохион байгуулах, багш оюутан солилцох хүрээнд санамж бичгийг байгуулсан. Монгол Улсын Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, Дорноговь аймаг, Япон Улсын Шизуока мужийн хооронд найрамдалт харилцааны нэг салбар болгож эхлүүлсэн ахлах ангийн сурагч харилцан солилцох тухай Санамж бичгийн дагуу энэ оны 8-р сард мужийн 30 сурагч 3 багшийг хүлээн авч түүх соёл, ёс заншилтай танилцах аяллыг зохион байгуулан, Япон, монгол хүүхдүүд бие биенээсээ суралцах, шинэ туршлага хуримтлуулах боломжийг бүрдүүлж ажилласан. Сайншанд сумын Төв цэвэрлэх байгууламжийн үйл ажиллагааг хэвийн явуулах, инженер техникийн ажилчдыг чадавхжуулах "Жайка" Олон Улсын байгууллагатай хамтарсан төслийн хүрээнд энэ онд онол, дадлага хэлбэрээр нийт 33 удаагийн танхим болон цахим хосолсон сургалтыг зохион байгуулж, Чандмань-Илч ОНӨХК, ГХБХБГ зэрэг нийтийн аж ахуйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй байгууллагуудын холбогдох 100 гаруй инженер, мэргэжилтнүүдийг хамруулж цэвэрлэх байгууламжийн үйл ажиллагаатай танилцаж, дадлагажуулах ажлыг зохион байгуулсан. Мөн энэ чиглэлээр аймгийн мэргэжилтэн, инженер техникийн ажилчдаас бүрдсэн 6 хүнийг тус мужид богино хугацааны туршлага судлах сургалтад хамруулсан.</p>	<p>100%</p>
---	--	--	--	--	---	--	-------------

259		3. Орон нутагт хэрэгжүүлж буй гадаадын болон олон улсын байгууллагын хөрөнгө оруулалттай төсөл хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, төсөл хөтөлбөрийг шинээр олж хэрэгжүүлэх бодлого баримтлах		Гадаадын хөрөнгө оруулалттай төсөл хөтөлбөр 13		Гадаадын хөрөнгө оруулалттай төсөл хөтөлбөр 15	"Гадаад улс орны хот, мужууд, төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагууд, төсөл хөтөлбөрүүд, хөрөнгө оруулагчдад аймгийг сурталчлах, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх зорилтыг тавин 9 хот дүүрэг, 15 олон улсын байгууллага, төсөл хөтөлбөртэй харилцаа тогтоон гадаад хамтын ажиллагааг хөгжүүлж байна. БОАЖГ-ын дэргэдэх Мод үржүүлгийн газрын талбайд Япон улсын "Жайка" төслийн санхүүжилтээр хэрэгжиж буй гүн суулган тарих аргаар "Дорнын говийн цөлөрхөг бүсийн хуурай, хүйтэн газар нутгийг ургамалжуулах үйл ажиллагааг дэмжих техникийн хамтын ажиллагаа" төсөл хэрэгжиж байна.Төслийн хүрээнд урт үндэстэй суулгац буюу өндөр бортогонд /50 см/ нутгийн унаган ургамал болох Заг, Хайлаас, Сухай, Бүйлс, Харгана, Шээрэнгэ зэргийг хүлэмжинд үржүүлж, хавар ил талбайд гарган, 1 м 50 см-ийн гүн нүхэнд гүнээс услах технологиор тарилтыг хийн эхний ээлжинд ханатал усалж, түүнээс хойш 100 хоног өнгөрөхөд ургалт 100%-тай, хөрсний гадаргуугаас 20 см-аас дооших хөрс чийгтэй байсан. 2024 оны намар судалгааны үр дүн гарна. Япон улсын Нийгата мужтай технологийн талаар хамтран ажиллах нийгэмлэгийн санхүүжилтээр "Гүн суулган тарих аргаар Дорнын говийн цөлөрхөг бүсийн хуурай хүйтэн газар нутгийг ургамалжуулах үйл ажиллагааг дэмжих техникийн хамтын ажиллагаа төсөл"-ийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын дэргэдэх мод үржүүлгийн талбайд хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд туршилт судалгааны ажлын үр дүнд говийн унаган ургамлуудаас урт үндэстэй тарьц бэлтгэн, газрын гүний усалгаагаар үндэсний системийн өсөлтийг судалж батлах, ус хэмнэх, гарын авлага гаргах, ургамалжуулалтын мэргэжилтэн бэлтгэх, ургамалжуулах сайжруулсан технологийг түгээн дэлгэрүүлэх, ургамалжуулах талаар соён гэгээрүүлэх зэрэг ажлууд хийгдсэн.	90%
-----	--	---	--	--	--	--	---	-----

260		4. Гадаад улсруу айлчлах болон гадаадын улсын төлөөлөгчдийн орон нутагт хийх албан айлчлалыг зохион байгуулах		Зохион байгуулсан ажлын тоо 2		Зохион байгуулах ажлын тоо 5	Аймгийн Засаг дарга БНХАУ-ын Хөх хот, Бугат хот, Дархан Муу Мянган холбоот хошуу болон Япон улсын Шизуока муж руу гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, цаашдын хамтын ажиллагааны талаар санал солилцохоор албан айлчлал хийхтэй холбогдуулан удирдамжийн төсөл боловсруулж, айлчлалын бүрэлдэхүүний мэдээлэл, хөтөлбөрийг "Удирдамжийн төсөл хүргүүлэх тухай" 2023 оны 02/1365, 02/1400 тоот албан бичгүүдийг ГХЯ-ны Бодлого төлөвлөлтийн газарт хүргүүлэн "Төрийн гадаад бодлого, үйл ажиллагааны нэгдмэл байдлыг хангах журам"-ыг ханган ажилласан. БНХАУ, ОХУ, Япон улсын Шизуока муж, ШХА, НҮБ зэрэг хөрш зэргэлдээ орших муж, хошууд болон хамтын ажиллагаатай төсөл хөтөлбөрийн төлөөллүүд Дорноговь аймагт айлчилсантай холбогдуулан 11 удаагийн 80 гаруй гадаадын, зочид төлөөлөгчидтэй хийсэн уулзалтын мэдээ, хурлын тэмдэглэлийг аймгийн тагнуулын хэлтэст тухай бүр хүргүүлсэн.	100%
261		1. Батлан хамгаалах салбарын бодлогыг орон нутагт хэрэгжүүлэх		Бодлогын хэрэгжилтийн хувь 95,0		Бодлогын хэрэгжилтийн хувь 97,0	Сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөө, төлөвлөлтийн баримт бичгүүдийг боловсруулан баталгаажуулсан. Цэргийн тоо бүртгэл, нэг, хоёрдугаар ээлжийн цэрэг татлагыг зохион байгуулж зэвсэгт хүчний болон хил хамгаалах ангиудын хяналтын тоог 100 хувь биелүүлсэн. Монгол цэргийн өдөр Зэвсэгт хүчний 102 жилийн ойг угтан Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагуудын дунд Марш тактикийн тусгай бэлтгэлийн аварга шалгаруулах тэмцээн, спортын цогцолбор тэмцээн, ард иргэдэд нээлттэй хаалганы өдөрлөг, цэрэг эх орны сэдэвт дууны уралдаан, хүүхэд залуучуудын дунд уулзалт ярилцлага цэрэг эх орны сэдэвт дууны уралдаан зэргийг зохион байгуулж 1200 гаруй иргэдэд Батлан хамгаалах бодлого, Зэвсэгт хүчний үйл ажиллагааг сурталчилсан. Засгийн газрын тогтоол батлан хамгаалахын сайдын тушаалаар "Оюутан цэрэг" сургалтад Дорноговь аймаг дахь Анагаахын шинжлэх ухааны салбар сургуулийн нэгдүгээр курсийн 5, Политехникийн коллежийн 9 нийт 14 оюутныг сонгон шалгаруулж сургалтын "Цэргийн ерөнхий бэлтгэл" шатны сургалтыг зохион байгуулсан. Хүүхэд залуучуудад цэрэг эх-оронч үзлийг төлөвшүүлэх зорилгоор Цэрэг-спортын "Дөл" цогцолбор тэмцээний нэгдүгээр шатыг ерөнхий боловсролын сургуулиуд 2023 оны 05 дугаар сарын 10-ны дотор сургууль тус бүр дээрээ, хоёрдугаар шат буюу аймгийг аварга шалгаруулах тэмцээнийг аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/237 дугаар захирамжаар 2023 оны 06 дугаар сарын 16-ны өдөр аймгийн төв талбайд тус тус зохион байгуулж ерөнхий боловсролын 12 жилийн 11 сургуулийн 200 гаруй сурагчийг хамруулсан.	100%

262	2. Орон нутаг дахь Зэвсэгт хүчний ангиудын тайван цагт дотоод үйл ажиллагааг хэвийн явуулах, бэлэн байдлыг хангах зорилгоор дэмжлэг үзүүлэн хамтран ажиллах		Дэмжлэгийн тоо-4	Дэмжлэгийн тоо-4		Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 03-ны өдрийн Дорноговь аймгийн 2023 оны төсөв батлах тухай 10/06 дугаар тогтоолоор Зэвсэгт хүчний 336 дугаар ангийн штабын барилгын гадна фасад, дээврийн засварын ажилд зориулан 45 сая төгрөг, Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн 090 дүгээр салбарт 40 сая төгрөг, Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн 281 дүгээр салбарт 20 сая төгрөг, Зэвсэгт хүчний 065 дугаар ангийн 253 дугаар салбарт 20 сая төгрөгийн санхүүжилтийг тус тус ажиллаж амьдрах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор олгосон. Дээрх санхүүжилт бүгд анги байгууллагуудын дансанд шилжсэн бөгөөд Зэвсэгт хүчний 336 дугаар ангийн штабын барилгын гадна фасад, дээврийн засварын ажлыг 100 хувьтай, 090 дүгээр салбар штабын нэгдүгээр давхар, хичээлийн танхимд бүрэн засварын ажил 95 хувьтай, 281 дүгээр салбар ажлын 10 ширхэг компьютер, 20 ширхэг ширээ сандал худалдан авах ажил 100 хувьтай, 253 дугаар салбар штабын гадна фасад, дүүжин тааз хийх ажлыг 90 хувьтай тус тус хийж гүйцэтгээд байна. 2024 оны аймгийн төсвийг батлах Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар Дорноговь аймагт байрладаг зэвсэгт хүчний анги байгууллагуудад оруулах хөрөнгө оруулалтын саналуудыг мөн хүргүүлж ажилласан.	100%
-----	---	--	------------------	------------------	--	---	------

263	4.4.1.. Батлан хамгаалах чиглэлээр гарсан хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангах ажлыг тайван болон онцгой нөхцөлийн үед хэрэгжүүлнэ	3. Орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бүрдүүлж, дайчилгааны төлөвлөлтийг шинэчлэх		Баримт бичиг боловсруулал-тын хувь 80,0		Баримт бичиг боловсруулалтын хувь 91,0 Төлөвлөлтийг хийж дуусгасан байна.	14 сумын орон нутгийн хамгаалалтын томилгоог 2023 оны 1 дүгээр сард цэргийн тоо бүртгэлтэй уялдуулан, хоёрдугаар ээлжийн цэрэг татлагатай хамтатган тодотгосон бөгөөд сумдын нууц баримт бичиг газрын зураг, төлөвлөгөө тэдгээрийн хамгаалалтын байдалд үзлэг хийж илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгуулсан. Сумдын орон нутгийн хамгаалалтын төлөвлөгөөний тодотголын явцад хяналт тавьж боловсруулалтад анхаарч удирдлага арга зүйгээр ханган ажилласан. Аймгийн засаг даргын захирамжаар орон нутгийн хамгаалалтын сургалтад ашиглах материаллаг баазыг бэхжүүлэх зорилгоор зөвөрийн компьютер 1 ком, цахилгаан үүсгүүр /агергат 1 нэгж, лоом 10 ш, хүрз 10 ш, жоотуу 10 ш, зэргийн нийт 5.500.000 төгрөгөөр худалдан авсан. Томилгоот нэгжийн сургалт сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөөний дагуу 10 сард зохион байгуулагдана. Дайчилгааны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.3 дахь хэсэг, 9 дүгээр зүйлийн 9.2, 9.4 дэх хэсэг, 18 дугаар зүйлийн 18.1.1 дэх заалт, Батлан хамгаалахын сайдын мн/21 дүгээр тушаал, Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын дүрмийн 2 дугаар зүйлийн 2.1.3.10 дахь заалт, Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын даргын стратегийн 600/02 удирдамжийн дагуу “Зэвсэгт хүчний ангийг бие бүрэлдэхүүн, техникээр нөхөн хангах” төлөвлөгөөнд тодотгол хийж, дайчилгааны даалгавраар оногдуулан бүртгэсэн цэргийн бэлтгэл үүрэгтнүүдийн нэрийн жагсаалт, тооцооны хуудсыг анги, командаар нь, автотехникийг марк, зориулалт, улсын дугаар, техник оногдуулан бүртгэх карт, жолоочийн нэрийн жагсаалтыг анги, командаар нь гарган тодотгож актыг тогтоосон хугацаанд ЗХЖШ-г хүргүүлсэн.	100%
-----	---	---	--	---	--	--	---	------

264		4. Хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлж, "Оюутан-цэрэг" сургалт, хугацаат цэргийн алба хаагчдын тоог нэмэгдүүлэх	Арга хэмжээний тоо-18, хяналтын тоог 100 хувь биелүүлсэн.	Арга хэмжээний тоо-13, хяналтын тоог 100 хувь биелүүлсэн байна.	Аймгийн Засаг даргын А/183 дугаар захирамжаар Ерөнхий боловсролын ахлах ангийн сурагчдын дунд "Цэрэг Эх-оронч" сэдэвтэй "Гоцлол дуу", "Хамтлаг дуу"-ны уралдаан зохион байгуулсан. Тус тэмцээнд "Гоцлол дуу"-ны төрөлд Ерөнхий боловсролын 7 сургуулийн 15 сурагч, "Хамтлаг дуу"-ны төрөлд Ерөнхий боловсролын 6 сургуулийн 9 хамтлаг оролцсон. Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/237 дугаар захирамжаар аймгийн аварга шалгаруулах Цэрэг-спортын "Дөл" цогцолбор тэмцээнийг 06 дугаар сарын 16-ны өдөр аймгийн төв талбайд зохион байгуулсан бөгөөд тус тэмцээнд ахлах ангийн 200 гаруй хүүхэд оролцсон. Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагаас бэлтгэл, чөлөөнд гарсан ахмадууд болон Ерөнхий боловсролын ахлах ангийн сурагчдын дунд "Мөрдөстэй ахмадууд" хэмжээнд Монгол Улсын үйлчилгээний гавьяат ажилтан бэлтгэл хурандаа Д.Гүндсамбуу залуу хойч үе, хүүхэд залууст хандан "Мөрдөстэй амьдрал" сэдвээр илтгэл тавьсан бөгөөд тус арга хэмжээнд ЕБ-ын ахлах ангийн 200 хүүхэд оролцсон. Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны 03 дугаар сарын 29-ны өдрийн 111 дүгээр тогтоол, Батлан хамгаалахын сайдын 2023 оны 04 дүгээр сарын 12-ны өдрийн А/103 дугаар тушаал, Дорноговь аймгийн Засаг даргын 2023 оны 04 дүгээр сарын 25-ны өдрийн А/266 дугаар захирамжийн дагуу Дорноговь аймаг дахь Анагаахын шинжлэх ухааны салбар сургуулийн хичээлийн байранд долоо хоногийн амралтын өдрүүдэд зохион байгуулсан. Сургалтын сонгон шалгаруулалтыг 2023 оны 04 дүгээр сарын 03-аас 05-ны өдрүүдэд эрүүл мэндийн үзлэг, биеийн тамирын шалгуур үзүүлэлтээр зохион байгуулсан. Хүсэлт гаргаж сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн Дорноговь аймаг дахь Анагаахын шинжлэх ухааны салбар сургуулийн нэгдүгээр курсын 5, Политехникийн коллежийн 9 нийт 14 оюутны "Цэргийн ерөнхий бэлтгэл" шатны сургалтыг зохион байгуулсан. Өмнөговь аймагт зохион байгуулагдсан "Цэргийн мэргэжлийн бэлтгэл" шатны сургалтад 14 оюутныг мөн хамруулж дайчилгааны бэлтгэл үргэлжлүүлж нэмэгдүүлсэн. Хяналтын тоог 100 хувь	100%
-----	--	--	---	---	---	------

265	4.5.1.. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний цар хүрээг нэмэгдүүлж, төрийн байгууллагын ажлын үр дүнг сайжруулна.	1. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний цахим сангийн баяжуулалт, шинэчлэлтийг хийх		Баяжуулалт хийсэн тоо-5		Баяжуулалт хийх тоо-2	Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний мэдээллийн цахим сан /www.dornogovi.unelgee.gov.mn/-ийн ашиглалтыг сайжруулахаар нэвтрэх эрхгүй агентлаг, сум, төрийн үйлчилгээний байгууллагын 84 албан хаагчдын судалгааг авч Дорноговь аймгийн ХШҮ-ний мэдээллийн цахим санд нэвтрэх болон тайлагнах эрх үүсгүүлсэн. Бүртгүүлсэн албан хаагчид цахим санд хэвийн нэвтэрч, холбогдох тайланг цахим сан ашиглан илгээснээр тус сангийн бүртгэл, мэдээллийн баяжуулалт нэмэгдэж цаасан суурьтай баримт бичгийн эргэлт 80 хувиар буурсан. Аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, аймгийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө, аймгийн дэд болон зорилтот хөтөлбөр, аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, аймгийн Засаг даргаас сайд нартай байгуулсан гэрээний хэрэгжилтийн тайланг цахимаар авахаар нийт сум, агентлагт холбогдох заалт, арга хэмжээг хуваарилж, 42 байгууллагын тайланг хагас болон бүтэн жилээр цахимаар авч, хяналтад аван нэгтгэх ажиллагаа бүрэн хийгдсэн.	100%
266		2. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний чиглэлээр сургалтыг зохион байгуулж, ажлын байрны мэргэжил арга зүйгээр хангах		Сургалтын чанарын хувь 80		Сургалтын чанарын хувь 85	Хяналт шинжилгээ үнэлгээний талаарх ойлголтыг нэмэгдүүлэх төрийн болон нутгийн бодлогын баримт бичгийг хяналтад авах, хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх, тайлагнах болон үр дүнд суурилсан хяналт-шинжилгээ хийх арга зүйд сургах зорилгоор сум, агентлагийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хариуцсан 70 албан хаагчид "Үр дүнд суурилсан хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ" сэдэвт сургалтыг 2023 оны 10 дугаар сарын 20-ны өдөр зохион байгууллаа. Сургалтаар "Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үндсэн ойлголт, анхаарах асуудал", "Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх арга зүй", "Тайлан бичих арга зүй, анхаарах асуудал" зэрэг 7 сэдвээр мэдээлэл хүргэж, дадлага ажил зохион байгуулан үр дүнг тооцон ажиллалаа. Мөн давхардсан тоогоор 28 байгууллагын 70 гаруй албан хаагчид хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, тайлангийн талаар болон ХШҮ-ний цахим сангийн хэрэглээний талаар мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч ажилласан.	100%
5. ТАВ.НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО								

267		1. Агаарын бохирдлыг бууруулах өрхийн ухаалаг хэрэглээг бий болгоход чиглэсэн нөөлөлийн арга хэмжээг хэрэгжүүлж, цахилгаан халаалтын хэрэглээг нэмэгдүүлэх		Цахилгаан халаагуур нэвтрүүлсэн айл өрхийн тоо -17, Зохион байгуулсан сургалт-5, сурталчилгааны материалын тоо- 100		Цахилгаан халаагуур нэвтрүүлсэн айл өрхийн тоо -20, Зохион байгуулсан сургалт-5, сурталчилгааны материалын тоо- 120	Монгол Улсын Их сургуулийн эрдэмтэн багш нартай хамтран 2023 оны 3, 4 дүгээр сард дулааны алдагдал багатай "Пассив барилга" барих аргачлал, цахилгаан дулааны хэрэглээнд сэргээгдэх эрчим хүчийг нэвтрүүлэх боломжийн талаарх 2 удаагийн сургалтад давхардсан тоогоор 100 гаруй иргэн хамруулан гарын авлага, мэдээллээр ханган ажилласан. Монгол гэрийн халаалт дулаалгын багц, эрчим хүчний хэмнэлттэй цахилгаан халаагуур, сэргээгдэх эрчим хүч, бүрэн шаталттай зуух, гэрийн нөхцөл дахь агаарын бохирдлыг бууруулах талаарх 8 төрлийн мэдээллийг цахим сүлжээгээр дамжуулан иргэдэд хүргэх нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулж давхардсан тоогоор 4500 гаруй иргэн үзэж хандалт авсан байна. Энэ онд 25 өрх цахилгаан халаалтыг өрхийн хэрэглээндээ нэвтрүүлснээр цахилгаан халаалттай өрх 294 болж өссөн. Сайншанд, Замын-үүд сумын 1398 өрхөд шөнийн цагт хэрэглэсэн 1.1 сая квт цахилгааны 125.2 сая төгрөгийн тарифын хөнгөлөлт үзүүлсэн.	90%
268	5.1.1.. Агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	2. "Утаагүй-Сайншанд" аян зохион байгуулж, сайжруулсан түлш, ухаалаг хэрэглээг нэмэгдүүлэх чиглэлээр олон нийтэд чиглэсэн нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх		Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо- 0		Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо- 3	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Дорноговь аймгийн Засаг даргын хамтарсан 2022 оны А/493, А/670 дугаар тушаал, захирамжаар Сайншанд, Замын-Үүд сумын "Агаарын чанарыг сайжруулах, бүс тогтоох, бүсэд мөрдөх журам"-ыг батлан хэрэгжилтийг хангах зорилгоор аймгийн Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн лабораторид (PM-2.5) нарийн ширхэгт тоосонцор хэмжих "Dust Truck" багаж аймгийн агаарын бохирдлыг бууруулах зардлын 50,0 сая төгрөгийн санхүүжилтээр худалдан авч ашиглалтад оруулснаар тоосонцор хэмжих явуулын үйлчилгээ үзүүлэх боломж бүрдсэн. Сайншанд сумын агаарт агуулагдах хүхэрлэг хий /SO2/, азотын давхар исэл /NO2/-ийн хэмжээг цаг уурын ажиглалтын станцаас өдөр бүр тодорхойлж (tsag-agaar.gov.mn) сайтад нийтэд нээлттэйгээр байршуулан мэдээллээ хангадаг, 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хэмжилтийг өмнөх оны мөн үеийн дундажтай харьцуулахад хүхэрлэг хий 0,001-ээр бага, азотын давхар исэл 0.04-өөр бага үзүүлэлттэй байна. Сайншанд сумын төвлөрсөн хогийн цэг, "Чандмань-Илч" уурын зуухны орчим, 2 дугаар баг Дэнжийн хэсэг, 1,3,7,8 дугаар багийн гэр хорооллын гудамж, Зүүн баян багийн төвд хөрсний бохирдолтой 10 цэгт нянгийн болон хүнд металлын иж бүрэн шинжилгээг "Ханлаб" ХХК-иар гүйцэтгүүлсэн. Гэр хорооллын газрыг дахин төлөвлөх, орон сууцжуулах замаар утааг бууруулах зорилттой ажиллаж "Мандах наран-5" хорооллын 288 айлын орон сууц, 9 давхар 45 айлын орон сууц ашиглалтад орж, цэвэр усны шугамд 50 өрх, цахилгаан халаалтыг 25 өрх, бохир усны шугамд 40 өрх, дулааны шугамд 17 өрх холбогдсноор яндангийн тоог 375-аар буурууллаа.	90%

269		1. Сумын төвүүдийн ус хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг нарийвчлан тогтоож мөрдүүлж хэвшүүлэх		Эрүүл ахуйн бүс тогтоосон хугацын тоо-11		Эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийн биелэлтийн хувь-100, Хугацын тоо-3		Аймгийн Засаг даргын 2012 оны А/411 тоот захирамжийн дагуу аймгийн хэмжээнд нийт 95 худаг уст цэгт эрүүл ахуйн бүс тогтоож дэглэмийг мөрдүүлэн ажилласнаар ус ашиглалт, хамгаалалт сайжирсан. Айраг, Алтанширээ, Даланжаргалан сумдад үйл ажиллагаа явуулдаг "Би Ти Девелопмент" ХХК 1 худаг, "Мин Ли Да" ХХК 1 худаг, "Норинко интернэйшл кооперэйшн" ХХК 1 худаг, "Говийн шандаст хүлэг" ХХК 3 худаг, "Гаас" ХХК 2 худаг, "Мак Цемент" ХХК 2 худаг нийт 6 компаниуд өөрсдийн эзэмшлийн шинээр гаргасан 10 худагт эрүүл ахуйн бүс тогтоож хашаажуулж, тэмдэгжүүлэх ажил хийгдсэн. Усны сан бүхий газар, усны эх үүсвэрийн онцгой болон энгийн хамгаалалтын, эрүүл ахуй бүс, ус хангамжийн эх үүсвэрүүдийн тэжээгдлийн мужийн зааг, зураглал, холбогдох мэдээлэл, судалгааг шинэчлэн тогтоож хамгаалалтад авах газрын мэдээлэлд үндэслэн Өргөн, Айраг, Даланжаргалан, Дэлгэрэх, Сайншанд, Замын-Үүд, Сайхандулаан сумдын төвийн ус хангамжийн эх үүсвэрийн хугацын хамгаалалтын бүстэй 131 газар давхцалтай, 13 сумдын 86 булаг, ашигт малтмалын 46 тусгай зөвшөөрөлтэй талбай, 111 нуур, тойром ашигт малтмалын 44 тусгай зөвшөөрөлтэй давхцалтай байгаа тул иргэн, аж ахуйн нэгжүүдэд сонсох ажиллагааг явуулж, давхцалыг арилгуулахаар олон нийтэд танилцуулсан. Мөн усны сан бүхий газар, усны эх үүсвэрийн онцгой болон энгийн хамгаалалтын, эрүүл ахуй бүс, ус хангамжийн эх үүсвэрүүдийн тэжээгдлийн мужийн зааг, зураглал, холбогдох мэдээллийг нэгтгэн аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцүүлэн батлуулах ажлын хэсэг ажиллаж байна.	100%
-----	--	--	--	--	--	---	--	---	------

270	5.1.2.. Усны нөөцийн бохирдол, хомсдлоос сэргийлэх, хүн амыг баталгаат ундны усаар хангах нэгдсэн менежментийг сайжуулна.	2. Булаг, шанд, рашааны ундаргын эхийг хамгаалж, тохижуулах ажлыг үргэлжлүүлэх		Хамгаалж тохижуулсан булгийн тоо-8		Хамгаалж, тохижуулах булгийн тоо-5	Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлын 25.0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Айраг сумын Нарт багийн Эзэгийт булаг, Иххэт сумын Баян багийн Өлзийт булаг, Өргөн сумын 3 дугаар багийн Живчид булаг, Улаанбадрах сумын 1 дүгээр багийн Хоньч булаг, Эрдэнэ сумын 2 дугаар багийн Бүлээн булаг нийт 5 булгийг хашаажуулж гадаргын усан хангамжийг нэмэгдүүлсэн. Мөн Даланжаргалан сумын "Элдэвийн булаг", Мандах сумын "Шавартайн булаг", Сайхандулаан сумын "Дэврэхийн булаг", Иххэт сумын "Хөгцөт булаг"-ийг уул уурхайн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа 3 компанийн 7,0 сая төгрөгийн дэмжлэгтэйгээр тохижуулснаар нийт 32,0 сая төгрөгөөр 8 сумын нутагт 9 булгийг тохижуулж, усны сан бүхий газрын ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулсан. Сумдад усны сан бүхий газар ус хангамжийн эх үүсвэрүүдийн хамгаалалтын бүсийн дэглэмийг мөрдүүлэх, түүний ойр орчмын газрын хог хаягдлыг цэвэрлэх ажил хийгдсэн. Нийт 200 ААНБ, 3500 иргэн, ажилтан, албан хаагчид оролцон 2500,0 га талбайн ахуйн хог хаягдлыг цэвэрлэх ажлыг 29 автомашин техник хэрэгслээр 470,0 тн хог хаягдлыг цэвэрлэн сумдын төвлөрсөн хогийн цэгт төвлөрүүлсэн.	100%
271		3. Сумдын ундны усыг цэвэршүүлэх, зөөлрүүлэх төхөөрөмжийг суурилуулах ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж, стандартын шаардлага хангасан ундны усаар хангах		Цэвэршүүлэх төхөөрөмж суурилуулсан худгийн тоо-4		Цэвэршүүлэх төхөөрөмж суурилуулах худгийн тоо-3	Усны нөөцийг бохирдол, хомсдолоос сэргийлэх, хүн амыг баталгаат ундны усаар хангах бодлогын хүрээнд чанар, стандартын шаардлага хангахгүй байгаа 55 худгаас 14 сумын 2021 онд 2, 2022 онд 2, 2023 онд 7 хутагт цэвэршүүлэх, зөөлрүүлэх төхөөрөмж суурилуулснаар аймгийн хэмжээнд нийт 50 худагт цэнгэгжүүлэх төхөөрөмж тавьж 90.9 хувийн хэрэгжилттэй өмнөх онтой харьцуулахад 28,5 хувийн өсөлттэй байна. Тайлант онд усны чанар, стандартыг сайжруулах ажлын хүрээнд Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлын 200,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Сайншанд сумын хүн амын ундны усан хангамжийн эх үүсвэрийн 1 худагт усны хатуулаг, хүнцэл бууруулах төхөөрөмж суурилуулах гэрээ байгуулсан. Улаанбадрах, Мандах сумдад 40,0 сая төгрөгөөр 2 худагт ус цэвэршүүлэх төхөөрөмж, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 5,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Өргөн суманд 1 худаг, Эрдэнэ суманд 100,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 3 худаг нийт 7 ус хангамжийн эх үүсвэрийн худгуудад 345,0 сая төгрөгийн санхүүжилтээр ус цэвэршүүлэх, зөөлрүүлэх, цэнгэгжүүлэх төхөөрөмж суурилуулж иргэдийг стандартын шаардлагад нийцсэн ундны усаар хангах ажлуудыг тус тус хийсэн.	100%

272		4. "Ус чандмань эрдэнэ" аян зохион байгуулж, усны зохистой хэрэглээг бий болгох нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх				Арга хэмжээний тоо-2 Хамргадах хүний тоо - 200	Усны нөөц, бохирдол, танин мэдэхүй, ашиглалт хамгаалалтын чиглэлээр 10 төрлийн кино, шторкуудыг орон нутгийн "DTV" телевиз болон байгууллагын цахим сайтад 20 удаагийн давтамжтай дамжуулан хүргэж иргэд олон нийтийг мэдээллээр ханган ажилласан. Байгаль орчны тэмдэглэлт өдрүүдээр "Ус чандмань эрдэнэ" нэртэй уриалга, зөвлөмж, 200 гаруй гарын авлага, тараан мэдээлэл өгч хууль, дүрэм, журмыг сурталчилж ажилласан. Сумдад усны тухай хууль, танин мэдэхүйн чиглэлээр давхардсан тоогоор нийт 14 удаагийн сургалт, мэдээлэл, "Усаа хайрлая","Өөрчлөлтийг хурдасгая" уриан дор "Ус бидний ирээдүй" АХА тэмцээн, шүлэг, видео бичлэг, "Усаа хэмнэе" бүтээлч ажил, "Ус чандмань эрдэнэ", "Ус ба байгаль", "Говийн ус" эссе, зохион бичлэгийн уралдаан, "Цэвэр ус цэнхэр алт" гар зургийн уралдаан, усны сан бүхий газрууд, уст цэгүүдийн ойр орчмыг цэвэрлэх зэрэг ажлууд зохион байгуулан 800 ш гарын авлага, боршур тараасан. Нийт 40 ААНБ, 217 иргэн, Ерөнхий боловсролын сургуулийн 548 сурагчид хамруулсан. Булаг шанд, худаг уст цэг, ус хангамжийн эх үүсвэрүүдийн ойр орчмын хог хаягдлыг цэвэрлэх ажилд нийт 14 ус хангамжийн эх үүсвэр, 10 булгийн эх орчмын 2 га талбайд хуримтлагдсан 5 тн хог хаягдал цэвэрлэсэн.	100%
273		1. Ариун цэврийн байгууламжийг боловсронгуй болгох дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулах		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо – 5, Мэдээлэл хүргэсэн хүний тоо-1700		Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо – 5, Мэдээлэл хүргэх хүний тоо-1700	Гэр хорооллын айл өрхийн ариун цэврийн байгууламжийг стандартын шаардлагад нийцүүлэх ажлын хүрээнд "Нээлттэй Дорноговь" арга хэмжээнд айл өрхийн бичил цэвэрлэх байгууламжийн худалдаа суурилуулалтын чиглэлээр "Юнилоос" ХХК, стандартын бие засах газрын чиглэлээр "Пластик центр" ХХК-ыг урьж оролцуулан, 14 сумын 1000 гаруй иргэнд танилцуулж гарын авлага материал түгээсэн. Энэхүү ажлын хүрээнд Гэр хороолол, аялал жуулчлалын газруудын ариун цэврийн байгууламжийг стандартын шаардлагад нийцүүлэх чиглэлээр Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2 удаагийн албан бичгийг сумдад хүргүүлж худалдаа үйлчилгээ, шатахуун түгээх станц зэрэг 13 аж ахуйн нэгж стандартын шаардлага хангасан ариун цэврийн байгууламжтай болсон. Орон нутгийн төсвийн 157,5 сая төгрөгийн санхүүжилтээр Сайншанд сумын наадмын талбайн 5 цэгт, Хамарын хийдийн тусгай хамгаалалттай газрын Энергийн төвийн орчинд 1 цэгт, Даланжаргалан сумын Халзан-Уул рашаан сувилал, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын мод үржүүлгийн талбайд нэг нийт 8 стандартын шаардлага хангасан нийтийн ариун цэврийн байгууламж шинээр байгуулан ашиглалтад оруулсан.	90%

274	5.1.3.. Гэр хороолол, аялал жуулчлал ын газруудын ариун цэврийн байгууламжийг боловсронгуй болгох жишиг төсөл хэрэгжүүлж сайн туршлагыг дэлгэрүүлнэ.	2. Хөрсний бохирдлыг бууруулах, усны нөөцийг бохирдож, хомстохоос хамгаалах ажлын хүрээнд нүхэн жорлонгийн тоог бууруулах арга хэмжээ авах		Нүхэн Жорлонгийн тоо-31		Нүхэн Жорлонгийн тоо-67		Нүхэн жорлонгийн тооллогоор 3400 айл өрхийн нүхэн жорлон бүртгэгдэж 3000 гаруй айл өрхийн нүхэн жорлонд ариутгал халдваргүйтгэл хийсэн. Нүхэн жорлонг дарж булшлах талаар сумдад чиглэл өгсний үр дүнд Мандах суманд 25 айл өрх, Сайншанд суманд 2 аж ахуйн нэгж хуучин ашиглаж байсан нүхэн жорлонгоо дарж, 4, 7 дугаар баг, Хамарын хийдийн орчимд байх нийт нийтийн 20 нүхэн жорлонг буулган, хөрсний бохирдолд ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийх ажилд аймгийн Байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаас 13,0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон. Сайншанд, Замын-Үүд, Сайхандулаан, Алтанширээ сумдад нийт 408 айлын орон сууц ашиглалтад орж, бохир усны шугамд 339 өрх холбогдож хөрс бохирдуулагч нүхэн жорлонгийн тоог буурууллаа.	100%
275		3. Сумдын гэр хорооллын айл өрхүүдэд чиглэсэн "Эко жорлон" арга хэмжээг хэрэгжүүлэх		Ариун цэврийн байгууламжийн тоо-229		Ариун цэврийн байгууламжийн тоо-250		Орон нутгийн төсвийн 157,5 сая төгрөгийн санхүүжилтээр Сайншанд сумын наадмын талбай орчимд 5, Хамарын хийдийн тусгай хамгаалалттай газрын Энержийн төвийн орчинд 1, Халзан-Уул рашаан сувилалд 1, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар Даланжаргалан сумын Олон-Овоо багт 1 нийт 8 цэгт стандартын шаардлага хангасан нийтийн ариун цэврийн байгууламж шинээр байгуулан ашиглалтад орууллаа. "Юнилос" ХХК, "Пластик центр" ХХК-тай гэр хорооллын айл өрхийн ариун цэврийн байгууламжийг стандартын шаардлагад нийцүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх, хөрсний бохирдлыг бууруулахад чиглэсэн 1500 гаруй иргэнд хамтран мэдээлэл өгч, гарын авлага материалаар ханган ажилласан. 9 сум бохир соруулах үйлчилгээг 150 гаруй өрхөд үзүүлж 450м3 бохир ус хаягдлын цэгт төвлөрүүлсэн. Нүхэн жорлонг дарж булшлах талаар сумдад чиглэл өгсний үр дүнд Мандах суманд 25 айл өрх, Сайншанд суманд 2 аж ахуйн нэгж хуучин ашиглаж байсан нүхэн жорлонгоо дарж булшилсан.	100%

276		1. Зарим сумдад сэргээгдэх эрчим хүчээр ажилладаг худаг гаргах, бороо цасны ус харимтлуулах хөв цөөрөм байгуулж зэрлэг амьтдын ус хангамжийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэх		Сэргээгдэх эрчим хүчээр ажиллах худгийн тоо-3, Хөв цөөрөм-2		Сэргээгдэх эрчим хүчээр ажиллах худгийн тоо-1, Хөв цөөрөм-2	Хур борооны усыг хуримтлуулж, ан амьтныг ундаалах, ургамал, биотехникийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зорилгоор 2021 онд Хөвсгөл сумын Жавхлантаг багийн нутагт уурхайн үйл ажиллагаа явуулдаг "Сора интернэшнл" ХХК 35,0 сая төгрөгийн санхүүжилтээр зэрлэг ан амьтны усалгаанд зориулан автомат системтэй 1 худаг шинээр гаргасан. Тус худаг хэвийн ажиллаж тухайн бүс нутаг дахь зэрлэг амьтдыг ундаалж байна. Өргөн сумын "Аргалийн уул", Эрдэнэ сумын "Хангинуурын даваа"-нд тус бүр 1м.куб ус хуримтлуулах хүчин чадалтай 2 ширхэг хөв цөөрмийг "Монгол тур" ХХК, "Маунтайн хантинг" ХХК-иуд хийж гүйцэтгэсэн бол Сайншанд сумын Ханбаянзүрх хайрхан уулын тусгай хамгаалалттай газар нутаг 3 м.куб ус хуримтлуулах хүчин чадалтай хөвийг "Сайншанд салхин парк" ХХК байгуулсан. Тайлант хугацаанд аймгийн хэмжээнд бэлчээр, зэрлэг амьтадын усан хангамжийн зориулалтаар сэргээгдэх эрчим хүчээр ажилладаг худаг 4, хөв цөөрөм 6 ширхгийг шинээр байгуулсан.	100%
277	5.1.4.. Ан амьтдын амьдрах орчныг тэтгэх, нүүдлийн замыг чөлөөлөхөд иргэн, аж ахуйн нэгжийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.	2. Дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын төслүүдийг хэрэгжүүлэхэд ан амьтдад үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах бодлогыг хэрэгжүүлэн, төсөл хөтөлбөртэй хамтран ажиллах		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо -3		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо -3	Улаанбаатар төмөр зам хувь нийлүүлсэн нийгэмлэгийн замын 4-р анги, Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн байгаль орчны албатай хамтран Улаанбаатар чиглэлийн төмөр зам дагуу 120м газрын торыг нээж 300 гаруй цагаан зээр, 1000 гаруй хулан адуу, Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн чиглэлийн төмөр зам дагуу 1200м газрын торыг нээж 1000 гаруй цагаан зээрийн нүүдлийн замыг чөлөөлөх ажлыг тус тус зохион байгуулсан. "Оюу Толгой" ХХК-ийн дэмжлэгтэйгээр Байгаль зэрлэг амьтдыг хамгаалах нийгэмлэг Монгол дахь төлөөлөгчийн газраас хэрэгжүүлж буй "Өмнийн говийн бүс нутагт хууль бус антай тэмцэх төсөл"-ийн хүрээнд Өргөн, Эрдэнэ, Улаанбадрах, Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумдад хөдөлгөөнт багаас 55 удаагийн эргүүл хяналт хийж, хууль эрх зүйн хэвлэмэл хуудас 600 ширхэг, байгаль орчны салбарын эсрэг хууль бус үйл ажиллагааны талаар дуудлага хүлээн авах 98701414 шуурхай утасны дугаар олон нийтэд таниулах нөлөөллийн ажлыг хийж гүйцэтгэлээ. Мөн "Тогтвортой зэрэгцэн оршихуй" сэдэвт хүрээлэн буй орчныг хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх олон нийтэд чиглэсэн цуврал арга хэмжээг зохион байгуулж Ерөнхий боловсролын 800 гаруй сурагчдад "Байгаль дээр зэрлэг амьтад хэрхэн амьдардаг болон тэдний үүрэг оролцооны талаар сургалт", хууль бус агнуурын асуудлыг хөндсөн жүжигчилсэн үзүүлбэр, "Тогтвортой зэрэгцэн оршихуй" байгаль орчны гэрэл зургийн үзэсгэлэнг гарган нийт 1500 гаруй иргэд, олон нийтэд нээлттэйгээр танилцуулан нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлсэн.	90%

278		1. Хог хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг бодлогоор дэмжин үйл ажиллагааг өргөжүүлэх	Үйлдвэрийн тоо-1 Дахин боловсруулсан хог-400 тн, Ангилян цуглуулсан хог – 1000 тн	Дэмжлэгийн тоо-2, Дахин боловсруулах хог-400 тн, Ангилян цуглуулсан хог – 1000 тн		"Эко Говь" хог хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрийн гадна цахилгаан хангамжийн ажил, дахивар хайлуулах төхөөрөмж, сургалтын мини тоног төхөөрөмж зэрэг үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх ажилд 70,0 сая төгрөгийн дэмжлэг, "Говийн ногоон сургууль" төслийг хэрэгжүүлэхэд 19,5 сая төгрөгийн дэмжлэгийг аймгийн Байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаас тус тус санхүүжүүлж бодлогоор дэмжиж ажилласан. Мөн жижиг дунд, үйлдвэрийг дэмжих сангаас "Омбол оюу ундарга" ХХК хүнсний зориулалтын сав, баглаа боодлын үйлдвэр, үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж худалдан авахад зориулан 300.0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгож, үйлдвэрийн барилга баригдаж, тоног төхөөрөмж угсрах ажил хийгдэж 70 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Үйлдвэр ашиглалтад орсноор өдөрт 2-3 тонн хаягдал цаасыг дахин боловсруулж эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх юм. Аймгийн хэмжээнд 546 тонн дахивар хог хаягдлыг ялган ангилж "Эко говь" үйлдвэр болон Улаанбаатар хотын дахивар авах цэгт шилжүүлж, 20 тн дахивар хог хаягдлыг боловсруулж 1080 ширхэг хашааны шон хийж "Говь парк" цэцэрлэгт хүрээлэнгийн 135 га талбайг хашаажуулах ажилд нийлүүлсэн.	100%
279	5.1.5.. Хог хаягдлын менежментийг	2. Хог хаягдлыг цэвэрлэх, эх үүсвэр дээр нь ялган ангилах, иргэдийн дадал хэвшлийг бий болгох сургалт, нөлөөллийн ажлуудыг зохион байгуулах	Сургалт нөлөөллийн ажлын тоо-20, Хог ангилян ялгасан ААН-ийн тоо-50	Сургалт нөлөөллийн ажлын тоо-30, Хог ангилян ялгасан ААН-ийн тоо-60		Хөрсний бохирдлыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд усны сан бүхий газар, ус хангамжийн эх үүсвэрүүд болон төв суурин газруудын ойр орчмын 7000 га талбайн ахуйн хог хаягдлыг цэвэрлэх ажлыг зохион байгуулан 1900 аж ахуйн нэгж байгууллага, 13000 иргэн, ажилтан, албан хаагчид, 29 автомашин техник хэрэгсэлтэйгээр 1400 тн хог хаягдлыг цэвэрлэсэн. Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилах цуглуулах, дахин боловсруулах чиглэлээр "Нээлттэй Дорноговь" арга хэмжээ, "Говийн V дугаар ноён хутагт Данзанравжаагийн мэлмий гийсний 220 жилийн ойн баяр" наадмаар "Өв соёлоо дээдлэж "Цэвэрхэн наадацгаая" зэрэг олон нийтийг хамарсан томоохон арга хэмжээнүүд болон 14 сумын хэмжээнд 28 удаагийн сургалт сурталчилгаа нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулж, 1000 орчим гарын авлага материал түгээн мэдээллээр хангахаас гадна, цахим сүлжээнд 5 удаагийн видео танилцуулга, 10 төрлийн шторк боршурыг цахимд байршуулан мэдээлэл хүргэснээр худалдаа, үйлчилгээний 35 газар, 2 зах, 10 нийтийн орон сууц, 10 сургууль, 15 цэцэрлэг, 30 аж ахуйн нэгж байгууллага хогоо ангилж хэвшсэн. Сайншанд сум орон нутгийн хөгжлийн сангийн 50,0 сая төгрөгөөр дахивар авах цэгийг төвд байгуулахаар төлөвлөж, зураг төсвийг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэсэн.	90%

280	менеджментийг сайжруулж дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.	3. Аймгийн хэмжээнд ЕБ-ын сургууль, цэцэрлэгүүдэд хог хаягдлыг ангилан ялгах зориулалт бүхий сав байршуулж, дахивар хаягдлыг цуглуулах ажлыг зохион байгуулах		-		Сургалт нөлөөллийн ажлын тоо-30 Сургууль, цэцэрлэгийн тоо-50 Савны тоо - 200	Аймгийн хэмжээнд Ерөнхий боловсролын 24 сургууль, 33 цэцэрлэг байгаль орчны танин мэдэхүйн хичээлээр дамжуулан хог хаягдлыг эх үүсвэр дээрээ хэрхэн ангилах талаар сургалт нөлөөллийн ажлыг хийж, сургууль цэцэрлэгийн орчинд ялган ангилах зориулалтын 250 гаруй хогийн савыг байршуулж, сурагчдад заавар зөвлөмж өгч ажиллаж байна. Сайншанд сумын Ерөнхий боловсролын сургуулиудад дахивар хаягдлыг ангилан ялгах, цуглуулах булан байгуулах сургалт, сурталчилгаа нөлөөллийн ажлыг "Эко Говь" дахин боловсруулах үйлдвэртэй гэрээ байгуулж "Говийн ногоон сургууль" төслийг 5, 6 дугаар сургуульд хэрэгжүүлэн, 28 бүлгийн 2000 гаруй сурагчдад зөв дадал олгох мэдээлэл өгч дахивар хаягдлыг ангилах цуглуулах 5R булан байгуулан дахивар хаягдлыг ангилан цуглуулахаас гадна "Эко клуб"-ын сурагчидтай хамтран сар бүрийн 1-ний өдрийг дахивар хаягдал цуглуулах өдөр болгож Гэр бүлийн талбайд иргэд, аж ахуйн нэгжээс дахивар хаягдлыг хүлээн авч нийт 6 тн дахивар хаягдлыг ангилж цуглуулсан.	90%
281		4. Аюултай хог хаягдлыг бүртгэлжүүлж, дахин боловсруулах үйлдвэрт шилжүүлэх		Үйлдвэрт шилжүүлсэн хог хаягдлын хэмжээ-130 тн		Үйлдвэрт шилжүүлэх хог хаягдлын хэмжээ-150 тн	Уул уурхай олборлолт, баяжуулалт, хүнд даацын авто замын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг аюултай хаягдал үүсгэгч 5 аж ахуйн нэгжийн үүсгэгчийн бүртгэж нэгдсэн дугаар олгосон. Уул уурхайн олборлолт, баяжуулалтын үйл ажиллагаа явуулдаг 3 аж ахуйн нэгж 7.8 тн аюултай хаягдлыг эрх бүхий үйлдвэрт нийлүүлж журмын дагуу устгуулж дахин боловсруулсан. Сайншанд суманд аюултай хаягдал /аккумулятор/ цуглуулагч 6 цэгийн үйл ажиллагаанд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраас үзлэг, шалгалт хийсэн. Нийт 9.6 тн аккумулятор цуглуулан Улаанбаатар хотын хоёрдогч түүхий эдийн цэг дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлж, эмнэлгийн 736.3 тн аюултай хог хаягдлыг ариутган, шатааж устгалд оруулсан.	100%
282		5. Сайншанд суманд хог хаягдлыг устгах бүрэн шаталттай зуухыг ашиглалтад оруулах		Гүйцэтгэлийн хувь-0		Гүйцэтгэлийн хувь-100	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны "Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хороо"-ны санхүүжилтээр Сайншанд суманд "Аюултай хаягдал түр хадгалах агуулахын барилга"-тай уялдуулан хог хаягдлыг устгах бүрэн шаталттай зуухыг худалдан авч ашиглалтад оруулж, хогны менежментийг хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийг сонгон шалгаруулалтын журмаар сонгон хариуцуулахаар төлөвлөсөн. Дээрх агуулахын барилгын ажлыг 2021 онд эхлүүлж, барилгын ажил 90 хувийн гүйцэтгэлтэйгээр бүрэн ашиглалтад ороогүй хүлээгдэж байгаагаас шалтгаалан Сайншанд суманд хог хаягдлыг устгах бүрэн шаталттай зуухыг худалдан авах ажиллагаа хийгдээгүй. 2024 онд орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр Сайншанд сумын төвлөрсөн хогийн цэгийг шинээр хашаажуулж, хог хаягдал ялган ангилах, хог хаягдлыг устгах бүрэн шаталттай зуухыг байгуулах хэсгийг төлөвлөн зураг, төсвийг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж байна.	30%

283		1. 20 сая мод тарих хөдөлгөөнийг өрнүүлэн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх		Тарих модны тоо-289,540		Тарих модны тоо-400,000	<p>“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг хэрэгжүүлэх аймгийн зорилтот хөтөлбөрийн хүрээнд нийтийн эзэмшлийн 41 га талбайд 10 төрлийн 78330 ширхэг мод, 487 айл өрх, 92 аж ахуйн нэгж байгууллага өөрийн эзэмшлийн газартаа 10 төрлийн 69236 ширхэг модыг тарьснаар аймгийн хэмжээнд нийт 180104 ширхэг мод, бут сөөгийг шинээр суулгаж, 358 аж ахуй нэгж, байгууллага, 3786 иргэд оролцон ногоон байгууламжийн хэмжээг 98.2 га талбайгаар нэмэгдүүллээ. Уг ажилд орон нутгийн төсөв болон иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагын 767.6 сая төгрөгийг зарцуулан 67.9 хувийн ургалттай байна. Мөн мод үржүүлгийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа 7 аж нэгж, байгууллага нь 2023 онд үрээр 63573 тарьц, суулгац, 43000 ширхэг модлог мөчрөөр үржүүлэг хийж, нийт 13 төрлийн 96573 ширхэг тарьц, суулгацыг ургуулсан. Өмнөх жилийн мөн үетэй харьцуулахад ногоон байгууламжийн хэмжээг 52.7 га-аар буюу 7.2 хувиар, тарьсан модны хэмжээг 16837 ширхгээр нэмэгдүүлж, 6.5%-иар, үржүүлсэн тарьц, суулгацын хэмжээг 46518 ширхгээр буюу буюу 92.9 хувиар нэмэгдүүлж өссөн үзүүлэлттэй байна. 11 сумд нийт 258,09 га газрыг ногоон байгууламжийн зориулалтаар газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөндөө тусгаж ИТХ-аар батлуулан ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлсэн. Үүнээс цэцэрлэгт хүрээлэн 102.7 га, ойн зурвас 91,19 га, ойжуулалт 25 га, мод үржүүлгийн газрын зориулалтаар 42.2 га талбайг тус тус тусгай хэрэгцээнд авсан. Аймгийн хэмжээнд мод үржүүлгийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа 7 аж нэгж, байгууллага нь 2023 онд үрээр 63573 тарьц, суулгац, 43000 ширхэг модлог мөчрөөр үржүүлэг хийж, нийт 13 төрлийн 96573 ширхэг тарьц, суулгацын нөөцийг бүрдүүлсэн.</p>	90%
-----	--	--	--	-------------------------	--	-------------------------	---	-----

284		2. Мод үржүүлгийн газруудын үйл ажиллагааг дэмжиж, заган ой, ховор ургамлыг хамгаалах, нөхөн сэргээх ажилд иргэд, төрийн бус байгууллагуудын оролцоог идэвхжүүлэх		Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо-20 Мод үржүүлгийн газрын тоо-6		Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо-10 Мод үржүүлгийн газрын тоо-6	Шинээр Сайншанд сумын 1 иргэнд 5 га, 1 байгууллагад 4 га газрыг Мод үржүүлгийн газрын зориулалтаар 15 жилийн хугацаатай эзэмшүүлж, аймгийн нутаг дэвсгэрт нийт 10 иргэн, аж ахуй нэгж, байгууллагууд мод үржүүлгийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлж байна. Тус газруудын үйл ажиллагааг дэмжиж нийт 10 удаагийн арга хэмжээг зохион байгуулсан. Сайншанд сумын захирагчийн ажлын албаны мод үржүүлгийн газар буюу "Буянт ухаа" цогцолборт 400 м газрыг шуудуулж, 2400 гаруй улиас, хайлаасны нөхөн тарилтыг хийж бэлэн болгож, 2 хүлэмжийг ашиглалтад оруулан цэцгийн мандлыг суулгасан, мөн ажиллагаагүй байсан худгийг насосыг засч ашиглалтад оруулсан. Мөн хөрс, бордоо буулгах хэсгийг хашаажуулан тусгай талбайтай болсон. БОАЖГ-ы дэргэдэх МҮГ-ийн талбайд *40*8 метрийн хэмжээтэй 3 улирлын хүлэмжийг барьж өвлийн хучлага, усалгааны системийг холбож хайлаасыг үрээр тарьж өсөлт 12 см-тэй байна. Сайхандулаан суманд сургалтын зориулалтаар "Ганц мод" ойн төгөл ногоон байгууламж төслийг 9 га газарт хэрэгжүүлж, 1 га газарт хамгаалалтын зурваст 1025 мод шинээр тарьж, 3 га талбайд тэжээлийн ургамал, 1 га хүнсний ногоо, 4 га мод үржүүлгийн тариалалт хийж төслийг эхлүүлсэн. Сайншанд сумын 2-р багт мод үржүүлгийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа "Арвин РММС" ХХК-аас БХНС Зардлын 63.2 сая төгрөгний санхүүжилтээр 6 төрлийн 14387 ширхэг модыг, Замын-Үүд сумын ойн анги "Борхойн баянбүрд" ОНӨААТҮГ-аас БХНСЗ-ын 27.7 сая төгрөгний санхүүжилтээр 3 төрлийн 8300 ширхэг модны суулгацыг тус тус худалдан авч үйл ажиллагааг дэмжиж 14 сумдад актаар хүлээлгэн өгч айл өрх, аж ахуй нэгж, байгууллагын орчин тойрон, нийтийн эзэмшлийн талбайд тарьсан.	90%
285	5.1.6.. "Ногоон Дорноговь" арга хэмжээг хэрэгжүүлж ногоон байгууламжийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ	3. Сайншанд сумын 8 дугаар багт байрлах 108 га талбайд "Говь парк" цэцэрлэгт хүрээлэнгийн зураг төсвийг боловсруулах		-		Ажлын гүйцэтгэл -100	Орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн 80,0 сая төгрөгний санхүүжилтээр 108 га талбайд "Говь парк" цэцэрлэгт хүрээлэн"-ийн зураг төсвийн ажлыг "Онч тэнхлэг" ХХК-иар гүйцэтгүүлж, 30 ААН, байгууллагын 423 ажилтан, албан хаагчдын оролцоотой 2 төрлийн 8350 ширхэг мод тарьж ногоон байгууламжийн хэмжээг 2 га талбайгаар нэмэгдүүлж, 2700 метр хашаажуулах ажлыг 95.2 сая төгрөгийн санхүүжилтээр "Ховд сафари" ХХК, "Гүний худаг гаргах, нөөцийн сав байрлуулах" ажлыг 70.0 сая төгрөгийн санхүүжилтээр "Эрхэст ундарга" ХХК-иуд гүйцэтгэж, иргэдийн ая тухтай амарч зугаалах цогцолбор байгуулах ажлын эхлүүлсэн. "Говь парк" цэцэрлэгт хүрээлэн нь ногоон байгууламж, явган хүний болон дугуйн зам, хөшөө дурсгал, сагсан бөмбөг, гар бөмбөг, агаарын теннис, skateboard гольфын талбай, ахмад, бага настны чийрэгжүүлэлтийн талбай зэргийг төлөвлөсөн.	70%

286	4. Сайншанд сумын 8 дугаар багт байрлах 108 га тайлбайд "Говь парк" цэцэрлэгт хүрээлэнг хашаажуулах	Гүйцэтгэлийн хувь-0	Гүйцэтгэлийн хувь-100	Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн 95.2 сая төгрөгийн санхүүжилтээр Сайншанд сумын 8 дугаар багт байрлах "Говь парк" цэцэрлэгт хүрээлэнг хашаажуулах ажлын тендэрт "Ховд сафари" ХХК гүйцэтгэгчээр шалгарч хашаажуулалтын ажлыг гүйцэтгэн хүлээлгэн өгсөн.	100%
287	5. Сайншанд сумын 8 дугаар багт байрлах 108 га тайлбайд "Говь парк" цэцэрлэгт хүрээлэнд гүний худаг, нөөцийн сав байрлуулах	Гүйцэтгэлийн хувь-0	Гүйцэтгэлийн хувь-100	Сайншанд сумын 8 дугаар багт байрлах 108 га талбай бүхий "Говь парк" цэцэрлэгт хүрээлэнд гүний худаг, нөөцийн сав байрлуулах ажлыг ОНТ-ийн 67.5 сая төгрөгийн төсөвт өртгөөр "Эрхэст ундарга" ХХК хийж гүйцэтгэн хүлээлгэн өгсөн.	100%
288	6. Аймгийн хэмжээнд байгуулагдсан ногоон байгууламжуудын усалгааны системийг сайжруулах	Худгийн тоо-1, Талбай хэмжээ-8 га	Худгийн тоо-2, Талбай хэмжээ-10 га	Шинээр байгуулагдсан 108 га талбай бүхий "Говь парк" цэцэрлэгт хүрээлэнд орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн 70.0 сая төгрөгөөр гүний худаг, нөөцийн сав байрлуулах ажлын гүйцэтгэгчээр "Эрхэст ундарга" ХХК шалгарч, нарны сэргээгдэх эрчим хүчээр ажилладаг ус өргөх насос бүхий гүний худгийг БОАЖГ-ын даргын 2023 оны 68 дугаар тушаалаар байгуулагдсан ажлын хэсэгт хүлээн авч ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглаж байна. 11 сумын хэмжээнд 32.1 га талбайн усалгааны асуудлыг шийдвэрлэж орон нутгийн болон хувийн хэвшлийн санхүүжилтээр 228.2 сая төгрөгийг зарцуулсан.	100%

289		7. Сайншанд суманд 30 га талбайд "Мод үржүүлгийн газар" байгуулах хувийн хэвшилд дэмжлэг үзүүлэх		-	Дэмжлэгийн тоо -1 /худаг/	Шинээр Сайншанд сумын 1 иргэнд 5 га, 1 байгууллагад 4 га газрыг Мод үржүүлгийн газрын зориулалтаар 15 жилийн хугацаатай эзэмшүүлсэн. Аймгийн нутаг дэвсгэрт нийт 10 иргэн, аж ахуй нэгж, байгууллагууд мод үржүүлгийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлж байна. Мод үржүүлгийн газруудын үйл ажиллагааг сайжруулж нийт 10 удаагийн арга хэмжээг зохион байгуулсан. Сайншанд сумын Захирагчийн ажлын албаны мод үржүүлгийн газар буюу "Буянт ухаа" цогцолборт 400 м газрыг шуудуулж, 2400 гаруй улиас, хайлаасны нөхөн тарилтыг хийж бэлэн болгож, 2 хүлэмжийг ашиглалтад оруулан цэцгийн мандлыг суулгасан, мөн ажиллагаагүй байсан худгийг насосыг засаж ашиглалтад оруулсан. БОАЖГ-ы дэргэдэх МҮГ-ийн талбайд *40*8 метрийн хэмжээтэй 3 улирлын хүлэмжийг 2023 оны 07 сард бүрэн гүйцэт барьж өвлийн хучилга, усалгааны системийг холбож хайлаасыг үрээр тарьж өсөлт 12 см-тай байна. *Усалгааны асуудлыг бүрэн шийдвэрлэхийн тулд 2022 онд шинээр гаргасан гүний худаг тог цахилгаан байхгүйгээс ашиглах боломжгүй байсныг нарны сэргээгдэх эрчим хүчний насосыг суурилуулан худгийг бүрэн ажиллагаанд оруулсан.Мөн 7 тоннын багтаамжтай 3 ширхэг нөөцийн савыг байрлуулж, одоогийн байдлаар үржүүлэг хийхээр бэлтгэсэн талбайн усалгааны асуудлыг бүрэн автоматжуулж, усалгааны асуудлыг бүрэн шийдвэрлэсэн. Ойн ангийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх үүднээс сумын орон нутгийн төсвийн 64,000,000 төгрөгийн хөрөнгөөр тарьц, суулгац, үрсэлгээ хадгалах зориулалттай "Үрсэлгээ хадгалах зоорь"-ийг шинээр барьсан.	100%
-----	--	--	--	---	---------------------------	---	------

290	5.1.7.. Уул уурхайн олборлолт, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын ажил болон эзэн холбогдогчгүй эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.	1. "Нөхөн сэргээлт 2024" арга хэмжээг хэрэгжүүлж, уул уурхайн олборлолт болон төмөр зам, автозам, барилга байгууламж барихтай холбоотой эвдэрсэн газруудыг нөхөн сэргээх		Нөхөн сэргээсэн талбайн хэмжээ-405,36 га		Нэмж нөхөн сэргээх талбайн хэмжээ-20 га	Аймгийн нутаг дэвсгэрт эвдэрсэн газрын тооллогын ажлыг аймгийн Байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний 20,0 сая төгрөгийн санхүүжилтээр "Дорнын байгаль" ХХК-иар гүйцэтгүүлж, тооллогын урьдчилсан дүнгээр эвдрэлд орсон 77 байршилд 599.2 га талбай еic.mn цахим мэдээллийн санд бүртгэсэн. Айраг, Даланжаргалан, Өргөн сумын нутагт уул уурхайн олборлолт, баяжуулалтын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа "Мин ли да" ХХК, "Монголын алт" ХХК, "Фриендшип ресурс" ХХК, "Билэгт баялаг" ХХК, "Монголиан флюор спар" ХХК, "Чулуун завод" ХХК, "Ачир" ХХК, "Пауэрлэнд" ХХК, "Тэнүүн байгаль" ХХК, "Ялгуун интернэшнл" ХХК, "Монцемент" ХХК зэрэг компаниуд 46.1 сая төгрөгөөр "Яшил", "Майхан дэл", "Хөх өндөр", "Хонгор", "Баруун бурхант", "Сээрийн булаг", "Хар толгой", "Хавцгай" "Баруун хошуу" нэртэй газруудад эзэнгүй орхигдсон 14.8 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийж ургамал сэргэн ургах боломжийг бүрдүүлсэн. Хатанбулаг сумын Агаруут, Эргэл багийн нутагт Тавантолгой-Манлай-Ханги чиглэлийн 484.4км хүнд даацын авто зам байгуулах төслийн ажилд ашигласан түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын 8 карьерийн 40 га талбайн нөхөн сэргээлтийг сумаас ажлын хэсэг ажиллан хүлээн авсан.	100%
291	5.1.8.. Сайн дурын байгаль хамгаалагчдыг дэмжиж, байгаль орчны чиглэлээр ажиллах иргэд, олон нийтийн оролцоог	1. Иргэдэд экологийн боловсрол олгох ажлыг эрчимжүүлэх		Зохион байгуулсан арга хэмжээ /давхардсан тоогоор/-60, хамрагдсан хүний тоо-47313		Зохион байгуулах арга хэмжээ /давхардсан тоогоор/-30, хамрагдах хүний тоо-20000	"Мод тарих", "Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, хулгайн антай тэмцэх", "Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох", "Аюултай хог хаягдал", "Усны зохистой хэрэглээ" зэрэг 10 төрлийн сэдвээр танилцуулга мэдээлэл, байгаль орчны салбарын үйл ажиллагааны талаар цахимд байршуулж олон нийтэд хүргэсэн нийт 12000 гаруй хүн үзэж сонирхсон. Мөн JIC олон улсын байгууллагатай хамтран Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын сургуулийн ахлах ангийн сурагчдад "Ногоон ирээдүй" сэдэвт сургалтыг зохион байгуулсан нийт 900 сурагч хамрагдсан. "Цэвэр ус цэнхэр алт", "Бэлэн бай", "Байгаль орчноо хамгаалахад бидний оролцоо", "Мод тарихын ач холбогдол", "Ус бидний ирээдүй", "Гэрэлт ирээдүйн төлөө аюулыг авдарлая-2", "Clean up" гэх мэт экологийн боловсрол олгох 24 арга хэмжээнд 3,860 гаруй сурагч, Зэрлэг амьтны эд эрхтэн худалдаалах, хулгай антай тэмцэх төслийн хүрээнд хилийн цэргийн 40 алба хаагч, Айраг, Иххэт, Алтанширээ, Дэлгэрэх, Өргөн, Эрдэнэ, Сайншанд сумдын 150 гаруй малчин өрхөд "Амьтны тухай" хууль эрх зүйн мэдээллийг хүргэж байгаль орчны эсрэг хууль бус үйл ажиллагааны талаарх мэдээлэл авах утасны дугаартай түлхүүрийн оосор тарааж ажилласан.	90%

292	нийтийн өрсөлдөөн идэвхжүүлнэ.	2. Сайн дурын идэвхтэн байгаль хамгаалагчдыг ажиллуулж, урамшуулах		Шинээр томилогдох идэвхтэн байгаль хамгаалагчийн тоо- 55, Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо-3		Шинээр томилогдох идэвхтэн байгаль хамгаалагчийн тоо- 10, Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо-3		Аймгийн хэмжээнд улс болон орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын менежментийг сайжруулах зорилгоор 31 байршил газрын 584037.51 га талбайг эзэнжүүлж 55 иргэнийг идэвхтэн байгаль хамгаалагч томилон ажиллуулж, Иххэт, Өргөн, Эрдэнэ, Хатанбулаг, Мандах сумдын ан агнуурын бүс нутгийг иргэдийн нөхөрлөлийн гишүүд, улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн 92 малчин өрх, орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн 1017 малчин өрхийн гишүүд иргэдийн нөхөрлөлийн гишүүдээс сайн дурын идэвхтэй байгаль хамгаалагчаар томилон ажиллуулах тухай сумдын ЗДТГ болон ААНБ-д зөвлөмж хүргүүлсэн. Хамарын хийдийн тусгай хамгаалалттай газрын захиргаа, Их нартын байгалийн нөөц газрын тусгай хамгаалалттай газрын захиргааны байгаль хамгаалагчийн ажиллах нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор орон нутгийн төсвийн 7,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр 2 мотоциклыг шинээр олгосон.	70%
-----	--------------------------------	--	--	--	--	---	--	---	-----

293	5.1.9.. Аймгийн Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж газар нутгийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	1. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг нэмэгдүүлж, хамгаалалтыг сайжруулах		Нутаг дэвсгэрийн эзлэх хувь-33,3, шинээр тэмдэгжүүлсэн газрын тоо-24		Нутаг дэвсгэрийн эзлэх хувь-34, шинээр тэмдэгжүүлэх газрын тоо-5	Улаанбадрах сумын нутаг дахь "Баянбогд уул"-ыг Улсын тусгай хамгаалалтад авах саналыг Монгол Улсын Ерөнхий сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яаманд хүргүүлснээр Засгийн газрын 2023 оны 10 дугаар сарын 04-ний өдрийн 40 дүгээр хуралдаанаар хэлэлцэж уг асуудлыг судалж, холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэхийг Байгаль орчин, жуулчлалын сайдад чиглэл өгсөн. Засгийн газрын 2020 оны 13 дугаар тогтоолоор Улсын тусгай хамгаалалтад байх шаардлагатай 3 газар, орон нутгийн тусгай хамгаалалтад оруулах 16 газрын эргэлтийн цэгийг баталгаажуулах ажлын хэсгийг аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/665 дугаар захирамжаар томилж, тусгай хамгаалалтад авах газруудын саналын хүрээнд Алтанширээ, Иххэт, Сайншанд, Эрдэнэ сумдын нэр бүхий 7 газрын 166,385.8 га талбайн орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авахаар төлөвлөн сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцүүлэхээр бэлтгэсэн. Хамарын хийдийн тусгай хамгаалалттай газар нутагт зэрлэг ан амьтдын нүүдлийн замыг чөлөөлөх, тэдний амьдрах орчныг тэтгэх зорилгоор биотехникийн арга хэмжээг 3 удаа зохион байгуулж нийт 1.5 тн хужир, 1.2 тн мөс, 18.3 тн өвсийг тарааж, 2*3 хэмжээтэй 0.5 м гүнтэй хөв цөөрмийг байгуулсан. Өргөн, Эрдэнэ, Улаанбадрах, Хөвсгөл, Хатанбулаг, Мандах сумдад 55 удаагийн эргүүл хяналт шалгалтын ажлыг зохион байгуулж малчдад хууль эрх зүйн хэвлэмэл хуудас 600 ширхэг, байгаль орчны салбарын эсрэг хууль бус үйл ажиллагааны талаар дуудлага хүлээн авах шуурхай утасны дугаартай түлхүүр оосор 2000 ширхгийг хийлгэж хөдөлгөөнт багтай сумдад 150-200, бусад сумдад тус бүр 100 ширхгийг тарааж тусгай хамгаалалттай газар нутагт тавих хяналтыг сайжруулсан бол Хамарын хийдийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн захиргаа, Их нартын байгалийн нөөц газрын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн захиргаанаас 7 хоног бүр эргүүл хяналт шалгалтын ажлыг байгаль хамгаалагч нар гүйцэтгэн ажиллаж байна.	90%
6. ЗУРГАА. ОРОН НУТАГ, ХӨДӨӨГИЙН ХӨГЖИЛ								
294		1. Ханги хилийн боомтын Суурьшлын бүсийн хот хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулах		Зураг төсөл боловсруулах ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Зураг төсөл боловсруулах ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар батлагдсан "Ханги боомтын суурьшлын бүсийн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах" ажлын гүйцэтгэгчээр "Ланд Овнер" ХХК шалгарч, 198.0 сая төгрөгийн ажил гүйцэтгэх гэрээ байгуулсан. Хээрийн судалгааны ажил бүрэн дуусаж, суурин судалгааны боловсруулалтын ажил хийгдэж байна. Ажлын гүйцэтгэлийн явц 70 хувьтай.	70%
295		2. Аймгийн төв саадны засвар, шинэчлэл хийх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100%	Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 849,6 сая төгрөгийн хөрөнгөөр аймгийн төв саадны засвар, шинэчлэлийн ажлыг гүйцэтгэхээр "Тогоруутай нуур" ХХК шалгарч засварын ажил бүрэн дуусган 2023 оны 10 дугаар сарын 02-ны өдөр хүлээлгэн өгсөн.	100%

296	6.1.1.. Орон нутаг, хөдөөгийн хөгжлийг дэмжиж, дэд бүтцийг хөгжүүлэн иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.	3. "Хашаандаа сайхан амьдаръя" санаачлагын хүрээнд амины орон сууц, гэр хорооллын айл өрхийг төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээнд холбох ажлыг төр, хувийн хэвшлийн санхүүжилтээр хийх		Төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбогдсон амины орон сууц, гэр хорооллын айл өрхийн тоо- 410		Төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбогдох амины орон сууц, гэр хорооллын айл өрхийн тоо- 50	Дорноговь аймгийн 12 сум төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон ба орон нутгийн төсвийн 647,0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 4, 6, 8-р багийн гэр хорооллын гудамжаар цэвэр усны шугам татах, Алтанширээ сумын төвийн нийтийн орон сууцыг гадна дулаан цэвэр усны шугамд холбох ажлуудыг "Ингүүмэл-Оргил" ХХК, "Чандмань-Илч" ХХК, "Ивээлт баян буурал" ХХК-ууд гүйцэтгэж ашиглалтад оруулсан. Шинээр баригдсан инженерийн шугам сүлжээнд 162 айл өрх холбогдох боломж бүрдсэн ба одоогоор 64 айл холбогдоод байна. ОНТ-ийн 816.4 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Улаанбадрах сумын нэгдсэн дулаан, цэвэр, бохир усны шугам сүлжээний ажлыг "Түрүү гарав" ХХК гүйцэтгэж байна. Уг инженерийн шугам сүлжээ ашиглалтад орсноор 8 орон сууцны 31 айл төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбогдох боломж бүрдэнэ. Аймгийн хэмжээнд 2023 онд орон нутгийн иргэдийг тав тухтай амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор Иххэт сумын шинэ суурьшлийн бүс болох "Барга" хороололд 04 кВт-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг орон нутгийн төсвийн 344,8 сая төгрөгийн хөрөнгөөр "ЭРЧИМ" ХХК гүйцэтгэж, 254 өрх цахилгааны эх үүсвэрт холбогдох нөхцөлийг бүрдүүлсэн. Сайншанд сумын 7 дугаар багт Дулааны эх үүсвэр барих ажлыг орон нутгийн төсвийн 3,8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөөр "Чандмань-Илч" ХХК гүйцэтгэж, 1000 айл өрхийг төвлөрсөн дулаан хангамжид холбох нөхцөлийг бүрдсэн. Хатанбулаг-Ханги чиглэлийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугам барих ажлын 2022 онд боловсруулсан зураг ТЭЗҮ боловсруулахад шаардагдах судалгаа, мэдээллийг холбогдох газарт хүргүүлсэн. Орон нутгийн төсвийн 199.4 сая төгрөгийн санхүүжилтээр Мандах, Сайхандулаан сумдын төвийн төвлөрсөн шугам сүлжээний зураг төсөв боловсруулах ажлыг "Хайдро дизайн прожект" ХХК гүйцэтгэж байна. Сумдын дулааны эх үүсвэр, гүний худаг, цэвэрлэх байгууламж, гадна инженерийн шугам сүлжээний ажлын зураг төсөл дуусаж БХТ-ийн магадлалаар хянуулахаар хүргүүлсэн. Төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээнд 2023 онд Орон нутгийн төсвийн 88,1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Сайншанд сумын 2-р баг 315-р байрны гадна фасад, дээврийн засварын ажлыг "Айсуй хөгжил" ХХК гүйцэтгэн бүрэн дуусгаж хүлээлгэн өгсөн.	100%
297		4. Сайншанд сумын 135 дугаар байрны гадна фасад, дээврийн засварын ажлыг хийж гүйцэтгэх		Гүйцэтгэлийн хувь 0		Гүйцэтгэлийн хувь 100%		100%

298	6.1.2. . Зарим сумдын инженерийн шугам сүлжээ, харилцаа холбооны байгууламжийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	1. Мандах Сайхандулаан сумын төвд төвлөрсөн халаалт, цэвэр бохир усны шугам барих ажлын зураг төслийг боловсруулах		Зураг төсөл боловсруулах ажлын гүйцэтгэлийн хувь 0		Зураг төсөл боловсруулах ажлын гүйцэтгэлийн хувь 100	Орон нутгийн төсвийн 199.4 сая төгрөгийн санхүүжилтээр Мандах, Сайхандулаан сумдын төвийн төвлөрсөн шугам сүлжээний зураг төсөв боловсруулах ажлыг "Хайдро дизайн прожект" ХХК гүйцэтгэж байна. Сумдын дулааны эх үүсвэр, гүний худаг, цэвэрлэх байгууламж, гадна инженерийн шугам сүлжээний ажлын зураг төсөл дуусаж БХТ-ийн магадлалаар хянагдаж байна. Гадна цахилгаан хангамж, холбоожилтын техникийн нөхцөлийг хангагч байгууллагаас олгогдохгүй удсантай холбоотойгоор тухайн хэсгийн ажлын зургууд боловсруулалтын шатандаа явж байна. Нийт ажлын гүйцэтгэл 90%-тай байна.	90%
299		2. Улаанбадрах сумын нэгдсэн дулаан, цэвэр, бохир усны шугам сүлжээ нэмж татах ажлыг хийх		Гүйцэтгэлийн хувь-0		Гүйцэтгэлийн хувь-100	Орон нутгийн төсвийн 53,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Иххэт сумын ЗДТГ-ын олон жил болж ашиглалтын шаардлага хангахгүй болсон сантехникийн шугамыг шинэчлэх ажлыг "Бэмэс" ХХК гүйцэтгэж хэвийн ажиллагаанд оруулсан.	100%
300		3. Иххэт сумын ЗДТГ-ын сантехникийн шугамыг шинэчлэх		Гүйцэтгэлийн хувь-0		Гүйцэтгэлийн хувь-100	Орон нутгийн төсвийн 53,0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Иххэт сумын ЗДТГ-ын олон жил болж ашиглалтын шаардлага хангахгүй болсон сантехникийн шугамыг шинэчлэх ажлыг "Бэмэс" ХХК гүйцэтгэж хэвийн ажиллагаанд оруулсан.	100%
301		4. Сайншанд, Замын-Үүд сумдад нийтийн орон сууцнуудыг хариуцсан орон сууц нийтийн аж ахуйн газар (ОСНААГ) шинээр байгуулах боломжийг судлах		-			Арга хэмжээний тоо-1	Аймгийн Засаг даргын 2022 оны А/607 дугаар захирамжаар "Орон сууц нийтийн аж ахуйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулах байгууллагыг орон нутагт шинээр байгуулах, шаардлагатай мэдээлэл цуглуулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг байгуулан ажиллалаа. Ажлын хэсэг 4 удаа хуралдаж эрх зүйн орчныг судлах, Төв аймаг болон Улаанбаатар хотод ижил төрлийн үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагад туршлага судлах зэрэг ажлыг зохион байгуулсан. Сайншанд суманд нийтийн орон сууцнуудыг хариуцсан орон сууц нийтийн аж ахуйн газар шинээр байгуулах боломжийг судлахад хууль эрх зүйн орчин бүрдэхгүй байгаа тул СӨХ болон Сайншанд сумын Засаг даргын Тамгын газар, "Чандмань-Илч" ОНӨХХК хооронд 3 талт гэрээний төслийг бэлтгэх, оролцогч талуудаас санал авах зохион байгуулалтын ажил хийгдэж байна.

302		5. Зарим сумдын алслагдсан бүс нутагт үүрэн холбооны сүлжээг нэвтрүүлэх ажлыг эхлүүлэх		-		2-3 сум	14 сумын 65 багт "Мобиком", "Skytel", "Unitel", "G mobile" зэрэг үүрэн холбооны сүлжээ нэвтэрсэн. Одоогоор 14 сумын хөдөөгийн 51 багийн нийт 3472 малчин өрх үүрэн холбооны сүлжээнд холбогдсон. Улаанбадрах сумын Баянбогд багийн "Хамарын уул" гэдэг газарт тус сумын ОНХС-ийн 400 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар юнетилийн 2G/4G сүлжээний дахин дамжуулах станц байгуулах ажлын гүйцэтгэж байгаа ба ажлын явц 40 хувьтай байна. Тус станцыг байгуулснаар Баянбогд багийн 45 өрх, Аргалант багийн 35 өрх, нийт-80 малчин өрх айл сүлжээгээр хангагдана. Тайлант онд 225,0 сая, 2024 онд 175,0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгон ашиглалтад оруулах юм. Үүрэн холбооны газрууд нь одоогийн ашиглагдаж байгаа сүлжээний хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, найдвартай ажиллагааг хангах хүрээнд тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, засвар үйлчилгээг тухай бүрд гүйцэтгэх зэргээр ажилласан.	90%
303	6.2.1. . "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөтөлбөр, "Шинэ эрэлтийн бэлдэл"	1. Шилжин ирэгсдийг дэмжсэн "Нээлттэй аймаг" хөтөлбөрийг боловсруулан хэрэгжүүлэх		Хөтөлбөрийн тоо-0		Хөтөлбөрийн тоо-1	"Нээлттэй Дорноговь аймаг хөтөлбөр"-ийг аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2023 оны 11/01 тоот тогтоолоор батлуулж сумдын газар зохион байгуулалтын 2023 оны төлөвлөгөөнд гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтаар шинээр өмчлүүлэхээр тусгагдсан газрын тодорхой хувийг олгохоор төлөвлөж, мэдээллийг улс болон орон нутгаас зохион байгуулсан Хөдөөгийн сэргэлт чуулган, "Нээлттэй Дорноговь" чуулганаар иргэд, олон нийтэд танилцуулж ажилласан. Нийслэлээс хөдөө орон нутагт шилжин суурьшсан 7 иргэнд гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтаар шинээр газар эзэмшүүлсэн бол 6 иргэнд гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтаар шинээр өмчлүүлсэн. Аймгийн хэмжээнд гэр бүл, худалдаа бүх төрлийн үйлчилгээ, үйлдвэрлэлийн зориулалтаар олгогдох газрууд, бүрдүүлбэл зохих баримт бичиг, хандах албан тушаалтны талаарх мэдээллийг иргэдэд ойлгомжтой байдлаар бэлтгэн аймгийн Цахим хөгжил, харилцааны хэлтсийн цахим системд байршуулж ажилласан. "Нээлттэй Дорноговь" зорилтот жил, "Нээлттэй Дорноговь" зорилтот хөтөлбөрийн зорилт арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажилласнаар Дорноговь аймагт 2023 онд бусад аймгаас 459, нийслэлээс 306 иргэн шилжин ирсэн нь өмнөх оноос 266 иргэнээр, 16 хуулийн этгээд шилжин ирсэн нь өмнөх оноос 3-аар нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна. "Нээлттэй Дорноговь" аймгийн зорилтот хөтөлбөрийн 2023 оны жилийн эцсийн хэрэгжилт 91,1 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.	100%

304	<p>сэргэлтийн бодлого ын хүрээнд Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин суурьших иргэд, аж ахуйн нэгжүүдийг цогц бодлогоор дэмжих замаар төвлөрлийг сааруулах Засгийн газрын бодлогыг хэрэгжүүлнэ.</p>	<p>2. Орон нутагт иргэдийг шилжин суурьшихад дэмжих, боловсрол, эрүүл мэнд, нийгмийн хангамж зэрэг төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэхТөлөвл өгөө гарсан.</p>		Хэрэгжилт ийн хувь-0		Төлөвлөгөөни й тухайн оны хэрэгжилт 100 хувьд хүрэх	<p>Аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/595 дугаар захирамжаар "Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин суурьших аж ахуйн нэгж, иргэдийн ажиллаж, амьдрах нөхцөл боломжийг нэмэгдүүлэх цогц арга хэмжээг эрчимжүүлэн ажиллах ажлын хэсэг"-ийг байгуулан ажиллав. Нийгмийн суурь үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр эрүүл мэндийн болон боловсролын салбарын тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлэх, орчин нөхцөлийг сайжруулах, мэргэшсэн чадварлаг хүний нөөцийг бүрдүүлэх, тэдний нийгмийн баталгааг хангах зэрэг бодлогуудыг хэрэгжүүлж эрүүл мэндийн салбарт 51 төрлийн 883,6 сая төгрөгийн эмнэлгийн тоног төхөөрөмж шинээр нийлүүлж, тоног төхөөрөмжийн хангалт лавлагаа шатлалд 86,2%, анхан шатны ЭМБ-д 81,6% болж өмнөх оны мөн үеэс 4,9%-иар нэмэгдэн оношилгооны чадавхад ахиц гарч, иргэдийн дээд шатлалд явах урсгал буурсан. Мөн тайлант хугацаанд аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 4 төрлийн мэс заслын, анхан шатны ЭМТ-үүд сэргээн засах, оношилгоо шинжилгээний нэр төрөл нэмэгдэж, 30 гаруй шинэ санаа, сайн туршлагыг тусламж үйлчилгээнд шинээр нэвтрүүлж, иргэдэд орон нутагтаа оношилгоо, эмчилгээг хийлгэх боломжтой болсон. Боловсролын салбарт улс, орон нутгийн төсвийн 1,826.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж 2 сургуулийг шинээр ашиглалтад оруулан, 8 сургууль, 7 цэцэрлэг, 2 дотуур байранд засвар хийж, ерөнхий боловсролын 17 сургуульд 10 нэр төрлийн тоног төхөөрөмжөөр ханган, 254 багшид зөөврийн компьютер олгож сургалтын орчныг сайжруулан сургалтын чанарыг ахиулах чиглэлээр 10 төрлийн 6 арга хэмжээг зохион байгуулснаар сурлагын ахиц 89.5 хувиар нэмэгдсэн. Улаанбаатар хотоос нарийн мэргэжлийн 10 эмч, дутагдалтай байгаа 10 багшийг орон нутагт урин, орон сууцаар ханган ажиллуулахаар төлөвлөснөөс 8 эмч, 6 багшийг урин орон сууцаар хангаж ажиллуулж эхэлсэн.</p>	90%
-----	---	--	--	-------------------------	--	--	---	-----

305	<p>6.2.1. . “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөтөлбөр, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын хүрээнд Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин суурьших иргэд, аж ахуйн нэгжүүдийг цогц бодлогоор дэмжих замаар төвлөрлийг сааруулах Засгийн газрын бодлогыг хэрэгжүүлнэ.</p>	<p>3. Аймгийн хөгжлийн тэргүүлэх бодлого, чиглэлд тулгуурлан мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн тогтвортой өсөлтийг дэмжиж, хүнсний дотоодын хэрэгцээг хангах, уул уурхайн үйлдвэрлэлийг дэмжих, газар зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх замаар шилжин суурьшигчдын тоог нэмэгдүүлэх</p>		Шилжин ирэгсдийн тоо 2000		Шилжин ирэгсдийн тоо 8000	<p>“Сайншанд сумын газар зохион байгуулалтын 2023 оны төлөвлөгөөнд гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтаар тусгагдсан нийт 43 нэгж талбарыг нийслэлээс хөдөө орон нутагт шилжин суурьшсан иргэдэд олгохоор төлөвлөснөөс нийслэлээс хөдөө орон нутагт шилжин суурьсан 7 иргэнд гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтаар шинээр газар эзэмшүүлсэн бол 6 иргэнд гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтаар шинээр өмчлүүлсэн. Мөн сумдын газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд худалдаа үйлчилгээ, үйлдвэрлэлийн зориулалтаар тусгагдсан 126 нэгж талбарт газрын дуудлага худалдаа зохион байгуулах мэдээллийг газрын биржийн цахим системд оруулан, иргэд олон нийтэд зарласнаас 45 нэгж талбарыг иргэн, хуулийн этгээдэд олгосон. Мөн барилгын салбарын төрийн болон төрийн бус байгууллагууд, зураг төсөл зохиогч, барилга угсралт, барилгын материалын үйлдвэрлэлийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй 50 гаруй аж ахуйн нэгжүүдийг хамруулсан “НЭЭЛТТЭЙ ДОРНОГОВЬ-БАРИЛГА, ОРОН СУУЦ” үзэсгэлэнгийн арга хэмжээг зохион байгуулсан. “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөтөлбөр, “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын хүрээнд Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин суурьших иргэд, аж ахуйн нэгжүүдийг цогц бодлогоор дэмжих замаар төвлөрлийг сааруулах Засгийн газрын бодлогыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Дорноговь аймагт ажиллаж амьдарч байгаа боловч шилжилт хөдөлгөөний бүртгэл хийлгээгүй ажилтан албан хаагчдын судалгааг байгууллагуудаас авсан. Мөн аймгийн Улсын бүртгэлийн хэлтэс шилжилт хөдөлгөөний бүртгэл хийх ажлын хүрээнд 10 сарын байдлаар 545 иргэдийн шилжилт хөдөлгөөний бүртгэлийг баталгаажуулж ажилласан. Аймгийн аж үйлдвэр хөгжлийн стратеги төлөвлөгөө боловсруулагдаж бэлэн болсонтой холбогдуулан сум болгонд эдийн засгийн бүтэц бий болгон нэмүү өртөг шингэсэн мал аж ахуйн болон газар тариалангийн бүтээгдэхүүнээр дотоодын хэрэгцээг хангах цаашлаад уул уурхайн компаниудад нийлүүлэх замаар орлого олох боломжийг нэмэгдүүлэхээр төлөвлөж байна.</p>	90%
Дундаж үнэлгээ:							94.5	